

Vergaderjaar 2001–2002

28 000 X

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2002

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

Inhoudsopgave	blz.	Inhoudsopgave	blz.
A. Artikelsgewijze toelichting bij het begrotingswetsvoorstel	2	Beleidsartikel 10 Civiele Taken	126
		Beleidsartikel 11 Internationale Samenwerking	133
		Beleidsartikel 12 Wetenschappelijk Onderzoek en Ontwikkeling	139
B. De begrotingstoelichting	4	2.4 De niet-beleidsartikelen	145
1. Leeswijzer	5	Niet-beleidsartikel 70 Geheime uitgaven	145
		Niet-beleidsartikel 80 Nominaal en onvoorzien	146
2. Het Beleid	9	Niet-beleidsartikel 90 Algemeen	147
2.1 Beleidsagenda 2002	9	3. Bedrijfsvoering	149
Speerpunt 1: versterking van de Europese militaire capaciteiten	11	4. Baten-lasten diensten	152
Speerpunt 2: uitvoering van het veranderingsproces	12	4.1 Defensie Telematica Organisatie	152
Speerpunt 3: versterking van het personeelsbeleid	17	4.2 Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen	160
Speerpunt 4: uitvoering in 2002 van de Defensienota 2000	25	5. Bijlagen	168
Slotparagraaf: Financiële gevolgen van het defensiebeleid	30	Bijlage 1: Verdiepingsbijlage	169
2.2 Inleiding tot de beleidsartikelen	32	Bijlage 2: Moties en toezeggingen	190
2.3 De beleidsartikelen	35	Bijlage 3: Internationale aspecten van het veiligheidsbeleid	192
Beleidsartikel 01 Koninklijke Marine	35	Bijlage 4: Overzicht wetgeving en circulaire	198
Beleidsartikel 02 Koninklijke Landmacht	54	Bijlage 5: Aanstellingsbehoefte	199
Beleidsartikel 03 Koninklijke Luchtmacht	72	Bijlage 6: Meerjarenramingen	200
Beleidsartikel 04 Koninklijke Marechaussee	90	Bijlage 7: Ramingskengertallen	219
Beleidsartikel 05 Defensie Interservice Commando	104	Bijlage 8: Materieelprojectenoverzicht	240
Beleidsartikel 06 Militaire Inlichtingen Dienst	113	Bijlage 9: Conversielijst	248
Beleidsartikel 07 Pensioenen, uitkeringen en wachtgeld	117	Bijlage 10: Trefwoordenregister	251
Beleidsartikel 08 Ziektekostenvoorziening Defensiepersoneel	119	Bijlage 11: Lijst van afkortingen	252
Beleidsartikel 09 Vredesoperaties	120		

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGSWETVOORSTEL

Wetsartikel 1 (uitgaven/verplichtingen en ontvangsten)

De begrotingen die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om de begroting van het ministerie van Defensie voor het jaar 2002 vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor het jaar 2002. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota 2002.

Met de vaststelling van dit wetsartikel wordt de in de begrotingsstaat opgenomen begroting van de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten voor het jaar 2002 vastgesteld. De in die begroting opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zogenoemde begrotingstoelichting).

Wetsartikel 2 (begrotingen baten-lastendiensten)

Onder het ministerie van Defensie ressorteren de agentschappen Defensie Telematica Organisatie (DTO) en de Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen (DGW&T).

Wetsartikelen 4 en 5

De bepalingen, opgenomen in de wetsartikelen 4 en 5 zijn noodzakelijk, omdat de Comptabiliteitswet 2001 (CW 2001) nog niet in werking is getreden. Deze wet, die de huidige Comptabiliteitswet zal gaan vervangen, is op 5 juli 2001 bij de Tweede Kamer ingediend (Kamerstukken II, 2000/2001, 27 849). In de CW 2001 zijn bepalingen opgenomen die ertoe moeten leiden dat de begrotingen een meer beleidsmatig karakter krijgen. Die bepalingen bevatten de kern uit het gedachtegoed van de nota VBTB¹ (Van Beleidsbegroting tot Beleidsverantwoording). De begrotingen worden daartoe opgebouwd uit voornamelijk beleidsartikelen. Om meer inzicht te geven in het beleid dat met de uitgetrokken gelden wordt nagestreefd, moet de toelichting bij de beleidsartikelen antwoord kunnen geven op de www-vragen: Wat wil het Kabinet bereiken (doelstellingen), wat gaat zij daarvoor doen (inzet van instrumenten en te verrichten activiteiten/prestaties) en wat mag dat beleid kosten (zowel in termen van verplichtingen als van programma- en apparaatsuitgaven)?

Na overleg met de Tweede Kamer is besloten dat voor het eerst voor het begrotingsjaar 2002 de departementale begrotingen op deze nieuwe leest zouden worden geschoeid. Gelijktijdig zouden daartoe de noodzakelijke bepalingen van de CW gewijzigd worden. Het wetgevende proces om die wijzigingen door te voeren, neemt meer tijd in beslag dan was voorzien. Bij de begrotingsvoorbereiding 2002 is door alle departementen al van de VBTB-bepalingen uit de ontwerp-CW 2001 uitgegaan. Teneinde geen onduidelijkheid te laten bestaan over de juridische basis van de begrotingsopzet 2002 wordt er thans voor gekozen om bij deze begrotingswet voor het jaar 2002 vooruit te lopen op de noodzakelijke wijzigingen in de CW.

¹ Kamerstukken II, 1998/1999, 26 573.

Daartoe wordt in wetsartikel 4 een aantal bepalingen uit de huidige CW niet (meer) van toepassing verklaard op de begroting van het ministerie van Defensie.

In wetsartikel 5 worden vervolgens ter vervanging de relevante VBTB-bepalingen uit de CW 2001 opgenomen.

De bepalingen die op grond van wetsartikel 4 uit de huidige CW komen te vervallen, luiden:

Artikel 5, eerste, derde, zesde en negende lid.

1. De ramingen van de verplichtingen en de uitgaven enerzijds en die van de ontvangsten anderzijds worden opgenomen in afzonderlijke begrotingsartikelen.
3. Het bepaalde in het eerste lid is niet van toepassing op de ramingen van de uitgaven en de ontvangsten die op grond van het bepaalde in artikel 23, vierde lid, in mindering zullen worden gebracht op ontvangsten, onderscheidenlijk op uitgaven.
6. Een begroting kan een begrotingsartikel «onvoorzien» en een begrotingsartikel «geheim» bevatten.
9. Ten behoeve van de verwerking van de gevolgen van de loon- en van de prijsontwikkeling bevat een begroting een administratief begrotingsartikel «loonbijstelling» en een administratief begrotingsartikel «prijsbijstelling».

De bepalingen in de leden 1 t/m 10 van wetsartikel 5 corresponderen met de volgende artikel(leden) uit de CW 2001. Voor een inhoudelijke toelichting bij de verschillende onderdelen wordt verwezen naar Kamerstukken II, 2000/2001, nr. 27 849.

Lid 1 = Artikel 2, lid 2.

Lid 2 = Artikel 4, lid 1.

Lid 3 = Artikel 5, lid 1.

Lid 4 = Artikel 5, lid 2.

Lid 5 = Artikel 5, lid 3.

Lid 6 = Artikel 6, lid 1.

Lid 7 = Artikel 6, lid 2.

Lid 8 = Artikel 6, lid 3.

Lid 9 = Artikel 6, lid 4.

Lid 10 = Artikel 6, lid 5.

De Minister van Defensie,
F. H. G. de Grave

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, derde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State.

B. DE BEGROTINGSTOELICHTING

	Blz.
1. Leeswijzer	5
2. Het beleid	9
2.1 De beleidsagenda	9
2.2 De inleiding tot de beleidsartikelen	32
2.3 De beleidsartikelen	35
2.4 De niet-beleidsartikelen	146
3. De bedrijfsvoering	149
4. Baten-lastendiensten	152
5. Bijlagen	168

1. Leeswijzer

Inleiding

Aan de basis van de begroting 2002 staan de vorig jaar door Defensie ingediende voorbeeldbegroting en de uitkomsten van het algemeen overleg daarover met de Kamer. De Vaste Kamercommissie voor Defensie heeft, in het licht van het budgetrecht, verzocht de indeling van de begroting te baseren op de organisatorische structuur van Defensie, i.c. de krijgsmachtdelen. Tijdens de evaluatie na de begrotingsbehandeling 2002 wordt bezien, of het mogelijk is voor de begroting 2003 een indeling te hanteren, die meer recht doet aan de uitgangspunten van een beleidsbegroting en die tevens voorziet in de informatiebehoefte van de Kamer.

Wijzigingen ten opzichte van de voorbeeldbegroting

Ten opzichte van de defensievoorbeeldbegroting is de huidige indeling op een aantal punten aangepast. Zo is het beleidsartikel «Beschikbaarheid krijgsmacht» gesplitst in zeven aparte beleidsartikelen. Verder is het beleidsartikel «Vredesoperaties en internationale samenwerking» uit de voorbeeldbegroting, eveneens op verzoek van de Kamer, gesplitst in twee afzonderlijke beleidsartikelen «Vredesoperaties» respectievelijk «Internationale samenwerking». Tenslotte is het artikel «Algemeen» uit de voorbeeldbegroting gesplitst in het beleidsartikel «Militaire Inlichtingen Dienst» en het niet-beleidsartikel «Algemeen».

Indeling van de begroting 2002

De begroting 2002 wijkt op enkele onderdelen af van de Rijksbegrotingsvoorschriften 2001. Zo is in de Memorie van Toelichting na de Beleidsagenda een extra hoofdstuk «Inleiding tot de beleidsartikelen» opgenomen. Tevens is het voorgeschreven (beperkte) aantal bijlagen fors uitgebreid. Dit voornamelijk als gevolg van toezeggingen aan de Kamer en als gevolg van vragen van de Kamer naar deze extra informatie. Bij de evaluatie van de begroting 2002 zal de noodzaak tot het opnemen van deze bijlagen nader worden beschouwd. Dit betreft bijvoorbeeld de Ramingskengetallen en Meerjarenramingen. Daarnaast zijn als bijlage opgenomen de Aanstellingsbehoefte van de krijgsmachtdelen, een overzicht Wetgeving en Circulaires en een Conversielijst voor de uitgaven- en ontvangstenramingen. In de beleidsagenda worden de beleidsprioriteiten van Defensie voor 2002 belicht. Deze beleidsprioriteiten of speerpunten zijn verder uitgewerkt bij de beleidsartikelen waarin een relatie wordt gelegd tussen de doelstellingen (wat wil Defensie bereiken?), de activiteiten (wat gaat Defensie daarvoor doen?) en de middelen (wat kost Defensie dat?). De toelichting bij de beleidsartikelen wordt voorafgegaan door een inleiding waarin enkele defensiebrede onderwerpen worden vermeld. Na de beleidsparagraaf volgt de bedrijfsvoeringsparagraaf met daarin aandacht voor belangrijke wijzigingen en activiteiten op het gebied van bedrijfsvoering bij Defensie in 2002. Hierin wordt onder andere aandacht besteed aan de verdere verbetering van het financieel- en materieel beheer, de informatievoorziening en aan de uitvoering van het VBTB-project. De agentschapsparagraaf presenteert de gegevens van de agentschappen DTO en DGW&T.

Defensie VBTB-groeiparaagraaf

In de beleidsbegroting 2002 is bij de beleidsartikelen een VBTB-groeiparaagraaf opgenomen. Hierin wordt ingegaan op de ambities en activiteiten inzake de operationalisering van doelstellingen en de formulering van prestatiegegevens. Omdat een aantal onderwerpen defensiebreed wordt aangepakt, is deze defensiebrede groeiparaagraaf opgezet.

De vertaling van de algemene beleidsdoelstellingen in de indeling van de beleidsartikelen van de Defensiebegroting is onderwerp van het VBTB-groeitraject van Defensie. De voorliggende begrotingsindeling zal na de begrotingsbehandeling op basis van de VBTB-uitgangspunten worden geëvalueerd. Bij deze evaluatie zal de aandacht zich niet alleen richten op de eerder genoemde grote hoeveelheid bijlagen, doch ook op de structuur van de (niet-)beleidsartikelen. Resultaten van die evaluatie zullen uitmonden in de (aangepaste) begrotingsindeling voor de begroting 2003.

De geoperationaliseerde doelstellingen van de krijgsmachtdelen (doelstellingenmatrix) zijn in 2001 geëvalueerd als onderdeel van een defensiebrede evaluatie en aangepast. Een volgende defensiebrede evaluatie van de operationele doelstellingen zal medio 2003 plaatsvinden. In de voorbereiding van de begroting 2003 zal de relatie tussen doelstellingen, activiteiten en middelen verder inzichtelijk worden gemaakt. Jaarlijks worden bedrijfsvoeringprocessen, op basis van risico-analyse, getoetst op doelmatigheid en doeltreffendheid.

De betrouwbaarheid van beleidsinformatie is onderdeel van het defensiebrede groeitraject. Op centraal en decentraal niveau zullen de waarborgen voor de betrouwbaarheid op een viertal aspecten worden versterkt. Allereerst worden de begrippen die worden gehanteerd in de beleidsinformatie gestandaardiseerd door ze vast te leggen in een begrippenlijst. Ten tweede worden de procesbeschrijvingen bij Defensie verder vervolmaakt en aangevuld, zodat de administratieve organisatie rondom de voorziening van beleidsinformatie eenduidig vastligt en toegankelijk en controleerbaar is. Ten derde worden de systemen van reguliere prestatiegegevens geïnventariseerd en geanalyseerd op het punt van de bestaande kwaliteitswaarborgen. Een eerste inventarisatie is reeds aan de Algemene Rekenkamer verstrekt. Tenslotte zal de betrouwbaarheid van de informatievoorziening verder worden geborgd door het opnemen van dit aspect in de bestaande auditfunctie.

Het aspect «organisatie van levering van informatie door derden» is bij Defensie niet van toepassing, omdat alle relevante informatie binnen de Defensie-organisatie wordt aangeleverd.

Ten aanzien van de systeem- en resultaatverantwoordelijkheid geldt dat de minister van Defensie verantwoordelijk is voor de resultaten van de Defensie-organisatie, zoals in deze begroting aangeduid. De uitzonderingen hierop, te weten de Koninklijke Marechaussee en civiele taken, worden bij de betreffende beleidsartikelen toegelicht.

Voortgang materieelprojecten

Als bijlage is gevoegd het Materieelprojectenoverzicht (MPO) 2002, dat een overzicht geeft van de niet-gemandateerde DMP-projecten waarvan wordt voorzien, dat in de periode tot eind 2002 een fase-afsluitende brief

zal worden aangeboden aan de Kamer. In de artikelsgewijze toelichting bij de Koninklijke Marine, de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht wordt over de voortgang van deze projecten een inhoudelijke toelichting gegeven. In het MPO is tevens een overzicht opgenomen van de niet-gemandateerde projecten die in de fase van realisatie verkeren. Ten slotte is een overzicht opgenomen van de gemandateerde en vervallen projecten. Hierop is een inhoudelijke toelichting opgenomen indien sprake is van een substantiële wijziging in de behoefte dan wel dat sprake is van een reële prijsoverschrijding c.q. prijsonderschrijding van meer dan € 2,5 miljoen. Waar mogelijk en voor zover dit uit commercieel oogpunt toelaatbaar wordt geacht, wordt nadere financiële informatie gegeven over de niet-gemandateerde DMP-projecten indien in de periode van de meerjarenbegroting een verplichting of kasuitgave wordt voorzien. Een actualisering van de voortgangsinformatie zal worden gegeven bij de eerste suppletore begroting. Hiermee wordt invulling gegeven aan de tijdens het algemeen overleg over het project «vervanging pantservoertuigen» en in de brief over de evaluatie van het Defensie Materieelkeuze-proces gedane toezegging om twee maal per jaar een overzicht te geven van de voortgang van de grote materieelprojecten.

Budgetflexibiliteit

Bij de meeste artikelen is conform de vigerende voorschriften een overzicht opgenomen dat inzicht moet geven in de budgetflexibiliteit van het artikel. Gezien het investeringskarakter van Defensie is onderscheid gemaakt in twee soorten flexibiliteit, te weten financiële flexibiliteit en planflexibiliteit.

De financiële flexibiliteit wordt bepaald door het uitgaventotaal te verminderen met de omvang van de juridische verplichtingen. Voor dit deel van het geraamde uitgaventotaal bestaat immers juridisch nog de mogelijkheid tot een andere wijze van besteding over te gaan. Om de planflexibiliteit te bepalen dient de financiële flexibiliteit vervolgens te worden verminderd met de complementaire verplichtingen.

Onder complementaire verplichtingen wordt verstaan: nog aan te gane juridische verplichtingen die voortvloeien uit reeds aangevane juridische verplichtingen en die operationeel gezien noodzakelijk zijn om al bestelde of al aanwezige (wapen)systemen te completeren, alsmede bedrijfsmatige vervangingen, niet zijnde de vervanging van gehele wapensystemen, die essentieel zijn voor het dagelijks functioneren van de krijgsmacht.

Bij de bepaling van de budgetflexibiliteit zijn de onderstaande uitgangspunten gehanteerd:

- juridische verplichtingen omvatten tevens de geraamde bezoldigings-uitgaven;
- complementaire verplichtingen omvatten tevens de geraamde personele en materiële exploitatie-uitgaven en de speerpuntprojecten.

Speerpuntprojecten zijn projecten die de kern van het nieuwe defensiebeleid vormen. Deze projecten zijn essentieel voor het uitvoeren van het in de Defensienota verwoorde beleid en zijn daar ook als zodanig genoemd.

In beleidsartikel 09 «Vredesoperaties» zijn de geraamde uitgaven voor lopende vredesoperaties als juridisch verplicht aangemerkt en zijn de geraamde bedragen voor VN-contributies als complementair verplicht aangemerkt.

Gezien het specifieke karakter van de uitgaven welke zijn geraamd op de beleidsartikelen 07 en 08, is bij deze artikelen geen overzicht budgetflexibiliteit opgenomen. Deze geraamde uitgaven (aanspraken op basis van wet- en regelgeving) zijn inflexibel, tenzij de onderliggende wet- en regelgeving worden aangepast.

Begrotingsconversie

Als gevolg van de nieuwe artikelindeling in het kader van VBTB zijn ter wille van de vergelijkbaarheid bij de beleidsartikelen in de tabellen inzake Budgettaire gevolgen van beleid en in de Verdiepingsbijlage, de Meerjarenramingen en de Ramingskengetallen de cijfers voor 2000 herberekend naar de nieuwe artikelindeling. Bij de herberekening is in een beperkt aantal gevallen gekozen om de vermoedelijke uitkomsten 2001 te gebruiken als realisatie-uitkomsten voor 2000. De herberekening is derhalve niet 100% exact. Voor de aansluiting met de oude artikelindeling wordt verwezen naar de conversietabellen welke als bijlagen zijn opgenomen. Bij de verticale opbouw van de begroting, zoals opgenomen in de Verdiepingsbijlage, zijn de cijfers van de ontwerpbegroting 2001 en de eerste suppletore begroting 2001 gebaseerd op de oude begrotingsindeling. Ter verduidelijking is bij de overzichten aangegeven uit welke oude artikelen en/of artikelonderdelen deze cijfers zijn opgebouwd.

2. HET BELEID

2.1 Beleidsagenda 2002

Meer dan 1500 Nederlandse militairen nemen thans deel aan internationale crisisbeheersingsoperaties. Ook in 2002 zal een groot aantal Nederlanders zich, onder vaak moeilijke omstandigheden, op verschillende plaatsen in de wereld inzetten voor vrede en veiligheid. Defensie draagt zo bij aan de bevordering van de internationale rechtsorde en stabiliteit, een van haar drie algemene beleidsdoelstellingen. De andere twee doelstellingen, de bescherming van het eigen en het bondgenootschappelijk grondgebied en de ondersteuning van civiele autoriteiten, worden vanzelfsprekend niet uit het oog verloren. Een recent voorbeeld van laatstgenoemde taak is de steunverlening van de krijgsmacht bij de bestrijding van de MKZ-crisis. Beleid en ambitie van Defensie zijn er op gericht haar taken zo goed en doelmatig mogelijk uit te voeren. Deze nota zet uiteen wat de krijgsmacht in 2002 wil bereiken, wat het daarvoor doet en wat dit kost. In 2002 kiest Defensie vier speerpunten:

1. *versterking van de Europese militaire capaciteiten.* Nederland geeft gestalte aan de versterking van het Europese crisisbeheersingsvermogen door het aanpakken van militaire tekortkomingen binnen het kader van de Navo en de Europese Unie;
2. *uitvoering van het veranderingsproces.* De uitvoering en de verdieping van het eerder in gang gezette veranderingsproces hebben ook in 2002 prioriteit;
3. *versterking van het personeelsbeleid.* Alleen een modern personeelsbeleid dat is aangepast aan de maatschappelijke ontwikkelingen biedt Defensie de garantie dat zij kan beschikken over voldoende personeel dat op zijn taak is berekend;
4. *uitvoering in 2002 van de doelstellingen van de Defensienota 2000.* De Defensienota 2000 schetst de contouren van een flexibele, parate en snel inzetbare krijgsmacht. Ook komend jaar worden uit dit tienjarenplan een aantal belangrijke beleidsvoornemens en veranderingsdoelstellingen gerealiseerd.

Algemene beleidsdoelstellingen van Defensie

Zoals de Kamer tijdens de behandeling van de begroting voor 2001 is toegezegd, gaat deze begroting (in bijlage 3) in op de internationale aspecten van het veiligheidsbeleid. Deze veiligheidsanalyse vormt geen aanleiding de drie algemene beleidsdoelstellingen van Defensie, zoals die in de Defensienota 2000 zijn vastgelegd, in 2002 te wijzigen. De drie beleidsdoelstellingen blijven:

1. de bescherming van de integriteit van het eigen en het bondgenootschappelijke grondgebied, inclusief de Nederlandse Antillen en Aruba;
2. de bevordering van de internationale rechtsorde en stabiliteit en
3. ondersteuning van civiele autoriteiten bij rechtshandhaving, rampenbestrijding en humanitaire hulp, zowel nationaal als internationaal.

Ambitieniveau

Ook handhaaft Defensie, ondanks een groot aantal vacatures, in 2002 het ambitieniveau uit de Defensienota 2000 voor deelneming aan internationale crisisbeheersingsoperaties. Dit houdt in dat de krijgsmacht voor het uitvoeren van crisisbeheersings-, vredes- en humanitaire (CVH) operaties in staat is tot:

- *Deelneming aan één vredesafdwingende operatie met een brigade of het equivalent daarvan, zoals een maritieme taakgroep, drie squadrons jachtvliegtuigen of een combinatie ervan.* De duur van een dergelijke operatie is beperkt tot in beginsel één jaar. De termijn wordt beïnvloed door factoren als de aard en de omvang van de ingezette militaire capaciteiten, de omstandigheden, de voortgang van het optreden en de aflossingsmogelijkheden. Nederland beschikt niet over het voortzettingsvermogen om een «peace-enforcing»-brigade of het equivalent daarvan, die op maximale sterkte is samengesteld en uitgezonden, af te lossen. De beperking van een jaar geldt echter niet als de brigade, de maritieme taakgroep en de drie squadrons jachtvliegtuigen na elkaar worden ingezet.
- *Deelneming gedurende langere tijd aan maximaal vier vredesoperaties met bijdragen van bataljonsgrootte of equivalenten daarvan, zoals twee fregatten of een squadron jachtvliegtuigen.* Nederland kan voor onbepaalde tijd gelijktijdig aan drie operaties te land deelnemen waarvan twee bataljons van de Koninklijke Landmacht en één van het Korps Mariniers. Er zijn meer bataljons beschikbaar, maar de mogelijkheden om er tegelijkertijd meer dan drie op verschillende locaties in te zetten, worden beperkt door de omvang van de logistieke middelen. De Koninklijke Marine kan voor onbeperkte duur met twee fregatten aan een operatie deelnemen wat de Koninklijke Luchtmacht met een squadron jachtvliegtuigen kan. Daarnaast beschikt de krijgsmacht over eenheden die gelijktijdig kunnen worden uitgezonden, zoals verbindingsof genie-eenheden, mijnenjagers, Orions, transporthelikopters of een squadron geleide wapens. De modulaire structuur van de krijgsmacht maakt een flexibele inzet mogelijk.

De parate capaciteit van de krijgsmacht biedt voldoende mogelijkheden voor dit ambitieniveau. Dat laat onverlet dat de personele krapte zorgt. Vooral de bedrijfsvoering en de opleidings- en oefenprogramma's lijden onder de toenemende spanning tussen de personele middelen en de taken. De werkdruk is vaak structureel hoog en er wordt voor de uitvoering van de noodzakelijke werkzaamheden veel personeel ingehuurd. Voor de operationele gereedheid betekenen de personele tekorten dat sommige eenheden, of delen daarvan, binnen hun gereedheidstermijn slechts voor een beperkt aantal taken kunnen worden ingezet.

Vanzelfsprekend voldoen eenheden die voor crisisbeheersingsoperaties beschikbaar worden gesteld aan de opleidings- en vullingseisen. Wel zijn soms aanvullende maatregelen noodzakelijk om de vereiste operationele gereedheid voor uitzending te bereiken. Vooral bij langduriger vredesoperaties met regelmatige aflossingen kan aan de uit te zenden eenheid personeel van elders worden toegevoegd, zodat bij de wisseling steeds de vereiste capaciteiten aanwezig zijn. Omdat de beschikbaarheid van voldoende personeel voor Defensie een kritische succesfactor is, is de versterking van het personeelsbeleid in 2002 een van de speerpunten van het beleid.

Naast de grotere operaties blijven ook kleinere missies mogelijk. Thans neemt Defensie deel aan verschillende crisisbeheersingsoperaties die merendeels ook in 2002 zullen voortduren, zoals BKAC, EUMM, FEDMAC, OVSE-Albanië, OVSE-Moldavië, SFOR, UNIPTF en UNTSO. De opvattingen van de regering over criteria voor Nederlandse deelneming aan crisisbeheersingsoperaties zijn onlangs vastgelegd in het Toetsingskader-2001 dat naar aanleiding van de aanbevelingen van de Tijdelijke Commissie Besluitvorming Uitzendingen (TCBU) is opgesteld.

Vier speerpunten

De drie Defensietaken alsmede het ambitieniveau, vragen een flexibel inzetbare krijgsmacht, die in staat is te opereren in een voortdurend veranderende omgeving. Juist omdat vele en uiteenlopende eisen worden gesteld, dient de krijgsmacht zo doelmatig en doeltreffend mogelijk te worden ingericht. In 2002 geeft Defensie voorrang aan de volgende vier speerpunten van beleid:

1. versterking van de Europese militaire capaciteiten;
2. uitvoering van het veranderingsproces;
3. versterking van het personeelsbeleid;
4. uitvoering in 2002 van de doelstellingen van de Defensienota 2000;

Speerpunt 1: versterking van de Europese militaire capaciteiten

De versterking van de Europese militaire capaciteiten is de eerste speerpunt van het Nederlandse defensiebeleid in 2002. Het aanpakken van de Europese militaire tekortkomingen, vooral die op het terrein van inlichtingenverzameling, strategisch transport en commandovoering, krijgt prioriteit. Dit komt zowel de Navo (DCI) als de EU («Headline Goal») ten goede. De Nederlandse inzet richt zich tevens op de vergroting van de Europese capaciteit voor internationale politie-operaties.

Het uitgangspunt van Defensie is dat er niet alleen extra middelen beschikbaar moeten komen, maar dat gezien de huidige, versplinterde Europese inspanningen ook de samenwerking tussen de partners moet worden versterkt. Nederland zet zich daarom krachtig in voor een gecoördineerde Europese aanpak, onder meer bij de voorbereiding van de «Capabilities Improvement Conference» van november 2001. Ook bilateraal en in groter verband maakt Nederland zich sterk voor meer doelmatigheid, zoals in de «European Air Group» en het Europees Amfibisch Initiatief. Daarbij gaat het om de verdere uitwerking en toepassing van de modulegedachte, bilaterale samenwerking bij de verwerving van militaire capaciteiten, «pooling» van militaire middelen en taakspecialisatie, waarbij een proportionele inzet vanzelfsprekend wordt meegewogen. De intensivering van de samenwerking met Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk onderstreept dat streven. De samenwerking tussen de Benelux-landen, waaronder de «Admiraal Benelux», illustreert de mogelijkheden terzake.

Wat doet Defensie hiervoor in 2002?

De uitvoering van de projecten ter versterking van Europese militaire capaciteiten wordt in 2002 voortgezet. Deze projecten, die zijn gericht op het opheffen van specifieke Europese (Headline Goal en DCI) tekorten, omvatten:

- omvorming en versterking van het hoofdkwartier van het Nederlands-Duitse legerkorps tot een «High Readiness Forces Headquarter»;
- deelneming aan het multinationale ontwikkelingsprogramma van Sostar;
- versterking van de Duitse luchttransport- en tankercapaciteit in ruil voor Nederlandse aanspraken daarop;
- commandofaciliteiten van het tweede amfibisch transportschip;
- «role 3» veldhospitaal in samenwerking met het Verenigd Koninkrijk;
- oprichting van de «European Air Transport Coordination Cell» (EATCC) op de vliegbasis Eindhoven;

- verwerving van een defensiebreed «tracking&tracing»-systeem;
- personele versterking van de Koninklijke Marechaussee ter versterking van de Europese capaciteit voor politiemissies.

Deze projecten worden gefinancierd uit de EVDB-voorziening van € 136 miljoen die is opgebouwd uit € 45 miljoen uit de Voorjaarsnota 2001 en de voorziening van € 91 miljoen uit 2000. Zo is voor het Nederlands-Duitse luchttransportinitiatief inmiddels € 45 miljoen betaald. In 2002 komen alle projecten tot besteding. In artikel 11 wordt de verdeling van deze EVDB-gelden nader toegelicht.

Aanpassing nationale defensieplannen

Om de doeltreffendheid en de doelmatigheid van de Europese defensie-inspanningen te vergroten, worden de nationale defensieplannen in 2002 aangepast. De aanpassing berust op de toetsing van de plannen aan de «Headline Goal» en het DCI die Defensie het afgelopen voorjaar heeft uitgevoerd. Enerzijds ging het er om de nationale plannen zo goed mogelijk te coördineren met de Europese behoeften en anderzijds om de mogelijkheden tot internationale militaire samenwerking beter te benutten. Deze toetsing leidde tot de heroverweging van de in de Defensienota 2000 aangekondigde aanschaf van veertien tot zestien «Light Utility Helicopters» (LUH's) waarvoor €129 miljoen was gereserveerd. Defensie heeft gekozen voor de mogelijkheid om met (middel-) zware toestellen bij te dragen aan de versterking van de Europese transporthelikoptercapaciteit waaraan binnen het kader van «Headline Goal» en DCI behoefte bestaat. Daarmee, en door herschikking van de helikoptercapaciteit, wordt tevens de LUH-behoefte ingevuld. De € 129 miljoen die door de heroverweging van het LUH-project vrijkomt, wordt voor de voorgenomen verwerving van (middel-)zware helikopters met € 52 miljoen tot € 182 miljoen verhoogd. De financiële ruimte hiervoor kwam beschikbaar door het besluit het «Short Range Air Defence» (Shorad)-project uit te stellen, om in samenwerking met bondgenoten – met name Duitsland – een doelmatiger organisatie van deze luchtverdedigingscomponent te bereiken.

Hiermee is de kous niet af. In de beleidsnota het «Europese Veiligheids- en Defensiebeleid» van 25 juni jl. (Kamerstuk 27 400 X, nr. 48) wordt nog een aantal nieuwe projecten beschreven, waarmee Nederland in de toekomst zou kunnen bijdragen aan de versterking van de Europese militaire capaciteiten.

Speerpunt 2: uitvoering van het veranderingsproces

De resultaten van het Veranderingsproces Defensie worden in 2002 verankerd door er gevolgen aan te verbinden voor de organisatie en het functioneren van het kerndepartement. De veranderingen spitsen zich toe op een scherpere scheiding van beleid, uitvoering en toezicht. Dit weerspiegelt de inspanningen van de rijksoverheid om departementen optimaal te laten aansluiten bij de veranderende omstandigheden, waarop hieronder wordt ingegaan. Defensie schenkt bijzondere aandacht aan toezicht, óók in financiële zin: wat betekent het VBTB-proces, nu de eerste ervaringen ermee zijn opgedaan, voor de inrichting en de werkwijze van het kerndepartement?

Evenals andere overheidsorganisaties beraadt Defensie zich voortdurend op de precieze betekenis van de maatschappelijke veranderingen voor haar rol en werkwijze. Belangrijke ontwikkelingen zijn:

- maatschappelijke processen worden steeds complexer, dynamischer en moeilijker voorspelbaar;
- de verhouding tussen de overheid en de samenleving is horizontaler geworden;
- de samenhang van zeer uiteenlopende vraagstukken vraagt meer samenwerking, over de grenzen van organisaties en landen heen;
- de overheid moet laten zien hoe zij werkt; zij moet transparant zijn;
- de overheid is verantwoording schuldig;
- de overheid moet gezag verdienen, niet opleggen. Zij moet overtuigen;
- de overheid maakt beleid in samenspraak met de burger.

Deze algemene maatschappelijke ontwikkelingen stellen de rol en de kwaliteit van de overheid aan de orde. Verschillende rampen en crises in ons land (Hercules, Enschede, Volendam, MKZ), hebben de actualiteit hiervan verhoogd.

Dat de snelle ontwikkelingen in de samenleving gevolgen hebben voor het functioneren van de overheid staat vast. Wát de gevolgen precies zijn, kan per vraagstuk en werkerrein verschillen. Wel is duidelijk dat ze niet simpelweg zijn af te doen met een herschikking van taken en afdelingen van een ministerie; ze raken de werkwijze en de rolverdeling van overheidsfunctionarissen. Het gaat om openheid, alertheid, verantwoordelijkheid nemen en ruimte laten voor initiatieven van anderen. Het gaat ook om goed toezicht en om ingesleten denkbeelden ter discussie te blijven stellen. En het gaat ook om het delen van informatie, zodat deze zich kan verspreiden en zoveel mogelijk mensen er profijt van kunnen trekken.

Juist in deze verreikende aard van het Veranderingsproces Defensie schuilt de complexiteit. Het gaat niet om het omzetten van een wissel, maar om voortdurende impulsen waarmee gaandeweg de beoogde resultaten worden bereikt. In een dynamische wereld is verandering een constante factor.

Een grote, veelvormige en dynamische organisatie als Defensie, met 72 000 mensen op zo'n 350 locaties, stelt hoge eisen aan het management. Het sturingsconcept is «centrale regie en decentrale uitvoering». In de Defensienota 2000 is uiteengezet dat noch centralisatie, noch decentralisatie bij Defensie bruikbaar is als enig leidend beginsel. Louter centrale aansturing leidt tot vertraging en logheid. Louter decentrale aansturing ontnemt het overzicht en doet af aan de algemene politieke verantwoordelijkheid van de bewindslieden.

De afgelopen jaren zijn goede ervaringen opgedaan met het nieuwe sturingsconcept en is het verfijnd. Onder leiding van de bewindslieden voert het kerndepartement de regie en wordt het beleid ontwikkeld. De uitvoering is in handen van de bevelhebbers en de commandant van het Defensie Interservice Commando (Dico). De Chef Defensiestaf (CDS) is de hoogste militair adviseur van de bewindslieden en hij is verantwoordelijk voor de integrale planning en voor de eenheden die worden uitgezonden bij vredesoperaties. Wekelijks komen de verantwoordelijken voor de regie

en de beleidsontwikkeling en voor de uitvoering bijeen in het Politiek Beraad onder leiding van de minister.

Gezien het belang van het kerndepartement voor de beleidsvoorbereiding en het toezicht is besloten de organisatie tegen het licht te houden, zoals dat ook bij andere departementen gebeurt. Gaat het dan niet goed? Soms niet, meestal wel. Waarom dan toch het kerndepartement doorlichten? Er zijn verschillende redenen:

- het belang van de inrichting van beleidsprocessen groeit. De vraag of de huidige organisatie van het kerndepartement de beste is om inhoud te geven aan het gewenste procesmanagement en de vereiste transparantie is dus actueel;
- de scheiding van beleid en uitvoering vergroot het belang van toezicht. Omdat dit nu nog verbrokkeld gebeurt vanuit verschillende delen van het kerndepartement, leeft de wens het toezicht te bundelen;
- de samenhang van alle onderwerpen die op het werkkterrein van Defensie liggen, is dermate complex geworden dat de vraag actueel is of de sectorale indeling van het kerndepartement moet worden vervangen door een andere benadering;
- in de werkwijze van het kerndepartement komt het beleidsproces centraal te staan, waarbij de vereisten voor een goed, flexibel beleidsproces bepalen hoe de organisatie er uitziet en hoe deze werkt, en niet omgekeerd.

Van hier naar daar

Als opmaat tot de organisatieontwikkeling van het kerndepartement zijn gesprekken met de topfunctionarissen gevoerd, onder meer aan de hand van de inbreng van het bureau Andersson, Elffers & Felix, dat eerder ook al bij het Veranderingsproces Defensie betrokken is geweest. Onlangs heeft de ambtelijke leiding van het kerndepartement opdracht gekregen het veranderingstraject bij de centrale organisatie gestalte te geven. Tijdig voor de behandeling van de begroting in de Tweede Kamer ontvangt het parlement hierover een brief.

Randvoorwaarden van het veranderingsproces zijn:

- de scheiding van beleid, uitvoering en toezicht moet scherper tot uitdrukking worden gebracht in het functioneren van het kerndepartement;
- tijdens de verandering van het kerndepartement moeten de wezenlijke taken onverkort kunnen worden uitgevoerd. Het gaat daarbij vooral om de verantwoording aan het parlement en het toezicht, alsmede de voorbereiding en de uitvoering van vredesoperaties en van het plannings- en begrotingsproces.

Nieuwe impulsen

Een evaluatie van het veranderingsproces onderstreept dat relevante gebeurtenissen nu tijdig binnen Defensie worden gesignaleerd, gemeld en openbaargemaakt. In 2002 volgen nieuwe impulsen op drie gebieden:

1. de versterking van de rol van de CDS;
2. samenwerking van krijgsmachtdelen;
3. interne communicatie.

1. De versterking van de rol van de CDS

De versterking van de rol van de CDS ten opzichte van de krijgsmachtdelen is de juiste weg. Ook andere landen kiezen ervoor. Die weg wordt

dan ook vervolgd. Zo strekt de planfunctie van de CDS zich voortaan, naast behoeftestellingen met een investeringskarakter, ook uit tot de huur van diensten en grotere reorganisaties. De positie van de CDS als «corporate planner» wordt versterkt door het toezicht op de beleids- en planvorming en de uitvoering te verruimen. Bij de voorbereiding van Unmee schoot onder tijdsdruk de communicatie nog tekort. Ook hieraan zijn conclusies verbonden:

- het Defensie Crisisbeheersingscentrum (DCBC) werkt voortaan met een vast planningsteam, met vaste «oproepkrachten» uit de krijgsmachtdelen en het Dico;
- de Sous-Chef operatiën adviseert de CDS, die planningsopdrachten verstrekt aan de krijgsmachtdelen en het Dico en toeziet op de uitvoering;
- knelpunten gaan terstond naar het interservice overleg van vlag- en opperofficieren belast met operaties, dat de CDS ter zake adviseert. Deze zomer is dit beraad uitgebreid met de plaatsvervangend commandant van het Dico;
- het planningsteam voor vredesoperaties wordt uitgebreid met een «control»-element voor het voorafgaand financieel toezicht tijdens de voorbereiding van operaties.

Militaire operaties zijn vaker «joint»: ze betreffen meer dan één krijgsmachtdeel. Dergelijk gezamenlijk optreden vergt ook een gezamenlijke voorbereiding. In 2002 volgen daarom nieuwe stappen:

- het DCBC wordt een interservice samengestelde, volwaardige staf van de CDS;
- staffunctionarissen uit krijgsmachtdelen die met het oog op een operatie het DCBC versterken, komen onder tijdelijk bevel van de CDS;
- de CDS krijgt voortdurend inzicht in de actuele beschikbaarheid van de middelen van de krijgsmachtdelen;
- de «joint» doctrines worden vernieuwd.

Externe commissie

Hier blijft het niet bij: een commissie van vier externe deskundigen zal alle maatregelen beoordelen die sinds 1995 zijn genomen ter versterking van de rol van de CDS ten opzichte van de krijgsmachtdelen. De commissie zal zich buigen over de vraag of aan de functie van CDS een «opperbevelhebberschap» moet worden verbonden en hierbij de ervaringen van bondgenoten betrekken. De voorzitter van de commissie is de heer J. Franssen. De leden zijn drs. H. J. van den Bergh, lgen b.d. R. Reitsma en prof.dr. R. de Wijk. De commissie beschikt over een kleine staf en brengt uiterlijk in maart 2002 rapport uit.

2. Samenwerking van krijgsmachtdelen

De krijgsmachtdelen groeien in 2002 verder naar elkaar toe. «Joint» optreden is niet alleen relevant in het veld, het luchtruim en op zee, maar ook voor de staven en het departement. Activiteiten reiken steeds vaker over grenzen van krijgsmachtdelen heen. Dat krijgt op verschillende manieren gestalte:

- **samen oefenen**, zoals in 2002 tijdens de Navo-oefening «Strong Resolve» waaraan alle Nederlandse krijgsmachtdelen deelnemen, de mariniers en commando's zelfs onder geïntegreerd bevel;
- **samen optreden**, permanent, zoals de tactische helikoptergroep van de Koninklijke luchtmacht en de 11de Luchtmobiele brigade van de Koninklijke landmacht, of tijdelijk, zoals tijdens de Unmee-operatie;
- **samen een vredesoperatie voorbereiden**, onder leiding van de CDS. Vandaar de genoemde maatregelen voor het DCBC;

- **samen ondersteunen**, dóór het Defensie *Interservice* Commando, vóór alle krijgsmachtdelen. Ook als een krijgsmachtdeel andere ondersteunt («single service manager»), wordt over de grenzen van krijgsmachtdelen heen gewerkt;
- **samen een Navo-eenheid opbouwen**, zoals de, mede door Nederland geïnitieerde, «CIMIC Group North» van de Navo, die in 2002 operationeel wordt en waaraan alle Nederlandse krijgsmachtdelen bijdragen;
- **samen concepten en doctrines ontwikkelen**, zoals nieuw beleid voor de logistieke interoperabiliteit van de krijgsmachtdelen dat dit najaar zal gereedkomen. De CDS speelt hierbij een belangrijke rol, want hij is immers verantwoordelijk voor de vredesoperaties waaraan doorgaans meer dan een krijgsmachtdeel bijdraagt. In 2002 volgen voor «joint» operaties concepten voor bevoorrading, strategische mobiliteit, onderhoud, geneeskundige verzorging, de verwerving van diensten en de informatievoorziening. In 2002 begint de invoering van het «tracking&tracing-systeem», waardoor op elk gewenst tijdstip precieze informatie over de goederenstroom binnen heel Defensie beschikbaar is. Er komt in het kader van de top rapportages een «dashboard-CDS», naar analogie met dit beknopte sturingsinstrument van de bevelhebbers;
- **samen opleiden**, zoals dit jaar voor het eerst bij de nieuwe bestuursvorm van het KIM, de KMA en het IDL die in de Defensienota werd aangekondigd. De officiersopleidingen functioneren het studiejaar 2001/2002 onder één College van Bestuur en één Curatorium en maken samen gebruik van één Faculteit Militaire Wetenschappen. Belangrijke delen van de hogere opleidingen volgt men in de vorm van geïntegreerde modules samen. Er blijven ook aparte vakmodules, want een eskader is uiteindelijk geen brigade of F-16-«wing». De Leergang Topmanagement en de Hogere Management Cursus voor Reserve-officieren worden inmiddels volledig geïntegreerd aangeboden. In 2002/2003 komen alle militaire rijopleidingen samen in het nieuwe Krijgsmacht Rijopleidings- en Trainingscentrum in Oirschot en er komt één explosievenopruimingsschool die haar poorten in 2002 opent. Voorts wordt in 2002 op De Peel begonnen aan de infrastructuur voor een gezamenlijke luchtverdedigingschool en een gezamenlijk luchtverdedigingscentrum;
- **samen naar buiten treden**, landelijk, bijvoorbeeld tijdens overleg met het VNO/NCW, en regionaal in andere contacten met het bedrijfsleven. De eerste regionale platforms beginnen in 2001, de overige volgen in 2002.

3. *Interne communicatie*

De communicatie binnen Defensie is de afgelopen jaren gestroomlijnd. Inmiddels worden op elk niveau allerlei ontwikkelingen binnen de organisatie systematischer en vooral sneller aan de orde gesteld dan voorheen vaak het geval was. Ook in dit opzicht is er echter nog ruimte voor verbetering. Daarom zijn de volgende maatregelen in voorbereiding of ten dele al in uitvoering:

- de ontwikkeling en de introductie van een nieuw beeldmerk en een huisstijl, die tot uitdrukking brengen dat Defensie een «eenheid in verscheidenheid» is. Het ligt in de lijn der verwachting dat de invoering van de huisstijl in 2002 wordt voltooid;
- uitbreiding van de Defensie internetsite, die in een later stadium – in het kader van de publieke presentatie van de krijgsmacht – ook zal worden gebruikt voor de aankondiging van evenementen;

- de geleidelijke omvorming van het intranet van Defensie tot een gebruiksvriendelijke databank;
- de toepassing van moderne communicatiemiddelen voor de contacten tussen de departementsleiding en de organisatie;
- de standaardisering van informatievoorzieningsprogramma's;
- verbetering van de balans tussen de beschikbare interne communicatiemiddelen door een heroriëntatie op de defensieperiodieken.

Speerpunt 3: versterking van het personeelsbeleid

De samenleving verandert in hoog tempo. De overheid tracht hierop door middel van pro-actief beleid te reageren en te anticiperen. Dit geldt ook voor Defensie. Lang niet alle veranderingen en de gevolgen die daarmee samenhangen zijn echter te voorzien. Zo was de krapte op de arbeidsmarkt de laatste jaren veel ernstiger dan voorspeld. Arbeidsorganisaties proberen oplossingen te vinden voor die toegenomen krapte. Ook in de collectieve sector zien we aanzienlijke tekorten, zoals in het onderwijs, de gezondheidszorg, het openbaar bestuur, de politie en Defensie. De schaarste in de reeds bekende knelpuntgroepen zoals ICT, medisch, technisch en financieel-economisch personeel, lijkt alleen maar toe te nemen. Zorgelijk is dat er ook voor de kernfuncties bij Defensie, de gevechtsfuncties bij operationele eenheden, onvoldoende animo blijkt te zijn. De afgelopen jaren heeft Defensie dan ook een groot aantal maatregelen getroffen om de moeilijke situatie op de arbeidsmarkt het hoofd te kunnen bieden.

De werknemer van nu stelt andere eisen aan het werk dan tien jaar geleden. Vrouwen en mannen zijn minder gebonden aan de organisatie en wensen te worden beloond naar prestatie. Zij zoeken uitdaging in het werk en wensen ook voldoende tijd om daarbuiten activiteiten te ontplooiën. Bij het aantrekken en het behoud van personeel spelen dan ook verschillende factoren een rol:

- het imago van de werkgever;
- op maat gesneden arbeidsvoorwaarden;
- goede arbeidsomstandigheden;
- collegialiteit en een goede werksfeer;
- uitdagend werk met voldoende inhoud;
- mogelijkheden voor verdere ontplooiing;
- mogelijkheden om werk en privé-leven te combineren;
- de mogelijkheid om als werkende partner een evenredige bijdrage aan het gezin te leveren.

Een van de ingrijpende maatschappelijke veranderingen waarmee werkgevers worden geconfronteerd, is de wijziging van de samenstelling van de beroepsbevolking. Het aandeel daarin van oudere werknemers en van allochtonen zal de komende jaren toenemen. Deze ontwikkeling heeft grote gevolgen voor arbeidsorganisaties. Er zullen voorzieningen moeten worden getroffen om ouder wordende werknemers langer te laten werken en om mensen die in staat zijn arbeid te verrichten maar nog onvoldoende bij het arbeidsproces zijn betrokken – allochtonen en arbeidsongeschikten – in de arbeidsorganisaties op te nemen.

Personeelsbeleid Defensie

De maatschappelijke ontwikkelingen hebben belangrijke gevolgen voor het personeelsbeleid van Defensie in de komende jaren. Zo zal het veel individueeler gericht moeten zijn. Dit laat onverlet dat de taakstelling en het functioneren van de krijgsmacht beperkingen meebrengen en dat een

zekere mate van spanning tussen werk en privé-leven bij uitzendingen onvermijdbaar is. Het personeelsbeleid is op de volgende punten aan verandering toe:

- werknemers zullen individuele keuzen moeten worden geboden op het gebied van arbeidsvoorwaarden;
- loopbanen zullen individueler moeten worden ingericht en de loopbaanbegeleiding zal intensiever moeten worden;
- competenties moeten worden vastgesteld en talenten opgespoord; de loopbaan zal daar vervolgens op worden toegesneden;
- er zal meer rekening moeten worden gehouden met individuele wensen en verlangens van werknemers, ook als het de combinatie van werk en privé-leven betreft;
- de uitwisseling van personeel tussen Defensie en andere organisaties zal moeten toenemen om loopbaanmogelijkheden uit te breiden;
- horizontale instroming zal vaker moeten worden toegepast;
- de verjonging van het personeelsbestand moet worden voortgezet.

De succesvolle verwezenlijking van deze verstrekkende beleidswijzigingen is mede afhankelijk van de uitvoering van het rapport «De arbeidsmarkt in de collectieve sector». Inmiddels heeft het kabinet de belangrijkste conclusies en aanbevelingen van dit rapport onderschreven. Defensie zal op basis van het rapport al in 2002 aanvullende maatregelen ontwikkelen. Hiertoe zal het, wellicht samen met andere departementen, een innovatiecentrum oprichten.

Beleid ten aanzien van het huidige personeel

De vele, vaak ingrijpende veranderingen bij Defensie in de afgelopen tien jaar hebben bij een deel van het personeel een gevoel van onvrede doen ontstaan. Vooral onder personeelsleden die al geruime tijd bij de krijgsmacht werken, heeft het vertrouwen in de defensieorganisatie en de leidinggevenden op politiek of ambtelijk niveau een deuk opgelopen. De komende periode, met name het jaar 2002, zal dan ook in het licht staan van het herstel van het vertrouwen. Samen met de centrales van overheidspersoneel zal worden geïnventariseerd waaraan het afgenomen vertrouwen te wijten is (geweest) en wat kan worden gedaan om het te herstellen. Nu al staat vast dat in de toekomst veel beter met het personeel gecommuniceerd moet worden over veranderingen. Het is van het grootste belang dat de noodzaak van veranderingen voor iedereen, op alle niveaus in de organisatie, helder is.

Een knelpunt waaraan zeker aandacht zal worden geschonken, is het functietoewijzingsproces. Uit onderzoek en rapportages van de Inspecteur-generaal van de Krijgsmacht blijkt, dat dit een belangrijke oorzaak is van onvrede. De klachten betreffen vooral het gebrek aan transparantie, de ongelijke verdeling van de werklast en de ongemakken die aan uitzendingen zijn verbonden.

Prioriteiten 2002

De thema's die in 2002 prioriteit hebben, zijn:

- personeelsvoorziening en -bezetting;
- loopbaanbeleid;
- arbeidsvoorwaarden;
- overige aspecten van het personeelsbeleid.

Verbetering personeelsvoorziening en bezetting

De afgelopen tijd zijn veel maatregelen genomen om de personeelsvoorziening van de krijgsmacht te verbeteren. Aan veel van deze maatregelen hebben onderzoeken van adviesbureaus ten grondslag gelegen. Zoals inmiddels gebruikelijk, zal het parlement hierover ook de komende jaren regelmatig en uitgebreid worden geïnformeerd.

In het algemeen zijn alle maatregelen erop gericht de belangstelling voor een baan bij de krijgsmacht te vergroten en, zonder concessies te doen aan de te stellen eisen, een groter deel van de sollicitanten metterdaad aan te stellen. Van hen zullen er meer werkelijk een functie moeten gaan vervullen. Tevens zal het niet-reguliere verloop moeten worden teruggedrongen en zal de duur van het dienstverband juist langer moeten worden.

De volgende maatregelen, waarvoor in een aantal gevallen al in 2001 de aanzet is gegeven, zijn voor 2002 voorzien:

- verbetering van de arbeidsmarktcommunicatie;
- speciale campagnes voor nieuwe doelgroepen;
- omvorming van Defensie Werving en Selectie tot een facilitair keurings- en selectiecentrum;
- versnelling en verbetering van de wervings- en selectieprocedure, onder meer door de keurings- en selectie-eisen beter op elkaar af te stemmen;
- individuele begeleiding van sollicitanten;
- bevordering van de samenhang tussen de onderdelen van het personeelsvoorzieningsproces door elk van de krijgsmachtdelen verantwoordelijk te maken voor de gehele keten;
- betere informatie over de doeltreffendheid van de personeelsvoorziening;
- ondersteuning en verdere professionalisering van de personeelsvoorziening door de oprichting van een kennis- en expertisecentrum,
- aanpassing van de (initiële) opleidingen;
- uitbreiding van «voorschakeltrajecten» en
- uitbreiding van de financiële mogelijkheden om werknemers aan de organisatie te binden en te stimuleren hun contract te verlengen.

In 2004 moet voorts het opleidingsverloop zijn gereduceerd tot maximaal 10 procent. Hieraan zal in 2002 een forse impuls moeten worden gegeven. Mede in dat kader worden maatregelen getroffen om de positie en de kwaliteit van instructeurs te verbeteren.

Eerst in 2002 zal het mogelijk zijn – mede aan de hand van een aantal kengetallen en stuurgetallen – de effecten van al deze maatregelen te beoordelen. Het zal dan gaan om de totale effecten van de maatregelen; slechts incidenteel zullen specifieke effecten tot concrete maatregelen kunnen worden herleid. De complexiteit van het proces van personeelsvoorziening maakt een verdergaande meting van resultaten onmogelijk. Het kennis- en expertisecentrum zal hier overigens wel onderzoek naar gaan doen. Met behulp van de «integrale monitor personeelsvoorziening Defensie», waarin de belangrijkste kengetallen zijn opgenomen, kunnen dan de ontwikkelingen worden gevolgd en kunnen de doelmatigheid en de doeltreffendheid van onderdelen van de personeelsvoorziening tegen het licht worden gehouden.

Gegevens en cijfers over de personeelsvoorziening in de krijgsmacht zijn belangrijk. Er mag echter geen absolute waarde aan worden toegekend.

Door cijfers voor een ander doel te gebruiken dan waarvoor ze zijn verzameld, kunnen snel misverstanden ontstaan. Zo berust de «aanstellingopdracht» voor functionarissen die met de werving van personeel zijn belast mede op verwachtingen ten aanzien van het verloop en de haalbaarheid van de werving. Uit deze opdracht kan daarom niet worden afgeleid hoeveel personeel Defensie werkelijk nodig zou hebben om de organisatie geheel te vullen. Ook zegt de omvang van het personeel dat werkelijk aanwezig is niet alles over de vulling van de organisatie. Er kan sprake zijn van een kwalitatieve «mismatch», omdat personeel dat wel in de sterkte meetelt in de praktijk slechts gedeeltelijk in staat is de beschikbare functies volledig te vervullen.

In de komende periode zal een vereenvoudigde presentatie worden ontwikkeld van cijfers over de personeelsvoorziening en de vulling van de krijgsmacht, gekoppeld aan het ambitieniveau. Voorshands zijn de aanstellingsbehoefte en de aanstellingsopdracht nog opgenomen in bijlage 5. Zoals gebruikelijk zullen daarnaast rapportages over de verbeteringsmaatregelen en de effecten daarvan afzonderlijk aan het parlement worden aangeboden. Hoewel het brede pakket aan maatregelen de verwachting rechtvaardigt dat de personeelssituatie in de toekomst zal verbeteren, moet de krijgsmacht het voorlopig doen met een groot aantal vacatures.

Een van de alternatieven om de krijgsmacht van toereikend personeel te voorzien is de inzet van reservisten. Incidenteel wordt op reservisten een beroep gedaan indien zij beschikken over een specifieke deskundigheid die nodig is in het kader van een vredesoperaties en die in de krijgsmacht niet of onvoldoende voorhanden is. Een dergelijke inzet van reservisten is beperkt. Gelet op de eerdergenoemde veranderingen in de Navo en in Europees verband, streeft Defensie ernaar vast te stellen of, en zo ja hoe, de inzet van reservisten kan worden uitgebreid. Het gaat daarbij allereerst om mogelijkheden om (tijdelijk) individueel reservepersoneel in te zetten, inbegrepen Natres-personeel, zoals in het kader van Cimic. Daarnaast onderzoekt Defensie of in de toekomst de inzet van reservisten in eenheidsverband voor crisisbeheersing en humanitaire operaties mogelijk en wenselijk is.

Verbetering van het loopbaanbeleid

Het is zowel voor de organisatie als de individuele werknemer, burger of militair, steeds moeilijker een loopbaan lang van tevoren te voorspellen. Dit vergt steeds meer flexibiliteit in het personeelsbeleid. Defensie kent thans het onderscheid tussen militairen met een aanstelling als Beroepspersoneel Bepaalde Tijd (BBT) en Beroepspersoneel Onbepaalde Tijd (BOT). In de Defensienota 2000 is aangekondigd dat de verhouding tussen BOT/BBT zou moeten veranderen van 60:40 naar 40:60 om, vooral met het oog op de deelneming aan vredesoperaties, een verjonging van het personeelsbestand te bewerkstelligen. De indeling BOT/BBT suggereert dat BOT-personeel een baan krijgt aangeboden en ook kiest voor het leven, terwijl het BBT-personeel kan rekenen op een baan voor een aantal jaren. In de praktijk blijkt dit anders uit te pakken.

BBT-ers worden gestimuleerd, zo stelde de Defensienota 2000, om langere contracten te sluiten. Langzaam maar zeker gebeurt dat ook. Het is inmiddels echter niet ongebruikelijk dat BOT-ers voortijdig de dienst verlaten. Een groot deel van hen vertrekt omstreeks het 35ste jaar of daarvoor. Het lijkt daarom steeds minder zinvol om de categorie-indeling en het daarmee verband houdende onderscheid te handhaven. Defensie

overweegt daarom in de toekomst al het personeel aan te stellen als BOT en voorzieningen te treffen in het beheer en de rechtspositie van personeel om tussentijds het dienstverband te beëindigen. Overigens blijft de verjonging van de krijgsmacht als doelstelling gehandhaafd.

Het verlaten van het onderscheid tussen BOT en BBT zou als logisch gevolg hebben dat «employability»-maatregelen in de toekomst gaan gelden voor ál het personeel, burgers en militairen. Daarbij passen afspraken met grote organisaties, zowel binnen de overheid als daarbuiten, over werkzekerheid voor personeel dat bij Defensie vertrekt en, eventueel, over mogelijkheden van een terugkeer op een later tijdstip. Op deze wijze krijgt de uitwisseling van defensiepersoneel met andere organisaties gestalte, wat de openheid van de Defensie-organisatie ten goede komt. Ook zullen meer mogelijkheden worden geschapen om personeel van buiten Defensie horizontaal te laten instromen. Dit houdt niet alleen verband met de terugdringing van de personeelstekorten, maar past ook in het kader van een meer open communicatie met de samenleving, een van de doelstellingen van het veranderingsproces.

Het huidige loopbaanbeleid voor het militaire personeel is in beginsel collectief gericht: het verloopt via vastgestelde loopbaanpaden, waarin opleidings- en ervaringseisen voor de verschillende functies zijn vastgelegd. Individuele wensen en verlangens kunnen in het kader van een sollicitatie tot uitdrukking worden gebracht. In samenhang met ontwikkelingen binnen de collectieve sector zal Defensie in 2002 op dit gebied beginnen aan een vernieuwingsslag die zich ook zal uitstrekken tot het burgerpersoneel. De hogere functies zullen – meer dan tot nu toe het geval was – worden uitgedrukt in competenties, en er zal nadrukkelijk rekening worden gehouden met de capaciteiten van desbetreffende functionarissen. Er zullen individuele loopbaanpaden worden uitgestippeld door persoonlijke ontwikkelingsplannen op te stellen. Van alle topmanagementfuncties voor burgers en militairen zullen de competenties op korte termijn worden bepaald. Voordrachten voor de vervulling van die functies zullen voortaan berusten op competenties van kandidaten die door middel van een assessment zijn vastgesteld.

Dit alles betekent dat er veel meer zal moeten gebeuren aan loopbaanbegeleiding. Allereerst zal daarvoor het instrumentarium moeten worden aangepast. In het bijzonder de lijnchefs zullen veel regelmatig het functioneren van hun medewerkers in een open gesprek aan de orde moeten stellen. Thans wordt daarin ten dele voorzien door functionerings- en loopbaangesprekken. In dergelijke gesprekken komt niet alleen het actuele functioneren aan de orde maar ook de loopbaanwensen en -mogelijkheden in de toekomst. Om op dat laatste meer zicht te krijgen, zullen aan werknemers in voorkomend geval instrumenten worden aangeboden die zicht geven op de eigen capaciteiten. Door middel van persoonlijke ontwikkelingsplannen, waarvan opleidingen deel kunnen uitmaken, wordt de toekomstige ontwikkeling van de werknemer concreter gemaakt. Voor het vervolgen van de loopbaan buiten Defensie zijn de voorzieningen beschikbaar die in het leven zijn geroepen in het kader van «employability». Op een aantal plaatsen zullen personeelsdiensten worden versterkt en/of loopbaanservicecentra worden ingericht. De benodigde uitgaven zullen worden bekostigd uit de fondsen die het Kabinet heeft aangewend voor de versterking van de arbeidsmarktpositie van de collectieve sector.

Door te investeren in verbetering van de loopbaanbegeleiding worden ook impulsen gegeven aan versterking van de mobiliteit binnen de defensieorganisatie. Dat geldt niet alleen voor het militaire maar ook voor het burgerpersoneel. De vervulling van een functie is voor een deel van het burgerpersoneel al aan een termijn van vijf jaar gebonden. In het kader van de loopbaanbegeleiding zal tijdig worden gezorgd voor de beschikbaarheid van vervolgfuncties, binnen Defensie én daarbuiten.

Aanpassing arbeidsvoorwaarden

Een onderdeel van het arbeidsvoorwaardenakkoord voor het jaar 2000/2001 is de verhoging van de ontslagleeftijd van militairen. Bij die verhoging passen verbeterde arbeidsvoorwaarden, zoals een hogere uitkeringsgrondslag en de afschaffing van de anticumulatie. Militairen kunnen vooruitlopend op de generieke verhoging van de ontslagleeftijd nu al op vrijwillige basis kiezen voor langer dienen. Dit heeft de vorm gekregen van een materieel recht. Zij die van dat recht gebruik maken en twee jaar of langer nadienen, kunnen gebruik maken van de gunstiger uitkerings- en anticumulatiebepalingen die zijn afgesproken voor de verplichte verhoging. Nadienen is tevens een van de instrumenten om het aantal vacatures te verminderen.

In hetzelfde arbeidsvoorwaardenakkoord is een flexibilisering van de arbeidsduur overeengekomen. Hiervoor is inmiddels een regeling van kracht geworden. Gekozen kan worden voor de huidige werktijd van 38 uur, maar ook voor 40 of 36 uur.

Beide maatregelen staan in het teken van de individualisering van het arbeidsvoorwaardenpakket. Defensie zal deze weg de komende jaren vervolgen om aansluiting te houden bij de ontwikkelingen in de samenleving. Overigens kunnen individuele keuzemogelijkheden van werknemers tot complicaties leiden in de bedrijfsvoering en repercussies hebben voor andere werknemers. Nadienen van een bepaalde militair betekent soms dat de carrière van een andere militair enige vertraging kan oplopen, terwijl flexibilisering van de arbeidsduur onder de huidige omstandigheden een verminderde bezetting van het burgerpersoneel veroorzaakt. Organisatie en werknemers zullen zich daaraan op een aantal plaatsen nog moeten aanpassen. Voor de aantrekkelijkheid van Defensie als werkgever zijn deze en andere individuele keuzemogelijkheden echter essentieel.

In het kader van de individualisering is ook het streven naar een sterkere relatie tussen prestatie en beloning aan de orde. Het huidige managementinstrumentarium voorziet in mogelijkheden als het toekennen van extra periodieken en functioneringstoelagen om prestaties en beloning beter op elkaar te laten aansluiten. De financiële mogelijkheden hiervoor zijn als gevolg van de Defensienota 2000 en het arbeidsvoorwaardenakkoord 2000/2001 verder verruimd.

De primaire beloning van de militair berust in de eerste plaats op zijn rang. Aan die rang is een salarisschaal gekoppeld. De vaststelling van rangen geschiedt op grond van een functiewaardering, waarbij overigens wel een bepaalde bandbreedte in acht wordt genomen. Zo kan het vóórkomen dat op grond van dezelfde functiewaarderingsscore verschillende rangen worden vastgesteld. De verklaring hiervoor is dat een rang binnen een bepaalde organisatorische opzet moet passen of kan berusten op internationale normen en ervaringseisen. In een aantal gevallen is er dus sprake van een «relatie op afstand» tussen de zwaarte van de functie

enerzijds en de rang en bezoldiging anderzijds. Militairen kunnen dit als een bezwaar ervaren indien zij menen niet de beloning te ontvangen waarop zij gezien de zwaarte van functie recht menen te hebben. Dit kan echter op een andere moment ook in hun voordeel werken. De huidige systematiek vergemakkelijkt de functietoewijzing, draagt daardoor bij aan de vervulling van de functies in de breedte en voorkomt inkomensfluctuaties. In 2002 zullen de mogelijkheid en de wenselijkheid om de koppeling tussen de functie en het salaris te versterken nader worden gezien. Daarbij worden ook andere aspecten in beschouwing genomen, zoals tevredenheid van het personeel, functiebezetting en eventuele financiële gevolgen.

Uit onderzoek blijkt dat het arbeidsvoorwaardenpakket voor het defensiepersoneel in het algemeen concurrerend mag worden genoemd. Waar dat niet het geval was is inmiddels een inhaalslag gemaakt, zoals door de verhoging van het aanvangssalaris van soldaten en de aanpassing van schalen bij bepaalde rangen. Deze maatregelen zijn bekostigd met gelden die met de Defensienota 2000 beschikbaar zijn gekomen en met fondsen die Defensie zijn toegekend om de positie op de arbeidsmarkt te versterken. Ook in de toekomst zal regelmatig worden nagegaan hoe de arbeidsvoorwaarden bij Defensie zich verhouden tot de voorwaarden elders. Overigens is gebleken dat defensiepersoneel betrekkelijk onbekend is met de eigen arbeidsvoorwaarden. Daarom zal de communicatie over het geldende arbeidsvoorwaardenpakket en wijzigingen daarop, bijvoorbeeld als gevolg van een arbeidsvoorwaardenakkoord, worden verbeterd.

Defensie heeft bijzondere taken en het personeel voert die uit. Er kan lang worden gediscussieerd over de vraag hoe bijzonder de taakstelling van Defensie is in vergelijking met andere organisaties met bijzondere taken. Het is daarom zinvol duidelijk vast te stellen wat de bijzondere eisen en beperkingen zijn die aan militaire personeel worden gesteld en deze in de wet (de Militaire Ambtenarenwet) te verankeren. Waar geen bijzondere eisen gelden, is Defensie een normale arbeidsorganisatie waarvoor dezelfde wetten en regels gelden als voor elke andere arbeidsorganisatie.

Verbetering van een aantal overige aspecten van het personeelsbeleid
Uitzendingen vormen een zware belasting voor het personeel. Het lang van huis zijn (inclusief het opwerkprogramma) trekt een zware wissel op het personeel en de achterblijvende partners en verwanten. Uitzendingen zijn echter onlosmakelijk verbonden aan een moderne krijgsmacht en de verjonging van de krijgsmacht zal voor een deel de bezwaren doen afnemen. Voor het overige zal worden gezocht naar maatregelen die de bezwaren verder verminderen. Een van die maatregelen is flexibilisering van de uitzendduur en -termijn. Op dit terrein is de afgelopen jaren al het nodige gedaan en aanvullende maatregelen zullen intensief worden onderzocht. Bij de behandeling van de Defensienota 2000 is het parlement meegedeeld dat de maximale uitzendduur van zes maanden mede op grond van internationale afspraken, het ambitieniveau in relatie tot de parate omvang van de krijgsmacht en financiële overwegingen, als beleidsuitgangspunt niet kan worden losgelaten. Als aanvullende norm geldt dat de termijn tussen twee uitzendingen, behalve bij hoge uitzondering, niet korter mag zijn dan twaalf maanden. De krijgsmachtdelen plannen hun uitzendingen zodanig dat zij deze norm niet overschrijden. In aanvulling hierop zoekt Defensie voortdurend naar mogelijkheden om de belasting die verband houdt met uitzendingen verder te beperken. Terwijl bij de Unmee-operatie bepaalde eenheden van het korps Mariniers en de Koninklijke Marechaussee gedurende een half jaar waren uitgezonden,

gold voor eenheden van de Koninklijke Landmacht een kortere uitzendduur. Voor de gehele krijgsmacht geldt al langer een kortere uitzendduur voor gespecialiseerd personeel zoals vliegers en medische specialisten omdat tijdens de uitzending sprake kan zijn van betrekkelijk eenzijdig werk waardoor het algemene ervarings- en vaardigheidsniveau onder druk kan komen te staan. Onlangs is de Koninklijke Landmacht voor het EOD-detachement van SFOR overgegaan op een uitzendtermijn van drie maanden. Daarnaast wordt onderzocht of de uitzenddruk kan worden verminderd door de internationale samenwerking te intensiveren. Belangrijk is voorts dat bij de functietoewijzing wordt gestreefd naar het spreiden van de «lasten» van de uitzending over een zo groot mogelijke groep van het personeel.

De minimale termijn tussen twee uitzendingen bedraagt zoals gezegd een jaar. Zonder deze termijn los te laten zal er zoveel mogelijk naar worden gestreefd die termijn zo lang mogelijk te maken. Voor het merendeel van het personeel is die termijn in de praktijk inmiddels al langer. Dit is een positieve ontwikkeling, omdat steeds meer partners van militairen een eigen carrière hebben, waardoor in gezinnen met (kleine) kinderen een langdurige afwezigheid haast onoplosbare problemen kan geven. Ook het herstel van de emotionele en relationele banden met de partner en de kinderen na zes maanden afwezigheid vraagt veel van het personeel. Het streven blijft daarom gericht op een korte uitzendperiode, gecombineerd met een ruime recuperatieperiode.

Tijdens de behandeling van de Defensiebegroting is vanuit de Tweede Kamer aandacht gevraagd voor de sociale contacten met de bevolking in het operatiegebied. In recente brieven bent u op de hoogte gesteld van de mogelijkheden van deze civiel-militaire samenwerking (Kamerstuk 27 400 X nr. 20). Deze contacten kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het succes van een missie. Uiteindelijk blijven echter de beoordeling van de veiligheidssituatie en de operationele opdracht bepalend voor de vraag in hoeverre contacten met de lokale bevolking gewenst en mogelijk zijn. Het is aan de commandant te velde dit te bepalen.

Defensie vraagt veel van de militairen die worden uitgezonden, maar ook van hun thuisfront. Daarom wordt de komende tijd een «family-support»-programma samengesteld waarin alle activiteiten worden ondergebracht die verband houden met de optimalisering van het wonen en werken in het buitenland, inclusief de ondersteuning van het thuisfront wanneer de militair is uitgezonden. Het gaat hierbij om twee aspecten. Het eerste aspect behelst de thuisfrontzorg: alle maatregelen en voorzieningen die tijdens de afwezigheid van de uitgezonden militair de zorgtaak van de achterblijvende partner kan verlichten. Het tweede aspect heeft betrekking op de internationale mobiliteit: alle maatregelen en voorzieningen ter ondersteuning van personeelsleden en hun gezinsleden die in het buitenland zijn geplaatst. Er wordt extra aandacht besteed aan gezinnen die mee verhuizen, maar ook aan het personeel dat zonder gezin in het buitenland werkt. Het gaat hierbij om uiteenlopende activiteiten zoals onderwijsvoorzieningen, hulp bij het zoeken van een baan voor de meeverhuizende partner, hulp bij het zoeken van een woning bij terugkeer uit het buitenland en voorzieningen voor het verrichten van kleine klussen in huis.

Arbobeleid

Het arbobeleid zal op concrete wijze worden vormgegeven door de uitvoering van het arbobeleidskader. Belangrijke punten zijn:

- vaststelling van de «arbomonitor» om aan de hand van kengetallen de voortgang van het arbobeleid te volgen;
- verbetering van het registratiesysteem bij ziekteverzuim;
- het sluiten van een convenant «fysieke belasting» tussen het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het ministerie van Defensie en de Centrales van Overheidspersoneel Sector Defensie.

Militairen worden in hun werk met morele dilemma's en gewetensvragen geconfronteerd. Sinds 1999 is het Bureau Ethiek en Krijgsmacht ondergebracht bij het Instituut Defensie Leergangen om het onderricht in deze belangrijke aspecten te verbeteren. Mede hierdoor is de aandacht voor dit onderwerp binnen de krijgsmacht onmiskenbaar toegenomen. In 2002 zal het bureau Ethiek een basisboek publiceren waarvan de werktitel luidt: «Morele dilemma's van militairen in de praktijk». Dit boek zal volgens het beginsel «train de trainer» door alle krijgsmachtdelen worden gebruikt. Het bureau Ethiek wordt, zoals al gemeld in de voortgangsrapportage van 9 juli jl. (nr. D200 100 1971), ook na voltooiing van het basisboek in enigerlei vorm gehandhaafd om de krijgsmacht, in het bijzonder de individuele militairen, ook in de toekomst op dit belangrijke terrein te ondersteunen.

Financiële aspecten

Voor de versterking van de arbeidsmarktpositie van Defensie stelt het Kabinet op grond van het rapport «De arbeidsmarkt in de collectieve sector» structureel € 41 miljoen beschikbaar. Hiervan is € 22 miljoen bestemd voor de invoering van een nieuwe rang en een nieuwe bevorderingssystematiek voor soldaten van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht en wordt € 9 miljoen toegevoegd aan het budget voor differentiatie in beloning, waarbij vooral de verbetering van de positie van instructeurs aandacht zal krijgen. De uitvoering van deze maatregelen is mede afhankelijk van het resultaat van het overleg met de Centrales van Overheidspersoneel. De besteding van de rest van het bedrag, zo'n € 9 miljoen, hangt samen met maatregelen in de sfeer van de innovatie van het personeelsbeleid, eveneens op basis van bovengenoemd rapport, die in het najaar van 2001 zullen worden vastgesteld.

De uitvoering van het convenant fysieke belasting kost Defensie in de periode 2002–2004 naar schatting € 1,3 tot € 2,3 miljoen. Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid draagt een gelijk bedrag bij.

Voor de maatregelen ter intensivering van het personeelsbeleid is sinds de Defensienota 2000 structureel € 77 miljoen beschikbaar. Hierbij is inbegrepen de € 23 miljoen die naar aanleiding van de motie-Dijkstal structureel voor het defensiepersoneelsbeleid is vrijgemaakt, alsmede € 4 miljoen structureel ten behoeve van «family-support».

De verbetering van de personeelsvoorziening in 2002, tenslotte, waaronder de invoering van de ketenverantwoordelijkheid en de omvorming van DWS, leidt tot herschikkingen binnen de Defensiebegroting, maar geschiedt in beginsel budgettair neutraal.

Speerpunt 4: uitvoering in 2002 van de Defensienota 2000

Flexibiliteit, paraatheid en mobiliteit zijn uitgangspunten van de Defensienota. In een periode van tien jaar moet jaarlijks een aantal belangrijke beleidsvoornemens en veranderingsdoelstellingen worden verwezenlijkt. Vanzelfsprekend heeft Defensie daarbij een open oog voor omgevings-

factoren, die immers voortdurend in beweging zijn, en worden ook de ervaringen betrokken die tot dusver zijn opgedaan met de uitvoering van de nota. De vorige drie speerpunten van het defensiebeleid onderstrepen dit.

Wat doet Defensie hiervoor in 2002?

Dit vierde speerpunt richt zich op de beleidsvoornemens en veranderingsdoelstellingen voor zover die niet elders in deze beleidsagenda al aan de orde zijn gekomen. Zo staat het veranderingsproces van het kerndepartement reeds centraal in speerpunt twee.

De versterking van de centrale regie over materieelprojecten

Een nieuwe benadering moet de centrale regie over materieelprojecten versterken. Voor elk project worden na voltooiing van de behoeftestelling duidelijke richtlijnen gegeven, in ieder geval voor de factoren product, tijd, geld en projectorganisatie. Doen zich ten aanzien van deze of andere belangrijke factoren problemen voor, dan moet dat aan de bewindslieden worden gemeld. Dat geldt ook voor betrekkelijk kleine, gemandateerde projecten. De versterking van de regie is niet beperkt tot grote projecten, maar bevordert een betere beheersing van alle projecten, tijdige rapportage aan de bewindslieden en heldere informatie aan de Kamer. Om de Kamer naast de vaste DMP-brieven over afzonderlijke projecten regelmatig een actueel, volledig inzicht te bieden in de voortgang van materieelprojecten, bevat de artikelsgewijze toelichting bij de begroting 2002 een investeringsoverzicht alsmede de kerngegevens over de projecten die in het Materieelprojectenoverzicht (zie bijlage 8) zijn opgenomen. Zoals is toegezegd ontvangt de Kamer vervolgens in de eerste suppletore begroting een actualisering hiervan. Als gevolg van de evaluatie van het DMP zijn onder meer de grensbedragen voor de aan de beleidsterreinen te mandateren projecten gewijzigd. Over de gevolgen hiervan voor lopende materieelprojecten zal de Kamer in een afzonderlijke brief een voorstel ontvangen.

Een verantwoorde investeringsquote

Ook in 2002 voorziet Defensie een investeringsquote in de orde van grootte van 20 procent gemiddeld. Per krijgsmachtdeel kan dit percentage overigens verschillen. Met dit niveau, waarmee Defensie zich in de Navo in de middenmoot bevindt, kan de Defensienota 2000 goed worden uitgevoerd. De kwaliteit van het Nederlandse defensiematerieel dat bij vredesoperaties wordt ingezet is zonder meer goed vergeleken met dat van andere deelnemende landen. Hier scoort Nederland dus hoog.

De uitgaven voor personele en materiële exploitatie geven een gestage groei te zien. Hoewel een beheerste ontwikkeling van de exploitatielasten van de krijgsmacht van belang is, zijn hogere exploitatielasten inherent aan een actief opererende hoogwaardige krijgsmacht. De voortdurende deelneming aan vredesoperaties vraagt veel van Defensie. De – bewuste – investeringsimpuls in de jaren negentig en het personeelsbeleid dat in de Defensienota 2000 is vastgesteld, leiden er toe dat de uitgaven voor materiële en personele exploitatie op een hoger niveau komen te liggen. Dit laat onverlet dat de budgettaire ruimte om op het juiste moment investeringen te doen toereikend blijft. Bovendien voorziet de Defensienota 2000 ook dat de herstructurering van het personeelsbeleid in de loop van het decennium financiële ruimte zal gaan genereren om de investeringen te laten toenemen.

Niettemin vereist de beheersing van de exploitatie-uitgaven inzicht in factoren die de kosten opdrijven. Onderzoek heeft uitgewezen dat de stijging van de personele uitgaven in de afgelopen periode vooral moet worden toegeschreven aan de werving en het behoud van voldoende en kwalitatief goed personeel alsmede de huur van schaars personeel. Het hogere niveau van de materiële lasten vloeit logisch voort uit de toegenomen diversiteit in het materieelbestand en de intensieve oefening en inzet van de krijgsmacht onder zeer uiteenlopende omstandigheden. In het bijzonder de uitvoerende eenheden binnen Defensie zullen er met behulp van goede informatievoorziening en door verstandig beheer voor moeten zorgen dat de gestage groei van de exploitatie verantwoord en beheersbaar blijft.

Er zijn geen vaste, objectieve criteria voor een ideale verhouding tussen het investeringsniveau en de hoogte van de personele en de materiële uitgaven. Daarvoor is de krijgsmacht te complex en zijn de activiteiten te divers en te veranderlijk. Een willekeurig investeringsniveau kan dan ook niet bepalend zijn voor de kwaliteit van een krijgsmacht of krijgsmachtdeel, en een incidenteel lager niveau van investeringen in enig jaar vertaalt zich niet in een geringere inzetbaarheid en gevechtskracht. Uiteindelijk bepalen de kwaliteit van het materieel en militair-operationele factoren wanneer investeringen aan de orde zijn, of het nu gaat om het ambitieniveau van de krijgsmacht, de veiligheid van het personeel of de opheffing van bondgenootschappelijke en Europese tekorten.

Verhoging van de uitgaven voor het milieubeleid

Het milieubeleid bij Defensie wordt gestimuleerd en geïntensiveerd. De middelen worden voornamelijk gebruikt voor de bevordering van het gebruik van duurzame energie als wind- en zonne-energie en voor het bevorderen van doelmatiger energiegebruik. Voor de intensivering van het milieubeleid is in 2002 € 7 miljoen beschikbaar oplopend tot structureel € 9 miljoen vanaf 2003.

Uitvoering van de civiele taken

De Koninklijke Marine levert al enige jaren een bijdrage aan de Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba. In de eerste helft van 2002 wordt, op basis van de opgedane ervaringen, de verhouding tussen het ambitieniveau en de daarvoor beschikbare middelen geëvalueerd en waar nodig verbeterd.

Wat doen de krijgsmachtdelen in 2002 voor de uitvoering van de Defensienota 2000?

De Koninklijke Marine

De Koninklijke Marine versterkt het expeditionaire vermogen. Zij is in staat om, op korte termijn en in beginsel wereldwijd, met modules in internationaal verband deel te nemen aan een breed scala van militaire operaties, zo nodig onafhankelijk van lokale faciliteiten. Daarvoor worden in 2002 onder meer de volgende activiteiten ondernomen:

- aanbesteding van het tweede Landing Platform Dock (LPD-II), waarvoor de verwervingsbeslissing voor 2002 wordt voorzien;
- vervolg van de activiteiten ten behoeve van de paraatstelling van het derde mariniersbataljon, zoals de start van de bouw van de infrastructuur, de verwerving van de uitrustingsstukken en voortzetting van een verhoogde wervingsinspanning;
- afstoting van een fregat als onderdeel van de in de Defensienota 2000 aangekondigde vermindering met twee fregatten. Daarnaast wordt in

- verband met de overgang van oud naar nieuw of gemoderniseerd materieel een ander fregat vervroegd uit de vaart genomen;
- indienststelling en vervolgens de hardware/software integratie van het eerste fregat van de «De Zeven Provinciën-klasse» en de proeftocht van het tweede schip van deze klasse;
- voortzetting van de studie naar de mogelijkheden de LCF-fregatten («De Zeven Provinciën-klasse») uit te rusten met «Theatre Ballistic Missile Defence» (TMD) capaciteit;
- voortzetting van de modernisering van de mijnenbestrijdingsvaartuigen;
- start van de bouw van twee hydrografische opnemingsvaartuigen;
- vervolg van de modernisering van tien P-3C Orion maritieme patrouillevliegtuigen, waaronder de uitvoering van een testprogramma van het eerste vliegtuig;
- aanschaf in «single service management» (SSM) van militaire satelliet communicatie (milsatcom) capaciteit;

De Koninklijke Landmacht

De Koninklijke Landmacht versterkt in 2002 de gevechtskracht en het expeditionaire vermogen. Centraal hierbij staan de veelzijdige inzetbaarheid binnen het gehele geweldsspectrum, de modulaire inpasbaarheid in multinationale militaire verbanden en een expeditionaire oriëntatie gericht op snelle inzet over grote afstanden. Daarvoor worden in 2002 de volgende activiteiten ondernomen:

- twee extra pantserinfanteriecompagnieën worden paraat, zodat alle pantserinfanteriebataljons beschikken over drie parate compagnieën;
- extra capaciteit voor de RPV-batterij, de EOY-compagnie en de mortieropsporingsradar batterij wordt paraat;
- de «Civil Military Cooperation (CIMIC) Group North» wordt operationeel;
- de reorganisatie bij het Nationaal Commando (NATCO) wordt voltooid;
- op luchtmachtbasis De Peel wordt begonnen met infrastructurele aanpassingen voor de concentratie van de objectluchtverdediging van de Koninklijke Luchtmacht en de grondgebonden luchtverdedigings-eenheden van de Koninklijke Landmacht voor zowel een gezamenlijke luchtverdedigingsschool als een gezamenlijk luchtverdedigingscentrum;
- het hoofdkwartier van het Nederlands-Duitse legerkorps wordt omgevormd tot een «High Readiness Forces (HRF) Headquarters»;
- het opwerktraject van 11 Air Manoeuvre Brigade naar volledige operationele gereedheid eind 2003 in samenwerking met de Tactische Helikoptergroep Koninklijke Luchtmacht wordt voortgezet;
- essentiële materieelprojecten voor de «Peace Enforcement» brigade worden voortgezet, zoals de gevechtswaardebetering van de Leopard-2, het «Medium and Short Range Anti-Tank» (MRAT) wapen en de vervanging van de pantservoertuigen inclusief die van het infanteriegevechtsvoertuig en van het lichtbewapend verkennings- en bewakingsvoertuig (LVB);
- voorbereid worden de verwerving van wissellaadsystemen (DMP-D), de trekker-opleggercombinatie (DMP-D), de vervanging van de vuurmonden M-114/39 en de gedeeltelijke vervanging van de M-109A2/90 (DMP-D).

De Koninklijke Luchtmacht

De Koninklijke Luchtmacht versterkt het vermogen tot «joint» en «combined» optreden. Dit houdt in dat de mogelijkheden om taken uit te voeren in samenwerking met andere krijgsmachtdelen (joint) en met

luchtstrijdkrachten van andere landen (combined) worden vergroot. Daarvoor worden in 2002 onder meer de volgende activiteiten ondernomen:

- heroverweging van de invulling van de behoefte aan helikopter-capaciteit door de aanschaf van (middel)zware helikopters in plaats van «Light Utility Helicopters» (LUH);
- uitbreiding van de Tactische Helikopter Groep (THG) met 300 functies en de opwerking van de THG naar de operationele gereedheidsstatus in 2003;
- voortzetting van het project verbetering van de capaciteit van de Apache-helikopter met als prioriteit de elektronische zelfbeschermingsmiddelen, waarbij ook de «Longbow»-radar in beschouwing wordt genomen;
- uitrusting van de transporthelikopters met elektronische zelfbeschermingsmiddelen;
- voltooiing van de invoering van het concept van drie «Main Operating Bases» door het opwerken van 313 Squadron van vliegbasis Twenthe tot «High Readiness Force»;
- voortzetting van het project vervanging F-16, in het kader waarvan onder meer de besluitvorming in de Verenigde Staten over het «Engineering and Manufacturing Development»-ontwikkelingsprogramma van de Joint Strike Fighter van belang is.

De Koninklijke Marechaussee

De Koninklijke Marechaussee versterkt de staf- en opleidingscapaciteit en verbetert de bedrijfsvoering. Daarbij gaat de uitvoering van de primaire taken gewoon door. Hiervoor worden in 2002 de volgende activiteiten uitgevoerd:

- versterking van de stafcapaciteit van de Koninklijke Marechaussee met 50 personen, waarvoor in 2002 € 3 miljoen beschikbaar is;
- verlenging van extra opleidingscapaciteit te Vught;
- start van de aanpassing van de infrastructuur van het Opleidingscentrum Koninklijke Marechaussee te Apeldoorn;
- uitvoering en voortzetting van de overige aanbevelingen uit het «Beleidsplan Koninklijke Marechaussee 2000.»

Slotparagraaf: Financiële gevolgen van het defensiebeleid

Om de aansluiting van de begroting 2002 met de begroting 2001 (in totalen) mogelijk te maken, is hieronder een overzicht opgenomen met de belangrijkste mutaties:

Bedragen x € 1 000

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ontwerpbegroting 2001	6 813,6	6 616,7	6 662,1	6 633,8	6 641,6	6 636,5
Najaarsnotamutaties 2000	22,6					
Slotwetmutaties 2000 – eindejaarsmarge (incl. CAO en EVDB)	– 106,3					
Voorjaarsnota 2001						
Intensiveringen						
arbeidsmarktknelpunten		40,8	40,8	40,8	40,8	40,8
Loon in natura militairen		21,3	21,3	21,3	21,3	21,3
Uitbreiding Koninklijke Marechaussee Schiphol		1,4	2,3	3,6	5,9	5,9
Asielbeleid		1,1	2,3	2,3	2,3	2,3
Drugsbestrijding			0,9	1,0	1,0	1,0
EVDB		45,4				
Vredesoperaties		47,5				
Extensiveringen						
Milieumaatregelen		– 5,9	– 4,1	– 2,3		
Contractloonstijging		– 36,3	– 36,3	– 36,3	– 36,3	– 36,3
Bijdrage aan onderzoek en ontwikkeling				– 6,8	– 6,8	– 6,8
Totaal Beleidsmatige mutaties		115,4	27,3	23,7	28,3	28,3
VN-contributies			18,6	18,6	18,6	18,6
Technische mutaties						
Loonbijstelling		191,6	192,0	191,6	192,5	193,2
Prijlsbijstelling		116,8	118,1	116,8	115,8	114,2
Herschikking KSG		20,4	– 6,8	– 6,8	– 6,8	
Bijstelling verrekenbare ontvangsten		33,8	7,5	7,1	6,9	7,0
Toevoeging Eindejaarsmarge CAO gelden 2000		136,1				
		27,3				
Niet relevant Pensioenen en Uitkeringen				– 7,8	– 11,3	0,3
Overige mutaties		– 0,7	– 1,5	1,0	1,0	0,9
Totaal technische mutaties		525,3	309,3	301,8	298,1	315,6
Totaal		640,7	355,2	344,2	345,0	362,5
Ontwerpbegroting 2002	6 729,9	7 257,4	7 017,3	6 977,9	6 986,6	6 999,0

Naar aanleiding van het Rapport «Van Rijn» is structureel € 40,8 miljoen toegekend voor het oplossen van arbeidsmarktknelpunten. Het nieuwe belastingstelsel belast huisvesting en voeding die, bijvoorbeeld tijdens oefeningen, aan militairen «om niet» worden verstrekt. Om te voorkomen dat de individuele militair hiervan de dupe wordt, betaalt Defensie een lumpsum aan de belastingdienst. De Koninklijke Marechaussee krijgt extra geld voor de taakintensivering op de luchthaven Schiphol, het asielbeleid

(AMA) en drugsbestrijding. Daarnaast is de EVDB-voorziening met € 45 miljoen verhoogd. Samen met de € 91 miljoen uit het vorige begrotingsjaar bedraagt deze voorziening nu dus € 136 miljoen. Tenslotte is op basis van de Nederlandse bijdrage aan vredesoperaties het budget hiervoor in 2001 verhoogd.

De milieugelden zijn dit jaar neerwaarts bijgesteld mede omdat nog geen overeenstemming over de sanering van de Cannerberg is bereikt. Verder waren de contractloonstijgingen hoger dan voorzien, wat tot een premievoordeel van structureel € 36,3 miljoen heeft geleid. Dat bedrag wordt de komende jaren ingehouden. De jaarlijkse bijdrage voor wetenschappelijk onderzoek van Defensie aan TNO wordt vanaf 2003 structureel met € 6,8 miljoen verlaagd. TNO wordt in staat geacht meer opdrachten op «de markt» te verwerven.

Met ingang van 2002 worden de VN-contributies structureel met € 18,6 miljoen verhoogd als gevolg van een herziening van de verdeling van de bijdragen door de deelnemende landen.

De technische mutaties hebben vooral betrekking op de loon- en prijsbijstelling, de aanpassing van het uitgavenbudget als gevolg van hogere ontvangsten dan voorzien en een tussentijdse compensatie in verband met de steun aan de Koninklijke Schelde Groep voor de verplaatsing van de werf voor marineschepen. Tenslotte is het budget verhoogd met € 136 miljoen, het maximale bedrag van de eindejaarsmarge, en € 27,3 miljoen, het deel van de niet tot betaling gekomen CAO-gelden 2000 dat de eindejaarsmarge oversteeg.

Door de overgang medio 2001 van de Dienst Militaire Pensioenen naar het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds is duidelijkheid gekomen in de financiering van de kapitaaldekking van de militaire pensioenen. De hiervoor noodzakelijke niet-relevante uitgavenramingen zijn nu op het juiste niveau gebracht.

2.2 Inleiding tot de beleidsartikelen

Algemeen

De basis van de algemene beleidsdoelstellingen van Defensie is het gestelde in (herziene) artikel 97 lid 1 van de Grondwet: «Ten behoeve van de verdediging en ter bescherming van de belangen van het Koninkrijk, alsmede ten behoeve van de handhaving en de bevordering van de internationale rechtsorde, is er een krijgsmacht». Voor de krijgsmacht gelden drie algemene doelstellingen, te weten:

1. de bescherming van de integriteit van het eigen en bondgenootschappelijke grondgebied, inclusief de Nederlandse Antillen en Aruba; De uitgaven, benodigd om de organisaties in stand te houden die invulling geven aan deze eerste doelstelling worden integraal geraamd ten laste van beleidsartikelen 1 tot en met 8, alsmede beleidsartikel 12.
2. de bevordering van de internationale rechtsorde en stabiliteit;

Aan deze tweede algemene doelstelling wordt invulling gegeven met de staande organisatie, die al naar gelang de omstandigheden organisatieonderdelen levert om te voldoen aan de gevraagde bijdragen. De additionele uitgaven die hiervoor noodzakelijk zijn worden geraamd ten laste van beleidsartikel 9 «Vredesoperaties» en beleidsartikel 11 «Internationale Samenwerking».

3. ondersteuning van de civiele autoriteiten bij rechtshandhaving, rampenbestrijding en humanitaire hulp, zowel nationaal als internationaal.

Aan deze derde algemene doelstelling wordt enerzijds invulling gegeven met daartoe ingerichte organisatie-onderdelen en anderzijds met delen van de staande organisatie. De additionele uitgaven die hiervoor noodzakelijk zijn worden geraamd ten laste van beleidsartikel 10 «Civiele taken».

De drie algemene doelstellingen worden uitgevoerd met behulp van de vier krijgsmachtdelen en de ondersteunende organisaties Defensie Interservice Commando (Dico) en Militaire Inlichtingen Dienst (MID). Al naar gelang de aard en wijze van optreden zijn per krijgsmachtdeel specifieke operationele doelstellingen bepaald. Deze doelstellingen zijn in het desbetreffende beleidsartikel opgenomen en nader toegelicht.

Met uitzondering van de taken in het kader van de Nederlandse Kustwacht, de explosievenopruiming en hulp aan civiele overheden, worden de verplichtingen, uitgaven en ontvangsten van de krijgsmachtdelen, Dico en MID in de artikelen 1 tot en met 6 geraamd. De uitgaven voor pensioenen of andere inactiviteitsuitgaven worden onder artikel 7 geraamd. De uitgaven in het kader van de ziektekostenvoorziening defensiepersoneel worden onder artikel 8 geraamd.

De dollarproblematiek

Sinds de publicatie van de Defensienota 2000 is Defensie geconfronteerd met een snel oplopende dollarkoers. Werd ten tijde van het opstellen van de Defensienota 2000 nog uitgegaan van een meerjarige koers van € 0,88, feitelijk werd in 2000 een gemiddelde koers van € 1,08 gerealiseerd. Defensie is hiervoor in 2000 in de Najaarsnota ten dele gecompenseerd.

Ook in deze ontwerpbegroting komt de dollarproblematiek weer tot uiting. Zelfs op basis van de in de Rijksbegrotingsvoorschriften voorgeschreven koers (€ 1,00 in 2001 en meerjarig € 0,93) is sprake van een substantiële tegenvaller. Op basis van de ontwikkelingen in de eerste helft van 2001 moet worden gevreesd dat de realisatie nog beduidend hoger kan uitvallen.

In dat licht is er in deze ontwerpbegroting voor gekozen om op artikel-niveau vanaf 2002 weliswaar te ramen op basis van de voorgeschreven koers van € 0,93 maar tegelijkertijd een voorziening (schommelfonds) binnen de Defensiebegroting te creëren teneinde de gevolgen van een hogere koers tot het niveau van € 1,00 zonder aanvullende maatregelen binnen de Defensiebegroting te kunnen oplossen. Hiertoe zijn (ombuigings)maatregelen genomen binnen de Defensiebegroting. In totaal betekent dit dat meerjarig vanaf 2002 jaarlijks voor ongeveer € 27 miljoen is ondergebracht op het artikelonderdeel «Prijsbijstelling» van het niet-beleidsartikel «Nominaal en onvoorzien» om een eerste koersstijging ten opzichte van een dollarkoers van € 0,93 op te vangen.

In het Kabinet is inmiddels overeenstemming bereikt over een compensatiemechanisme voor het geval sprake is van excessieve afwijkingen van de dollarkoers in 2001, waarbij voor een afwijking van meer dan 15% ten opzichte van de in de Defensienota gehanteerde koers, generale compensatie beschikbaar is gesteld. Bij het bepalen van de compensatie wordt rekening gehouden met een «eigen risico» voor Defensie. De ondergrens van de compensatie is gesteld op 0,3% van de netto begrotingsuitgaven. Op de modaliteiten voor een meer structureel mechanisme wordt nog gestudeerd.

IV-programma's

De begroting 2002 op het gebied van de informatievoorziening bij Defensie is gebaseerd op de primaire processen bij het kerndepartement, de Koninklijke Marine, de Koninklijke Landmacht, de Koninklijke Luchtmacht, de Koninklijke Marechaussee, het Defensie Interservice Commando en de Militaire Inlichtingen Dienst.

Het streven is gericht op standaardisatie van de informatievoorziening voor de personele, materiële en financiële processen bij deze defensie-onderdelen, met voorzieningen die defensiebreed zullen worden geëxploiteerd. Zoveel mogelijk zal daarbij de commerciële standaard worden aangehouden, waarbij interoperabiliteit met de Navo en met de gehele Rijksoverheid leidende beginselen zijn.

Er zijn tien IV-programma's gedefinieerd, elk met een eigen doelstelling. Deze tien programma's zijn in beginsel complementair en omspannen de gehele informatiebehoefte van Defensie. Prioriteit is gegeven aan de programma's die als randvoorwaarde kunnen worden beschouwd, te weten «ICT-infrastructuur», «IV-beveiliging» en «Documentaire IV» en aan de functionele programma's «Personeel en Organisatie» en «Financiële IV». Deze prioritering laat onverlet dat projecten uit andere programma's eveneens ter hand worden genomen. De regie van de beleidsontwikkeling, projectaansturing en de exploitatie van de «installed base» per programma ligt bij het kerndepartement, met functionele inbreng vanuit de andere defensie-onderdelen.

Financieel overzicht IV-programmamanagement

Bedragen x € 1 000

	2002	2003	2004	2005	2006
INVESTERINGEN					
ICT-Infrastructuur	51 421	37 821	36 594	28 283	29 661
IV-beveiling	8 179	4 595	2 779	2 269	1 815
Documentaire IV	3 571	1 611	2 326	1 089	635
Militair-Medische IV	549	200	631	2 174	177
Opleidingen	2 149	2 875	1 749	2 843	4 091
Standaard IV tbv bedrijfsvoering	13 650	16 209	12 558	18 963	20 034
Personeel en Organisatie	10 687	9 140	10 544	12 363	2 577
Materieel Logistieke IV	5 683	16 632	4 632	3 611	5 157
Financiële IV	5 726	5 239	5 638	5 411	5 184
Operationele IV	27 233	21 125	12 436	11 562	15 964
Overig	9 575	20 193	20 602	21 441	21 187
TOTAAL INVESTERINGEN	138 423	135 640	110 489	110 009	106 482
TOTAAL EXPLOITATIE	233 072	228 931	230 827	230 317	227 965
TOTAAL GENERAAL	371 495	364 571	341 316	340 326	334 447

2.3. DE BELEIDSARTIKELLEN

Beleidsartikel 01 Koninklijke Marine

Algemene beleidsdoelstelling

De Koninklijke Marine draagt met zeestrijdkrachten bij aan de hoofddoelstelling van de krijgsmacht:

1. de bescherming van de integriteit van het eigen en bondgenootschappelijk grondgebied, inclusief de Nederlandse Antillen en Aruba;
2. de bevordering van de internationale rechtsorde en stabiliteit;
3. ondersteuning van de civiele autoriteiten bij rechtshandhaving, rampenbestrijding en humanitaire hulp, zowel nationaal als internationaal.

Zeestrijdkrachten zijn in staat het gebruik van de zee te beheersen en operaties te land te ondersteunen. De aanwezigheid van maritieme eenheden kan bijdragen aan het voorkomen van geweld en bij de uitvoering van vredesoperaties. Maritieme eenheden zijn bij operaties buiten het Navo-verdragsgebied vaak als eerste ter plaatse, zonder dat de integriteit van het grondgebied van de bij het conflict betrokken staten wordt geschonden. Als afschrikking onvoldoende is gebleken, kunnen marine-eenheden operaties te land beïnvloeden met de inzet van wapens of door het (dreigen met het) aan land zetten van mariniers.

Nader geoperationaliseerde doelstellingen

De operationele doelstelling betreft het leveren van eenheden die voor alle taken inzetbaar zijn. Uit de doelstellingenmatrix blijkt hoeveel eenheden (kwantiteit) binnen welke termijn (reactietijd) beschikbaar zijn. Uitgangspunt daarbij is binnen de aangegeven reactietijd steeds de gereedheid te leveren benodigd voor het gehele geweldsspectrum (kwaliteit).

De direct inzetbare eenheden zijn continu beschikbaar voor operaties en vergen de hoogste gereedheid. De overige eenheden maken in vredestijd deel uit van een opwerkcyclus om personeel en materieel binnen de aangegeven reactietijd gereed te hebben, zodat zij de direct inzetbare eenheden kunnen aflossen. De eenheden die zich in de opwerkcyclus bevinden, kunnen bovendien worden ingezet voor nationale en civiele taken zoals kustwacht, vlagvertoon, noodhulp, ceremonie en militaire bijstand.

Gereedsheidstermijn				
Gereedsheidstermijn Type eenheid	Totaal	HRF		FLR/LTBF *)
		direct inzetbaar	op korte termijn Inzetbaar	op lange termijn Inzetbaar
Fregatten **)	13	4	6	2+1
Maritieme helikopters ***)	21	8	8	5
Bevoorradingsschepen	2		2	
Amfibische schepen (LPD)	1		1	
Onderzeeboten	4	1	2	1
Mijnenbestrijdingsvaartuigen	12	2	8	2
Ondersteuningsvaartuig	1		1	
Hydrografische vaartuigen	2		2	
Maritieme patrouillevliegtuigen	10	5	3	2
Mariniersbataljons	4	1	2 ****)	1
Ondersteunende mariniersbataljons	3		3 *****)	
Bijzondere bijstandseenheid (BBE)	1	1		
Marinierspelotons met gevechtssteun	6	2	4	
Pelotons Antilliaanse militie	2		2	
Pelotons Arubaanse militie	1		1	

*) HRF= High Readiness Forces, FLR= Forces of Lower Readiness, LTBF= Long Term Build-up Forces.

***) Het aantal fregatten bedraagt 13 in verband met de vervroegde uitdienststelling van twee S-fregatten. Het additionele fregat in de kolom FLR/LTBF betreft het LCF in proeftochtstatus. In 2003 bedraagt het fregattenbestand wederom 14.

****) De aantallen maritieme helikopters betreffen zowel de geëmbarkeerde helikopters als de aan de wal gestationeerde helikopters.

*****) Dit zijn de manoeuvrebataljons. 1 MARNSBAT is ingedeeld in de UK/NL LF. 2 MARNSBAT is bestemd voor AMF(L) en derhalve ingedeeld als HRF. 3 MARNSBAT is nu in oprichting. Vanuit dit bataljon zijn permanent 2 compagnies (zijnde 6 pelotons) met een beperkte organieke ondersteuning gestationeerd in de West. 4 MARNSBAT is het mobilisabele bataljon.

*****) De ondersteunende bataljons zijn het Gevechtssteunbataljon, het Amfibisch Ondersteuningsbataljon en het Logistieke Bataljon. Zij zijn in staat de «combat and combat service support» voor twee manoeuvrebataljons te leveren.

Veranderdoelstellingen Defensienota 2000

De veranderdoelstellingen van de Koninklijke Marine uit de Defensienota 2000 hebben vooral betrekking op de instandhouding en verbetering van het expeditionair vermogen. Deze doelstellingen worden voortdurend getoetst aan nieuwe of veranderende inzichten in Nederland, in de Navo en in de EU. Onderstaande, nog niet gerealiseerde doelstellingen, hebben betrekking op de verbetering van het bestaande materieel, de opheffing van tekortkomingen of de vervanging van verouderd materieel en de ingebruikname van nieuw materieel. Als de veranderdoelstelling eveneens een investeringsproject betreft, wordt verwezen naar de toelichting bij het betreffende investeringsproject.

De verwerving van een tweede amfibisch transportschip met CJTF-commandofaciliteiten dat in 2007 operationeel dient te zijn.
Zie Project «Tweede Landing Platform Dock» (LPD)

De paraatstelling in de periode 2001–2004 van een derde mariniersbataljon door een uitbreiding van het Korps Mariniers met 300 vte'n. In Den Helder worden hiervoor infrastructurele voorzieningen getroffen.
Zie investeringen infrastructuur/Paraatstelling derde MARNSBAT

Het voltooien van een studie naar de mogelijkheden het LCF uit te rusten met een capaciteit voor de verdediging tegen ballistische raketten (TMD).
Zie project «Theatre Ballistic Missile Defence» (TBMD).

De afstoting van drie mijnenjagers in de periode 2000 tot 2002.
De mijnenjagers Hr. Ms. Alkmaar, Hr. Ms. Delfzijl en Hr. Ms. Dordrecht zijn uit dienst gesteld. Naar een koper wordt gezocht.

De voltooiing in 2008 van de modernisering van twaalf mijnenjagers die ook zullen beschikken over een veegcomponent.
Zie Project «Aanpassing Mijnenbestrijdingscapaciteit»

Het in de periode 1999–2003 vervangen van de twee verouderde Noordzee-opnemers door twee nieuwe hydrografische opnemingsvaartuigen en de afstoting van Hr. Ms Tydeman.
Zie Project «Hydrografische Opnemingsvaartuigen»

De afstoting van drie P-3C Orions in de periode 2001–2003.
Drie P-3C Orions zijn inmiddels geïdentificeerd en aangeboden voor verkoop.

De modernisering van tien P-3C Orions naar eenzelfde basisconfiguratie in de periode 2001 tot 2006.
Zie Project «CUP-Orion»

De vervanging van de Lynx-helikopters door 20 NH-90 helikopters vanaf 2007.
Zie Project «NH-90»

De operationele ingebruikname midden 2001 van het Maritiem Hoofdkwartier Nederland in Den Helder, waarin het hoofdkwartier van de Commandant der Zeemacht in Nederland en het Kustwachtcentrum worden samengevoegd.
Het Marine Hoofdkwartier/Kustwacht Centrum (MHKC) is in 2002 in gebruik. Daarmee is de doelstelling gerealiseerd.

Veranderdoelstellingen personeel

De Koninklijke Marine geeft invulling aan «employability» door een systematiek van initiële-, bijscholings- en omscholingsopleidingen in combinatie met het bestaande systeem van functieroulatie en studiefaciliteiten. Ten behoeve van de «employability» zal de maximaal toegestane begrotingssterkte (MTBS) gefaseerd worden opgehoogd met 313 vte'n.

Op het gebied van een individuelere beloning wordt het beter mogelijk om, mede gelet op de situatie op de arbeidsmarkt, personeel gedifferentieerd te belonen en te binden. Dit beleid richt zich met name op personeel uit de knelpuntscategorieën, personeel met specialistische kennis en personeel dat zich onderscheidt door buitengewone prestaties.

De in de Defensienota 2000 voorgestane verschuiving van de BOT/BBT-verhouding kan alleen worden gerealiseerd indien alle schepelingen tot en met de rang van korporaal behoren tot het BBT-personeel. Om deze verschuiving tijdig te halen, is verwerzenlijking van de wervingsbehoefte van de Koninklijke Marine van cruciaal belang.

Bedragen x € 1 000							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgaven extra P-gelden	681	17 056	12 847	13 933	15 282	16 504	17 765

Budgettaire gevolgen van het beleid

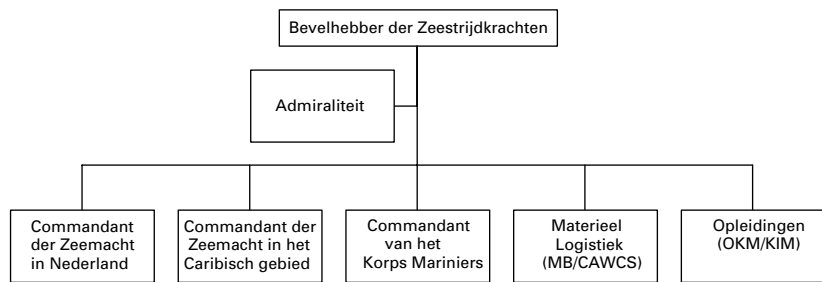
De financiële middelen die aan de Koninklijke Marine ter beschikking staan voor het realiseren van de operationele doelstellingen zijn in de volgende tabel opgenomen.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Verplichtingen (x € 1000)	1 946 993	1 344 104	1 541 995	1 189 708	1 228 858	1 083 496	1 084 666
Uitgaven (x € 1000)							
Apparaatsuitgaven							
CZMNED, exclusief Civiele Taken	320 361	329 553	318 574	314 367	314 064	317 784	320 977
CZMCARIB	61 246	69 955	65 738	65 024	64 721	61 908	62 016
CKMarns	99 706	108 959	106 519	107 565	108 885	110 368	111 087
Ondersteunende Eenheden	257 299	283 589	263 733	258 242	257 429	254 960	254 347
Admiraliteit	224 742	215 604	194 909	188 876	188 335	190 667	193 830
Totaal Apparaatsuitgaven	963 354	1 007 660	949 473	934 074	933 434	935 687	942 257
Subsidies	219	219	149	149	149	149	149
Investerings							
Schepen	248 126	223 734	200 188	237 722	207 059	147 977	83 838
Vliegtuigen	20 418	42 884	32 157	39 488	55 156	84 113	111 148
Elektronisch materieel	19 664	26 680	33 582	30 017	19 876	18 514	13 704
Munitie	21 527	20 632	24 725	44 363	40 468	44 171	51 842
Overig materieel	53 236	47 879	47 276	39 952	43 065	45 008	48 872
Infrastructuur	47 852	42 128	50 526	42 217	41 793	37 165	36 575
Totaal investeringen	410 823	403 937	388 454	433 759	407 417	376 948	345 979
Totale uitgaven	1 374 396	1 411 816	1 338 076	1 367 982	1 341 000	1 312 784	1 288 385
Ontvangsten (x € 1000)							
Totale ontvangsten	45 979	50 408	50 358	49 888	49 888	49 887	49 887

Activiteiten

De activiteiten van de Koninklijke Marine kunnen worden onderverdeeld in operationele en ondersteunende activiteiten. De ressorts Commandant der Zeemacht in Nederland (CZMNED), Commandant der Zeemacht in het Caribisch Gebied (CZMCARIB) en de Commandant van het Korps Mariniers (CKMARNs) zijn verantwoordelijk voor de operationele activiteiten. De ressorts Admiraliteit, Materieel Logistiek en Opleidingen zijn verantwoordelijk voor de ondersteunende activiteiten. De Koninklijke Marine beschikt voor het realiseren van bovenstaande doelstellingen over

de volgende organisatiestructuur:

De drie hoofdactiviteiten bij de operationele ressorts zijn: het gereedstellen, het inzetbaar houden en inzetten van de operationele eenheden van de vloot, waaronder de vliegende eenheden en het Korps Mariniers.

Deze activiteiten omvatten onder andere: deelname aan een veelheid van Navo-, Partnerschap voor de Vrede (PvV), multinationale en nationale oefeningen, de uitvoering van kustwachttaken alsmede opwerkactiviteiten zowel op het niveau van de individuele eenheid als in nationaal verband.

Commandant der Zeemacht in Nederland (CZMNED)

CZMNED voert het operationele bevel over de vloot (met uitzondering van de eenheden onder CZMCARIB en BDZ). Tevens vervult hij de functie van Admiraal BENELUX (ABNL). Daartoe beschikt hij over een geïntegreerde Belgisch-Nederlandse operationele staf en een taakorganisatie. De taakorganisatie realiseert de operationele inzet van Belgische en Nederlandse eenheden.

Het ressort CZMNED bestaat uit de Groep escorteschepen, de Groep maritieme helikopters, de Groep maritieme patrouillevliegtuigen, de Onderzeedienst en de Mijndienst. Naast deze operationele groepen omvat CZMNED diverse commandementen en ondersteunende organisatiedelen.

De activiteiten van het ressort (ZMNED) richten zich op de in de onderstaande tabel opgenomen inzetbaarheid en inzet van de eenheden van dit ressort.

Gereedsheidstermijn	HRF			FLR/LTBF
	Totaal	direct inzetbaar	op korte termijn inzetbaar	op lange termijn inzetbaar
Fregatten *)	12	3	6	2+1
Maritieme helikopters **)	20	7	8	5
Bevoorradingsschepen	2		2	
Amfibische schepen (LPD)	1		1	
Onderzeeboten	4	1	2	1
Mijnenbestrijdingsvaartuigen	12	2	8	2
Hydrografische vaartuigen	2		2	
Maritieme patrouillevliegtuigen	7	2	3	2

*) Het aantal fregatten bedraagt 12 in verband met de vervroegde uitdienststelling van twee S-fregatten. Het additionele fregat in de kolom FLR/LTBF betreft het LCF in proeftochtstatus. In 2003 bedraagt het fregattenbestand voor CZMNED wederom 13.

***) De aantallen maritieme helikopters betreffen zowel de geëmbaarkeerde helikopters als de aan de wal gestationeerde helikopters.

Om hieraan te voldoen moeten de eenheden opwerken en oefenen, waarbij de belangrijkste activiteiten zijn:

- permanente deelname met elk één fregat met boordhelikopter en een bevoorradingschip of amfibisch schip (LPD) aan de Standing Naval Force Atlantic (STANAVFORLANT) en de Standing Naval Force Mediterranean (STANAVFORMED);
- permanente deelname met één mijnenjager aan de «Mine Counter Measure Force North» (MCMFORNORTH) ;
- incidentele deelname met één mijnenjager aan de «Mine Counter Measure Force Mediterranean» (MCMFORMED);
- uitvoeren van hydrografische opnemingen in het kader van wettelijke verplichtingen;
- deelname aan taken van de Kustwacht Nederland;
- permanente stationering van een Orion maritiem patrouillevliegtuig op Kevlavik (IJsland);
- invulling geven aan internationale samenwerkingsverbanden met het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten door bij te dragen aan de «UK/NL landing force», de «UK/NL amphibious force» en de Navo CJTF «Striking Fleet Atlantic»;
- deelname aan nationale en internationale oefeningen teneinde de eenheden op een voldoende hoog niveau van geoefendheid te brengen en te houden voor onder andere bovengenoemde taken.

Voor het uitvoeren van de activiteiten van het ressort CZMNED zijn onderstaande vaardagen en vliegreuren beschikbaar. De ramingen zijn exclusief het uitvoeren van civiele taken voor de Kustwacht Nederland en de Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba en exclusief het uitvoeren van eventuele niet-voorzien vreesoperaties, zoals bijvoorbeeld de verificatievluchten boven Kosovo door Orion maritieme patrouillevliegtuigen en de deelname aan de «Multinational Interdiction Force» in de Arabische Golf.

	Meeteenheden	Realisatie 2000	Vermoedelijke uitkomsten 2001	Raming 2002
Groep escorteschepen	Vaardagen	1 543	1 276	1 216
Onderzeedienst	Vaardagen	339	480	480
Mijnendienst	Vaardagen	835	860	760
Hydrografische vaartuigen	Vaardagen	342	330	330
Maritieme patrouillevliegtuigen	Vliegreuren	2 598	2 450	1 950
Maritieme helikopters	Vliegreuren	3 941	4 245	3 745

Voor de periode 2002–2006 kan de volledige uitvoering van alle geplande taken binnen het ressort CZMNED binnen de beschikbare exploitatiebudgetten onder druk komen te staan door ondermeer conjuncturele aspecten als de koers van de dollar en het pond.

Om dit op te lossen zijn maatregelen genomen tijdens de overgang naar nieuw en gemodificeerd KM-materieel die voortvloeit uit de Defensienota 2000, zoals de indienststelling van fregatten van de Zeven Provinciën-klasse. Centraal staat daarin het neerwaarts bijstellen van het activiteiten-niveau teneinde de integratie van nieuw en gemodificeerd materieel mogelijk te maken. Daarnaast is besloten om twee S-fregatten vervroegd uit dienst te stellen en ter verkoop aan te bieden. Het laatste S-fregat zal

vanaf 2002 voor een periode van 2½ jaar met een gereduceerde bemanning permanent dienst gaan doen als stationsschip in het Caribisch gebied.

Commandant der Zeemacht in het Caribisch Gebied (CZMCARIB)

CZMCARIB voert het operationele bevel over de eenheden in zijn bevelsgebied. De autoriteit waaronder de eenheden organiek vallen blijft logistiek verantwoordelijk. De Commandant der Zeemacht in het Caribisch gebied vervult de nevenfunctie van Commandant Kustwacht voor de Nederlandse Antillen en Aruba. In de Amerikaanse «Joint Inter Agency Task Force East» (JIATF-EAST) organisatie voor de bestrijding van drugs vervult CZMCARIB de functie van «Commander Task Group 4.4» Het ressort CZMCARIB bestaat uit vloot- en marinierseenheden, eenheden van de Antilliaanse en Arubaanse militie, het commandement, drie kazernes en ondersteunende eenheden.

De activiteiten van het ressort (CZMCARIB) richten zich op de in de onderstaande tabel opgenomen inzetbaarheid en inzet van de eenheden van dit ressort.

Gereedheidstermijn		HRF		FLR/LTBF
Type eenheid	Totaal	direct inzetbaar	op korte termijn inzetbaar	op lange termijn inzetbaar
Fregat met maritieme helikopter	1	1		
Ondersteuningsvaartuig	1		1	
Maritieme patrouillevliegtuigen	3	3		
Marinierspelotons met gevechtssteun, onderdeel van het derde MARNSBAT	6*)	2	4	
Pelotons Antilliaanse militie	2		2	
Pelotons Arubaanse militie	1		1	

*) Deze zes pelotons vormen tezamen de twee compagnies die permanent zijn gestationeerd in de West.

Om hieraan te voldoen moeten de eenheden oefenen en worden deze ingezet met als belangrijkste activiteiten in het jaar 2002:

- de uitvoering van patrouilles door schepen en maritieme patrouillevliegtuigen, zowel in CZMCARIB- als in KWNA&A-verband, in het kader van routinecontroles van scheepvaart en visserij alsmede in verband met mogelijke illegale activiteiten;
- het op peil houden van de vereiste staat van materiële gereedheid van de aan hem toegewezen eenheden met uitzondering van het stationschip, de boordhelikopter en de P-3C Orions;
- het bijdragen aan de bestrijding van de illegale handel in verdovende middelen in het Caribisch gebied, zowel internationaal in de «Joint Inter Agency Task Force East» (JIATF) als in kustwachtverband;
- het geven van algehele leiding aan de Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba en het beschikbaar stellen van defensie-eenheden voor uitvoering van kustwachttaken;
- het oproepen, keuren, selecteren, opleiden en op peil houden van de vereiste staat van geoefendheid van de Antilliaanse en de Arubaanse militie; het bewaken van de mobilisatiesystemen op de Nederlandse

Antillen en Aruba; het verzorgen en uitvoeren van het plaatsingsbeleid van de Antilliaanse en Arubaanse militairen.

Voor het uitvoeren van de activiteiten van het ressort CZMCARIB zijn onderstaande vaardagen, vliegreuen en manoeefendagen beschikbaar. De ramingen zijn exclusief het uitvoeren van civiele taken, taken voor de Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba en het uitvoeren van eventuele vredesoperaties.

	Meeteenheden	Realisatie 2000	Vermoedelijke uitkomsten 2001	Raming 2002
Schepen	Vaardagen	153	162	143
Maritieme patrouillevliegtuigen	Vliegreuen	196	100	100
Maritieme helikopters	Vliegreuen	105	135	135
Marinierspelotons	Manoefendagen	14 821	14 500	14 500
AntMil/Arumil	Manoefendagen	2 463	3 685	3 685

Ook bij het ressort CZMCARIB zijn maatregelen noodzakelijk om de stijgende uitgaven van exploitatie op te vangen. Allereerst zijn besparingen mogelijk door het treffen van personele maatregelen, waaronder het verminderen van het aantal functies en het omzetten van 36-maandengangers naar 9-maandengangers. Verder kan als gevolg van gebruikmaking van «groene stroom», door de bouw van een windmolenpark, vanaf 2003 structureel worden bespaard op energie-uitgaven. Daarnaast leidt de tijdelijk gewijzigde systematiek van stationering van het fregat in de West, in de vorm van de langere aanwezigheid van het laatste S-fregat met een gereduceerd bemanning, in de periode tot 2005 tot diverse budgetmutaties bij CZMCARIB.

Het fregat met de helikopter en de maritieme patrouillevliegtuigen worden opgewerkt door CZMNED, die ook in logistieke zin verantwoordelijk blijft gedurende inzet in het Caribisch gebied. Een deel van de exploitatiekosten voor deze eenheden komt daarom ten laste van CZMNED. Bovendien komt een deel ten laste van beleidsartikel 10 «Civiele taken». De activiteiten van het ressort CKMARNs richten zich op de in de onderstaande tabel opgenomen inzetbaarheid en inzet van de eenheden van dit ressort.

Commandant van het Korps Mariniers (CKMARNs)

Dit ressort bestaat uit het hoofdkwartier, de groep operationele eenheden mariniers in Doorn, de kazernes in Doorn, Rotterdam, Den Helder en Texel en de marinierskapel der Koninklijke Marine.

De activiteiten van het ressort CKMARNs richten zich op de in onderstaande tabel opgenomen inzetbaarheid en inzet van de eenheden van dit ressort.

Gereedheidstermijn Type eenheid	HRF			FLR/LTBF
	Totaal	direct inzetbaar	op korte termijn inzetbaar	op lange termijn inzetbaar
Mariniersbataljons	4	1	2*)	1
Ondersteunende mariniersbataljons	3		3**)	
Bijzondere bijstandseenheid (BBE)	1	1		

*) Dit zijn de manoeuvrebataljons. 1 MARNSBAT is ingedeeld in de UK/NL LF. 2 MARNSBAT is bestemd voor AMF(L) en derhalve ingedeeld als HRF. 3 MARNSBAT is nu in oprichting. Vanuit dit bataljon zijn permanent 2 compagnies (zijnde 6 pelotons) met een beperkte organieke ondersteuning gestationeerd in de West. 4 MARNSBAT is het mobilisabele bataljon.

***) De ondersteunende bataljons zijn het Gevechtssteunbataljon, het Amfibisch Ondersteuningsbataljon en het Logistieke Bataljon. Zij zijn in staat de «combat and combat service support» voor twee manoeuvrebataljons te leveren.

Om hieraan te voldoen moeten de eenheden opwerken en oefenen, waarbij voor het komende jaar onder meer de volgende belangrijke activiteiten worden gepland:

- een bataljon en een mortiercompagnie van het Korps Mariniers zijn paraat als respectievelijk strategische en tactische reserve voor inzet in het kader van SFOR in Bosnië-Herzegovina;
- invulling geven aan internationale samenwerkingsverbanden met het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten door bij te dragen aan de «UK/NL landing force», de «UK/NL amphibious force» en de Navo Combined Joint Task Force «Striking Fleet Atlantic»;
- deelname aan een veelheid van oefeningen in Navo-, UK/NL- en PvV-verband, «cross training» met verschillende landen op groeps-, pelotons- of compagnieniveau, alsmede het uitvoeren van opleidings- en opwerkactiviteiten en nationale oefeningen;
- het beschikbaar hebben van eenheden voor noodhulp;
- het beschikbaar hebben van eenheden en personeel voor operationele verrichtingen van CZMNED.

Voor het uitvoeren van de activiteiten van het ressort CKMARNs zijn onderstaande manoeefendagen beschikbaar. De ramingen zijn exclusief het uitvoeren van eventuele vredesoperaties.

	Meeteenheden	Realisatie 2000	Vermoedelijke uitkomsten 2001	Raming 2002
Mariniersbataljons met gevechts en logistieke ondersteuning	Manoefendagen	129 634	139 681	143 042

De ondersteuning aan de operationele ressorts is opgedeeld in drie gebieden: Admiraliteit, Materieel Logistiek en Opleidingen.

Admiraliteit

Het ressort Admiraliteit bestaat uit een beleidsstaf en diverse uitvoerende diensten of eenheden die administratief bij dit ressort zijn ondergebracht. De beleidsstaf ondersteunt de bevelhebber bij de aansturing van de

Koninklijke Marine en draagt zorg voor het uitwerken van het beleid en het opstellen van plandocumenten. De diverse uitvoerende diensten of eenheden die behoren tot dit ressort zijn:

- arbo-dienst;
- audio-visuele dienst;
- centrum operationele data-analyse;
- dienst bedrijfsgezondheidszorg;
- dienst der hydrografie;
- dienst maritieme historie (inclusief de marinemusea);
- publicatievoorziening en reproductie;
- sociaal medische dienst (SMD);
- verbindingscentrum Den Haag.

Daarnaast valt administratief onder de Admiraliteit ook personeel dat elders geplaatst is en niet onder één van de overige ressorts valt. Dit betreft onder meer personeel geplaatst bij uitvoerende afdelingen van de directies (in Den Helder en elders), in het buitenland (Navo, VN, EU, OVSE, bilaterale uitwisselingsprogramma's), bij het Koninklijk Huis en voor revalidatie bij de SMD.

Materieel Logistiek

Materieel Logistiek bestaat uit de Resultaat Verantwoordelijke Eenheden (RVE'n) Marinebedrijf (MB) en het Centrum voor Automatisering van Wapen- en Commandosystemen (CAWCS).

Het MB en het CAWCS leveren een belangrijke bijdrage aan het totale materieel-logistieke proces binnen de Koninklijke Marine. Dit proces bestaat uit het voorzien in, het instandhouden en het afstoten van onder meer platform-, sensor-, wapen- en commandosystemen van de eenheden van de Koninklijke Marine en het beschikbaar stellen van de materiële middelen die nodig zijn om het materieel van de Koninklijke Marine in gebruiksgereede staat te brengen en te houden. De belangrijkste activiteiten op materieel logistiek gebied worden als volgt gekwantificeerd:

Benoemd onderhoud	Realisatie 2000	Vermoedelijke uitkomsten 2001	Raming 2002
Aantal MJO's	3	3	5
Aantal TTO's	5	9	6

Het meerjaarlijks onderhoud (MJO), is het onderhoud aan een eenheid van de vloot dat nodig is om de materiële gereedheid ten minste tot aan een volgende geplande onderhoudsperiode van die eenheid op een kosteneffectieve wijze op peil te houden. De eenheid is gedurende langere tijd niet belast met operationele taken.

Het tussentijds onderhoud (TTO) is een tussen de MJO's vallende korte reparatieperiode, inclusief de periodieke dokbeurt, waarbij in principe alleen met de directe veiligheid en materiële gereedheid verband houdende werkzaamheden worden uitgevoerd. De eenheid is gedurende kortere tijd niet belast met operationele taken.

Incidenteel onderhoud	Realisatie 2000	Vermoedelijke uitkomsten 2001	Raming 2002
Aantal reparatie-orders	11 143	10 900	10 900

Het uitvoeren van opgedragen incidenteel onderhoud betreft noodzakelijke reparaties tussen de geplande reparatieperioden (MJO/TTO).

Engineering	Realisatie 2000	Vermoedelijke uitkomsten 2001	Raming 2002
Uren modificatie-opdrachten en projecten	121 000	131 700	127 000

Het uitvoeren van engineering, de activiteiten voor modificaties, nieuwbouwprojecten en voor het afstoten van schepen, wordt voor 2002 nog uitgedrukt in uren (zie ook groeiparagraaf VBTB).

Opleidingen

Opleidingen bestaat uit de RVE'n Opleidingen Koninklijke Marine (OKM) en het Koninklijk Instituut voor de Marine (KIM).

Het functiegebied Opleidingen, als onderdeel van het personeelslogistieke proces, omvat het geven van onderwijs aan militairen. Dit onderwijs bestaat uit initiële opleidingen aan nieuw binnenstromend personeel, cursussen en opleidingen voor het vervullen van specifieke functies, loopbaanfase-opleidingen voor de ontwikkeling en het geschikt maken voor een hoger functieniveau, het ondersteunen met expertise bij het opwerken van operationele eenheden en het ontwikkelen van cursussen en opleidingen voor bediening, onderhoud en het vinden van storingen bij nieuw materieel.

De belangrijkste activiteiten op het gebied van opleidingen worden als volgt gekwantificeerd:

Opleidingen/Aantal geslaagde cursisten	Realisatie 2000	Vermoedelijke uitkomsten 2001	Raming 2002
Initiële opleidingen OKM	637	870	870
Initiële opleidingen KIM	175	220	220
Bijscholings- en functie-opleidingen	17 036	17 000	17 000

Investerings

Het beleid is gericht op verbetering van het bestaande materieel, opheffing van tekortkomingen en vervanging van verouderd materieel door modern, hoogwaardig materieel. In het onderstaande wordt inzicht gegeven in de belangrijkste ontwikkelingen alsmede een nadere specificatie van grote, beleidsrelevante projecten. Dit betreft:

- Project Fregatten van de Zeven Provinciën-klasse;
- Project Aanpassing Mijnenbestrijdingscapaciteit;
- Project Hydrografische opnemingsvaartuigen;

Project Tweede Landing Platform Dock;
 Project NH-90;
 Project CUP-Orion;
 Theatre Ballistic Missile Defence;
 Vervanging Verbindingsapparatuur Mariniers;
 Project Satellietcommunicatie voor militair gebruik;
 Munitie;
 Overig groot materieel en
 Infrastructuur.

Project Fregatten van de Zeven Provinciën-klasse

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Fregatten van de Zeven Provinciën-klasse	83 485	51 958	29 405	237 394	211 643	159 186	155 465	136 633	65 299	12 116

Het project fregatten van de Zeven Provinciën-klasse betreft de bouw en indienststelling van een serie van vier luchtverdedigings- en commandofregatten die de twee geleide wapenfregatten van de Tromp-klasse en twee standaardfregatten van de Kortenaer-klasse zullen vervangen. De bouw van de schepen vindt plaats bij de Koninklijke Schelde Groep (KSG). De Koninklijke Marine verzorgt de verwerving en de integratie van de Sewaco-systemen. De overdracht van het eerste schip aan de Koninklijke Marine vindt, na afloop van de proeftocht, plaats in 2002. De volgende drie schepen zullen telkens met een jaar tussenruimte volgen. In het project wordt samengewerkt met onder meer Duitsland en Spanje. Op grond van de Procedureregeling Grote Projecten wordt de Kamer jaarlijks over dit project geïnformeerd. Het deelproject SIRIUS maakt deel uit van deze rapportage. Naar verwachting zal in 2002 een D-brief voor dit deelproject aan de Kamer worden aangeboden. Het totale projectbudget bedraagt € 1 582,9 miljoen.

Project Aanpassing Mijnenbestrijdingscapaciteit (PAM)

bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
PAM	199	1 180	174 070	3 287	1 840	13 501	56 301	42 111	20 511	2 042

De mijnenjaagcapaciteit van de huidige Alkmaar-klasse is verouderd en het ontbreekt de Koninklijke Marine momenteel aan mijnenveegcapaciteit. Het Project Aanpassing Mijnenbestrijdingscapaciteit (PAM) voorziet in de aanpak van deze tekortkoming. Het project bestaat daartoe uit de modernisering van de mijnenjaagcapaciteit en de toevoeging van een mijnenveegcomponent. Bij de uitvoering zal tevens levensverlengend onderhoud worden gegeven aan de mijnenjagers. Het deel dat betrekking heeft op de mijnenjaagcapaciteit voorziet in de installatie van nieuwe sonar- en C2-apparatuur en de verwerving van een nieuw mijnenvernietigingssysteem. België heeft zich bij dit deel van het project aangesloten.

Het deel dat betrekking heeft op de mijnneveegcomponent voorziet in de verwerving van drones die vanaf de mijnenjagers worden gedirigeerd. Thans is voorzien dat de veegcomponent zal zijn gerealiseerd in de eerste helft van het volgend decennium.

In het kader van financiële prioriteitsstelling is het project vooralsnog vertraagd met een jaar en is het budget verlaagd tot € 280,7 miljoen. Dit heeft geen invloed op de kwalitatieve invulling van het project. De budgetverlaging zal onder meer worden bereikt door in plaats van de geplande twaalf sonar/C2 systemen er tien af te nemen met een optie op twee systemen. De Kamer zal naar verwachting eind 2001 over het moderniseren van het jaagdeel met een DMP D-brief nader worden geïnformeerd.

Project Hydrografische opnemingsvaartuigen (HOV)

bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
HOV	49	49 008	681	295	318	20 874	22 780	6 943		

Het project Hydrografische opnemingsvaartuigen waarborgt de instandhouding van de hydrografische capaciteit van de Koninklijke Marine. Het project omvat de bouw van twee nieuwe schepen, Hr.Ms. Luymes en Hr.Ms. Snellius, ter vervanging van de huidige Noordzee-opnemingsvaartuigen. Het project bevindt zich in de verwervingsvoorbereidingsfase. Naar verwachting zal in 2002 worden begonnen met de bouw. De oplevering van de vaartuigen is voorzien eind 2003 en begin 2004. De totale projectomvang bedraagt € 51,2 miljoen.

Project Tweede Landing Platform Dock (LPD-2)

bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Tweede LPD		2 087	195 897		2 087	6 625	3 176	20 465	62 168	68 748

Met een tweede Landing Platform Dock (LPD-2) wordt voorzien in de benodigde verbetering van het beschikbaar amfibisch vermogen van de Koninklijke Marine. Daarnaast betekent LPD-2 uitbreiding van de transportcapaciteit voor zowel materieel als personeel. Ook kan het schip een bijdrage leveren aan vele andere vormen van (maritieme) operaties. Voorts geeft het schip invulling aan de behoefte op het gebied van zeegaande commandofaciliteiten voor operaties tot op divisieniveau. De aanbesteding van het LPD-2 vindt naar verwachting in 2002 plaats. Het projectbudget bedraagt € 232,9 miljoen. In het projectbudget is de raming voor de commandofaciliteiten (€ 34,9 miljoen) opgenomen, deze uitgaven worden ten laste van het beleidsartikel «Internationale Samenwerking» (onderdeel Versterking van de Europese militaire capaciteiten ten behoeve van het DCI en de Headline Goal) geraamd en verantwoord. Met het oog op de bevordering van de Europese doelmatigheid wordt de mogelijkheid

van internationale co-financiering hiervoor onderzocht. De fasering is aangepast op het voorziene bouwprogramma en op indienststelling in 2007.

Project NH-90

bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
NH-90	509 197	2 496	1 044	9 567	23 214	15 261	11 530	16 371	39 488	74 809

Het NH-90 project betreft de ontwikkeling, productie en ingebruikneming van twintig helikopters ter vervanging van de Lynx-helikopters. Het project wordt uitgevoerd in samenwerking met Duitsland, Frankrijk en Italië. Op 21 juni 2001 is Portugal tot het project toegetreden. Het project bevindt zich inmiddels in de realisatiefase. De Kamer wordt jaarlijks over de stand van zaken van het project geïnformeerd. Oplevering van de eerste helikopters aan de Koninklijke Marine is voorzien in 2007. Het totale budget voor de NH-90 bedraagt € 836,7 miljoen.

Project CUP-Orion

bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
CUP-Orion	184 179	4 039	817	6 058	10 459	12 931	25 884	36 883	44 625	36 340

Het Capability Upkeep Program (CUP) betreft de modernisering van de sensor-, wapen- en commandosystemen van tien P3-C Orion maritieme patrouillevliegtuigen van de Koninklijke Marine. Alle toestellen worden voorzien van dezelfde basisconfiguratie. Zeven daarvan worden uitgerust met elektronische en akoestische apparatuur. Voor drie toestellen wordt satellietcommunicatieapparatuur aangeschaft. Dit stelt een Orion in staat de kustwachttaken in het Caribisch gebied uit te voeren. Midden 2002 begint het eerste gemoderniseerde vliegtuig in de basisconfiguratie een testprogramma. In de eerste helft van 2003 beginnen de overige vliegtuigen aan het moderniseringstraject. In 2006 is het project afgerond. Het totale projectbudget is € 198,9 miljoen.

Theatre Ballistic Missile Defence (TBMD)

bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
TBMD	5 263	1 679		297	2 211	3 274	975			

TBMD voorziet in een verdediging tegen tactische ballistische raketten en is aangekondigd in de Defensienota 2000. De mogelijkheden worden onderzocht om de fregatten van de Zeven Provinciën-klasse (LCF) uit te rusten met de benodigde hardware en software voor TBMD. In december 1999 is met Duitsland een vervolg-MoU afgesloten voor het uitvoeren van de afsluitende validatiestudie met als doel het valideren van het TBMD-concept aan boord van het LCF. Naar verwachting zal deze studie in 2003 worden afgerond. Daarna zal de Kamer met een A-brief over de behoeftestelling worden geïnformeerd. Het projectbudget bedraagt € 146,4 miljoen.

Vervanging Verbindingsapparatuur Mariniers (NIMCIS)

bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
NIMCIS								6 897	10 709	11 208

NIMCIS voorziet in de verwerving van moderne verbindingssystemen en informatiesystemen voor het Korps Mariniers. Vanwege een herschikking in de plannen is het project een jaar uitgesteld. De introductie van nieuwe apparatuur zal om die reden eerst vanaf 2004 plaatsvinden. Het projectbudget bedraagt € 72,2 miljoen. De Kamer zal naar verwachting nog in 2001 met een A-brief worden geïnformeerd over de behoeftestelling.

Project Satellietcommunicatie voor militair gebruik (MILSATCOM)

bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Milsatcom	33	59 264	11 708	384	6 066	24 050	22 780	10 165	7 805	2 496

Dit project voorziet in de krijgsmachtbrede behoefte aan satellietcommunicatie voor militair gebruik. De Koninklijke Marine is belast met de uitvoering van het project.

Het project bestaat uit twee delen. Voor het eerste deel van het project – het inhuren van ruimtecapaciteit en realisatie van het grootste deel van de grondcomponent – is een investeringsbudget geraamd van € 50 miljoen. Dit budget is bijgesteld als gevolg van de hogere dollarkoers, prijsbijstelling en het opnemen van de uitgaven die in de begroting van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht waren voorzien voor trailers en generatoren. Naar verwachting zal de Kamer in 2001 over de resultaten van de verwervingsvoorbereiding van het eerste deel, het korte termijn deel, worden geïnformeerd.

Deel twee betreft het realiseren van permanente militaire ruimtecapaciteit en het resterende deel van de grondcomponent. Voor dit deel is vooralsnog, uitgaande van de koop/lease optie, een bedrag geraamd van € 186 miljoen. Dit deel van het project bevindt zich in de verwervingsvoorbereidingsfase. Een uitzondering betreft de verwerving van het segment van Extreme High Frequency (EHF), waarvan in de Kamerbrief over de studiefase van dit deel van het project is gerapporteerd dat in

2001 een MoU zal worden afgesloten Van het totale projectbudget van € 236 miljoen is € 173 miljoen ondergebracht in de begroting van de Koninklijke Marine.

Munitie

bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Munitie	16 491	46 435	70 427	21 527	20 632	24 725	44 363	40 468	44 171	51 842

Op dit artikelonderdeel worden de uitgaven geraamd voor de aanschaf van kapitale munitie zoals onder andere de Harpoon-missiles, Standard-Missiles, torpedo's, Nato Sea Sparrow Missiles en Evolved Sea Sparrow Missiles. Ook het marinedeel van het project MRAT is in dit artikelonderdeel opgenomen. Tevens wordt rekening gehouden met de aanschaf van conventionele munitie, zoals die voor de klein kaliber wapens en de Oto Melara-kanonnen, voor zover deze munitie als aanvulling van de oorlogsvoorraden wordt verworven. Daarnaast vindt opbouw plaats van voorraden nieuw te introduceren conventionele munitie, zoals voor het 127 mm kanon van het luchtverdedigings- en commandofregat. Als basis voor de raming voor de kapitale munitie wordt de «Nato Maritime Stockpile Policy Guidance» gehanteerd. Hierin zijn de normen voor de Koninklijke Marine vastgesteld, uitgaande van de sterkte en samenstelling van de vloot.

Overig groot materieel

bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Overig materieel	44 933	57 222	26 501	53 236	47 879	47 276	39 952	43 065	45 008	47 528

Dit artikelonderdeel betreft projecten die naar hun aard niet in één van de andere artikelonderdelen van het groot materieel kunnen worden ondergebracht, waaronder automatisering van de bestuurlijke informatiesystemen en projecten die niet groter zijn dan € 2,5 miljoen.

Infrastructuur

bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Infrastructuur	43 984	42 746	71 652	47 852	42 128	50 526	42 217	41 793	37 165	36 575

Onder infrastructuur zijn ondermeer de volgende projecten verwerkt:

- de nieuwbouw van de werkplaatsen/magazijnen van de onderhoudsdienst Marine Vliegkamp De Kooy ten behoeve van de groep maritieme helikopters is in 2001 gegund. In de ramingen is het hogere aanbestedingsresultaat verwerkt;
- het paraat te stellen derde MARNSBAT zal in de nieuw te bouwen Marinierskazerne Buitenveld (MSKBV) te Den Helder worden gelegerd. De bouw vindt plaats in de periode 2002–2005. De Kamer zal naar verwachting nog in 2001 over de behoeftestelling worden geïnformeerd.

Subsidies

De Koninklijke Marine verleent subsidies aan instanties die activiteiten uitvoeren, waardoor het belang van de Koninklijke Marine wordt gediend. Dit zijn de Koninklijke Marine jachtclub (€ 0,053), Marine Watersportvereniging (€ 0,032), de Koninklijke Vereniging Marine Officieren (€ 0,034), het Zeekadettenkorps Nederland (€ 0,007) en de Stichting Militaire Tehuizen Overzee (€ 0,023). In totaal wordt in 2002 een bedrag van € 0,149 miljoen aan subsidies verleend.

Ontvangsten

De ontvangstenbegroting van de Koninklijke Marine beslaat in 2002 € 50,4 miljoen.

Deze ontvangsten hebben betrekking op:

- aan personele uitgaven gerelateerde ontvangsten (voor onder andere voeding en huisvesting);
- teruggevorderde BTW;
- ontvangsten voor werkzaamheden en dienstverlening door het Marinebedrijf;
- terugontvangsten op Foreign Military Sales-Programs;
- verrekeningen met Navo-partners.

Waar de ontvangsten het gevolg zijn van het in rekening brengen van gemaakte kosten voor het verlenen van diensten of goederen aan andere beleidsterreinen of defensie-agentschappen worden additionele uitgaven gehanteerd. Waar de ontvangsten het gevolg zijn van het in rekening brengen van gemaakte kosten voor het verlenen van diensten of goederen aan andere ministeries of derden worden respectievelijk integrale kosten en marktconforme prijzen gehanteerd.

Budgetflexibiliteit

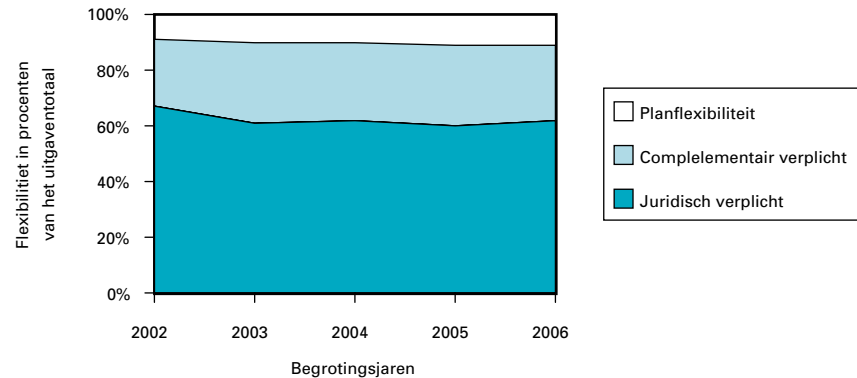
De budgetflexibiliteit van dit beleidsartikel wordt in onderstaande tabel en grafiek weergegeven.

bedragen x € 1 000							
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgavenstand	1 374 396	1 411 816	1 338 076	1 367 982	1 341 000	1 312 784	1 288 385
Juridisch verplicht			819 568	708 382	695 949	623 030	620 238
– waarvan bezoldiging			612 281	607 160	606 671	608 036	611 412
Speerpuntprojecten			79 046	129 495	132 938	168 153	182 438
Complementaire verplichtingen			322 409	394 027	384 351	382 578	337 765
Plannen			117 054	136 079	127 763	139 024	147 945
Totaal flexibel			439 463	530 106	512 114	521 602	485 710
Planflexibiliteit in %			9	10	10	11	11
Financiële flexibiliteit in %			33	39	38	40	38

Specificatie speerpuntprojecten

bedragen x € 1 000							
Projectomschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
LPD-II	–	2 087	6 625	3 176	20 465	62 168	68 748
Infrastructuur 3e Marnsbat	–	1 815	6 580	8 849	10 165	1 361	499
TBMD	297	2 211	3 274	975	–	–	–
PAM	3 287	1 840	13 501	56 301	42 111	20 511	2 042
HOV	295	318	20 874	22 780	6 943	–	–
Cup-Orion	6 058	10 459	12 931	25 884	36 883	44 625	36 340
NH-90	9 567	23 214	15 261	11 530	16 371	39 488	74 809
totaal	19 504	41 944	79 046	129 495	132 938	168 153	182 438

Budgetflexibiliteit beleidsartikel 01 Koninklijke Marine

Veronderstellingen

De volgende veronderstellingen liggen ten grondslag aan het beoogde beleid en de context waarin het moet worden uitgevoerd.

De realisatie van de operationele doelstellingen in de begroting is afhankelijk van een adequate personele vulling van de organisatie. Daarom moeten werving en uitstroom zich volgens plan ontwikkelen. De achterblijvende werving van operationeel en technisch personeel en de mate van uitstroom in het recente verleden hebben aangetoond, dat verstoringen in die vulling grote inspanningen vereisen om het operationele product zeker te stellen.

In toenemende mate blijkt de ontwikkeling van wetgeving op het gebied van Arbeidsomstandigheden en Milieu een hogere raming van kosten van nieuw materieel en infrastructuur tot gevolg te hebben, vergezeld van een langere doorlooptijd van het aanbestedingsproces.

Groeiparagraaf VBTB

De opstelling van de prestatiegegevens is nog niet in voldoende mate geconcretiseerd. Bij de ondersteunende eenheden «Materieel Logistiek» wordt als groeipad voor 2003 gedefinieerd dat de activiteiten op het gebied van engineering nader worden geconcretiseerd door een splitsing in modificatie-opdrachten en projecten (nieuwbouw en ten behoeve van afstoting) en dat deze worden uitgedrukt in aantallen projecten.

Voor wat betreft de overige prestatiegegevens van de ondersteunende eenheden, is een aantal van deze gegevens recent ontwikkeld. Het tweede onderdeel van het groeipad stelt zich ten doel deze nieuwe prestatiegegevens in het komend jaar te bezien op functionaliteit en volledigheid.

Algemene beleidsdoelstelling

De Koninklijke Landmacht levert met landstrijdkrachten een bijdrage aan de hoofddoelstellingen van de krijgsmacht:

1. de bescherming van de integriteit van het eigen en bondgenootschappelijk grondgebied, inclusief de Nederlandse Antillen en Aruba;
2. de bevordering van de internationale rechtsorde en stabiliteit;
3. de ondersteuning van civiele autoriteiten bij rechtshandhaving, rampenbestrijding en humanitaire hulp, zowel nationaal als internationaal.

Uitgangspunt is dat de Koninklijke Landmacht als bijdrage aan het Nederlandse ambitieniveau een scala aan taken moet kunnen vervullen in verschillende scenario's in zowel Navo- als EU-verband. Belangrijke kenmerken hiervan zijn veelzijdige inzetbaarheid binnen het gehele geweldsspectrum, modulaire inpasbaarheid in multinationale verbanden en een expeditie-orientatie, zodat inzet over grote afstanden en snelle ontplooiing mogelijk is. De Koninklijke Landmacht levert de gevechtskracht voor het fysiek bezetten en beheersen van gebieden, waarbij gebruik wordt gemaakt van middelen die een belangrijke preventieve werking kunnen hebben en die worden gebruikt om eigen en bondgenootschappelijke troepen te beschermen en zo nodig tegenstanders uit te schakelen. Ze is in staat een verscheidenheid aan middelen in te zetten om de tactische mobiliteit te verschaffen die een strijdmacht nodig heeft om, ook op grote afstand van Nederland, de gebeurtenissen te beïnvloeden (preventief) en te kunnen reageren op onvoorziene situaties (reactief). Met de beschikbare capaciteiten kan de Koninklijke Landmacht tevens civiele overheden ondersteunen bij de handhaving van de rechtsorde en veiligheid.

Nader geoperationaliseerde doelstellingen

De operationele doelstelling waaraan de Koninklijke Landmacht dient te voldoen, is het tijdig beschikbaar hebben van een capaciteit aan operationeel gereede eenheden.

Gereedheidstermijn	HRF			FLR/LTBF
	totaal	direct inzetbaar	op korte termijn inzetbaar	op lange termijn inzetbaar
Type eenheid*)				
Legerkorpsstaf	1	1		
Staf Luchtmobiele Brigade	1	1		
Luchtmobiel Infanteriebataljon	3	1	2	
Staf Gemechaniseerde Brigade	3	1	2	
Pantserinfanteriebataljon	6	1	2	3
Tankbataljon	3	1	2	

HRF = High Readiness Forces, FLR = Forces of Lower Readiness, LTBF = Long Term Build-up Forces

*) Alle eenheden zijn inclusief gevechtsondersteuning en logistieke capaciteit

Veranderdoelstellingen Defensienota 2000

De Koninklijke Landmacht levert een substantiële bijdrage aan vredesoperaties die door Nederland worden uitgevoerd. Om deze bijdrage ook op de langere termijn te kunnen garanderen zijn in de Defensienota maatregelen

aangegeven voor verbetering van de paraatheid, flexibiliteit, inzetbaarheid en het voortzettingsvermogen van grondstrijdkrachten.

Uitbreiding parate capaciteit

De vergroting van de parate pantserinfanterie capaciteit krijgt zijn beslag in de paraatstelling van in totaal zes pantserinfanteriecompagnieën. De eerste is in 2001 gerealiseerd. In 2002 volgt de paraatstelling van de tweede en de derde compagnie, waarna in de periode tot 2004 de resterende compagnieën volgen. De paraatstelling van de constructiecompagnie (NBC/genie-eenheden) en de omvorming van de staf van de divisiegeniegroep is eind 2001 gerealiseerd. De vergroting van de parate capaciteit van de inlichtingenopsporingseenheden (de remotely piloted vehicle-batterij, de elektronische oorlogsvoeringscompagnie en de mortieropsporingsradarbatterij) met ongeveer 150 vte'n is medio 2002 voorzien. De toevoeging van een paraat verkenningsseskadron aan de drie brigades van de divisie en de vergroting van de capaciteit op het gebied van de civiel-militaire samenwerking (CIMIC) is in 2001 gerealiseerd. In 2002 zal de CIMIC-group North operationeel zijn. De voorbereidingen van de vergroting van de logistieke capaciteiten bevinden zich in een vergevorderd stadium. Het Nationaal Verzorgingscommando is door het Nationaal Commando aan 1(GE/NL)Corps overgedragen.

Reorganisatie Nationaal Commando

De aangekondigde reorganisatie van het Korps Nationale Reserve zal in 2002 volledig zijn gerealiseerd. De reorganisatie van het Nationaal Commando heeft in de jaren 2000 – 2002 zijn beslag gekregen. De budgettaire consequenties van bovenstaande veranderdoelstellingen zijn met de autorisatie van de begroting 2001 in de uitgavenreeksen van de Koninklijke Landmacht verwerkt.

Omvorming 1(GE/NL)Corps hoofdkwartier

In december 2000 heeft het Militaire Comité besloten om negen legerkorpshoofdkwartieren de status van «graduated readiness» te geven. Zes hoofdkwartieren, waaronder HeadQuarter (HQ) 1(GE/NL)Corps, gaan verder met het opwerken naar de status van High Readiness Force (Land) HQ. Tevens is dit hoofdkwartier in het kader van de «European Headline Goal» aan de EU aangeboden. De omvorming van het hoofdkwartier en de direct ondersteunende eenheden is in januari 2001 gestart. Het is voorzien dat medio 2002 (18 maanden na de start van de reorganisatie) zowel het hoofdkwartier als de voor de ondersteuning benodigde eenheden volledig geschikt zijn voor de nieuwe rol. Met een reactietijd van 20–30 dagen is het dan in staat alle operaties te kunnen leiden. Het Militaire Comité van de Navo is de instantie die het «stempel» HRF(L)HQ uiteindelijk zal verlenen. Uitgaven voor deze reorganisatie worden onder andere ten laste van de EVDB-voorziening gebracht.

Oprichting Joint Air Defence School en Joint Air Defence Centre

In de Defensienota 2000 is de concentratie van de luchtverdediging van Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht op de luchtmachtbasis de Peel aangekondigd. Dit voornemen is nader onderzocht in een tweetal studies (middelen respectievelijk organisatie). Over de uitkomst van deze studies wordt de Kamer in het najaar van 2001 geïnformeerd.

Veranderingsdoelstellingen personeel

Op korte termijn wordt er naar gestreefd om de aantrekkelijkheid van Defensie als werkgever te vergroten en het huidige personeel te

behouden. Om dit te bereiken wordt een scala aan activiteiten ontwikkeld, waaronder het inrichten van voorschakeltrajecten, waardoor leerlingen op Regionale Opleidings Centra reeds kennis kunnen maken met de Koninklijke Landmacht, het creëren van stageplaatsen voor HBO-opgeleiden, de invoering van een nieuwe rang en een nieuwe bevorderingssystematiek voor soldaten van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht, het verhogen van bindingspremies, differentiatie in beloningen, het treffen van salarismaatregelen voor specifieke groepen, het uitbreiden van kinderopvang en het flexibiliseren van de beloningsstructuur.

De binnen de Koninklijke Landmacht uitgetrokken middelen om bovengenoemde activiteiten te kunnen realiseren zijn in onderstaande tabel weergegeven.

bedragen x € 1000							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Personele maatregelen	2 505	44 905	34 825	37 244	38 858	40 659	41 417

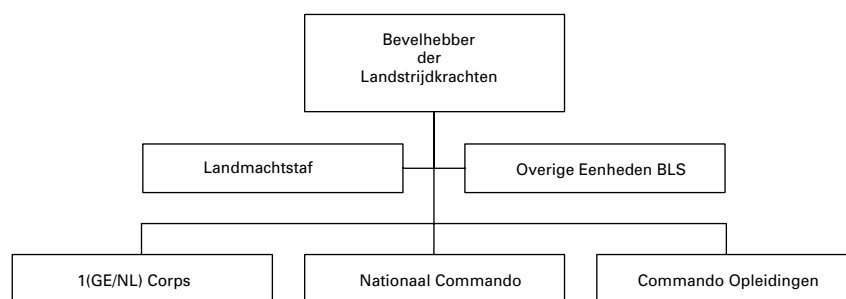
Budgettaire gevolgen van het beleid

De financiële middelen die de Koninklijke Landmacht ter beschikking staan voor het realiseren van de doelstellingen en activiteiten zijn opgenomen in de volgende tabel.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Verplichtingen (x € 1000)	2 107 151	3 042 502	2 917 392	1 880 857	1 934 207	2 199 496	2 336 554
Uitgaven (x € 1 000)							
Apparaatsuitgaven							
1(GE/NL) Corps	443 537	540 263	539 103	530 544	533 457	545 275	563 184
Nationaal Commando, excl. Civiele Taken	663 868	594 931	587 063	563 525	559 899	551 647	537 364
Commando Opleidingen KL	190 240	212 682	210 649	218 292	218 349	219 158	219 243
Overige Eenheden BLS	267 941	283 154	241 304	245 325	249 181	248 931	247 065
Landmachtstaf	92 426	97 890	105 529	105 013	103 245	99 991	97 574
Totaal Apparaatsuitgaven	1 658 012	1 728 920	1 683 648	1 662 699	1 664 131	1 665 002	1 664 430
Subsidies	866	877	877	877	877	877	877
Investerings							
Automatisering	63 769	39 999	39 732	40 253	29 670	33 759	31 218
Logistiek	55 564	11 310	40 132	64 922	77 079	77 717	85 923
Commandovoering, verbindingen en gevechtsinlichtingen	44 177	56 591	59 902	40 234	25 956	12 837	27 780
Elektronisch materieel	2 959	8 182	9 793	8 740	9 384	10 868	9 076
Nucleair, biologisch en chemisch materieel (NBC)	463	3 004	10 995	6 829	2 450	2 269	1 361
Luchtverdediging	31 805	21 550	4 765	10 346	408		454
Manoeuvre	81 960	89 410	176 882	189 034	202 650	125 355	108 188
Vuursteun	9 804	8 399	10 097	6 580	16 472	36 348	90 711
Gevechtssteun	7 129	12 229	8 064	4 356	1 452	3 176	7 714
Infrastructuur	113 986	124 005	97 531	96 199	76 348	86 248	59 284
Totaal investeringen	411 616	374 679	457 893	467 493	441 869	388 577	421 709
Totale uitgaven	2 070 494	2 104 476	2 142 418	2 131 069	2 106 877	2 054 456	2 087 016
Ontvangsten (x € 1000)							
Totale ontvangsten	69 025	80 828	58 153	58 493	58 516	58 516	58 516

Activiteiten

De Koninklijke Landmacht beschikt voor het realiseren van bovenstaande doelstellingen over de volgende organisatiestructuur:

1(GE/NL)Corps

Het ressort 1(GE/NL)Corps is de belangrijkste leverancier binnen de Koninklijke Landmacht van operationeel gereede eenheden. Het Nederlandse deel van het ressort 1(GE/NL)Corps bestaat uit 1(NL)Divisie «7 December», 11 Luchtmobiele brigade, het Korps Commandotroepen en het Nederlandse deel van de Command Support Brigade. 1(GE/NL)Corps heeft in oorlogstijd de Tactische Helikopter Groep (KLu) onder operationeel bevel als een integraal deel van 11 Luchtmobiele brigade.

De operationele taken van 1(GE/NL)Corps zijn afgeleid van het product dat de Koninklijke Landmacht moet leveren: operationeel gereede eenheden, die met inachtneming van een gereedheidstermijn, kunnen worden ingezet voor de uitvoering van één van de hoofdtaken van de Koninklijke Landmacht.

Opleiden en trainen zijn de kernactiviteiten die leiden tot het tijdig beschikbaar hebben van operationeel gereede eenheden. Hoewel het 1(GE/NL)Corps ook wordt belast met het uitvoeren van steunverlenende activiteiten en de materiële en personele instandhouding, zijn de opleidings- en trainingsactiviteiten de belangrijkste activiteiten van het legerkorps. Eenheden die niet zijn ingezet, besteden het grootste deel van hun tijd aan deze activiteiten. Binnen deze opleidings- en trainingsactiviteiten is het oefenen één van de belangrijkste pijlers waarop de operationele gereedheid wordt gebouwd. Dit wordt als volgt gekwantificeerd:

Activiteit	Meeteenheid	Realisatie 2000	Vermoedelijke uitkomsten 2001	Raming 2002
Oefenen	Mensoefendagen	520 000	560 000	580 000

Uiteindelijk zijn alle opleidings- en trainingsactiviteiten een voorbereiding op de daadwerkelijke inzet. Voor 2002 is de deelname van het KL-bataljon in Bosnië-Herzegovina inclusief de daartoe benodigde logistieke as, de inzet van waarnemers voor de VN-missie UNTSO en de inzet voor de EC-missie op de Balkan voorzien. Op grond hiervan houdt het ressort de komende jaren rekening met een (gemiddelde) jaarlijkse inzet van het hieronder weergegeven aantal mensjaren.

Activiteit	Meeteenheid	Realisatie 2000	Vermoedelijke uitkomsten 2001	Raming 2002
Inzet	Mensjaren	1 900	1 700	1 600

Nationaal Commando

Het ondersteunend ressort Nationaal Commando (NATCO) bestaat in 2002 uit de volgende eenheden: een Staf, vijf Regionaal Militair Commando's, het Netherlands Armed Forces Support Agency Germany (NASAG), het Landelijk Bevoorradingsbedrijf KL, het Hoger Onderhoudsbedrijf KL en het

Explosieven Opruimingscommando KL. De begroting van het Explosieven Opruimingscommando Koninklijke Landmacht is geraamd onder beleidsartikel 10 «Civiele taken».

De activiteiten van het Nationaal Commando kunnen worden onderscheiden in operationele en ondersteunende taken. De operationele taken richten zich op het uitvoeren van nationale en Koninkrijkstaken, zoals de beveiliging van het Nederlands grondgebied, het uitoefenen van het militair gezag, het verlenen van militaire bijstand en steunverlening en op het ondersteunen van de actieve inzet van eenheden van de Koninklijke Landmacht, door het verzorgen van logistieke steun en strategische verplaatsingen. Het Nationaal Commando ondersteunt het 1(GE/NL)Corps bij het bereiken van haar operationele gereedheid en faciliteert de Koninklijke Landmacht in zijn geheel. Het betreft hier een grote verscheidenheid aan activiteiten, waaronder het uitvoeren van het hoger onderhoud, de bevoorrading en opslag van materieel, het ter beschikking stellen van infrastructuur, het voorzien in voeding en kantinediensten en overige personele verzorging. Het Nationaal Commando beschikt over een organisatie die ondersteuning biedt aan eenheden van de krijgsmacht en bondgenootschappelijke eenheden.

De volgende capaciteitsindeling wordt onderscheiden:

- operationele diensten: hieronder vallen alle steunverleningen;
- logistieke diensten: het uitvoeren van hoger onderhoud, bevoorrading, beheer en opleg;
- facilitaire diensten: dit zijn diensten op het gebied van infrastructuur en milieu, integrale veiligheidszorg, geleverde voedings- en kantine-diensten en overige facilitaire diensten;
- specifieke diensten: dit betreft de gedetineerdzorg.

Gedurende de jaren 2000 tot en met 2002 zijn de bovenstaande hoofdproducten in capaciteiten geraamd. De afname van de logistieke diensten vanaf 2001 wordt veroorzaakt door de al eerder gerealiseerde onderbrenging van het Nationaal Verzorgingscommando bij 1(GE/NL)Corps.

Producten/Diensten (mensen x 1000)	Realisatie 2000	Vermoedelijke uitkomsten 2001	Raming 2002
Operationeel	70	62	62
Logistiek	3 150	1 660	1 600
Facilitair	3 590	4 340	4 250
Specifiek	332	140	140
Totaal	7 142	6 212	6 052

Commando Opleidingen

Het ressort Commando Opleidingen Koninklijke Landmacht (COKL) is verantwoordelijk voor de opleiding van de individuele militair. Het Commando Opleidingen bestaat uit een staf, acht opleidingscentra (Manoeuvre, Vuursteun, Genie, Ede, Logistiek, Rijden, Initiële Opleidingen en de Koninklijke Militaire School) en twee bijzondere organisatie-eenheden: de Begeleidingsorganisatie Civiel Onderwijs en de Lichamelijke Oefening en Sportorganisatie (LO/S).

Het Commando Opleidingen maakt onderscheid in primaire producten en secundaire producten. Primaire producten zijn producten die een bijdrage leveren aan de operationele gereedheid van de Koninklijke Landmacht. De secundaire producten zijn hier niet direct aan gerelateerd, maar worden wel door het Commando Opleidingen uitgevoerd. De Begeleidingsorganisatie Civiel Onderwijs ondersteunt BBT'ers bij het zoeken naar en volgen van civiele opleidingen. De maatschappelijke meerwaarde wordt uitgedrukt in het aantal BBT'ers dat met een civiele opleiding de Defensieorganisatie verlaat. De hogere realisatie van maatschappelijke meerwaarde in 2001 ten opzichte van 2000 wordt veroorzaakt door de invoering van een verbeterd registratiesysteem.

Primaire producten	Eenheid	Realisatie 2000	Vermoedelijke uitkomsten 2001	Raming 2002
Initiële opleidingsproducten	Opleidingsplaats	7 680	14 400	13 600
Vervolgopleidingsproducten	Opleidingsplaats	30 660	35 600	35 800
Trainingsproducten	Mensdagen	4 500	13 160	18 480
LO/S Opleidingen en training	Mensdagen	22 080	26 490	26 490
Secundaire producten				
Kennisproducten	Mensdagen	7 870	18 560	18 440
Steunverlening	Mensdagen	5 880	3 810	3 780
Maatschappelijke meerwaarde	Aantal opleidingen	1 435	2 975	3 025

Overige Eenheden BLS

Activiteiten

Het ressort Overige Eenheden BLS ondersteunt de Landmachtstaf en de overige ressorts bij het uitvoeren van hun opgedragen taken. De diensten van de directie Personeel en Organisatie en de directie Materieel worden als centraal ondersteunend aangemerkt. Binnen dit ressort is de Koninklijke Militaire Academie (KMA) zowel voor de Koninklijke Landmacht als de Koninklijke Luchtmacht het instituut dat de opleiding en vorming verzorgt tot officier. Daarnaast verzorgt de KMA diverse overige opleidingen. Jaarlijks studeren hier tussen de 300 en de 400 studenten af. De Topografische Dienst Nederland voorziet de Koninklijke Landmacht van geografische informatie in de vorm van bestanden, kaartseries en afgeleide producten. Voorzien wordt dat deze dienst wordt overgedragen aan het Kadaster.

Landmachtstaf

Activiteiten

Het ressort Landmachtstaf (LAS) ondersteunt de bevelhebber bij de aansturing van de Koninklijke Landmacht. De LAS draagt zorg voor het uitwerken van het beleid, het opstellen van plandocumenten en de informatie-uitwisseling met de centrale organisatie. Tot slot verzorgt de LAS de beleidsmatige voorbereiding, de coördinatie en de evaluatie van alle uitzendingen en treedt op als aanspreekpunt en coördinator van contacten met de Defensiestaf en met instanties buiten de Koninklijke Landmacht.

Investeringen

Voor het materieel binnen de operationele eenheden van de Koninklijke Landmacht is voor de komende jaren een aantal hoofdaandachtspunten vastgesteld, te weten verbetering van de logistieke ondersteuning, communicatiemiddelen en geniematerieel. De belangrijkste materieelprojecten (waarvoor vanaf 2002 aanzienlijke verplichtingen worden aangegaan) die onderstaand nader worden toegelicht zijn:

Project Wissellaadsystemen 165 kN;
Project Vervanging trekkeropleggercombinatie 400/650 kN;
Project Remotely Piloted Vehicle (RPV);
Project Battlefield Management System (BMS);
Project Elektronische Oorlogsvoering (EOV) fase 1;
Project Gevechtswaarde Instandhouding Pantserrups tegen Luchtdoelen (GWI PRTL);
Project Short Range Air Defence (NESRADS);
Project Licht Verkenning- en Bewakingsvoertuig (LVB);
Project Vervanging pantservoertuigen (Licht pantserwielvoertuig);
Project Vervanging pantservoertuigen (Gepantzerd Transport Kraftfahrzeug) (GTK);
Project Vervanging pantservoertuigen (Infanterie gevechtsvoertuig);
Project Verbetering Leopard 2;
Project Short Range Antitank (SRAT);
Project Medium Range Antitank (MRAT);
Project Soldier Modernisation Program (SMP);
Project Tactische Indoorsimulatie (TACTIS);
Project Vervanging M109;
Project Vervanging brugleggende tank;
Project De Peel;
Project De Strijpse Kampen en
Project Integrale Veiligheidszorg.

Logistiek

Project Wissellaadsystemen 165 kN

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Wissellaadsystemen 165 kN		3 176	266 369		3 176		23 143	35 849	43 109	54 907

Dit project omvat de verwerving van vrachtauto's, containers, flatracks (container roll in and out platforms), aanhangwagens en overslagmiddelen voor de parate eenheden. Het militaire voertuig dat zowel containers als flatracks met lading kan laden, vervoeren en lossen, zal het basisvoertuig voor de fysieke distributie zijn. De Koninklijke Landmacht zal het project in single service management uitvoeren voor de andere krijgsmacht delen. Het KL-deel van het project heeft een financiële omvang van € 270 miljoen. Instroming is voorzien vanaf 2004.

Project Vervanging trekkeropleggercombinatie 400/650kN

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Vervanging trekkeropleggercombinatie 400/650 kN			52 639				3 176	11 798	12 706	17 697

Dit project voorziet in de verwerving van twee typen trekkeropleggercombinaties (tropco's). De lichte versie is geschikt voor het vervoer van het toekomstige infanterievoertuig en andere uitrustingsstukken (zoals brugdelen). De zware versie is geschikt voor het vervoer van de (gemodificeerde) gevechtstank en afgeleide versies en voor de vervanger van de M109. Het project heeft een financiële omvang van € 53 miljoen. Instroming is voorzien vanaf 2004.

Commandovoering, verbindingen en gevechtinlichtingen

Project Remotely Piloted Vehicle (RPV)

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
RPV				10 065	31 029					

Het project RPV voorziet in middelen voor het verkrijgen van gevechtinlichtingen op middelbare afstand. Hiertoe is in 1995 een verplichting aangegaan voor de levering van de «sperwer», een onbemand vliegtuigje. De totale financiële omvang van het project is € 84 miljoen. In 1999 zijn de eerste systemen afgeleverd. Eind 2001 zal de eenheid naar verwachting operationeel zijn.

Project Battlefield Management System (BMS)

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
BMS		2 632	12 252	1 389	2 160	9 439	4 084	2 269	2 269	2 269

Het BMS is een systeem voor de ondersteuning van Command & Control (C2) op het niveau van het bataljon en lager. De Koninklijke Landmacht zal het BMS als eerste implementeren bij 13 Mechbrig. Afhankelijk van de resultaten wordt het BMS daarna ingevoerd bij de overige operationele eenheden. Het project (inclusief pilot) heeft een financiële omvang van € 93,7 miljoen.

Elektronisch materieel

Project Elektronische Oorlogsvoering (EOV) fase 1

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
EOV fase 1	2 562	16 790		1 956	7 941	6 489	1 815	1 815	1 815	1 815

Dit project voorziet de Koninklijke Landmacht van middelen om vijandelijke eenheden te lokaliseren en te identificeren op basis van uitgezonden signalen. Hierbij bestaat tevens de mogelijkheid om door middel van stoor- en misleidingssignalen het gebruik van deze signalen door de tegenstander te bemoeilijken. Het project heeft een financiële omvang van € 204,4 miljoen en bevindt zich in de realisatiefase.

Luchtverdediging

Project Gevechtswaarde Instandhouding Pantserrups tegen Luchtdoelen (GWI PRTL)

Bedragen x € 1000	Verplichtingen					Uitgaven				
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
GWI PRTL		635		29 999	18 954	3 630				

Het project GWI PRTL wordt in samenwerking met Duitsland uitgevoerd. Het betreft het uitvoeren van basisonderhoud met een beperkt aantal verbeteringen (systeem aanpassingen) aan 60 stukken. Na realisatie van dit project zullen deze PRTL'n operationeel inzetbaar zijn tot ongeveer 2015. Het project heeft een financiële omvang van € 183,6 miljoen en bevindt zich in de realisatiefase.

Project Short Range Air Defence (NESRADS)

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
NESRADS										454

Op basis van de Defensienota zijn de planfondsen van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht voor SHORAD samengevoegd. NESRADS is niet langer een interservice project met de Koninklijke Luchtmacht, maar een KL- project dat in nauw overleg met de Koninklijke Luchtmacht wordt doorlopen. Het project NESRADS is de essentiële bouwsteen voor een integraal modulair luchtverdedigingsconcept, waarin naast Shorad lanceerinstallaties ook V(ery)SHORAD-systemen zijn

opgenomen. Het project voorziet tevens in een command & control systeem en het beschikbaar krijgen en uitwisselen van actuele en adequate doelinformatie. In het kader van dit project wordt geparticipeerd in het Low Level Air Picture Interface overleg (vastgelegd in een MOU met onder andere Duitsland en de Verenigde Staten) om interoperabiliteit met de belangrijkste Navo-partners te garanderen. Op basis van een gewijzigde appreciatie van de dreiging tegen het Nederlandse grondgebied en de oprichting van een Joint Air Defence Center, is de omvang conform de Defensienota aangepast. Het project is verstraagd en heeft een financiële omvang van € 320,7 miljoen.

Manoeuvre

Project Licht Verkenning- en Bewakingsvoertuig (LVB)

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
LVB		217 815		227	23 733	1 815	14 067	83 042	55 361	34 034

Het project LVB betreft de vervanging van de M113 en de Landrover/verkenning. De ontwikkeling van dit project is in samenwerking met Duitsland uitgevoerd. De verwerving van de LVB'n inclusief bewapening is voorzien in 2001. De eerste voertuigen kunnen vervolgens in 2003 worden geleverd.

Zonder het deelproject bewapening (€ 10 miljoen) en exclusief het reeds betaalde ontwikkelingsbudget (€ 10,9 miljoen) was het taakstellende budget van dit project € 200 miljoen (prijspeil 2000). Het totale project heeft een financiële omvang van € 229 miljoen (in het huidige prijspeil).

Project vervanging pantservoertuigen (Licht pantserwielvoertuig)

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Licht pantserwielvoertuig		176 521			24 050		454	14 521	32 218	48 554

Dit project voorziet in de verwerving van kleinere pantservoertuigen, waarbij zowel een versie voor algemene dienst als een anti-tankversie zijn voorzien. Het betreft een variant van het LVB voertuig. Het taakstellende budget in de begroting 2001 was € 170 miljoen. Bij het huidige prijspeil bedraagt de financiële omvang van dit project € 177 miljoen.

Project vervanging pantservoertuigen (Gepantzertes Transport Kraftfahrzeug (GTK))

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
GTK		106 638			38 118	34 034	20 420	14 067	2 269	2 269

Dit project betreft de vervanging van het pantserinfanterievoertuig YPR en de afgeleide versies voor onder meer gewondentransport, commandovoering en de berging van voertuigen. Het project voorziet in de verwerving van een pantserinfanterievoertuig van het type groot wielvoertuig (GTK). Voor de deelname aan de ontwikkeling in een Engels-Duits-Nederlands samenwerkingsverband is in 2001 het contract getekend. De totale financiële omvang van dit project bedraagt € 885 miljoen.

Project vervanging pantservoertuigen (Infanterie gevechtsvoertuig)

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Project vervanging pantservoertuigen (Infanterie gevechtsvoertuig)			908			227	1 588	2 269	4 538	3 630

Dit project betreft de vervanging van het pantserinfanteriegevechtsvoertuig YPR PRI. De financiële omvang van dit project bedraagt € 828 miljoen, waarvan de verplichting voor de serie na 2006 zal worden aangegaan. Naar verwachting zal de Kamer begin 2002 worden ingelicht over de voorstudie.

Project Verbetering Leopard 2

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Verbetering Leopard 2	1 010	100 739		41 630	15 179	38 031	36 302	13 613	8 168	2 269

Het project Verbetering Leopard 2 wordt in een tweetal fasen uitgevoerd, waarbij eerst verbeteringen zijn doorgevoerd in de bescherming van het personeel door het aanbrengen van aanvullende bepantsering. Deze fase is vrijwel afgerond. In de tweede fase, die nu loopt, wordt de vuurkracht verbeterd door het aanbrengen van een verlengde schietbuis. Bovendien wordt verbeterde munitie verworven. De Leopard 2 is daardoor beter in staat moderne tanks uit te schakelen. De totale financiële omvang van dit project bedraagt € 355 miljoen.

Project Short Range Antitank (SRAT)

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
SRAT		54 000			454	18 151	22 689	12 706		

Het project voorziet in de vervanging van het huidige anti-tankwapen voor de korte afstand (AT-4) dat operationeel is verouderd. Het nieuwe systeem dient de bepantsering van de nieuwe generatie tanks en pantservoertuigen te kunnen doorboren en moet ook bij verminderd zicht kunnen worden ingezet. De totale financiële omvang van dit project bedraagt € 54 miljoen.

Project Medium Range Antitank (MRAT)

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
MRAT		151 563		1 865	42 238	908	28 180	38 571	42 610	

Dit project betreft de vervanging van de operationeel verouderde DRAGON en TOW-systemen bij infanterie- en verkenningseenheden en bij het Korps Mariniers. Een fire-and-forget-systeem met een minimaal effectieve dracht van 2000 meter zal de kwetsbaarheid van het bedienend personeel verminderen. De financiële omvang van dit project bedraagt inclusief het KM-deel € 187 miljoen. Daarnaast is er voor ontwikkeling reeds € 32 miljoen uitgegeven. Onlangs is het contract getekend en de eerste systemen worden over achttien maanden geleverd.

Project Soldier Modernisation Program (SMP)

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
SMP		12 706	9 983	3 648	2 278	10 029	7 714	6 353	11 345	8 622

Het SMP heeft als doel het verbeteren van de persoonlijke bescherming van de (gevechts)soldaat en de vergroting van de individuele bijdrage aan kleinere, mobieler en flexibel optredende eenheden. Invoering van SMP gerelateerde producten is noodzakelijk vanuit operationeel oogpunt. Aan het SMP-project wordt door het Korps Mariniers en de Koninklijke Luchtmacht actief deelgenomen. De totale financiële omvang van dit programma bedraagt € 109,3 miljoen.

Project Tactische Indoorsimulatie (TACTIS)

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
TACTIS			70 631	617	299	12 184	20 465	16 336	11 798	7 714

TACTIS is een simulatiesysteem waarmee in verschillende teamsamenstellingen in een door een computer gegenereerd oefenterrein kan worden getraind. De resultaten van de gevechtssimulaties kunnen worden geëvalueerd. Aan de TACTIS-kern kunnen verschillende (wapensysteem) deelsimulators worden gekoppeld. De samenwerking met andere landen, met name Duitsland, is nog onderwerp van studie. De totale financiële omvang van dit project bedraagt € 74,5 miljoen.

Vuursteun

Project Vervanging M109

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Vervanging M109			422 016					9 076	32 218	80 773

Dit project betreft de vervanging van de M109 houwitzers. Het project omvat ook de verwerving van een initieel munitiepakket extended range 155mm projectielen en heeft een financiële omvang van € 422 miljoen. De vervanging wordt uitgevoerd vanaf 2003.

Gevechtssteun

Project vervanging brugleggende tank

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Vervanging brugleggende tank			2 269	5 296	4 084	2 269	1 860			

Dit project betreft de vervanging van de brugleggende tank Leopard 1 die thans in gebruik is bij de pantsergeniecompagnieën. De vervanging is noodzakelijk omdat de brug onvoldoende bestand is tegen de hogere belasting van de verbeterde gevechtstank Leopard 2. Het project wordt in samenwerking met Duitsland uitgevoerd. De financiële omvang van dit project bedraagt € 104 miljoen.

Infrastructuur

Project De Peel

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Project De Peel			35 032			4 538	18 151	18 151	13 613	

De grondgebonden luchtverdedigingseenheden van de Koninklijke Luchtmacht en de Koninklijke Landmacht zullen worden geconcentreerd op de luchtmachtbasis De Peel. Hiertoe zullen achtereenvolgens een Joint Air Defence School en een Joint Air Defence Centre worden opgericht. Het project wordt gerealiseerd door verbouw van bestaande infrastructuur en door nieuwbouw. De totale omvang van het project bedraagt € 54 miljoen.

Project De Strijpse Kampen

Bedragen x € 1000	Verplichtingen			Uitgaven						
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
De Strijpse Kampen	136	54 272	12 660		6 217	34 170	28 180			

De eenheden van het Opleidingscentrum Rijden op het Prinses Irene Kamp te Eindhoven en de Frederik Hendrikkazerne in Venlo zullen worden geconcentreerd op de Strijpse Kampen in Oirschot. Het project is mede gefinancierd door de gemeente Eindhoven. Het project wordt volledig door nieuwbouw gerealiseerd.

Project Integrale Veiligheidszorg (IVZ)

Bedragen x € 1000	Verplichtingen			Uitgaven						
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
IVZ	24 232	30 086	9 710	23 551	27 681	22 689	11 526			

De herstructurering van de Koninklijke Landmacht en de overgang naar een beroepskrijgsmacht waren aanleiding de bewaking en beveiliging van militaire objecten op een andere wijze in te richten. Doel is enerzijds het verhogen van de kwaliteit van de bewaking en anderzijds het bereiken van een personeelsreductie. Het project IVZ is gebaseerd op een nieuw concept van bewaken en beveiligen, dat bestaat uit een mengeling van organisatorische, bouwkundige en elektronische maatregelen. De totale omvang is € 117 miljoen. Van de 16 regio's die van het systeem zullen worden voorzien, zijn er 11 grotendeels gereed. Naar verwachting is het project eind 2002 afgerond.

Subsidies

De Koninklijke Landmacht verleent subsidies aan de stichtingen Koninklijk Nederlands Leger- en Wapenmuseum «Generaal Hofer» (KNLW) (€ 0,718) en Jeugdwerk Duitsland (€ 0,159). Het KNLW verzamelt en bewaart voorwerpen van krijgsgeschiedkundige aard. De stichting Jeugdwerk Duitsland richt zich op de uitvoering van jeugd- en jongerenwerk ten behoeve van in Duitsland woonachtige Nederlandse kinderen. In totaal wordt een bedrag van € 0,877 miljoen aan subsidies verleend.

Ontvangsten

De ontvangstenraming van de Koninklijke Landmacht beslaat in 2002 € 58 miljoen. De geraamde ontvangsten hebben betrekking op verhaalde salaris- en ziektekosten bij ongevallen, inhoudingen wegens het verstrekken van kleding, voeding, verhuur van woningen en de terugvordering van BTW. Voorts dragen de verkoop van topografische kaarten en drukwerk en de ontvangsten uit dienstverlening hieraan bij. Waar de ontvangsten het gevolg zijn van in rekening gebrachte tarieven, zijn deze tarieven kostendekkend.

Budgetflexibiliteit

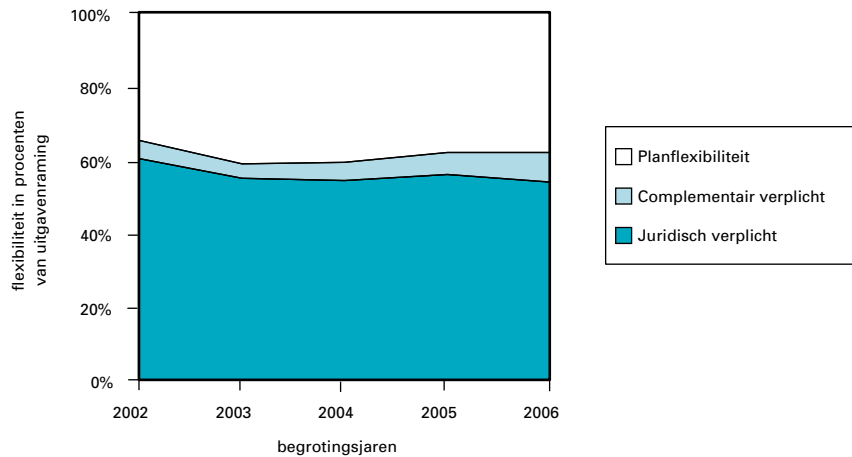
In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de flexibiliteit van het budget. Bij de bepaling van de flexibiliteit is het genoemde speerpuntproject als juridisch verplicht verondersteld.

Bedragen x € 1 000							
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgavenstand	2 070 494	2 104 476	2 142 418	2 131 069	2 106 877	2 054 456	2 087 016
Juridisch verplicht			1 260 804	1 154 406	1 139 402	1 143 014	1 118 920
– waarvan bezoldiging			1 070 311	1 061 217	1 065 865	1 078 276	1 097 889
Speerpuntprojecten			35 032	9 892	8 213	1 316	
Complementaire verplichtingen			89 253	90 447	101 448	130 447	180 400
Plannen			757 330	876 323	857 814	779 679	787 697
Totaal flexibel			846 582	966 771	959 262	910 126	968 096
Planflexibiliteit in %			35	41	41	38	38
Financiële flexibiliteit in %			40	45	46	44	46

Specificatie speerpuntprojecten

Bedragen x € 1 000							
Projectomschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Verplaatsing Luchtdoelartillerie-eenheden naar «De Peel»			35 032	9 892	8 213	1 316	

Budgetflexibiliteit beleidsartikel 02 Koninklijke Landmacht

Veronderstellingen

De hoofdinspanning van de Koninklijke Landmacht is en blijft de komende jaren gericht op de voorbereiding en daadwerkelijke inzet van eenheden. Met de vergroting van de parate capaciteit en de invoering van het accentmodel wordt daarvoor een goede basis gelegd. De drie gemechaniseerde brigades en de Luchtmobiele brigade vormen de hoekstenen van de Koninklijke Landmacht, van waaruit modules van bataljonsgrootte worden samengesteld voor vredesmissies of een brigade wordt aangewezen als kern van het peace-enforcing strijdmacht.

De materiële exploitatie-uitgaven vertonen de afgelopen jaren een structureel opwaarts verloop, veroorzaakt door het intensievere gebruik van materieel tijdens de uitzendingen, door het uitstellen van materieelvervangingsprojecten, door ontwikkelingen op het terrein van de informatie- en communicatietechnologie en door regelgeving op het gebied van arbeidsomstandigheden en milieu. Om de hoogst noodzakelijke behoeften te kunnen vervullen, zijn binnen het beschikbare exploitatiebudget prioriteiten gesteld.

Groeiparaagraaf VBTB

De systematiek, waarin opleidings- en trainingsactiviteiten van 1(GE/NL)Corps worden gekwantificeerd, wordt verder uitgewerkt. Vervolgens wordt onderzocht in welke mate de activiteiten het uitgavenniveau bepalen.

De grote differentiatie in producten en diensten van het NATCO maakt het lastig om zinvolle en meetbare prestatiegegevens te ontwikkelen. De operationele taken van het NATCO komen grotendeels tot uitdrukking in het beschikbaar zijn van operatieplannen voor verschillende eventualiteiten. Voor ondersteunende taken wordt de prioriteit gelegd bij het inzichtelijk maken van de bevoorradingsactiviteiten, omdat deze van invloed zijn op de operationele gereedheid van 1(GE/NL)Corps. Het traject

dat door het NATCO is ingezet voor het ontwikkelen van prestatiegegevens wordt beproefd en zal naar verwachting in 2003 tot resultaten leiden.

In het kader van de ontwikkeling van prestatiegegevens voor het COKL worden de gehanteerde productcategorieën heroverwogen. In de nieuwe aanpak wordt de relatie tussen het product van het COKL, de individueel opgeleide leerling en trainingsondersteuning van 1(GE/NL)Corps, en het product van de Koninklijke Landmacht, operationeel gereede eenheden, benadrukt. Het ontwikkelen van de prestatiegegevens wordt in 2002 in samenhang gezien en beproefd. Naar verwachting kunnen de eerste resultaten in de begroting 2003 worden gepresenteerd.

Beleidsartikel 03 Koninklijke Luchtmacht

Algemene beleidsdoelstelling

De Koninklijke Luchtmacht levert met luchtstrijdkrachten een bijdrage aan de hoofddoelstellingen van de krijgsmacht:

1. de bescherming van de integriteit van het eigen en bondgenootschappelijk grondgebied, inclusief de Nederlandse Antillen en Aruba;
2. de bevordering van de internationale rechtsorde en stabiliteit;
3. ondersteuning van de civiele autoriteiten bij rechtshandhaving, rampenbestrijding en humanitaire hulp, zowel nationaal als internationaal.

De Koninklijke Luchtmacht levert slagkracht in de vorm van Airpower. Met haar wapensystemen is zij in staat het luchtruim te domineren en daarmee vrijheid van handelen te creëren voor operaties vanuit de lucht, te land en ter zee. Het luchtwapen kan zich door zijn reactiesnelheid, bereik, snelheid en mobiliteit goed aanpassen aan wisselende omstandigheden.

Nader geoperationaliseerde doelstellingen

De operationele doelstellingen, waaraan de Koninklijke Luchtmacht dient te voldoen, worden weergegeven in de vorm van operationeel inzetbare eenheden. Uit de doelstellingenmatrix blijkt hoeveel eenheden (kwantiteit) binnen welke termijn (reactietijd) beschikbaar zijn. Uitgangspunt daarbij is binnen de aangegeven reactietijd steeds de gereedheid te leveren benodigd voor het gehele geweldsspectrum (kwaliteit).

Gereedheidstermijn	HRF			FLR/LTBF	
	Type eenheid	Totale capaciteit	direct inzetbaar	op korte termijn inzetbaar	op lange termijn inzetbaar
	squadron jachtvliegtuigen	6	3	3	
	squadron Gevechtshelikopters	2		2	
	squadron Transporthelikopters	2		2	
	squadron Light Utility Helikopters	1			1
	squadron Lutra tankervliegtuigen	1	1		
	triad squadron	4	2	1	1
	air Operations Control Station	1 a)	1		

HRF = High Readiness Forces, FLR = Forces of Lower Readiness, LTBF = Long Term Build-up Forces

– voor alle nationale taken zijn alle eenheden van het ressort TL op korte termijn beschikbaar

a) inclusief radar post noord

Ten aanzien van de gevechts- en transporthelikopters wordt opgemerkt dat de Tactische Helikopter Groep Koninklijke Luchtmacht (THGKLu) nog niet volledig inzetbaar is als gevolg van de gefaseerde instroom van de helikopters en de vulling van de organisatie. De planning is dat eind 2003 de Operationele Gereedheids Status (OGS) als 11e Air Manoeuvre Brigade (THGKLu en Luchtmobiele Brigade) wordt bereikt. Delen van de THGKLu kunnen echter wel worden ingezet ter ondersteuning van de eenheden van de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Marine, om voorwaarden te scheppen voor het optreden van die eenheden.

De maatregelen uit de Defensienota 2000 versterken het vermogen van de Koninklijke Luchtmacht haar taken uit te voeren in samenwerking met andere krijgsmachtdelen (joint) en in samenwerking met andere luchtmachten (combined). Daarvoor zijn de volgende veranderdoelstellingen geformuleerd.

Verbetering inzetbaarheid/voortzettingsvermogen van Reaction Force (RF)-squadrons

Door verdeling van de verkenningcapaciteit van het 306 squadron over de drie RF-squadrons ontstaan drie gelijkwaardige RF-squadrons op de MOB's zodat deze eenheden zonedig organiek kunnen worden uitgezonden. Dit heeft voordelen op het gebied van training, voortzettingsvermogen en inzetbaarheid. De doelmatigheid wordt groter.

Conform het Kabinetbesluit – naar aanleiding van het aannemen van een motie door de Kamer – wordt het aantal vliegtuigen op 108 gehandhaafd. Het 306 squadron op de vliegbasis Volkel blijft bestaan maar wordt omgevormd tot opleidingssquadron. Het 306 squadron zal per 1 november 2001 de opleidingstaak overnemen van het 313 squadron van de vliegbasis Twente. Dit squadron wordt omgevormd tot een volwaardig Main Defence Force-(MDF)squadron en wordt eind 2002 operationeel aangeboden aan de Navo.

Versterking van de inzetbaarheid en voortzettingsvermogen THG

De vergroting van de inzetbaarheid en het voortzettingsvermogen van de Tactische Helikopter Groep (THG) door uitbreiding met ongeveer 300 functies in de periode 2001–2003. De THG zal vanaf eind 2003 geheel inzetbaar zijn.

Verbetering generieke capaciteit gevechtshelikopters

Hieronder vallen projecten zoals zelfbescherming, second generation Forward Looking Infra Red (FLIR) en de Longbow. Aan zelfbescherming en second generation FLIR is voornamelijk de hoogste prioriteit toegekend.

Verbetering zelfbescherming transporthelikopters

De ervaringen met de inzet van de Chinook- en Cougartransporthelikopters hebben geleid tot een versnelling van de reeds geplande verwerving van elektronische zelfbeschermingsmiddelen. In 2004 moeten alle transporthelikopters uitgerust zijn met elektronische zelfbeschermingsmiddelen. Zie ook project «zelfbescherming transporthelikopters» onder «investeringen».

Opheffing 336 squadron op de Nederlandse Antillen, afstoting twee F-27M vliegtuigen

Het 336 squadron is inmiddels opgeheven. De twee Fokker 27M vliegtuigen zijn nog niet verkocht.

Vergroting doelmatigheid door integratie opleidingen in operationeel squadron

De integratie van het opleidingssquadron van de Groep geleide wapens in één van de vier operationele squadrons is in 2001 reeds gerealiseerd.

Concentratie van de grondgebonden luchtverdediging op luchtmachtbasis De Peel

In samenhang met de concentratie van de luchtverdediging van de Koninklijke Luchtmacht en de Koninklijke Landmacht op luchtmachtbasis

De Peel zijn volgens plan de objectgebonden luchtverdedigingssquadrons van de vliegbases Leeuwarden en Twente opgeheven. Het personeel is reeds zoveel mogelijk elders in de organisatie ondergebracht. Het materieel zal worden afgestoten.

Veranderdoelstellingen personeel

Om een maximaal wervingsresultaat te bereiken wordt de totale keten van het personeelsvoorzieningsproces in eigen beheer genomen. Naast de reguliere inspanningen richt het project BBT-Optimaal zich op scholings-trajecten voor instroom (225 personen in 2001), doorstroom (circa 200 personen) en uitstroom (circa 800 personen).

Om de vereiste aantallen BBT-militairen te kunnen opleiden voor de eerste functie, dient de opleidingscapaciteit van de Koninklijke Luchtmacht te worden vergroot. Daarbij wordt op grote schaal gebruik gemaakt van computerondersteund onderwijs Advanced Distributed Learning (ADL). Het Project HRS Fase 2 licht alle functiegebieden door, waarbij wordt bezien of functie-eisen nog voldoen en de samenhang tussen functies zichtbaar wordt gemaakt. Resultaten van ADL en HRS Fase 2 bevorderen de persoonlijke ontwikkeling en de gewenste loopbaan van individuele militairen.

Door het bieden van uitdagende functies, goede arbeidsomstandigheden, arbeidsverhoudingen en arbeidsvoorwaarden wordt beoogd het niet-regulier verloop onder BOT- en BBT-militairen te beperken. Naast de algemene maatregelen op het gebied van de ARBO-wet en de combinatie van arbeid en zorg worden extra gelden vrijgemaakt om gekwalificeerd en schaars personeel te kunnen behouden. Dit geschiedt door flexibilisering van de loonstructuur, het verstrekken van bindings- en behoudpremies en salarisverhoging van specifieke groepen.

De motivatie van het personeel wordt bevorderd door vergroting van de betrokkenheid, intensieve communicatie, het bieden van ontplooiingsmogelijkheden en vergroten van de mogelijkheden tot het combineren van arbeid en zorg. Periodiek wordt een recent ontwikkeld en gevalideerd tevredenheidsonderzoek gehouden onder alle personeelsleden.

bedragen x € 1 000							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Personele maatregelen	4 452	13 998	10 601	11 269	12 422	13 358	15 400

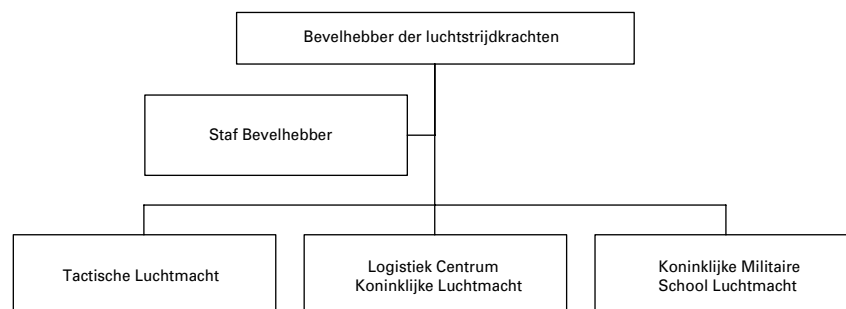
Budgettaire gevolgen van het beleid

De financiële middelen die aan de Koninklijke Luchtmacht ter beschikking staan voor het realiseren van de operationele doelstellingen zijn in de volgende tabel opgenomen.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Verplichtingen (x € 1000)	1 081 995	1 554 857	1 539 212	1 471 565	979 054	1 423 677	3 311 736
Uitgaven (x € 1000)							
Apparaatsuitgaven							
Tactische Luchtmacht	410 330	417 231	410 019	415 024	419 690	410 843	406 185
Decentrale ondersteunende eenheden	166 258						
Logistiek Centrum Koninklijke Luchtmacht (LCKLu)		111 967	115 618	119 536	116 617	120 432	116 682
Koninklijke Militaire School Luchtmacht (KMSL)		73 479	73 219	72 572	72 271	72 561	73 507
Staf Bevelhebber der Luchtstrijdkrachten (Staf BDL)	353 023	356 898	342 701	337 839	342 738	361 424	358 471
Totaal Apparaatsuitgaven	929 611	959 575	941 557	944 971	951 316	965 260	954 845
Investerings							
Vliegtuigmaterieel (inclusief F-16)	51 666	52 759	37 721	22 141	13 813	38 224	155 486
Vervoermiddelen	5 866	14 008	20 760	20 604	21 784	14 659	14 932
Elektrisch en elektronisch materieel	57 979	68 288	67 695	98 034	85 617	101 641	90 996
Bewapeningsmaterieel	19 788	17 945	11 198	40 941	63 847	77 664	75 736
Springstoffen en munitie	2 940	2 751	3 217	38 390	36 439	7 079	
Overig materieel	6 462	14 767	13 015	7 658	6 741	6 650	5 879
Infrastructuur	71 033	67 609	70 971	72 126	66 694	57 936	62 422
Luchtmobiele brigade	156 599	149 895	149 855	21 610	22 448	18 902	10 886
Totaal investeringen	372 333	388 022	374 432	321 504	317 383	322 755	416 337
Totale uitgaven	1 301 945	1 347 598	1 315 989	1 266 475	1 268 699	1 288 016	1 371 182
Ontvangsten (x € 1000)							
Totale ontvangsten	72 466	38 097	38 097	38 097	38 097	38 097	38 097

Activiteiten

De Koninklijke Luchtmacht beschikt voor het realiseren van bovenstaande doelstellingen over de volgende organisatiestructuur:

Tactische Luchtmacht

Het ressort Tactische Luchtmacht (TL) bestaat uit een staf TL en de operationele onderdelen van de Koninklijke Luchtmacht. Voor operaties met de F-16 beschikt het ressort TL over de vliegbases Leeuwarden, Twente en Volkel (de drie «Main Operating Bases»). De Tactische

Helikoptergroep KLu (THGKLu) is gestationeerd op respectievelijk de vliegbases Soesterberg en Gilze-Rijen. De transportvliegtuigen zijn gestationeerd op vliegbasis Eindhoven. Naast de vliegende eenheden beschikt het ressort TL ook over grondgebonden luchtverdedigingsmiddelen. Deze zijn gestationeerd bij de Groep Geleide Wapens KLu op de luchtmachtbasis De Peel. De luchtverkeersleiding en de gevechtsleiding zijn in handen van het Air Operations Control Station Nieuw-Milligen (AOCS NM).

Het ressort TL levert de operationele prestatie van de Koninklijke Luchtmacht in de vorm van operationeel inzetbare eenheden. Het ressort TL heeft als hoofdactiviteiten het inzetgereed maken en houden van de operationele eenheden. Hiertoe dienen de eenheden te voldoen aan specifieke gereedheidseisen, waarvoor zij een op het wapensysteem gericht jaarlijks oefenprogramma (JOP) uitvoeren. Dit JOP bestaat uit dagelijkse specifieke trainingen en deelname aan oefeningen binnen en buiten Navo verband. Het JOP voldoet aan de eisen die de Navo stelt aan de verschillende eenheden, wapensystemen en middelen.

Jachtvliegtuigen

De jachtvliegtuigen zijn gestationeerd op de vliegbases Leeuwarden, Twente en Volkel. Alle squadrons beschikken vanaf 2002 over gemoderniseerde vliegtuigen (Mid Life Update-MLU).

Helikopters

De helikoptervloot van de Koninklijke Luchtmacht is (met uitzondering van de Search & Rescue-eenheid (SAR)) ingedeeld bij de Tactische Helikoptergroep KLu (THGKLu) die is gestationeerd op de vliegbases Soesterberg en Gilze-Rijen. De THGKLu doorloopt ter voorbereiding op de Operationele Gereedstelling (OGS) in 2003 een opwerkprogramma. De THGKLu oefent regelmatig samen met 11 Luchtmobiele brigade, welke doorgaans in Multi National Division Central (MND-C) verband plaatsvinden. Deze oefeningen zijn veelal in het buitenland. Daarnaast vinden in het kader van de OGS enkele grootschalige oefeningen plaats. Tenslotte neemt THGKLu deel aan enkele kleinere oefeningen met Navo en Partnerschap voor Vrede (PvV)-partners. Naast de genoemde helikopters beschikt de vliegbasis Leeuwarden nog over een SAR-eenheid uitgerust met drie AB-412 helikopters.

Luchttransport

De vastvleugelige luchttransportvloot van de Koninklijke Luchtmacht is ondergebracht bij het 334 Squadron op de vliegbasis Eindhoven. Ten behoeve van de diverse luchttransporttaken en het bijtanken van jachtvliegtuigen in de lucht beschikt het squadron over twee KDC-10, twee C-130H-30 Hercules, vier F-60U Fokker, twee F-50 Fokker toestellen en één G-IV Gulfstream. Luchttransport staat ten dienste van de gehele krijgsmacht en omvat zowel strategische als tactische verplaatsingen van militair personeel en materieel. Luchttransport betreft tevens het transporteren van leden van het Koninklijk Huis, het Kabinet en functionarissen van departementen en andere Navo-krijgsmachten. Voorts kunnen de KDC-10's voor air-to-air refueling worden ingezet. Verder kan de transportvloot worden ingezet voor droppings van parachutisten van het Korps Mariniers (KM) en het Korps Commandotroepen (KL). Ook wordt de transportvloot ingezet voor nationale en internationale humanitaire hulpverlening, medische evacuatie (MEDEVAC) en vluchten in het kader van ontwikkelingssamenwerking.

Grond-lucht geleide wapens

De Grondgebonden Luchtverdediging (GLVD)-eenheden van de Groep Geleide Wapens KLu (GGWKLu) hebben hun thuisbasis op de luchtmachtbasis De Peel. De slagkracht van de GLVD in casu de GGWKLu wordt gevormd door de vier operationele TRIAD-squadrons waarbinnen sprake is van geïntegreerd optreden van Patriot-, HAWK- en Stingersystemen.

Air operations control station

Het Air Operations Control Station (AOCS) te Nieuw-Milligen staat onder nationaal bevel van de Commandant Tactische Luchtmacht. Het AOCS bestaat uit het Control and Reporting Centre (CRC) en het Military Air Traffic Control Centre (MilATCC).

Het CRC is een «Nato Command Force» en staat als zodanig onder operationeel bevel van de Navo. Het CRC bewaakt permanent de integriteit van het Nederlandse luchtruim. Tevens ondersteunt het CRC via gevechtsleiding de oefenprogramma's van de squadrons van de drie Main Operating Bases (MOB's) en GGWKLu. Het CRC is tevens de Navo- en nationale alarmeringsinstantie.

Het MilATCC levert de luchtverkeersleiding en vluchtinformatie voor delen van het Nederlands luchtruim. Tevens vindt coördinatie plaats tussen de militaire en civiele luchtverkeersbeveiligingsinstanties over het gebruik van het luchtruim. Evenals het CRC heeft het MilATCC een opleidingstaak voor zijn eigen luchtverkeersbeveiligingspersoneel.

De beschreven activiteiten van de TL bestaan onder meer uit oefeningen, onderhoud en het beschikbaar stellen en realiseren van vliegreuren. In de onderstaande tabel zijn vlieg(oefen)uren en mens(oefen)dagen per type eenheid weergegeven:

Omschrijving	Meeteenheid	Realisatie 2000	Vermoedelijke uitkomsten 2001	Raming 2002
Jachtvliegtuigen	Vliegreuren	19 756	22 000	22 000
Gevechtshelikopters (*)	Vliegreuren	1 576	3 200	4 600
Transporthelikopters	Vliegreuren	4 379	6 850	6 850
LUH-helikopters (**)	Vliegreuren	3 628	4 400	3 400
SAR-helikopters	Vliegreuren	1 044	1 050	1 050
Luchttransport	Vliegreuren	7 011	7 800	8 000
Geleide wapens	Mensoefendagen	15 307	(***)	(***)

* De vliegreurenprognose van de gevechtshelikopters vertoont als gevolg van het ingebruik nemen van de Apaches een stijgende lijn.

** De vliegreurenprognose van de LUH-helikopters toont vanwege de uitsluiting van de BO-105 en het opwerken/opleiden van de bemanning voor de (gewenste) vervanger een grillig verloop

*** Met betrekking tot de geleide wapens zijn geen geschikte meeteenheden voorhanden (mens(oefen)dagen blijken in de praktijk niet goed meetbaar). Thans wordt gewerkt aan een prestatie-indicator met bijbehorende meeteenheid voor de begroting 2003.

Logistiek Centrum Koninklijke Luchtmacht

Het ressort Logistiek Centrum Koninklijke Luchtmacht (LCKLu) is verantwoordelijk voor de ondersteuning op het gebied van instandhouding en bevoorrading. Het LCKLu bestaat naast de staf uit een drietal divisies, de Logistieke Divisie Woensdrecht, de Logistieke Divisie Rhenen en de Divisie Wapensysteem Ondersteuning.

De activiteiten van het LCKLu moeten ervoor zorgen dat de eenheden van de Koninklijke Luchtmacht op materieel gebied kunnen voldoen aan de operationele doelstellingen. De taken voor het LCKLu omvatten het vernieuwen, instandhouden en verbeteren van de wapen- en overige

systemen van de eenheden van de Koninklijke Luchtmacht en het beschikbaar stellen van de materiële middelen die nodig zijn om het materieel in gebruiksgereede staat te brengen en te houden. De systemen waar de activiteiten betrekking op hebben betreffen F-16 jachtvliegtuigen, helikopters, lesvliegtuigen, geleide wapens en overige systemen. Tevens beheert het LCKLu de munitie van de Koninklijke Luchtmacht en zorgt voor een adequate bevoorrading van operationele en ondersteunende eenheden.

De activiteiten van het LCKLu zijn de volgende:

- het verrichten van correctief en preventief onderhoud en installatiewerkzaamheden bij de overige ressorts;
- het modificeren en aanmaken van materieel in opdracht van de staf BDL ten behoeve van het verbeteren van de inzetbaarheid van de eerder genoemde wapensystemen;
- het tegen minimale kosten en op eerste oproep ter beschikking stellen aan het ressort TL van bruikbaar materieel.

De activiteiten in 2002 zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Omschrijving		Meeteenheid
Onderhoud	(Projecten en fase onderhoud)	Aantallen
F-16	Pacer WINDMILL	4
	FACE stand alone	3
	TROEP	NTB
	LTF Pacer Amstel	1
	LTF M3 (uncl. Amstel HP)	1
	Pacer Amstel (HP)	4
	F-100 Motormodule onderhoud	181
PC-7	Fase inspecties	27
	AHRS en mode S	13
Chinook	Fase inspecties	4
	EZB	4
	HF-radio	1
	Thomson radio	4
Cougar	HUMS	6
	Fase inspecties	5
	EZB	2
BO-105	HF-radio	2
	Fase inspecties	7
HAWK	LMK launcher	17

Omschrijving		
Groothandel	meeteenheid	Streefwaarden
Kringloop artikelen F-16	Servicegraad	75%
Kringloop artikelen Helikopters	Servicegraad	60%
Kringloop artikelen overige systemen	Servicegraad	60%
Herbevoorrading F-16	Servicegraad	85%
Herbevoorrading Helikopters	Servicegraad	75%
Herbevoorrading overige systemen	Servicegraad	75%

Het ressort Koninklijke Militaire School Luchtmacht (KMSL) verzorgt de initiële en niveau-opleidingen van onderofficieren, korporaals en manschappen, alsmede de technische opleidingen en de coördinatie van alle opleidingen van de Koninklijke Luchtmacht. Voorts geeft dit onderdeel de Elementaire Militaire Vliegopleiding voor alle vliegers van de Nederlandse krijgsmacht.

De activiteiten van de KMSL, gevestigd op de vliegbasis Woensdrecht, zorgen ervoor dat de eenheden van de Koninklijke Luchtmacht in personeel opzicht voldoen aan de eisen om de operationele doelstellingen te kunnen realiseren.

Omschrijving	Meeteenheid	Raming 2002
Initiële opleidingen	LLCW (*)	12 000
Initiële vliegopleiding	LLVU (**)	4 500
Overige opleidingen	LLCW (*)	13 000

(*) LeerLing CursusWeken

(**) LeerLing VliegUren

In het jaar 2000 en 2001 werd nog geen gebruik gemaakt van deze prestatie-indicatoren.

Staf Bevelhebber der Luchtstrijdkrachten

Het ressort Staf Bevelhebber der Luchtstrijdkrachten (Staf BDL) bestaat uit de Bevelhebber (BDL), de Plaatsvervangend Bevelhebber, de Directie Materieel Koninklijke Luchtmacht (DMKLu), de Directie Personeel Koninklijke Luchtmacht (DPKLu), de Directie Control Koninklijke Luchtmacht (DCKLu) en het Korps Luchtmachtstaf (KLS).

De activiteiten van de Staf BDL beogen zodanige richtlijnen voor het beleid te creëren dat de eenheden van de Koninklijke Luchtmacht in materieel en personeel opzicht voldoen aan eisen om de operationele doelstellingen te realiseren.

Investerings

Het beleid is gericht op verbetering van het bestaande materieel, opheffing van tekortkomingen en vervanging van verouderd materieel door modern hoogwaardig materieel.

Op basis van een algehele projectactualisering heeft een nadere prioriteitsstelling plaatsgevonden die tot aanpassingen van de diverse projectramingen en investeringsplannen heeft geleid. In het onderstaande wordt inzicht gegeven in de belangrijkste investeringsprojecten, dit zijn: Project F-16 MLU (Mid Life Update)- ontwikkeling, productie en inbouw; Project F-16 Nachtzicht- en laserdoelbaarstralingsapparatuur; Project Transporthelikopters zelfbescherming; Project F-16 Vervanging; Project Apache 64 D generieke capaciteitsverbeteringen; Unmanned Aerial Vehicles (UAV's); Project F-16 Missile Approach Warnings System; Project F-16 Aanvulling bewapening; Project Vliegtuigbrandbestrijdingsvoertuigen; Project F-16 Luchtverkenning; Project F-16 Link-16; Project Naderingsapparatuur (MASS);

Project Landingsapparatuur (ILS);
 Project Netherlands Armed Forces Integrated Network (NAFIN);
 Project Air Command and Control Systems (ACCS);
 Project KLUIM (Klu Implementatie Middenlaag);
 Project F-16 ALQ-131 Update;
 Project Patriot PDB-5/SD5;
 Project HAWK vervanging;
 Project Patriot PAC-3;
 Project F-16 Verbetering Lucht-Grond bewapening;
 Infrastructuur LCKLu en
 Project Luchtmobiele Brigade.

Vliegtuigmaterieel

Project F-16 MLU (Mid Life Update)-ontwikkeling, productie en inbouw

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
F-16 MLU	17 567	7 760	10 029	17 567	7 760	10 029	5 899	681	681	

De operationele capaciteit en de inzetmogelijkheden van de F-16 gevechtsvliegtuigen worden verbeterd door het uitvoeren van het MLU-programma. Dit project is verlengd ten gevolge van het aanhouden van achttien extra F-16 vliegtuigen en zal nu in 2003 worden afgerond. Op grond hiervan zijn de uitgaven anders gefaseerd en in lijn gebracht met de voorliggende betalingsschema's voor het project MLU F-16 productie en inbouw.

Project F-16 Nachtzicht- en laserdoelbaarstralingsapparatuur

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
F-16 MLU gerelateerde projecten	16 921	15 681	14 300	16 921	15 681	14 300				

In aanvulling op het MLU-programma wordt nachtzicht- en laserdoelbaarstralingsapparatuur aangeschaft. De levering van de laserdoelbaarstralingsapparatuur is inmiddels voltooid. Het leverschema van de nachtzichtapparatuur is aangepast, waardoor tevens het betalingsschema is herfaseerd. Voor deze gerelateerde projecten zijn fondsen tot en met 2002 in de begroting voorzien.

Project Transporthelikopters zelfbescherming

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Transporthelikopters zelfbescherming		37 654		6 117	16 239	9 477	11 352	586		

Zoals in de Defensienota 2000 is aangegeven dienen transporthelikopters te worden voorzien van zelfbeschermingsmiddelen die het personeel afdoende beschermen. Daartoe dienen de transporthelikopters te worden voorzien van zelfbeschermingsmiddelen, zoals in recente operaties is aangetoond en onder meer is verwoord in de Ace Forces Standards (AFS). Naar aanleiding van de Kosovo-crisis is vanaf 1999 begonnen met het aanbrengen van noodzakelijke zelfbeschermingsmaatregelen op de Chinooks. Momenteel worden alle Cougars en Chinooks met zelfbeschermingsapparatuur uitgerust. De contracten zijn inmiddels afgesloten en het project wordt conform plan in 2004 afgerond.

Project F-16 Vervanging

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
F-16 Vervanging							12 071	24 550	26 365	128 420

Na uitvoering van het MLU-programma zal de F-16 operationeel en technisch nog een aantal jaren in staat zijn als een volwaardig en modern gevechtsvliegtuig te opereren. Vanaf omstreeks 2010 zal echter het einde van de operationele, technische en economische levensduur van de F-16 worden bereikt. Om deze reden is het noodzakelijk dat de F-16 wordt vervangen. De voorbereiding op de besluitvorming over de vervanging van de F-16 betreft onder meer de beoordeling van de effectiviteit en de kosten van de kandidaten, een onderzoek naar de participatiemogelijkheden van Nederlandse bedrijven in de (door)ontwikkeling van de kandidaten en, tenslotte, een brede politieke beoordeling van alle relevante aspecten. Hoewel hierover van Amerikaanse zijde geen officiële mededelingen zijn gedaan, bestaat de mogelijkheid dat het begin van de Engineering Manufacturing Development (EMD)-fase van het Joint Strike Fighter (JSF)-programma verder wordt uitgesteld. Dit hangt vooral samen met de uitkomsten van de «Quadrennial Defense Review» in de Verenigde Staten en de beslissingen die op grond daarvan worden genomen over de toekomst van de drie grote vliegtuigprogramma's (F-22, F/A-18E/F en JSF). Met het oog hierop is besloten de fondsen voor de vervanging van de F-16 door te schuiven.

Project Apache 64D generieke capaciteitsverbeteringen

Mede naar aanleiding van Amerikaanse ervaringen tijdens het Kosovo-conflict doet zich een aantal ontwikkelingen voor op het gebied van de capaciteitsverbetering van de Apache 64D. Het betreft onder meer zelfbescherming, doeldetectie en -identificatie (radar en infrarood) en

bewapening, waarbij zelfbescherming de hoogste prioriteit krijgt. Elektronische zelfbescherming was reeds in de behoeftestelling voor de bewapende helikopter meegenomen, maar destijds was geen geschikt pakket leverbaar.

Unmanned Aerial Vehicles (UAV's)

Op het gebied van inlichtingenvergaring bestaat binnen de Navo een aanzienlijk capaciteitsprobleem. Onvoldoende inlichtingencapaciteit leidt tot een onvolledig overzicht van met name mobiele doelen. UAV's kunnen een oplossing bieden voor dit tekort. De Koninklijke Luchtmacht oriënteert zich op de mogelijkheden van «surveillance»-UAV's voor operaties op middelbare hoogte. De Franse luchtmacht richt zich op een zelfde soort UAV-capaciteit als de Koninklijke Luchtmacht. Derhalve worden de mogelijkheden voor samenwerking met de Franse luchtmacht verkend. De behoeftestelling (DMP A-brief) zal naar verwachting in 2002 worden aangeboden aan de Kamer.

Project F-16 Missile Approach Warnings System

Voor de bescherming van F-16's tegen infraroodraketten was de aanschaf van een Missile Approach Warnings System (MAWS) voorzien. Vanwege gewijzigde prioriteiten is dit project stopgezet.

Project F-16 Aanvulling bewapening

Tijdens de operatie «Allied Force» zijn lucht-grondwapens ingezet. Deze wapens dienen te worden aangevuld. De verwervingsvoorbereiding is afgerond, de wapens worden via de Amerikaanse overheid (FMS-systematiek) aangeschaft. Gezien de politieke discussie rond clusterwapens worden vooralsnog de verbruikte clusterwapens niet aangevuld.

Vervoermiddelen

Project Vliegtuigbrandbestrijdingsvoertuigen

Deze voertuigen van de Koninklijke Luchtmacht en Koninklijke Marine voldoen als gevolg van technische veroudering en aanscherping van de regelgeving niet meer aan de eisen. De behoefte voor de bedrijfsmatige vervanging van deze voertuigen is begin 2000 gesteld, waarna het project is gemandateerd aan de Koninklijke Luchtmacht. Bij de verwerving wordt intensief samengewerkt met de NV Luchthaven Schiphol, die ook behoefte heeft aan vergelijkbare voertuigen. Zoals gemeld in de eerste suppletore begroting 2001 valt het project duurder uit dan geraamd. De verwervingsvoorbereiding is inmiddels afgerond en het contract is in mei 2001 getekend. Aflevering vindt plaats in de periode 2002–2004.

Project F-16 Luchtverkenning

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
F-16 Luchtverkenning		29 632					12 751	16 881		

Voor de uitvoering van de luchtverkenningstaak beschikt de Koninklijke Luchtmacht thans over de systemen Orpheus en MARS. Deze systemen zijn echter technisch en operationeel verouderd en dienen te worden vervangen. Gedurende het verwervingstraject bleek dat het realiseren van een «near real time» capaciteit en de daarbij behorende grondstations voor het project Luchtverkenningssysteem (LVS) kostbaar is. Hierdoor vielen de verwachte uitgaven voor LVS ongeveer € 70 miljoen tot € 90 miljoen hoger uit dan begroot. Vanwege deze kostenstijging en vanwege de financiële krapte was het noodzakelijk prioriteiten te stellen en werd afgezien van het oorspronkelijke project LVS. Voor luchtverkenning wordt thans een nieuwe beleidsvisie ontwikkeld, waarin tevens een standpunt wordt opgenomen over de rol van het onbemande verkenningsvliegtuig. Inmiddels zijn de fondsen voor luchtverkenning (voormalig LVS) in neerwaartse richting bijgesteld.

Project F-16 Link-16

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
F-16 Link 16		76 371	45 378		7 260	7 987	15 973	21 827	20 692	20 692

Het betreft hier een tactische datalink voor snelle en accurate informatievoorziening. Om het gebruik van Link-16 mogelijk te maken, dienen F-16's te worden aangepast door middel van Link-16 modificatiepakketten. Ook zal vliegtuig- en grondapparatuur (Link-16 terminals) worden aangeschaft. Hiertoe zijn fondsen in de begroting opgenomen. De integratie in het F-16 wapensysteem zal via vliegtuigsoftware (versie M3) worden verzorgd.

Project Naderingsapparatuur (MASS)

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Naderingsapparatuur (MASS)	108	46 242		108	822	8 950	22 997	13 472		

Om de vliegveiligheid voor het luchtverkeer rondom een vliegbasis te garanderen, is goede naderingsapparatuur nodig. De rondzoekradars zijn

aan het einde van hun operationele en technische levensduur. De aanschaf van nieuwe, geavanceerde radars en een radardatenetwerk (het Military Approach and Surveillance System (MASS)) voorziet in vervanging en verbetert de interoperabiliteit inzake de bewaking van het militair/civiele luchtruim. In 1997 is het project aan de Koninklijke Luchtmacht gemandateerd. In de verwervingsvoorbereidingsfase, na afronding van de contractonderhandelingen, bleek een aanzienlijke kostenstijging. Deze kostenstijging wordt voornamelijk veroorzaakt door prijsbijstelling en een verhoging van het BTW-tarief.

Project Landingsapparatuur (ILS)

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ILS		12 797	4 084			8 803	8 077			

Om onder alle weersomstandigheden de veiligheid tijdens de landing van vliegtuigen te waarborgen is goed functionerende landingsapparatuur van groot belang. Vervanging van de huidige sterk verouderde landingsapparatuur is daarom noodzakelijk. Daarom wordt een aantal zogeheten Instrument Landing Systems (ILS), inclusief de vliegtuigcomponent, aangeschaft. In 2000 is het project aan de Koninklijke Luchtmacht gemandateerd. Contracttekening wordt in 2001 verwacht. Realisatie van dit project is conform plan in 2003 voorzien.

Project Netherlands Armed Forces Integrated Network (NAFIN)

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
NAFIN	2 345			2 345	11 234	17 017	10 845			

Het project NAFIN omvat een geïntegreerd telecommunicatienetwerk ten behoeve van de gehele Defensie-organisatie. De structuur bestaat uit drie lagen: een transmissie laag, een schakellaag en een dienstenlaag. Het netwerk vervangt alle bestaande interlokale statische communicatienetwerken, zowel ten behoeve van spraak- als datacommunicatie. Het project wordt als SSM/SSP-project door de Koninklijke Luchtmacht geleid en zal in 2002 worden afgerond.

Project Air Command and Control Systems (ACCS)

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ACCS							1 316	8 622	2 042	2 269

De huidige Command en Control-systemen van de Navo zijn sterk verouderd. Het ACCS-project betreft de modernisering van deze systemen. De oplevering van het nieuwe onderkomen van het CRC zal in 2004 worden voltooid, waarna installatie van ACCS-apparatuur kan plaatsvinden. De Koninklijke Luchtmacht gaat vooralsnog uit van een projectperiode 2003–2007. De gereserveerde fondsen betreffen het nationale deel van dit Navo-project.

Project KLUIM (KLu Implementatie Middenlaag)

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kluim	13 465	12 388	8 531	13 465	22 205	9 166				

Dit project heeft tot doel het aanleggen van een ICT-architectuur om administratieve en operationele informatie binnen onderdelen van de Koninklijke Luchtmacht te distribueren. Tevens voorziet KLUIM in de koppeling naar NAFIN teneinde aldus landelijke koppelingen tot stand te brengen. De uitvoering van dit project vormt de ruggengraat voor de verdere herstructurering van de informatievoorziening binnen de Koninklijke Luchtmacht. De realisatie van KLUIM loopt tot 2003.

Project F-16 ALQ-131 Update

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
F-16 ALQ-131 Update							1 361	3 086	33 580	28 271

Dit project betreft de aanpassing van de capaciteiten van het stoor-systeem om aan de technisch en operationeel evoluerende dreiging weerstand te kunnen bieden. Bij de fasering wordt voorrang gegeven aan de invulling van de Reaction Force-behoefte. De verplichtingen zullen in 2003 worden aangegaan.

Bewapeningsmaterieel

Project PatriotPDB-5/SD5

De dreiging van geavanceerde lucht-grondraketten en kruisvluchtwapens neemt toe. De Patriot is momenteel in de Navo het enige luchtverdedigings-systeem dat bescherming biedt tegen Tactical Ballistic Missiles (TBM's). Dit modificatieproject vergroot het bereik en maakt het mogelijk ook kleinere doelen eerder en beter te detecteren. Met de voorziene afronding van het project in 2002 wordt het zogeheten «Configuratie 3» van het Patriot-wapensysteem bereikt, zodat die geschikt is voor de PAC-3 raket.

Project HAWK vervanging

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
HAWK vervanging	30			30	78		2 133	32 581	49 417	47 102

Het HAWK-systeem is sedert midden jaren '60 bij de Koninklijke Luchtmacht in gebruik. Na verschillende modificaties en upgrades is het systeem operationeel nu dusdanig verouderd, dat de bescherming tegen de klassieke en evoluerende luchtdreiging vanaf 2005 afneemt. Voorts bereikt een deel van de raketvoorraad rond 2005 het einde van de technische levensduur. De internationaal gedeelde exploitatiekosten nemen toe door veroudering en een geringer aantal in gebruik zijnde systemen. Vervanging van het HAWK PIP-III-systeem moet derhalve uiterlijk vanaf 2005 gaan plaatsvinden. Overname van Duitse Patriot-systemen is een optie.

Project PATRIOT PAC-3

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Patriot PAC-3			127 830			4 855	22 371	23 597	23 597	25 548

Teneinde de capaciteit van het Patriot-systeem tegen tactische ballistische raketten en kruisraketten te verbeteren wordt het Patriot-systeem uitgebreid met PAC-3 missies en de modificatie/aanschaf van launchers. De uitgaven zullen vanaf 2002 worden verricht.

Springstoffen en munitie

Project F-16 Verbetering Lucht-Grond bewapening

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
F-16 Verbetering Lucht-Grond bewapening			80 138				36 665	36 393	7 079	

Zowel de voortdurend evoluerende dreiging als de stringenter eisen die aan het optreden in crisisbeheersingsoperaties worden gesteld, nopen tot modernisering van het bewapeningspakket. Daarbij gaat het vooral om een grotere precisie, om inzetbaarheid vanaf middelbare hoogte, om inzetbaarheid onder slechtweersomstandigheden en om «stand-off». Dit leidt tot een aanvullende behoefte aan lasergeleide en GPS-geleide

precisiwapens. De benodigde fondsen voor de modernisering van lucht-grond bewapening zijn derhalve herfaseerd en bijgesteld. Vanaf 2003 zijn de eerste uitgaven gepland.

Infrastructuur LCKLu

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Infrastructuur LCKLu			34 487			34 487	1 361	10 437		

De huidige infrastructurele voorziening van enkele productie-eenheden van het LCKLu zijn (ARBO-)technisch afgeschreven. Derhalve wordt voorzien in vervangende infrastructuur.

Project Luchtmobiele Brigade

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Luchtmobiele brigade	20 700	9 144	21 857	156 599	149 895	149 855	21 610	22 448	18 902	10 886

De Apache 64D helikopter is aangeschaft voor het beschermen van transporthelikopters, het leveren van vuursteun en het uitvoeren van verkenningen voor de luchtmobiele brigade. Ook kan de Apache voorzien in de verdediging van uitgezonden eenheden bij crisisbeheersingsoperaties in het algemeen. Ultimo 2001 zullen 23 van de 30 Apaches-64D zijn afgeleverd, waarvan er vier zijn ingezet bij de vredesoperatie UNMEE. De overige zeven zullen in 2002 worden afgeleverd. Om de opleidingscapaciteit te waarborgen en de vliegers te trainen in de Klu-configuratie van de Apache-64D, zijn acht helikopters gestationeerd in Fort Hood.

Naar aanleiding van de 18e halfjaarlijkse rapportage Luchtmobiele brigade (Kamerstuk 22 327, nr. 51) heeft de Vaste Commissie voor Defensie van de Tweede Kamer verzocht om een afrondende evaluatie van het project Luchtmobiele Brigade. Deze evaluatie zal begin 2002 aan de Kamer worden aangeboden.

Ontvangsten

De ontvangstbegroting van de Koninklijke Luchtmacht beslaat in 2002 € 38 miljoen. In de ontvangstbegroting zijn de ontvangsten geraamd die in het bijzonder betrekking hebben op de personele, de materiële en de specifieke ontvangsten.

Budgetflexibiliteit

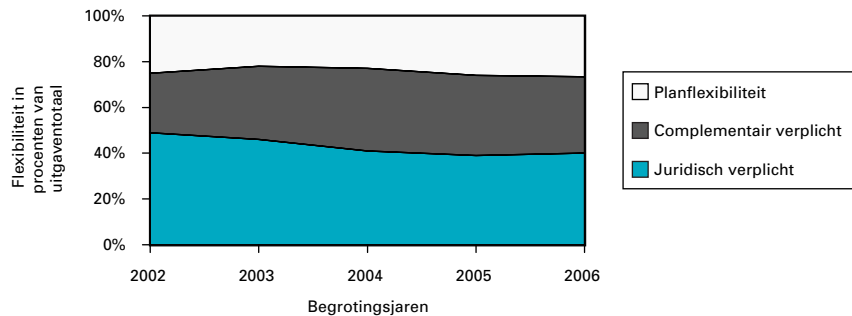
De budgetflexibiliteit van dit beleidsartikel wordt in onderstaande tabel en grafiek weergegeven.

Bedragen x € 1000							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgavenstand	1 301 945	1 347 598	1 315 989	1 266 475	1 268 699	1 288 016	1 371 182
Juridisch verplicht			632 913	561 831	500 793	487 737	487 902
– waarvan bezoldiging			470 755	466 247	488 436	479 748	474 326
Speerpuntprojecten			11 887	24 375	18 102	20 465	8 894
Complementaire verplichtingen			348 622	396 420	452 626	439 495	410 142
Plannen			322 566	283 849	297 177	340 318	464 243
Totaal flexibel			671 187	680 269	749 803	779 813	874 385
Planflexibiliteit in %			25	22	23	26	34
Financiële flexibiliteit in %			51	53	58	60	64

Specificatie speerpuntprojecten

bedragen x € 1 000							
Projectomschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Generieke capaciteitsverbetering Apache		136	2 410	13 023	17 516	20 465	8 894
Zelfbeschermingsmiddelen Transport-helikopters		16 239	9 477	11 352	586		

Budgetflexibiliteit beleidsartikel 03 Koninklijke Luchtmacht

Veronderstellingen

Voorwaarde voor de realisatie van de operationele doelstellingen in de begroting is een adequate personele vulling van de organisatie. Verstrin- gen in de planmatige vulling van de organisatie hebben een negatieve invloed op het vermogen de operationele doelstellingen te realiseren. Achterblijvende werving van personeel in zowel operationele als ondersteunende functies en de hoge uitstroom in het recente verleden tonen aan dat het aanzienlijke inspanning vereist de realisatie van de

operationele doelstellingen te waarborgen. Daarom is het van belang dat werving en uitstroom zich zoals gepland ontwikkelen.

Groeiparaagraaf VBTB

Met het beleidsartikel Koninklijke Luchtmacht dient uiteindelijk inzicht te worden gegeven in de te bereiken doelstellingen, de hiertoe uit te voeren activiteiten c.q. in te zetten instrumenten en de hiervoor aan te wenden middelen. De te bereiken doelstellingen zijn inmiddels concreet ingevuld in de vorm van inzetgereedheid van operationele eenheden.

Hierna zal vooral aandacht worden besteed aan de verdere verbetering van de relatie tussen doelstellingen, activiteiten en middelen. Uitgangspunt voor deze verbetering is dat met ingang van 2003 inzicht wordt gegeven in de bij de Koninklijke Luchtmacht te onderkennen wapensystemen (jachtvliegtuigen, helikopters, luchttransport en geleide wapens). Hierbij wordt waar mogelijk een duidelijke relatie gelegd tussen de doelstellingen (operationele gereedheid), de uit te voeren activiteiten (oefenen en trainen) en de hiervoor benodigde middelen. De activiteiten per wapensysteem worden dan zo veel mogelijk gerelateerd aan de personele gereedheid, de materiële gereedheid en de geoefendheid. Per wapensysteem worden dan ook activiteiten van ondersteunende eenheden betrokken.

Door zowel activiteiten als middelen te relateren aan de wapensystemen wordt optimaal invulling gegeven aan VBTB. Voor zover activiteiten en middelen van het operationele ressort, de ondersteunende ressorts en de Staf (nog) niet zijn toe te delen aan wapensystemen worden deze separaat als cluster gepresenteerd.

In nauwe samenhang met de verbetering van de relatie tussen doelstellingen, activiteiten en middelen wordt in 2002 tevens aandacht besteed aan de verdere verbetering van de betrouwbaarheid van de beleidsinformatie. Uitgangspunt hierbij vormen de uitkomsten van de in de jaarplanning opgenomen audits.

Algemene beleidsdoelstelling

De Koninklijke Marechaussee draagt, in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels, zorg voor het opgedragen aandeel in de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die dat behoeven. Dit komt tot uitdrukking in de algemene beleidsdoelstellingen van de Koninklijke Marechaussee. De operationele invulling, zoals de handhaving van de vreemdelingenwet, is daaronder opgenomen. De drie algemene beleidsdoelstellingen zijn:

- de handhaving van de rechtsorde en de integriteit van de krijgsmacht en haar personeel, zowel in Nederland als daarbuiten;
- realisatie van de hoofdtaken van de krijgsmacht en in het bijzonder aan het functiegebied crisisbeheersing en vredes- en humanitaire taken;
- de interne, nationale veiligheid door middel van de handhaving van de openbare orde en de strafrechtelijke en bestuurlijke handhaving van de rechtsorde.

Nader geoperationaliseerde doelstellingen

De bovenstaande algemene doelstelling van de Koninklijke Marechaussee is vertaald in een aantal operationele beleidsdoelstellingen die zijn onderverdeeld in vijf taakvelden. De beleidskaders van de verschillende gezagsdragers bepalen voor een groot deel deze operationele doelstellingen. De doelstellingen vormen daarbij de basis voor de hierna genoemde toelichting per taakveld en de hieraan gerelateerde activiteiten en budgetten.

01 Beveiliging

Het taakveld «Beveiliging» betreft de beveiliging van aangewezen objecten, personen, de burgerluchtvaart en waardetransporten van de Nederlandsche Bank. Ook vallen ceremoniële diensten onder dit taakveld.

«Het handhaven van het veiligheidsniveau overeenkomstig de geldende beveiligingsconcepten, zoals deze zijn bekrachtigd door het bevoegd gezag.»

02 Handhaving Vreemdelingenwet

Binnen het taakveld «Handhaving Vreemdelingenwet» wordt grensbewaking aan de Schengen-buitengrenzen en Mobiel Toezicht Vreemdelingen (MTV) aan de Schengen-binnengrenzen uitgevoerd. Daarnaast maakt de ondersteuning in het kader van de asielprocedure deel uit van dit taakveld.

«Het uitvoeren van haar wettelijke taken, in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving en binnen de met het gezag overeengekomen, of nog overeen te komen, normafspraken.»

03 Politietaken Defensie

Het taakveld «Politietaken Defensie» omvat de politietaken ten behoeve van de krijgsmacht *exclusief* de civiele politiemissies in het kader van internationale crisisbeheersings-, vredesbewarende of humanitaire operaties. Deze operaties zijn terug te vinden in de uitgebreide beleidsdoelstelling «vredesoperaties» (artikel 9).

«Het handhaven van de openbare orde op en rondom militaire terreinen, het handhaven van de strafrechtelijke rechtsorde binnen de krijgsmacht en jegens militaire justitiabelen, zowel in Nederland als in internationaal verband, alsmede het verlenen van hulp aan hen die dat behoeven.»

04 Politietaken Burgerluchtvaartterreinen

Het taakveld «Politietaken burgerluchtvaartterreinen» beslaat de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, de handhaving van de openbare orde en hulpverlening. De strafrechtelijke handhaving vindt plaats onder het gezag van het Openbaar Ministerie en richt zich op zowel de uitvoering van de basispolitiezorg als op de recherche.

«Het handhaven van de openbare orde en de strafrechtelijke rechtsorde op de aangewezen nationale luchthavens in overeenstemming met de met het bevoegd gezag gemaakte afspraken, alsmede het verlenen van hulp aan hen die dat behoeven.»

05 Assistentieverlening, samenwerking en bijstand

De Koninklijke Marechaussee verleent op diverse manieren bijstand en assistentie aan – dan wel werkt samen met – de politie. De inzet kan bestaan uit het leveren van capaciteit op het gebied van recherche (inclusief Arrestatie- en Opsporingseenheden en Observatieteams), persoons- en objectbeveiliging en eenheden voor de inzet bij grootschalig en bijzonder politietoetreden. Ook de samenwerking met de politie in het kader van de reguliere taakuitvoering op basis van een convenant valt binnen dit taakveld.

«Het zorgdragen voor het gereedhouden van het bijstand-reservoir alsmede het op verzoek van het bevoegd gezag leveren van personeel, eenheden en materieel voor de samenwerking, bijstand- en assistentieverlening aan de politie.»

De Koninklijke Marechaussee is een politie-organisatie met een militaire status. Met een in de Politiewet vastgelegd takenpakket is zij onderdeel van het politiebestedel in Nederland, maar maakt als zelfstandig krijgsmachtdeel deel uit van het ministerie van Defensie. Kenmerkend voor de Koninklijke Marechaussee is dan ook de gescheiden gezags- en beheersconstructie tussen de ministers van Justitie, van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en van Defensie. Zo is de minister van Justitie gezagsverantwoordelijk voor achtereenvolgens de handhaving van de strafrechtelijke rechtsorde en voor de handhaving van de vreemdelingenwetgeving door de Koninklijke Marechaussee en is de minister van BZK gezagsverantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde door de Koninklijke Marechaussee. Voor de instandhouding van de organisatie en voor de processen die hierin plaatshebben, is de minister van Defensie beheersverantwoordelijk. Vanzelfsprekend is de minister van Defensie wel gezagsverantwoordelijk voor die (militaire politie-) taken waarvoor geen opsporingsbevoegdheid nodig is.

Veranderdoelstellingen Defensienota 2000

De maatregelen uit de Defensienota 2000 versterken het vermogen van de Koninklijke Marechaussee haar taken uit te voeren. Onderstaande, nog niet gerealiseerde, doelstellingen hebben daarbij onder meer betrekking op een verbeterde bedrijfsvoering.

Verbetering van de interne en externe sturing

Op 1 januari 1999 is de Koninklijke Marechaussee begonnen met de uitwerking van de aanbevelingen van het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) naar de verbetering van de sturing en bedrijfsvoering bij de Koninklijke Marechaussee. Voor de uitwerking van de aanbevelingen is het project «Beleid en Bedrijfsvoering Koninklijke Marechaussee 2000» (BBKMar2000) gestart. Dit project beoogt een meer resultaatgerichte sturing bij de Koninklijke Marechaussee in te voeren.

De initiële doelstellingen en uitgangspunten van het project «BBKMar 2000» zijn uitgevoerd en geïmplementeerd. De Koninklijke Marechaussee beschikt over beschrijvingen van de operationele producten, een geïmplementeerde structuur voor de externe sturing, een planning en control cyclus, een model voor decentralisatie van bevoegdheden en een blauwdruk voor de invoering van een baten-lastenstelsel. In 2002 wordt dit instrumentarium, in het bijzonder de control cyclus, verder uitgebouwd en verbeterd. Dit omvat het uitwerken en invoeren van een integraal management informatiemodel en het uitvoeren van een stappenplan dat moet leiden tot een vorm van budgettering die aansluit op het nieuwe bedrijfsvoeringmodel van de Koninklijke Marechaussee.

Voortgang Beleidsplan Koninklijke Marechaussee 2000

De studiefase van de verschillende projecten in het Beleidsplan Koninklijke Marechaussee 2000 (sturing, personeel, afronden verzelfstandiging en mogelijkheden vulling) zijn in 2001 grotendeels afgerond. In 2002 wordt een aanvang gemaakt met de implementatie van de nieuwe organisatiestructuur en het verbeterde personeelsbeleid. Een eerste aanzet voor de reorganisatie betreft een uitbreiding van de formatie met 50 functies, die met name worden aangewend voor verbetering van de functionaliteiten: ondersteuning van de korpsleiding (onder meer bij de implementatie van het beleidsplan), planning en control, ICT en communicatie.

Uitbreiding opleidingscapaciteit van het Opleidingscentrum Koninklijke Marechaussee

De Defensienota 2000 vermeldt een extra opleidingsinspanning van 270 personen om de achterstanden met de personele vulling van de Koninklijke Marechaussee in te lopen. Daartoe is voor de jaren 2000 en 2001 een extra opleidingslocatie te Vught in gebruik genomen en zijn extra instructeurs aangesteld. De opleidingsinspanningen te Vught worden in 2002 gecontinueerd. Op de langere termijn zal, zoals reeds is aangekondigd in de Defensienota 2000, de infrastructurele capaciteit van het Opleidingscentrum worden uitgebreid (zie verder onder investeringen). De verwachting is dat hierdoor het Opleidingscentrum in 2006 zo is ingericht dat alle opleidingen er kunnen worden verzorgd.

Overnemen van de eenheden Koninklijke Marechaussee van de Koninklijke Landmacht

Per 1 januari 2001 zijn het 103, 41, 102 en 690 eskadron KMar en 893, 894 peloton KMar AFNORTH onder operationeel bevel gesteld van de

Bevelhebber der Koninklijke Marechaussee. Per 1 januari 2002 wordt het administratieve beheer overgenomen.

Verbetering financieel beheer

De verbetering van het financieel beheer bij de Koninklijke Marechaussee blijft een centraal thema in de verandering van de bedrijfsvoering van de Koninklijke Marechaussee. Aan de hand van een aantal topprioriteiten wordt de kwaliteit van het financieel beheer verhoogd. Topprioriteit heeft de bezetting. Het is voor de kwaliteit van het financieel beheer van belang dat de personele capaciteit op de FEZ-functies ook de komende jaren verbeterd wordt. Hierom is besloten de huidige betaalfunctie te clusteren. Implementatie vindt in 2002 plaats.

Veranderdoelstellingen personeel

Vulling

De wervings- en aanstellingsbehoefte is in de afgelopen jaren verhoogd door de uitbreiding van het functiebestand en de verhoogde niet-reguliere uitstroom van het personeel met een aanstelling voor onbepaalde tijd. Ook de komende jaren zal deze behoefte, mede gezien de beleidsintensiveringen, niet afnemen. De vulling van de organisatie heeft dan ook de hoogste prioriteit bij de Koninklijke Marechaussee. Zo leidt de Koninklijke Marechaussee met ingang van 2001 structureel officieren op aan de Koninklijke Militaire Academie. Vanwege de gesignaleerde kwalitatieve problemen dient dit echter niet alleen met militair personeel dat van onder af de organisatie instroomt, te geschieden. Er wordt maximaal gebruik gemaakt van andere instrumenten, zoals stimulering van vrijwillig nadienen, herintreding, horizontale instroom en omzetten van militaire functies in burgerfuncties. Ook de tekorten bij het burgerpersoneel hebben de aandacht. Hierbij dient onder meer gedacht te worden aan het verruimen van de hoogte van bindingspremies, het flexibiliseren van differentiatie in beloning en het creëren van stageplaatsen.

Verhouding 40/60 BOT/BBT en aanpassing functiebestand

De Koninklijke Marechaussee voert planmatig de aanpassing van het functiebestand ten behoeve van de beoogde BBT/BOT-verhouding (60/40) uit. Om deze verschuiving tijdig te halen is de realisatie van de wervingsbehoefte van de Koninklijke Marechaussee van doorslaggevend belang.

Employability

De Koninklijke Marechaussee wil zich ook in de toekomst profileren als een goed werkgever. De nadruk ligt daarbij op werkzekerheid, ook en met name voor het personeel met een aanstelling voor bepaalde tijd. Certificering van dit personeel maakt daar onderdeel van uit. Dit is een van de maatregelen van het plan «Employability» dat de komende jaren verder wordt geïmplementeerd.

De binnen de Koninklijke Marechaussee uitgetrokken middelen om bovengenoemde activiteiten te kunnen realiseren zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Uitgaven x € 1 000							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Personele maatregelen	394	6 064	4 699	5 079	5 569	6 124	6 633

Budgettaire gevolgen van beleid

De financiële middelen die aan de Koninklijke Marechaussee ter beschikking staan voor het realiseren van de operationele doelstellingen zijn in de volgende tabel opgenomen.

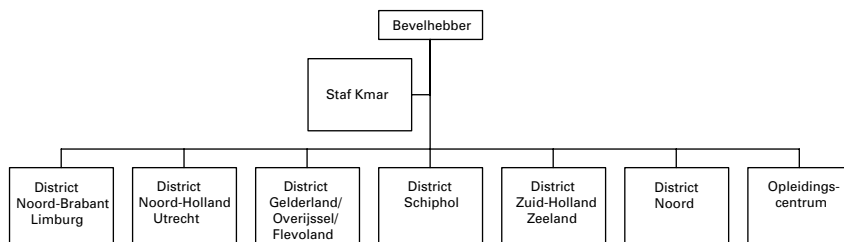
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Verplichtingen (x € 1000)	254 436	292 228	286 408	289 758	290 466	284 267	273 454
Uitgaven (x € 1000)							
Apparaatsuitgaven							
Operationele taakvelden							
– Beveiliging	39 205	43 647	43 876	44 005	44 315	44 040	43 910
– Handhaven vreemdelingenwet	78 410	87 294	87 752	88 009	88 630	88 080	87 821
– Politietaken Defensie (exclusief internationale en vredesoperaties)	48 430	53 917	54 200	54 359	54 742	54 402	54 242
– Politietaken (Burgerluchtvaartterreinen)	6 919	7 702	7 743	7 766	7 820	7 772	7 749
– Assistentieverlening, samenwerking en bijstand	6 919	7 702	7 743	7 766	7 820	7 772	7 749
Ondersteunende eenheden							
– Staf Kmar	11 531	12 837	15 628	15 666	15 757	15 676	15 638
– Opleidingscentrum	39 205	43 647	43 876	44 005	44 315	44 040	43 910
Totaal Apparaatsuitgaven	230 619	256 747	260 816	261 573	263 400	261 781	261 020
Investerings	19 140	34 221	32 858	32 428	29 874	26 088	20 609
Totale uitgaven (x € 1000)	249 759	290 968	293 674	294 001	293 274	287 869	281 629
Ontvangsten (x € 1000)							
Totale ontvangsten	5 242	4 808	4 808	4 808	4 808	4 808	4 808

Toerekening per taakveld (op basis van huidige formatiebestand) als volgt:

01 Beveiliging	17%
02 Handhaven vreemdelingenwet	34%
03 Politietaken Defensie (incl. int. En vredesoperaties)	21%
04 Politietaken (Burgerluchtvaartterreinen)	3%
05 Assistentieverlening, samenwerking en bijstand	3%
06 Staf Kmar	5%
07 Opleidingscentrum	17%

Activiteiten

Onderstaand is het organogram van de Koninklijke Marechaussee weergegeven. Het tactisch niveau wordt gevormd door zes districten. Onder de districten ressorteren de brigades van de Koninklijke Marechaussee.

Taakveld 1. Beveiliging

De Koninklijke Marechaussee waarborgt samen met het Korps landelijke politiediensten (KLPD) de statische beveiliging van Hare Majesteit de Koningin en de leden van het Koninklijk Huis. Ook draagt de Koninklijke Marechaussee zorg voor ceremoniële diensten ten behoeve van het Koninklijk Huis en bezoeken van buitenlandse staatshoofden en regeringsleiders. Tenslotte beveiligt de Koninklijke Marechaussee de ambtswoning van de minister-president en draagt zij zorg voor de beveiliging van een aantal militaire objecten en voor conferentiebeveiligingen.

De Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten (BSB) zorgt in Nederland en daarbuiten voor persoonsbeveiliging. Het betreft enerzijds de beveiliging van militaire en civiele hoogwaardigheidsbekleders en anderzijds fysieke beveiliging van personeel werkzaam op Nederlandse diplomatieke en consulaire posten. Voorts adviseert de BSB deze posten op het gebied van veiligheidsmanagement. Dit laatste geschiedt op grond van een convenant tussen de ministeries van Buitenlandse Zaken en Defensie.

De Koninklijke Marechaussee waarborgt in opdracht van de minister van Justitie de veiligheid op de luchthavens Amsterdam (Schiphol), Rotterdam Airport, Eindhoven, Maastricht-Aachen, Groningen-Eelde en Enschede (Twente).

De beveiliging van de waardetransporten van De Nederlandsche Bank N.V wordt door de Koninklijke Marechaussee in opdracht van de minister van Justitie uitgevoerd.

Activiteiten	Prestatie-indicatoren
01. Het beveiligen van objecten in binnen- en buitenland, het adviseren en ondersteunen ten aanzien van het beveiligen van objecten en optreden in geval van incidenten bij het beveiligen van objecten;	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal gerealiseerde metingen objectbeveiliging; • Servicegraad objectbeveiliging (percentage gerealiseerde aanvragen objectbeveiliging).
02. Het beveiligen en begeleiden van personen in binnen- en buitenland;	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal gerealiseerde metingen persoonsbeveiliging per opdrachtgever (Defensie, Justitie en Buitenlandse Zaken); • Servicegraad persoonsbeveiliging per opdrachtgever (percentage gerealiseerde aanvragen objectbeveiliging).
03. Het beveiligen van de burgerluchtvaart, waaronder «high risk» vluchten;	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal gerealiseerde metingen beveiliging; • Bezettingsgraad per beveiligingscluster/vlucht (percentage gerealiseerde bezetting versus geautoriseerde bezetting per beveiligingscluster/vlucht).
04. Het beveiligen van waardetransporten, hoofdzakelijk van De Nederlandsche Bank;	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal gerealiseerde metingen transportbeveiliging; • Servicegraad transportbeveiliging (aantal gerealiseerde aanvragen transportbeveiliging versus aantal aangevraagde transportbeveiligingen)
05. Het uitvoeren van ceremoniële diensten.	<ul style="list-style-type: none"> • Servicegraad ceremoniële diensten (aantal gerealiseerde uren ceremoniële dienst versus aantal aangevraagde uren ceremoniële diensten).

Taakveld 2. Handhaven Vreemdelingenwetgeving

Activiteiten

Bij de uitvoering van het vreemdelingenbeleid is de Koninklijke Marechaussee werkzaam aan het begin en aan het einde van de keten. Naast de bediening van grensdoorlaatposten (met uitzondering van het Rijnmondgebied) volgens de in Schengenverband overeengekomen beginselen en de uitoefening van mobiel toezicht op vreemdelingen, ondersteunt de Koninklijke Marechaussee de aanmeldprocedure voor asielzoekers.

Ook draagt de Koninklijke Marechaussee zorg voor de feitelijke uitzetting van vreemdelingen die niet langer rechtmatig in Nederland verblijven. Tevens is de Koninklijke Marechaussee hierdoor belast met nationale en internationale identiteitsonderzoeken, het transporteren en het daadwerkelijk verwijderen van vreemdelingen. Daartoe is op Schiphol een nationaal bureau documentenonderzoek gevestigd, dat in Nederland als kenniscentrum voor falsificaten fungeert.

Het Mobiel Toezicht Vreemdelingen voert de Koninklijke Marechaussee uit onder gezag van de Staatssecretaris van Justitie. Het gaat er hierbij om illegale immigratie die via de binnengrenzen plaatsvindt in een zo vroeg mogelijk stadium te bestrijden.

Tot slot speelt de Koninklijke Marechaussee op de Aanmeldcentra (AC) een rol bij het onderzoek naar de vaststelling van de identiteit van vreemdelingen in het kader van de ondersteuning van de asielprocedure.

De activiteiten behorend tot het taakveld «Handhaving Vreemdelingenwetgeving» zijn tevens terug te vinden in de overzichtconstructie «Asiel en Migratie». De onderstaande prestatie-indicatoren komen dan ook geheel overeen met de indicatoren zoals opgenomen in de overzichtconstructie.

Activiteiten	Prestatie-indicatoren
01. Het uitvoeren van de grensbewaking, waaronder het uitvoeren van persoonscontroles, het verwijderen van ongewenste vreemdelingen en het verstrekken van nooddocumenten;	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal vreemdelingen dat de toegang tot Nederland is ontzegd c.q. is geweigerd; • Aantal vreemdelingen dat Nederland is uitgezet; • Aantal verstrekte visa; • Aantal verstrekte nooddocumenten.
02. Het uitvoeren van het mobiel toezicht vreemdelingen (MTV), waaronder het houden van controles;	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal illegalen dat is aangetroffen in het grensgebied.
03. Het geven van ondersteuning bij de asielprocedure op de AC'n Schiphol, Zevenaar, Rijsbergen en Ter Apel.	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal identiteitsvaststellingen in het AC-proces.

Taakveld 3. Politietak Defensie (exclusief vredesoperaties)

De militaire politietak omvat de politieke en justitiele werkzaamheden ten behoeve van de krijgsmacht. Het gaat hierbij onder meer om opsporing van strafbare feiten, surveillance, handhaving van de interne orde, begeleiding van militair verkeer en hulpverlening. Brigades en posten waarborgen de politiezorg voor de krijgsmachtdelen. De brigade in het Caribisch gebied (ondergebracht bij het district NH-Utrecht) levert naast de politiezorg voor de daar gelegerde Nederlandse militairen en hun gezinsleden tevens politietechnische steun aan de kustwacht.

De militaire strafrechtspraak is voor een belangrijk deel geconcentreerd in Arnhem. Uitzondering hierop vormt de militaire strafrechtspraak op de Nederlandse Antillen en Aruba. Het arrondissementsparket te Arnhem, in het bijzonder de afdeling Bijzondere Wetten, is belast met de opsporing en vervolging van nagenoeg alle naar Nederlands recht strafbare feiten die door Nederlandse militairen binnen of buiten Nederland zijn gepleegd. In deze gevallen vindt de gezagsmatige aansturing van de Algemene Politiedienst van de Koninklijke Marechaussee plaats door de genoemde afdeling van het parket Arnhem.

Activiteiten	Prestatie-indicatoren
01. De zogenoemde beschikbaarheid- of bereikbaarheidsfunctie ofwel de beschikbare capaciteit om binnen de afgesproken tijd te reageren op calamiteiten;	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal uren bezetting; • Aantal uren surveillance.
02. Het handhaven van de openbare orde en de strafrechtelijke rechtsorde.	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal misdrijfverbalen; • aantal procesverbalen «lik-op-stuk»; • Aantal uitgevoerde middelgrote/grote rechercheonderzoeken.

Taakveld 4. Politietak burgerluchtvaartterreinen

De burgerluchtvaartterreinen, waar de Koninklijke Marechaussee politietaken vervult zijn: Amsterdam (Schiphol), Rotterdam Airport, Eindhoven en Maastricht-Aachen, Groningen-Eelde en Enschede (Twente). Naast de handhaving van de openbare orde (bestrijding van overlast, parkeerproblematiek) vraagt het Openbaar Ministerie (OM) inspanningen ter verhoging van de verkeersveiligheid en terugdringing van de veelvoorkomende criminaliteit (zoals zakkenrollerij, bagagediefstal en autocriminaliteit).

In het kader van de strafrechtshandhaving op de burgerluchtvaart-terreinen maakt het OM, in nauwe samenspraak met de burgemeester en de Koninklijke Marechaussee, binnen de lokale driehoek een afweging tussen de inspanningen van de veelvoorkomende criminaliteit enerzijds en de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit anderzijds.

Activiteiten	Prestatie-indicatoren
01. De zogenoemde beschikbaarheid- of bereikbaarheidsfunctie ofwel de beschikbare capaciteit om binnen de afgesproken tijd te reageren op calamiteiten;	<ul style="list-style-type: none"> ● Aantal uren bezetting; ● Aantal uren surveillance.
02. Het handhaven van de openbare orde en de strafrechtelijke rechtsorde.	<ul style="list-style-type: none"> ● Servicegraad noodhulpfunctie prioriteit 1 (aantal meldingen prioriteit 1 met reactietijd binnen norm versus totaal aantal meldingen prioriteit 1); ● Servicegraad noodhulpfunctie prioriteit 2 (aantal meldingen prioriteit 2 met reactietijd binnen norm versus totaal aantal meldingen prioriteit 2); ● Aantal uitgevoerde middelgrote en grote recherche-onderzoeken.

Taakveld 5. Assistentieverlening, samenwerking en bijstand

De Koninklijke Marechaussee kan op diverse manieren bijstand en assistentie verlenen aan, dan wel samenwerken met, de politie. Hierbij bestaan raakvlakken met de andere taakvelden. De inzet kan een (semi)-permanent karakter hebben, maar ook incidenteel en tijdelijk zijn. De inzet kan bestaan uit het leveren van capaciteit op het gebied van recherche (inclusief Arrestatie- en Observatie-Eenheid), persoons- en object-beveiliging en eenheden voor de inzet bij grootschalig en bijzonder politieoptreden. Ook de samenwerking met de politie in het kader van de reguliere taakuitvoering op basis van een convenant valt binnen dit taakveld.

Voor de bijstand op het gebied grootschalig en bijzonder politieoptreden beschikt de Koninklijke Marechaussee over:

1. Bijzondere Bijstands Eenheid-Krijgsmacht (BBEK): een eenheid lange afstandsprecisie-schutters;
2. Mobiele Eenheden (ME), bestaande uit 3 eskadrons-commandogroepen, 8,5 peloton en een aanhoudingseenheid;
3. Pantserwagenpelotons (4), die zowel de ME als de Bijzonder Bijstands-eenheid Mariniers kunnen ondersteunen.

De Mobiele Eenheden en pantserwagenpelotons kunnen voor de eigen taken van de Koninklijke Marechaussee en voor bijstand aan de politie worden ingezet. Een deel van deze eenheden kan ook worden ingezet bij crisisbeheersingsoperaties voor Crowd and Riot Control taken. Alhoewel formeel niet ressorterend onder artikel 58 Politiewet kan het bijstandsop-treden ook plaatsvinden op basis van interne steunverlening ten behoeve van de eigen taken van de Koninklijke Marechaussee (onder andere rond doorlaatposten en op de luchthaven Schiphol).

Activiteiten	Prestatie-indicatoren
01. Het instandhouden, leveren, inzetten van ME-eenheden, pantserwagenpelotons en de BBEK;	<ul style="list-style-type: none"> Aantal inzetbare bijstands-eenheden; Aantal uren geleverde bijstand.
02. Het leveren/inzetten van rechnercapaciteit;	<ul style="list-style-type: none"> Aantal uren geleverde rechnercapaciteit.
03. Het leveren/inzetten van teams voor de bestrijding van de grensoverschrijdende criminaliteit (GOC), Unit Synthetische Drugs (USD) en Unit Mensensmokkel (UMS).	<ul style="list-style-type: none"> Aantal geleverde vte'n voor assistentie en samenwerking.

De ondersteunende eenheden binnen de Koninklijke Marechaussee bestaan uit de centrale beleidsstaf van de Bevelhebber der Koninklijke Marechaussee (Staf KMar) en het Opleidingscentrum Koninklijke Marechaussee (OCKMar). Beide eenheden zijn erop gericht voorwaarden te scheppen opdat de operationele taakvelden kunnen voldoen aan de doelstellingen.

Staf KMar

De staf KMar draagt, namens de Bevelhebber der Koninklijke Marechaussee, zorg voor een algemeen operationeel beleidskader en vervult tevens een sturende en coördinerende rol bij zaken die het districtsniveau te boven gaan. Tevens vervult de staf KMar een rol in de richting van het gezag en beheer.

Opleidingscentrum Koninklijke Marechaussee (OCKMar)

De activiteiten van het OCKMar omvatten initiële opleidingen aan nieuw binnenstromend personeel, cursussen en opleidingen voor het vervullen van specifieke functies en zogenoemde loopbaanopleidingen. De opleidingen worden grotendeels verzorgd op het OCKMar te Apeldoorn. Daarnaast zijn er twee dependances van het OCKMar te Eefde en te Vught.

Investerings

De financieel omvangrijke investeringsprojecten worden onderstaand afzonderlijk vermeld, dit betreft:

Project C-2000;
 Project Infrastructuur Noord-Holland/Utrecht;
 Project Infrastructuur OCKMar en
 Project Highschool Soesterberg.

De overige investeringen betreffen kleine projecten, bedrijfsmatige en vervangingsinvesteringen.

Project C-2000

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Project C 2000		4 175	2 859		4 175	2 759	2 607	3 086	454	

Het C-2000 project betreft de invoering van een digitaal, landelijk dekkend portofoon-netwerk voor alle Openbare Orde en Veiligheids (OOV)-diensten. Landelijk wordt het project geleid door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Deelname aan het project is verplicht gesteld voor alle OOV-diensten in Nederland. De Koninklijke Marechaussee treedt op als «single-service» projectmanager voor de gehele krijgsmacht. De financiële omvang van het gehele project bedraagt voor de Koninklijke Marechaussee ruim € 15,4 miljoen over 1999 tot en met 2005. In de jaren 2002 tot en met 2004 volgt de landelijke invoering van het netwerk, waarbij de Koninklijke Marechaussee gefaseerd zal overstappen op het C-2000 netwerk.

Project infrastructuur Noord-Holland/Utrecht

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Infra NH/U		227	3 403		227	3 403	1 316			

Dit project betreft de nieuwbouw op het terrein van de Marinekazerne te Amsterdam ten behoeve van de staf van het district Noord-Holland/Utrecht. Als gevolg van het afstoten van de Six Kazerne door de Koninklijke Landmacht, waarvan de Koninklijke Marechaussee medegebruiker is, moet de Koninklijke Marechaussee voorzien in vervangende huisvesting.

Project infrastructuur OCKMar

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Infra OCKMar	45	227	7 034	45	227	7 034	8 168	11 571	8 849	

De groei van het personeelsbestand van de Koninklijke Marechaussee, als gevolg van recente taakuitbreidingen, heeft gevolgen voor het aantal op te leiden cursisten en daarmee op de benodigde infrastructurele voorzieningen op het OCKMar. Een en ander uit zich momenteel in tekorten aan legeringscapaciteit, parkeerplaatsen, facilitaire voorzieningen, sport-accommodatie, schietbaan capaciteit en leslokalen.

Project Highschool Soesterberg

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Infra Soesterberg			1 588			318	1 724	681		

Renovatie en uitbreiding van de accommodatie ten behoeve van de Brigade Speciale Beveiligingen (BSB) op de vliegbasis Soesterberg. Investerings zijn noodzakelijk als gevolg van de groei van deze brigade van 110 naar 180 vte'n, waardoor de huidige accommodatie niet langer toereikend is. Een groot deel van de voormalige highschool (2/3 deel) op de vliegbasis wordt hiertoe gerenoveerd en ingericht.

Ontvangsten

De ontvangsten van de Koninklijke marechaussee bedragen ruim € 4,8 miljoen. De ontvangsten hebben betrekking op:

- verhaalde salaris- en ziektekosten bij ongevallen;
- inhoudingen wegens het verstrekken van kleding, voeding en huisvesting;
- verrekeningen met derden in verband met dienstverlening.

Budgetflexibiliteit

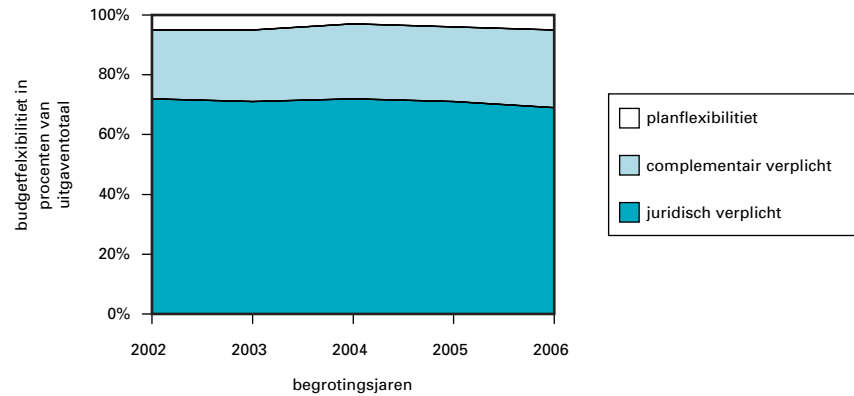
De budgetflexibiliteit van dit beleidsartikel wordt in onderstaande tabel en grafiek weergegeven.

bedragen x € 1 000							
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgavenstand	250 288	290 968	293 674	294 001	293 274	287 869	281 629
Juridisch verplicht			193 940	192 068	192 409	190 500	189 046
- waarvan bezoldiging			190 580	190 659	191 438	190 200	189 046
Speerpuntprojecten			17 895	17 170	20 226	15 427	6 633
Complementaire verplichtingen			67 148	69 618	70 992	71 282	71 974
Plannen			14 691	15 145	9 648	10 666	13 976
Totaal flexibel			81 839	84 763	80 640	81 948	85 950
Planflexibiliteit in %			5	5	3	4	5
Financiële flexibiliteit in %			28	29	27	28	31

Specificatie speerpuntprojecten

bedragen x € 1 000							
Projectomschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Project Infra OCKmar			7 034	8 168	11 571	8 849	
Project Infra NH-Utrecht			3 403	1 316			
Project C2000			2 759	2 607	3 086	454	
Veranderingsprojecten personeel			4 699	5 079	5 569	6 124	6 633
Totaal speerpuntprojecten			17 895	17 170	20 226	15 427	6 633

Budgetflexibiliteit beleidsartikel 04 Koninklijke Marechaussee

Veronderstellingen

Bij de totstandkoming van deze begroting «nieuwe stijl» is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de nieuwe resultaatgerichte bedrijfsvoering binnen de Koninklijke Marechaussee. Dit heeft onder meer geleid tot de indeling in taakvelden. Aangezien het budget van de Koninklijke Marechaussee in hoge mate wordt bepaald door personeelsgerelateerde uitgaven en de inzet van personeel voor een groot deel bepalend is voor de te leveren prestatie, heeft de verdeling van middelen over de taakvelden daarbij plaatsgevonden op basis van het aantal vte'n per taakveld. Uitgangspunt hierbij is dat de organisatie na 2003 geheel gevuld zal zijn.

Tevens dient te worden opgemerkt dat het OCKMar en de centrale beleidsstaf (Staf KMar) als ondersteunende eenheden separaat in de begroting zijn opgenomen. Het voornaamste argument hiervoor is dat beide organisatiebreed de operationele eenheden ondersteunen. Een valide toerekening aan de afzonderlijke taakvelden is hierdoor nagenoeg onmogelijk en op dit moment ook weinig zinvol.

Groeiparaagraaf VBTB

Hoewel de onderhavige begroting, conform de VBTB-gedachte, een beter zicht biedt op het beleid, de daarvoor te leveren prestaties in relatie tot de hiervoor in te zetten middelen, voldoet deze nog niet aan het beoogde kwaliteitsniveau. Een daadwerkelijk eenduidige en transparante relatie tussen doelstellingen, activiteiten en middelen vergt nog verdere ontwikkeling. Gegeven het ingrijpende karakter van een dergelijk proces is binnen de Koninklijke Marechaussee gekozen voor een groeimodel.

Aansluitend op BBKMar2000 is in dit kader allereerst ingezet op transparantie, waarbij door productdefiniëring, outputsturing en een kostprijsmodel uiteindelijk beter zicht moet worden verkregen op de prestaties en de hieraan gerelateerde kosten. Gezamenlijk met Financiën heb ik opdracht verstrekt voor een onderzoek naar het vaststellen van een integrale middensom voor de Koninklijke Marechaussee, waarbij tevens gebruik zal worden gemaakt van een vergelijking met de bekostiging van de taken en activiteiten van de politie. Dat onderzoek zal in het najaar van 2001 zijn afgerond.

Op het gebied van de meetbaarheid van de activiteiten met prestatiegegevens moet nog een belangrijke stap worden gezet. Op dit moment worden binnen de verschillende taakvelden en organisatiebreed diverse initiatieven op dit terrein genomen. Deze hebben tot doel te komen tot een set aan gekwantificeerde prestatiegegevens die een compleet en juist beeld geven van de activiteiten van de Koninklijke Marechaussee. In afwachting van de uitkomsten hiervan, zijn in de huidige presentatie van activiteiten de prestatie-indicatoren benoemd, maar nog niet gekwantificeerd met een streefwaarde. Het streven is in de volgende begroting streefwaarden toe te voegen aan de prestatie-indicatoren die voldoen aan de minimale eisen van betrouwbaarheid en consistentie en als basis kunnen dienen voor de verantwoording.

Algemene beleidsdoelstelling

Het Defensie Interservice Commando (Dico) levert ondersteuning van velerlei aard aan de krijgsmachtdelen. Deze kunnen zich hierdoor beter op hun primaire taken toeleggen. Door de concentratie van gelijksoortige activiteiten bij interservice dienstverlenende organisaties is een doelmatige ondersteuning van de krijgsmacht mogelijk. Via een door de Secretaris-Generaal ingesteld college oefenen de bevelhebbers van de vier krijgsmachtdelen functioneel toezicht uit op de plannen en de uitvoering van de ondersteunende activiteiten.

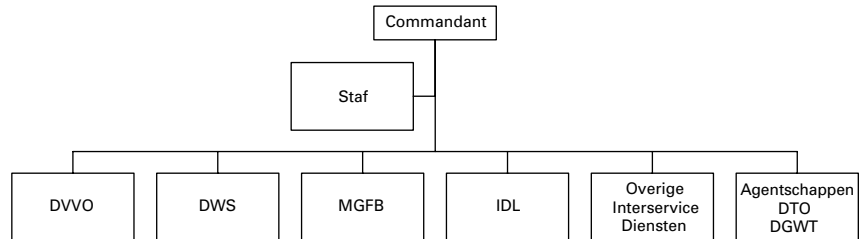
De budgettaire gevolgen van het beleid

De financiële middelen die aan het Dico ter beschikking staan voor het realiseren van de operationele doelstellingen, zijn in onderstaande tabel opgenomen. De begrotingen van de agentschappen zijn vanwege hun bijzondere financiële stelsel in de agentschapsparagraaf van de Defensiebegroting opgenomen.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Verplichtingen (x € 1000)	236 851	266 558	256 502	255 274	246 661	247 187	241 755
Uitgaven x (€ 1000)							
Apparaatsuitgaven							
Staf Defensie Interservice Commando (Staf Dico)	15 518	19 565	18 493	19 763	18 264	17 888	19 022
Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie (DVVO)	55 354	59 450	59 217	58 546	58 438	58 578	58 942
Defensie Werving en Selectie (DWS)	53 320	61 596	51 773	51 769	51 950	51 947	52 174
Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf (MGFB)	55 649	52 838	52 880	52 744	52 133	52 326	53 052
Instituut Defensie Leergangen (IDL)	8 523	10 093	9 706	9 551	9 516	9 516	9 697
Overige Interservice Diensten (OID)	33 703	42 215	41 476	41 204	41 395	41 407	41 496
Totaal Apparaatsuitgaven	222 067	245 757	233 545	233 577	231 696	231 662	234 383
Investeringen	13 764	18 916	22 023	20 608	15 616	15 616	15 616
Totale uitgaven	235 831	264 673	255 568	254 185	247 312	247 278	249 999
Ontvangsten (x € 1000)							
Totale ontvangsten	24 426	23 214	21 561	21 431	21 212	21 390	21 352

Activiteiten

Het Dico bestaat uit twee agentschappen, elf resultaatverantwoordelijke eenheden en een staf. De organisatie ziet er als volgt uit:

Verkeers- en vervoersdiensten

De Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie (DVVO) is belast met het op ieder gewenst moment voorbereiden en (doen) leveren van verkeers- en vervoersdiensten voor het gehele ministerie van Defensie. DVVO verzorgt alle niet-operationele verkeers- en vervoersdiensten, voor zover zij betrekking hebben op algemene verdedigingstaken, crisisbeheersingsoperaties, humanitaire operaties en overige vredetaken.

De vraag naar vervoersdiensten is voor een groot deel afhankelijk van de deelname door de krijgsmachtdelen aan grootschalige buitenlandse oefeningen en aan crisisbeheersingsoperaties. DVVO is primair verantwoordelijk voor de doelmatigheid van het vervoer. De krijgsmachtdelen zijn verantwoordelijk voor de inhoudelijke vervoersbehoeften.

Prestatiegegevens DVVO	2000	2001	2002
Wegvervoer			
Diepladervervoer (dagen)	6 003	6 350	6 350
Lijndienstvervoer (pallets)	200 277	207 899	207 899
Overig goederenvervoer (pallets)	101 629	83 516	83 516
Munitievervoer (dagen)	2 304	3 122	3 122
Containervervoer (dagen)	2 785	2 954	2 954
Personenvervoer met chauffeur (uren)	144 336	117 327	117 327
Personenauto zonder chauffeur (dagen)	120 610	101 091	101 091
Vrachtvoertuigen zonder chauffeur (dagen)	1 624	783	783
Busvervoer (dagen)	17 643	16 835	16 835
Steunverlening viertonners (dagen)	893	1 518	1 518
Luchtvervoer			
Goederenvervoer (ton/vliegreun)	3 091	3 173	3 173
Personenvervoer (personen/vliegreun)	89 050	106 028	106 028
Spoorvervoer			
Goederenvervoer (tonkilometers)	43 820 690	67 391 372	67 391 372
Zeevervoer			
Goederenvervoer (lanemetervardagen)	54 884	124 199	124 199
Ferryvervoer (personenovertochten)	3 566	1 896	1 896
Ferryvervoer (voertuigovertochten)	1 614	1 527	1 527

Doelmatigheidsindicatoren Verkeers- en vervoersdiensten	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bezettingsgraad eigen chauffeurs	90%	90%	90%	90%	90%	90%
Bezettingsgraad eigen voertuigen	65%	75%	75%	75%	75%	75%
Inzetgraad eigen voertuigen	75%	75%	75%	75%	75%	75%
Beladingsgraad eigen voertuigen	–	50%	50%	50%	50%	50%
Inzet eigen middelen (%)	–	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Inzet middelen krijgsmachtdelen (%)	–	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Inzet inhuur (%)	–	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Werving en selectie

De raming van DWS is gebaseerd op de huidige situatie, waarin DWS belast is met de werving en selectie van het door de krijgsmachtdelen, centrale organisatie en Dico benodigde personeel. Zoals is aangegeven in de beleidsagenda wordt het wervings- en selectieproces thans opnieuw ingericht. In dat kader zal de rol van DWS veranderen in die van een facilitair keurings- en selectiecentrum. Vooruitlopend op de concretisering van de beoogde herinrichting is het nog niet mogelijk reële prestatiegegevens voor DWS te geven, die passen bij die nieuwe rol. Zodra de herinrichting zijn beslag heeft gekregen en de consequenties hiervan helder zijn, zal de begroting kunnen worden aangepast en zal kunnen worden gezien welke prestatiegegevens voor DWS kunnen worden gehanteerd.

Doelmatigheidsindicatoren werving en selectie	Eenheid	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kostprijs initiële selectie	x € 1,00	1 184	1 132	1 126	1 112	1 098	1 082
Kostprijs bijzondere selectie	x € 1,00	559	530	530	530	531	530
Watervallen	%	4	4	4	4	4	4
Doorlooptijd selectie	weken	4	4	4	4	4	4

Geneeskundige verzorging

De geneeskundige verzorging vindt plaats door het Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf (MGFB). Op het gebied van de geneeskundige verzorging kan onderscheid worden gemaakt tussen hospitaaldiensten, revalidatie, geneeskundige opleidingen, het leveren van geneeskundig materieel en beleidsondersteuning. Het MGFB draagt hiermee bij aan de zorg die de geneeskundige diensten van de krijgsmachtdelen verlenen bij de inzet van operationele eenheden in het kader van humanitaire en vredesoperaties en de algemene verdedigingstaak. Het MGFB bevordert de samenhang en gezamenlijkheid binnen de militaire gezondheidszorg en de civiele gezondheidszorg. De staf van het MGFB ontwikkelt in nauwe samenwerking met de Defensiestaf een nieuw medisch zorgconcept.

Het MGFB is opgebouwd uit vier divisies en een gemeenschappelijke geneeskundige beleidsstaf. Een kernstaf verzorgt de nodige ondersteuning op het gebied van interne besturing en beheersing van de MGFB-organisatie. De divisies zijn het Centraal Militair Hospitaal (CMH), het Militair Revalidatie Centrum (MRC), het Opleidingscentrum Militair Geneeskundige Diensten (OCMGD) en het Militair Geneeskundig Logistiek Centrum (MGLC).

Door het MGFB worden chirurgische teams geleverd ten behoeve van vredesoperaties. Uitgaande van het maximale ambitieniveau van vredesoperaties, kan het MGFB zelf niet geheel voorzien in de daartoe benodigde capaciteit. Daarom worden internationale afspraken gemaakt en is een project met relatieziekenhuizen gestart dat wordt uitgevoerd door de projectorganisatie Implementatie Samenwerking Defensie en Relatieziekenhuizen. Het is de bedoeling om met 15 relatieziekenhuizen een contract te tekenen, dat voorziet in de beschikbaarheid per relatieziekenhuis van één team voor drie maanden en twee teams voor elk één maand per anderhalf jaar. Door deze teams regulier werkzaam te laten zijn in een Nederlands ziekenhuis, houden de leden de vereiste medische vaardigheden op peil.

Prestatiegegevens MGFB	2000	2001	2002
Centraal Militair Hospitaal			
Bedcapaciteit	45	45	45
Bedcapaciteit calamiteitenhospitaal	300	300	300
Eerste consulten polikliniek	15 756	15 606	15 606
Verpleegdagen	7 945	9 307	9 307
Verrichtingen polikliniek	11 534	16 212	16 212
Verrichtingen OK	3 045	3 123	3 123
Functie-onderzoeken	14 400	14 588	14 588
Militair Revalidatie Centrum			
Bedcapaciteit	80	80	80
Revalidatie behandeluren	43 828	43 000	43 000
Verpleegdagen	23 991	24 500	24 500
Opleidingscentrum militair Geneeskundige Dienst (cursistdagen)			
Algemeen militair arts	5 000	4 000	4 000
Algemeen militair verpleegkundige	31 000	50 000	35 000
Management en specialisten	10 500	13 500	15 500
Geneeskundige neventaken	29 500	32 000	31 500
Geneeskundig hulppersoneel	36 000	36 000	36 000
Militair Geneeskundig Logistiek Centrum			
Orderregels bevoorrading	71 934	65 000	70 000
Receptregels apotheek	54 229	55 000	55 000
Assemblages optiek	10 000	10 500	10 500
Aanmaak diepvriesbloed	244	500	500
Bloedverstrekkingen	604	750	750

Doelmatigheidsindicatoren geneeskundige verzorging	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Inzetbaarheid Chirurgische Teams (%)	50	70	80	100	100	100
Cursusbezettingsgraad OCMGD (%)	67	67	67	67	67	67
Bezettingsgraad lokalen OCMGD (%)	34	34	34	34	34	34
Slagingspercentage OCMGD (%)	84	85	85	85	85	85
Kostprijs per cursist OCMGD (EUR)	6 580	6 580	6 353	6 353	6 353	6 353

Managementopleidingen

De ondersteuning op het gebied van de managementopleidingen wordt verzorgd door het Instituut Defensie Leergangen (IDL). Het IDL is het geïntegreerde opleidingscentrum voor loopbaanopleidingen en militaire aspectcursussen ten behoeve van Defensimanagers en staffunctiona-

rissen op midden-, hoger- en topniveau. Tevens worden internationale opleidingen voor officieren uit Midden- en Oost-Europa verzorgd.

In het kader van de bestuurlijke integratie van het KIM, de KMA en het IDL, wordt de relatie tussen het College van Bestuur, de Faculteit en het Curatorium door de betrokken instituten onderzocht.

Prestatiegegevens IDL (cursistweken)	2000	2001	2002
Koninklijke Marine	1 241	1 359	1 359
Koninklijke Landmacht	2 016	2 512	2 800
Koninklijke Luchtmacht	1 371	1 950	1 950
Leergang Topmanagement Defensie (LTD)	288	576	576
International Staffofficers Course (ISOOC)	828	1 144	1 144
Nato Defence Orientation Course (NDOC) en Nato Orientation Course (NOC)	85	254	254
Overige interservice opleidingen	49	70	100
Totaal	5 878	7 865	8 183

Doelmatigheidsindicatoren Management-opleidingen	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Cursusbezettingsgraad (%)	85	87	90	90	90	90
Bezettingsgraad lokalen (%)	67	74	74	74	74	74
Bezettingsgraad lokalen congresservice (%)	72	80	80	80	80	80
Bezettingsgraad hotel (%)	85	89	89	89	89	89
Slagingspercentage	100	100	100	100	100	100
Kostprijs per cursist (EUR)	15 429	14 521	13 613	13 613	13 613	13 613

Overige Interservice Diensten

Dienst Militaire Pensioenen

Medio 2001 is deze dienst overgegaan naar het Algemeen Burgerlijk Pensioensfonds. De hierdoor structureel vrijvallende bedragen zijn nog geraamd onder Overige Interservice Diensten (materiële exploitatie), doch zullen worden aangewend voor de kapitaaldekking van de militaire pensioenen.

Materieelcodificatie

De materieelcodificatie wordt uitgevoerd door het Defensie Materieel Codificatiecentrum (DMC). De aanvragen zijn afkomstig van buitenlandse Nationale Codificatie Bureaus voor het codificeren van in Nederland geproduceerde, nieuwe artikelen. Het aantal artikelen in onderhoud betreft de Nato-stocknummers (NSN's) voor in Nederland geproduceerde artikelen waarvoor in het verleden een aanvraag is ingediend. Het DMC stelt codificatie-informatie beschikbaar aan rechthebbenden en beheert tevens het Defensie Materieel Codificatie Informatiesysteem (DEM CIS).

Prestatiegegevens DMC	2000	2001	2002
Codificatie-aanvragen	2 196	2 000	2 000
Artikelen in onderhoud	39 242	40 500	40 500

Archivering

De ondersteuning op het gebied van archieven wordt verzorgd door de Dienst Archieven-, Registratie- en Informatiecentrum (DARIC). De DARIC verzorgt de centrale documentaire informatievoorziening en voert de algemene secretarie van het ministerie. De archiveringstaak omvat het in goede staat houden en bewaren van aan DARIC toevertrouwde informatiebronnen, alsmede overbrenging van archieven naar rijksarchief-bewaarplaatsen. DARIC verstrekt telefonische en schriftelijke informatie over het gearhiveerde.

Prestatiegegevens DARIC	2000	2001	2002
Stekkende meters in beheer	34 858	38 600	38 600
Informatieverstrekkingen	58 710	–	–
Handelingen	–	625 000	625 000

Personeels- en salarisadministratie

De personeels- en salarisadministratie wordt verzorgd door de Dienst Personeels- en Salarisadministratie (PSA). Deze dienst verzorgt de salarisbetalingen aan het burgerpersoneel van Defensie en voorziet in personeels- en financiële informatie.

In 2001 is het project «Burgers in NSK» gestart. Dit project betreft het opnemen van de salarisbetaling van het burgerpersoneel in het geautomatiseerde salarissysteem voor militairen. Daarnaast loopt een Interdepartementaal Beleids Onderzoek facilitaire salarisadministraties. Voor PSA is het aanvangsmoment van een CDV-traject afhankelijk van de afsluiting van dit onderzoek. Met betrekking tot CDV in het algemeen wordt verwezen naar paragraaf 3 «Bedrijfsvoering».

Prestatiegegevens PSA	2000	2001	2002
Individuele arbeidsrelaties	25 816	24 500	24 500
Deelnemers spaarloonregeling (militairen)	33 945	33 500	33 500
Deelnemers spaarloonregeling (burgers)	12 550	13 500	13 500

Bedrijfsmaatschappelijke dienstverlening

De bedrijfsmaatschappelijke dienstverlening wordt verzorgd door de Maatschappelijke Dienst Defensie (MDD). De MDD richt zich primair op de ondersteuning bij de operationele inzet, levert diensten in het kader van het reguliere bedrijfsmaatschappelijk werk en verleent speciale ondersteuning bij reorganisaties. De MDD neemt de hulp- en dienstverlening aan burger- en militair personeel, aan het thuisfront, aan de organisatie en aan veteranen voor zijn rekening. Het bedrijfsmaatschappelijk werk vergroot het welbevinden van deze groepen binnen de Defensie-organisatie. De MDD draagt op die manier bij aan de motivatie en inzetbaarheid van het personeel.

Geestelijke verzorging

De geestelijke verzorging in de krijgsmacht wordt verzorgd door vier interservice diensten geestelijke verzorging: de rooms-katholieke, de protestantse, de joodse en de humanistische. Als aanvulling hierop zal in 2002 een dienst hindoe geestelijke verzorging worden opgericht. Deze

diensten zijn organisatorisch ondergebracht in de Diensten Geestelijke Verzorging (DGV). De DGV verleent geestelijke verzorging aan militairen en waar nodig ook aan de gezinsleden van militairen volgens de richtlijnen van de zendende instanties. De DGV is voortdurend beschikbaar om, mede in het kader van het streven van Defensie naar hoogwaardige personeelszorg, vanuit de verschillende godsdienstige en levensbeschouwelijke achtergronden, begeleiding en zorg te bieden inzake levensbeschouwelijke/ethische vragen en bij (geestelijke) nood.

Internationale Militaire Sport

Ondersteuning op het gebied van internationale sport wordt verzorgd door het Bureau Internationale Militaire Sport (BIMS). Het BIMS zorgt voor de organisatie van internationale militaire sporttoernooien en uitzending van militaire équipes. Tevens coördineert het BIMS de militaire sport op nationaal niveau. Daarnaast stimuleert het BIMS sportbeoefening en (individuele) begeleiding van topsporters binnen de Defensie-organisatie.

Prestatiegegevens BIMS	2000	2001	2002
Organisatie sporttoernooien Nederland	4	7	7
Deelname internationale wedstrijden	41	40	40
Deelname wereldkampioenschappen	18	15	16

Verzorging oud-militairen en museum

Met ingang van 1 januari 2001 is het Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum (KTOMM) Bronbeek, door de Koninklijke Landmacht overgedragen aan het Dico. Het KTOMM Bronbeek dient als verzorgings-tehuis voor oud-militairen van alle krijgsmachtdelen, beneden de categorie officieren. Het houdt een koloniaal museum in stand, dat in 1996 door de Traditiecommissie Krijgsmacht officieel als krijgsmacht-deelmuseum is aangemerkt. Daarnaast ondersteunt KTOMM Bronbeek het veteranenbeleid van de minister op een actieve wijze en dient het als plaats voor het houden van herdenkingen en reünies.

Prestatiegegevens KTOMM	2000	2001	2002
Verzorgingscapaciteit oud-militairen	–	50	50
Aantal museumbezoekers	–	25 000	25 000

Algemeen

Onder deze categorie zijn de niet verder toe te delen activiteiten opgenomen, zoals de uitgaven van de staf van het Dico en enkele Dico-brede projecten. De staf van het Dico ondersteunt de Commandant Dico bij de aansturing van de onder het Dico ressorterende eenheden. In de staf is tevens een ondersteuningsgroep opgenomen die mede zorg draagt voor de ondersteuning van enkele Dico-eenheden op het gebied van financiën, personeel en organisatie. Het betreft in dit geval eenheden van het Dico die niet in staat zijn deze taken doelmatig zelf uit te kunnen voeren.

Investeringsen

Het Dico-brede investeringsbudget wordt centraal beheerd door de staf van het Dico. In onderstaand overzicht is de investeringsreeks zichtbaar gemaakt.

Bedragen x € 1000	Verplichtingen						Uitgaven			
	2000	2001	2002	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Groot Materieel	9 235	11 081	4 398	7 756	9 592	9 476	9 445	3 364	3 364	3 364
Infrastructuur	5 532	9 720	18 560	6 008	9 323	12 547	11 163	12 252	12 252	12 252
Totaal	14 767	20 801	22 958	13 764	18 915	22 023	20 608	15 616	15 616	15 616

Ontvangsten

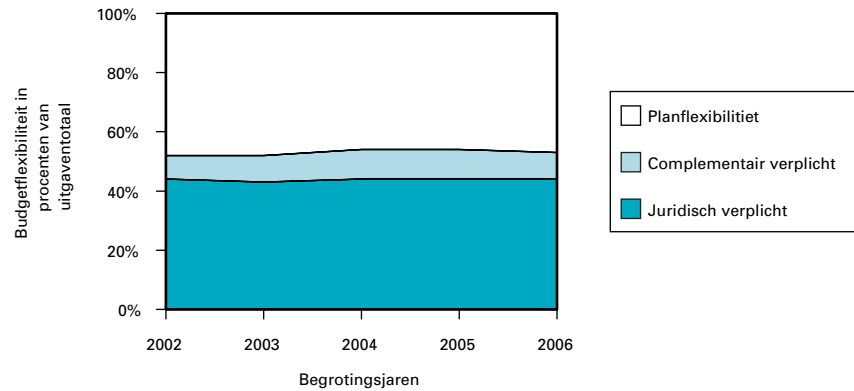
Het Dico kent ontvangsten van ziektekostenverzekeraars vanwege door het CMH en het MRC verleende geneeskundige verzorging, voor de verhuur van spoorwagens door DVVO, de verhuur van faciliteiten door het IDL en door bijdragen van bewoners en voor museumbezoek bij het KTOMM. Deze ontvangsten bedragen € 21,6 miljoen.

Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit van dit beleidsartikel wordt in onderstaande tabel en grafiek weergegeven.

bedragen x € 1 000							
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgavenstand	235 831	264 673	255 568	254 185	247 312	247 278	249 999
Juridisch verplicht			111 692	110 513	109 958	110 036	109 628
– waarvan bezoldiging			109 514	109 151	109 005	109 310	109 310
Complementaire verplichtingen			21 971	21 442	22 461	22 599	23 134
Plannen			121 905	122 230	114 893	114 643	117 238
Totaal flexibel			143 876	143 672	137 354	137 242	140 371
Planflexibiliteit in %			48	48	46	46	47
Financiële flexibiliteit in %			56	57	56	56	56

Budgetflexibiliteit beleidsartikel 05 Defensie Interservice Commando

Veronderstellingen

Het Dico bestaat uit een groot aantal ondersteunende diensten waarvan de capaciteit is gebaseerd op de door de afnemers aangegeven behoefte aan dergelijke ondersteuning. De benutting van deze capaciteit wordt primair bepaald door de feitelijke vraag naar ondersteuning door de afnemers. Dico benut daarbinnen, door middel van vraagregulatie en flexibiliteit van het aanbod, de beschikbare capaciteiten zo optimaal mogelijk. De operationele inzet van de krijgsmachtdelen heeft voorts direct gevolgen voor de te leveren ondersteuning. Dit kan gevolgen hebben voor de initiële ramingen en de doelmatige benutting van de capaciteiten.

Groeiparaagraaf VBTB

Het groeipad in het kader van VBTB omvat een nadere concretisering van doelstelling en prestatiegegevens. Dit betreft voor Dico de verbeterde afstemming van (sub-)doelstellingen, prestatiegegevens en doelmatigheidskengetallen. Onder doelstelling wordt de doelstelling van de betrokken eenheid verstaan en niet de doelstelling van het Dico als geheel. Het groeipad dient de prestatiegegevens beter te laten aansluiten bij eisen van de afnemers en de wijze waarop Dico intern gestuurd kan worden. Ten aanzien van de doelmatigheidskengetallen betreft het met name de vraag of deze getallen in de juiste behoefte voorzien, waar deze getallen kunnen of moeten worden aangepast en of deze in hun huidige vorm en omvang moeten blijven bestaan. In het komende jaar zullen de doelmatigheidskengetallen worden aangepast aan de mogelijk ook aan te passen (sub)doelstellingen en prestatiegegevens.

Algemene beleidsdoelstelling

Het doel van de Militaire Inlichtingen Dienst (MID) is het leveren van kwalitatief hoogwaardige inlichtingen- en veiligheidsinformatie waarmee een onmisbare bijdrage wordt geleverd aan het formeren, het in stand houden en het inzetten van de Nederlandse krijgsmacht. De dienst bevordert daarmee de efficiency en effectiviteit van het Nederlandse defensieapparaat binnen de nationale en internationale context waarin dit opereert. De MID opereert binnen het wettelijke kader van de ontwerp-Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (WIV) en voert de daarin vastgelegde taken uit.

Nader geoperationaliseerde doelstellingen

Uit de algemene beleidsdoelstelling vloeien de volgende geoperationaliseerde doelstellingen voort:

Het voldoen aan de behoefte van de departementsleiding en de krijgsmachtdelen aan informatie over inlichtingen- en veiligheidsaangelegenheden

De behoefte van de departementsleiding en de krijgsmachtdelen aan inlichtingen- en veiligheidsproducten wordt jaarlijks vastgesteld. Gezien de snel veranderende omgeving wisselt ook de daaruit voortvloeiende inlichtingen- en veiligheidsbehoefte. In de loop van het jaar wordt in overleg met de behoeftezoekers vastgesteld welke prioriteit aan de nieuw gebleken behoefte moet worden toegekend en tot welke wijzigingen in de prestaties dit leidt.

Het voldoen aan de behoefte van de krijgsmachtdelen aan inlichtingen- en veiligheidsproducten

De behoefte aan ondersteuning van de krijgsmacht met inlichtingen- en veiligheidsproducten wordt sterk bepaald door aard en aantal van de crisisbeheersings- en vredesoperaties waaraan door Nederland wordt deelgenomen.

Het uitvoeren van 23 000 veiligheidsonderzoeken per jaar

Een ander veiligheidsproduct van de MID zijn de veiligheidsonderzoeken met betrekking tot (aankomend) defensiepersoneel.

Veranderdoelstellingen

Reorganisatie van de MID

Medio 2000 is de nieuwe organisatie van de MID vastgesteld. Het doel van de reorganisatie, waarvan de voorbereiding een aantal jaren in beslag heeft genomen, is drieledig:

- het komen tot één integrale inlichtingen- en veiligheidsdienst;
- het verbeteren en stroomlijnen van het proces van behoeftestelling, verwerving en verwerking van informatie;
- het versterken van de bestuurbaarheid en de bedrijfsvoering van de dienst.

Als gevolg van de reorganisatie daalt het personeelsplafond van de MID van 744,5 vte'n (in 2002) tot 704,5 vte'n (in 2006). Voorwaarde voor het halen van deze personele reductie is de herstructurering van de afdeling

Verbindingsinlichtingen door middel van concentratie op enkele locaties.

(x € 1000)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Reorganisatie MID		5 250	4 733	2 364	1 370	1 075	1 075

Investerings in apparatuur en infrastructuur van de Afdeling Verbindingsinlichtingen

Inzake de taak en positie van de afdeling Verbindingsinlichtingen (AVI) is een strategische visie voor verbindingsinlichtingen vastgesteld.

Verbindingsinlichtingen vormen ook op langere termijn een noodzakelijk onderdeel van de verwervingscapaciteit van de MID. Daarvoor is in vernieuwing van apparatuur en infrastructuur voorzien.

(x € 1000)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Investerings AVI			5 083	2 993	2 758	2 567	2 567

Herbezinning op de Human Intelligence functie

Uit de ontwerp-Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (WIV) vloeit voor de MID een nieuwe taak voort. Deze taak betreft «Het verrichten van onderzoek betreffende landen, ten aanzien van onderwerpen met een overwegend militaire relevantie die door Onze Minister-president, in overeenstemming met Onze betrokken ministers zijn aangewezen». De voorbereiding op en de uitvoering van deze taak brengt voor de MID een uitgavenverhoging met zich mee.

(x € 1000)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Human Intelligence		499	908	908	908	908	908

Herbezinning contra-inlichtingen en veiligheid

Herbezinning op de bestaande en nieuwe risico's voor de veiligheid van de Defensie-organisatie (met inbegrip van die van uitgezonden eenheden) is aanleiding om, in overleg met de behoeftestellers, aandachtsgebieden te herijken en zo nodig nieuwe prioriteiten te stellen.

Informatiemanagement en archiefproblematiek

Op het gebied van geautomatiseerde ondersteuning van werkprocessen worden investeringen verricht die nodig zijn omdat de samenstellende delen van de gereorganiseerde MID eigen systemen hebben ingebracht. Het geheel van de «nieuwe» MID vertoont hierdoor tekortkomingen. Deze investeringen zijn tevens gericht op het beheersen en oplossen van bestaande archiefproblematiek.

(x € 1000)	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Informatiemanagement en archivering		2 114	1 929	1 625	1 652	1 225	998

Budgettaire gevolgen van het beleid

De financiële middelen die aan de MID ter beschikking staan voor het realiseren van de operationele doelstelling zijn in de volgende tabel opgenomen.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Verplichtingen (x € 1000)	45 758	56 611	52 476	47 945	49 605	49 261	49 252
Uitgaven (x € 1000)							
Apparaatsuitgaven	44 200	56 596	46 939	46 858	46 737	46 694	46 694
Investeringsuitgaven			5 083	2 993	2 758	2 567	2 567
Totale uitgaven	44 200	56 596	52 022	49 851	49 495	49 261	49 261

Activiteiten

Voor het bereiken van deze doelstellingen ontplooit de MID de volgende activiteiten:

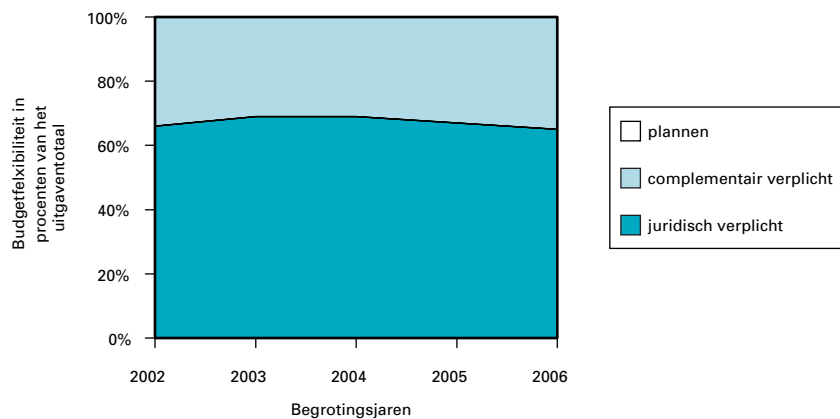
- verzamelen en verwerken van gegevens uit telecommunicatie-emissies in de ether (Afdeling Verbindingsinlichtingen);
- verzamelen van gegevens met de hulp van natuurlijke personen (Afdeling Human Intelligence);
- verzamelen en verwerken van gegevens op het gebied van contra-inlichtingen en veiligheid, in het bijzonder naar bedreigingen in verband met spionage, subversie, sabotage en terrorisme (Afdeling Contra-Inlichtingen en Veiligheid);
- evalueren, analyseren en verwerken van de verzamelde gegevens tot inlichtingen- en veiligheidsproducten (Afdeling Analyse en Rapportage);
- uitvoeren van veiligheidsonderzoeken inzake (aankomend) defensiepersoneel.

Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit van dit beleidsartikel wordt in onderstaande tabel en grafiek weergegeven

bedragen x € 1000							
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgavenstand	44 200	56 596	52 022	49 851	49 495	49 261	49 261
Juridisch verplicht			34 554	34 196	33 979	33 018	32 087
- waarvan bezoldiging			34 024	33 958	33 851	32 978	32 087
Complementaire verplichtingen Plannen			17 468	15 655	15 516	16 243	17 165
Totaal flexibel			17 468	15 655	15 516	16 243	17 165
Planflexibiliteit in %							
Financiële flexibiliteit in %			34	31	31	33	35

Budgetflexibiliteit beleidsartikel 06 Militaire Inlichtingen Dienst

Groeiparaagraaf VBTB

Met de bovenstaande weergave van doelstellingen, activiteiten en bijzondere beleidsdoelstellingen van de MID wordt voor de eerste maal aangesloten bij de VBTB-systematiek. Het streven is erop gericht om hierin bij de volgende begrotingscyclus een verdere verdieping aan te brengen. Een project om de bedrijfsprocessen van de nieuwe organisatie van de MID integraal in kaart te brengen is gestart.

De MID zal in de begroting 2003 de eerste twee geoperationaliseerde beleidsdoelstellingen nader concretiseren. De concretisering dient te leiden tot transparantie in de beoogde doelbereiking en te voldoen aan de eis van meetbaarheid. De nieuwe organisatie van de MID zal medio 2003 worden geëvalueerd. De doelmatigheid en doeltreffendheid van de bedrijfsprocessen binnen de MID zijn object van onderzoek van de interne afdeling.

Door invoering van de ontwerp-Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten worden hoge eisen gesteld aan de transparantie en toetsbaarheid van de processen binnen de MID. Onderzoek naar deze bedrijfsprocessen moet leiden tot eenduidige omschrijvingen van producten, die door de MID worden geleverd.

Doordat de prestatiegegevens zowel tussen de MID en haar klanten als in de begrotingscyclus worden gebruikt, is de kwantitatieve betrouwbaarheid bij de klanten eenvoudig te verifiëren. De kwaliteit van de prestatiegegevens zal worden geborgd door periodieke onderzoeken. Uitoefening van de bijzondere bevoegdheden van de MID valt onder toezicht van de Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten.

Doelstelling

De doelstelling van dit beleidsartikel is te voorzien in betalingen van ouderdomspensioen, wachtgeld- en overige uitkeringen aan voormalig militair personeel en daarvoor in aanmerking komend (voormalig) burgerpersoneel.

Uitgangspunten

De pensioenvoorziening en uitkeringen voor militair personeel waren voorheen grotendeels in eigen beheer bij Defensie. Overeenkomstig een in december 1998 met het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) afgesloten overeenkomst is het beheer en de uitvoering van pensioenen voor personen ouder dan 65 jaar en van de militaire nabestaandenpensioenen die verband houden met overlijden als gevolg van het uitoefenen van de militaire dienst per 1 juni 2001 overgegaan naar het ABP. Voor de militaire nabestaandenpensioenen is sprake van volledige kapitaaldekking. Voor diensttijd vanaf 1 juni 2001 wordt ten behoeve van de militaire ouderdomspensioenen op het kapitaaldekkingstelsel overgegaan. Ouderdomspensioenen die betrekking hebben op tot 1 juni 2001 opgebouwde diensttijd en (aanvullende) nabestaandenpensioenen worden op declaratiebasis met het ABP verrekend.

Lening aan het ABP

Met ingang van 1 juni 2001 is voor de nieuw op te bouwen militaire ouderdomspensioenen op het kapitaaldekkingstelsel overgegaan. Een van de elementen om dit mogelijk te maken is een reeks 10-jarige leningen van Defensie aan het ABP. De uitgaven die met deze leningen gemoeid zijn, worden aangemerkt als niet-relevant voor het uitgavenkader van de Rijksbegroting in enge zin.

De uitvoering van de sociale zekerheid is in handen van de Uitvoeringsinstelling Sociale Zekerheid voor Overheid en Onderwijs (USZO). Op dit beleidsartikel worden in dit kader de door USZO in rekening gebrachte uitgaven geraamd.

Samenvattend worden op dit artikelonderdeel verantwoord:

- de door het ABP op declaratiebasis in rekening te brengen militaire ouderdomspensioenen en (aanvullende) nabestaandenpensioenen;
- de door USZO op declaratiebasis in rekening te brengen programma-uitgaven met betrekking tot de sociale zekerheid;
- de door USZO/ABP in rekening gebrachte uitvoeringskosten;
- het nominale deel van de door Defensie aan het ABP te verrichten betalingen ten behoeve van de opbouw van kapitaaldekking van de militaire nabestaandenpensioenen;
- de reeks 10-jarige leningen van Defensie aan het ABP.

De budgettaire gevolgen van het beleid

De financiële middelen die voor het uitvoeren van de diverse regelingen voor postactieven beschikbaar zijn, zijn in onderstaande tabel opgenomen.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Verplichtingen en uitgaven (x € 1000)							
Militaire nabestaandenpensioenen	28 540	28 588	27 281	26 911	26 586	26 308	26 076
Militaire diensttijdpensioenen	299 008	307 209	300 302	299 233	301 560	304 320	306 691
Kapitaaldekking nominale bijdrage	26 365	32 672	35 742	37 313	38 977	40 686	42 786
Kapitaaldekking lening ABP (hoofdsom)					25 457	36 030	34 306
Kapitaaldekking lening ABP (rente)					227	1 497	2 950
Militaire invaliditeitspensioenen	88 643	91 527	87 546	86 265	84 551	82 375	80 183
Uitkeringswet gewezen militairen	367 708	382 864	380 910	378 979	387 099	393 983	388 128
Sociale zorg	5 429	5 401	5 429	5 429	5 429	5 429	5 429
Overige uitkeringen	7 043	5 899	5 899	5 899	5 899	5 899	5 899
Reserve-overdracht	6 823	12 343	7 624	7 624	7 624	7 624	7 624
Veteranenbeleid	2 960	538	539	539	539	539	539
Uitvoeringskosten USZO/ABP	16 457	22 561	16 286	17 382	17 665	17 268	18 232
Wachtgelden en inactiviteitswedden	56 178	61 402	58 414	58 315	55 625	51 995	50 209
Totale uitgaven	888 697	928 443	909 686	906 507	939 573	956 685	950 820
waarvan niet-relevant					25 684	37 527	37 256
Ontvangsten (x € 1000)							
Totale ontvangsten	6 299	1 559	1 559	1 559	1 559	1 559	1 559

Ontvangsten

De ontvangstenbegroting beslaat in het jaar 2002 € 1,6 miljoen.

Groeiparagraaf VBTB

In de evaluatie van de begrotingsindeling zal worden gezien of dit beleidsartikel blijft gehandhaafd.

Het beleid aangaande de rechtspositie voor post-actief defensiepersoneel wordt periodiek geëvalueerd. Deze evaluatie is ingebed in het Defensie Arbeidsvoorwaardenproces dat wordt doorlopen voorafgaand aan de onderhandelingen met de Centrales van Overheidspersoneel over de CAO.

Sedert 1 juni 2001 vindt besluitvorming over en evaluatie van de (reguliere) ouderdoms- en nabestaandenpensioenen van militairen evenals voor het burgerpersoneel bovensectoraal plaats in de Pensioenkamer van de Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid (ROP). Dit strekt zich in beginsel ook uit naar de begrotingsgefinancierde diensttijd doorgebracht tot 1 juni 2001. Defensiespecifieke aanvullingen en voorzieningen, met name verband houdend met de bijzondere risico's van uitoefening van de militaire dienst, blijven voorbehouden aan het Sectoroverleg Defensie (SOD).

Beleidsartikel 08 Ziektekostenvoorziening Defensiepersoneel

Doelstelling

De doelstelling is te voorzien in een ziektekostenvoorziening voor het defensiepersoneel.

Uitgangspunten

Ten laste van dit beleidsartikel komen uitgaven met betrekking tot de Ziektekostenvoorziening Defensiepersoneel (ZVD-regeling). Deze regeling is opengesteld voor actief dienend burgerpersoneel en voor niet-actieven, zowel burgers als militairen. Een uitzondering hierop vormen de personen die aanspraak maken op een uitkering in het kader van de UKW en bepaalde groepen wachtgelders. Gegeven de gestelde voorwaarden zijn het met name de post-actieve burgers en militairen die van de regeling gebruik maken.

De budgettaire gevolgen van het beleid

De financiële middelen die ter beschikking staan voor het realiseren van de doelstelling zijn in de volgende tabel opgenomen.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Verplichtingen en uitgaven (x € 1000)							
Ziektekostenvoorziening Defensiepersoneel	27 971	24 811	24 172	24 152	24 132	24 134	24 137
Totale uitgaven	27 971	24 811	24 172	24 152	24 132	24 134	24 137

Groeiparagraaf VBTB

In de evaluatie van de begrotingsindeling zal worden gezien of dit beleidsartikel blijft gehandhaafd. De ziektekostenvoorziening Defensiepersoneel zal in 2004 opnieuw worden geëvalueerd.

Beleidsartikel 09 Vredesoperaties

Algemene beleidsdoelstelling

Doel is de bescherming en bevordering van de internationale rechtsorde, waaronder begrepen de bevordering van veilige en stabiele verhoudingen in de periferie van het Navo-verdragsgebied.

Nederland voert een actief veiligheidsbeleid, dat zich niet beperkt tot de zorg voor de veiligheid van het eigen land en die van de bondgenoten, maar zich ook richt op breed opgezette conflictpreventie, crisisbeheersing en vredesopbouw, zowel in Europa als daarbuiten.

Nader geoperationaliseerde doelstellingen

Het Nederlandse ambitieniveau voor bijdragen aan internationale crisisbeheersings- en humanitaire operaties is als volgt vastgesteld:

- deelneming in een vredesafdwingende operatie met een brigade of het equivalent daarvan (een maritieme taakgroep, drie squadrons jachtvliegtuigen of een combinatie daarvan);
- deelneming gedurende langere tijd aan maximaal vier vredesoperaties met bijdragen van bataljonsgrootte of equivalenten daarvan, zoals een squadron jachtvliegtuigen of twee fregatten.

Voor de uitvoering van deze doelstellingen put Defensie uit de beschikbare eenheden van de krijgsmachtdelen. De voor inzet gereede militaire eenheden voldoen aan de kwalitatieve criteria die bij crisisbeheersings- en humanitaire acties zijn gesteld. De belangrijkste criteria die aan gereedstelling van de operationele eenheden worden gesteld, zijn:

- optreden onder uiteenlopende geografische en klimatologische omstandigheden;
- tijdig optreden met de juiste middelen;
- optreden met andere krijgsmachtdelen (joint) en andere krijgsmachten (combined);
- inzet voor langere tijd.

Budgettaire gevolgen van beleid

De financiële middelen die voor Vredesoperaties ter beschikking staan voor het realiseren van de operationele doelstellingen, zijn in onderstaande tabel opgenomen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Verplichtingen (x € 1000)	183 511	201 793	170 177	172 901	172 901	172 901	172 901
Uitgaven (x € 1000)							
VN-contributies	33 420	48 554	48 554	48 554	48 554	48 554	48 554
SFOR	69 834	93 251	83 042	68 067			
KFOR	51 820	2 788	908				
UNFICYP	3 032	1 620					
UNMEE	12 430	46 755					
Voorzieningen vredesoperaties	21 401	8 825	37 673	56 280	124 347	124 347	124 347
Totale uitgaven	191 937	201 793	170 177	172 901	172 901	172 901	172 901
Ontvangsten (x € 1000)							
Totale ontvangsten	6 921	6 807	1 407	1 407	1 407	1 407	1 407

De VN-contributies betreffen het verplichte Nederlandse aandeel in de kosten van VN-operaties. Onder voorzieningen vredesoperaties worden ook de bedragen opgenomen voor de kleinere, niet genoemde, operaties.

Activiteiten

Stabilisation Force (SFOR)

Aan SFOR nemen in 2002 ongeveer 1 450 Nederlandse militairen deel. Zij zijn onderverdeeld in een gemechaniseerd bataljon, een National Support Element (NSE), een verbindingsondersteuningscompagnie, een helikopterdetachement en medewerkers voor het hoofdkwartier van SFOR in Sarajevo en het hoofdkwartier van de Multinational Division South West (MND SW) in Banja Luka.

De hoofdtak voor het Nederlandse gemechaniseerde bataljon in MND SW is het afschrikken van de voormalig strijdende partijen om vijandelijkheden te hervatten. Het bataljon geeft met name door presentiepatrouilles invulling aan deze taak. Hierdoor ontstaat een veilige omgeving waardoor andere organen van de internationale gemeenschap ongestoord hun activiteiten kunnen ontplooiën. Met financiële steun van Ontwikkelings-samenwerking kan het bataljon lokaal kleinschalige hulpverleningsprojecten uitvoeren. Daarmee wordt de acceptatie van het bataljon in de Bosnische samenleving versterkt.

Vanaf 1 januari 2001 is een detachement van vijf Cougar transport-helikopters operationeel op de basis Divulje Barracks te Split, Kroatië. Deze helikopters zijn voor transporttaken van de divisie aan de commandant van de MND SW ter beschikking gesteld. Voorts voeren zij vluchten ten behoeve van het bij medische noodgevallen in te zetten Immediate Response Team (IRT) uit. Voor dit laatste doel staat bij het militair hospitaal in Sipovo 24 uur per dag een Cougar-helikopter gereed. In januari 2002 worden de Cougar-helikopters vervangen door Chinook-helikopters. Medio 2002 zal deze ondersteuning aan MND SW worden beëindigd.

Bosnia Kosovo Air Component (BKAC)

Nederland neemt deel aan de «Bosnia Kosovo Air Component» (BKAC), de missie van de Navo-luchtstrijdkrachten ter ondersteuning van de

militaire grondoperaties in de Balkan. De BKAC, alsmede de Nederlandse bijdrage daaraan, wordt in de tweede helft van 2001 tot een minimum teruggebracht, nadat de Navo terzake nadere besluiten heeft genomen.

Kosovo Verificatievluchten

Nederland neemt tevens deel aan de verificatievluchten boven Kosovo. Deze vluchten vinden plaats in het kader van VN-veiligheidsresolutie 1244 (Joint Defence of Kosovo and KFOR Forces) en moeten de naleving op het bestand inzake Kosovo monitoren. Nederland neemt enkele malen per jaar voor een periode van enige weken deel met een Orion maritiem patrouillevliegtuig. Het vliegtuig opereert dan vanaf het militaire vliegveld Sigonella op Sicilië.

Multinational Interdiction Force

De VN hebben middels resolutie 665 sancties afgekondigd tegen Irak. Nederland neemt gedurende enige weken per jaar deel aan de *Multinational Interdiction Force*. Daartoe worden een fregat en/of een Orion maritiem patrouillevliegtuig ingezet met als doel het monitoren van de scheepvaart en in voorkomende gevallen het onderscheppen van schepen die mogelijk het sanctiebeleid overtreden. De inzet staat onder Amerikaans bevel.

United Nations International Police Task Force (UNIPTF)

De «United Nations International Police Task Force» (UNIPTF) steunt in Bosnië de lokale autoriteiten bij het herstructureren, democratiseren en moderniseren van de civiele politie, zoals vastgelegd in Annex 11 van de Vredesakkoorden van Dayton. De UNIPTF voert haar werkzaamheden uit onder auspiciën van de VN-missie in Bosnië (UNMIBH). Het mandaat voorziet in programma's die onder andere gericht zijn op samenwerking op het gebied van criminaliteitsbestrijding, de opbouw van politie-instituten, de samenwerking van Bosnische politie-eenheden onderling, de bekendheid en vertrouwdheid van de bevolking met het werk van de politie, alsmede de deelname van Bosnië-Herzegovina in de politie-programma's van de VN. Het mandaat van deze politiemissie loopt in oktober 2002 formeel af. De VN zullen nog besluiten over een verlenging van het mandaat, of een eventuele verandering daarin. De huidige Nederlandse bijdrage aan de UNIPTF bestaat uit 55 militairen.

Federation Mine Action Centre (FEDMAC)

Het «Bosnia-Herzegovina Mine Action Centre» (BHMIC) coördineert en inventariseert de informatie over en de ruiming van de talrijke, na de oorlog in Bosnië-Herzegovina achtergebleven mijnen en ongesprongen explosieven. Onder de BHMIC ressorteert in het gebied van de Moslim-Kroatische Federatie de FEDMAC. Nederland draagt momenteel met één officier bij aan de staf van BHMIC.

European Union Monitoring Mission (EUMM)

De EUMM (voorheen ECMM) is sinds 1991 belast met het toezicht («monitoring») op de militaire, politieke, humanitaire en economische ontwikkelingen in de voormalige Republiek Joegoslavië. Daarover wordt gerapporteerd aan de lidstaten van de Europese Unie (EU). Ongeveer 150 personen uit veertien EU-lidstaten en vier OVSE-staten, die geen lid zijn van de EU, zijn werkzaam in deze missie. Het hoofdkwartier van de EUMM bevindt zich in Sarajevo en staat boven zogenaamde regionale centra, die elk één of meer coördinatiecentra aansturen. De waarnemers ressorteren onder een coördinatiecentrum en werken onder meer in Albanië, Kroatië,

Bosnië-Herzegovina, Kosovo en Macedonië. Er nemen zes Nederlanders aan deze monitormissie deel: vier militairen en twee ambtenaren van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Multinational Advisory Police Element (MAPE)

Vanaf 24 juni 1997 participeerde Nederland met negen militairen in MAPE, dat adviseert bij de herstructurering en de training van de politie in Albanië. Bij de overgang van MAPE van de WEU naar de EU per 1 juli 2001, is de missie in de lopende vorm stopgezet en zijn de deelnemende militairen naar Nederland teruggekeerd. De EU beraadt zich over een overbruggingsmissie en een nieuwe MAPE-missie. Nederland staat positief tegenover deelname aan beide opties en wacht concrete voorstellen ter zake af.

OVSE-missie in Albanië

In 1997 stuurde de Algemene Raad van de Europese Unie (EU) een missie naar Albanië, die de Albanese autoriteiten adviseert over humanitaire, economische en politieke zaken, veiligheidsaangelegenheden en de mogelijkheden voor economische en financiële hulp aan het land. Deze adviserende missie functioneert binnen het raamwerk van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE). De Nederlandse bijdrage aan de OVSE-missie in Albanië bestaat uit twee officieren.

OVSE-missie in Moldavië

Sinds 1993 is er een OVSE-missie in Moldavië. De achtergrond van deze missie is het consolideren van de onafhankelijkheid en de soevereiniteit van Moldavië. Belangrijk aandachtspunt daarbij is de speciale status van Transdnestrië. Het mandaat van de missie is het helpen bij de totstandkoming van een algeheel politiek kader voor dialoog en onderhandelingen. Daarbij wordt onder andere toezicht gehouden op de terugtrekking van het 14e Russische leger uit Moldavië. Nederland levert sinds mei 1993 één militaire waarnemer aan deze missie.

United Nations Truce Supervision (UNTSO)

Sinds de Israëliische onafhankelijkheidsoorlog in 1948 ziet UNTSO toe op het handhaven van de bestandslijnen tussen Israël en zijn buurstaten. In die rol zag UNTSO onder andere toe op de Algemene Wapenstilstand Overeenkomst uit 1949 en observeert de missie sinds 1967 het staakt-het-vuren in het gebied rond het Suez-kanaal en op de Golanhoogte. In de huidige situatie werkt UNTSO samen met UNDOF op de Golanhoogte in de Israëliisch-Syrische sector en met UNIFIL in de Israëliisch-Libanese sector. Nederland neemt aan UNTSO deel vanaf 1956. Voor 2002 wordt een Nederlandse bijdrage van elf militaire waarnemers voorzien.

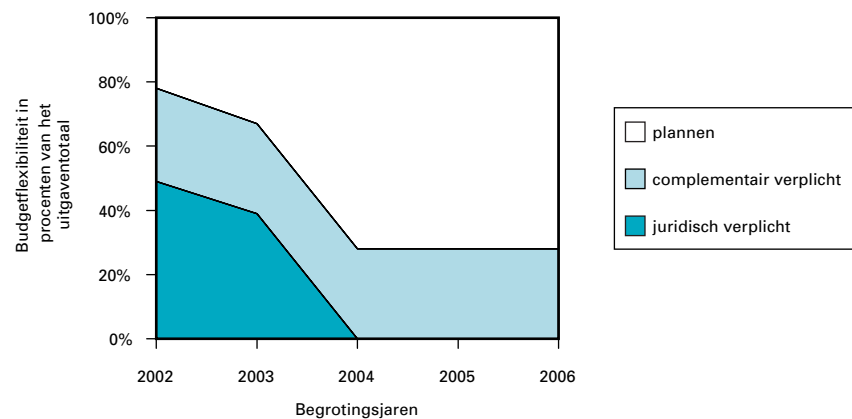
Verwachte personele bijdrage aan vredesoperaties in 2002	
SFOR	1 450
UNIPTF	55
FEDMAC	1
EUMM	4
OVSE-missie Albanie	2
OVSE-missie Moldavië	1
UNTSO	11
Totaal	1 524

Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit van dit beleidsartikel wordt in onderstaande tabel en grafiek weergegeven.

bedragen x € 1 000							
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgavenstand	191 937	201 793	170 177	172 901	172 901	172 901	172 901
Juridisch verplicht			83 949	68 067			
Complementaire verplichtingen			48 554	48 554	48 554	48 554	48 554
Plannen			37 673	56 280	124 347	124 347	124 347
Totaal flexibel			86 228	104 834	172 901	172 901	172 901
Planflexibiliteit in %			22	33	72	72	72
Financiële flexibiliteit in %			51	61	100	100	100

Budgetflexibiliteit beleidsartikel 09 Vredesoperaties

Veronderstellingen

Onder de activiteiten van dit beleidsartikel worden de door het Kabinet goedgekeurde vredesoperaties opgenomen.

Veronderstellingen over budgettaire gevolgen:

- omdat de Nederlandse deelname aan vredesoperaties niet exact gepland kan worden, bevat dit beleidsartikel een voorziening voor de financiering van toekomstige vredesoperaties;
- de omvang van SFOR verandert niet ten opzichte van 2001;
- de Nederlandse bijdrage aan KFOR is in 2000 beperkt tot een klein aantal militairen (3 tot 7);
- de hoogte van VN-contributies is gebaseerd op een raming van de omvang en aard van door de VN geleide vredesmissies.

Groeiparagraaf VBTB

Voorafgaande aan elke vredesoperatie vindt een evaluatie plaats met behulp van het toetsingskader. Elke vredesoperatie wordt tevens achteraf geëvalueerd.

Beleidsartikel 10 Civiele Taken

Algemene beleidsdoelstelling

Doel is het in nauw overleg en onder gezag van civiele autoriteiten leveren van een bijdrage aan de handhaving van de nationale rechtsorde en veiligheid en steunverlening in het kader van het algemene belang.

Met de bestaande capaciteit wordt door Defensie een aantal niet-specifieke defensietaken uitgevoerd. Voor deze civiele taken worden op dit artikel de verplichtingen, uitgaven en ontvangsten geraamd. Het betreft uitgaven in het kader van de Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba (KWNA&A), Kustwacht Nederland (KWNE), de explosievenopruiming (EOD) en de hulp aan civiele overheden.

Nader geoperationaliseerde doelstellingen

Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba

De doelstellingen van de Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba (KWNA&A) betreffen de steunverlening aan de gemeenschap en leden der gemeenschap bij (dreigende) noodsituaties als gevolg van ongevallen en rampen en de bescherming tegen aantasting van de rechtsorde en de daaruit voortvloeiende gevaren en bedreigingen voor de veiligheid en voor de persoonlijke levenssfeer.

Kustwacht Nederland

De doelstellingen van de Kustwacht Nederland (KWNE) betreffen de steunverlening op zee-, kust- en aangewezen binnenwateren, bij (dreigende) noodsituaties als gevolg van ongevallen en rampen en de bescherming tegen aantasting van de rechtsorde en de daaruit voortvloeiende gevaren en bedreigingen voor de veiligheid en voor de persoonlijke levenssfeer.

Explosievenopruiming

De doelstelling van de explosievenopruimingsdiensten van Defensie is het voorzien in de capaciteit voor het opsporen, identificeren en ruimen van conventionele explosieven, vermoede explosieven en geïmproviseerde explosieven in Nederland, zowel op land als in het water, op zee, als ook overal elders ter wereld in het kader van een bondgenootschap, verdragsorganisatie of een bilaterale overeenkomst.

Hulp aan civiele overheden

Doel is het als vangnet optreden indien de civiele hulpverlening moet worden afgelost of aangevuld of indien bijzondere defensie-expertise nodig is die niet civiel voorhanden is in het geval zich een ramp of een zwaar ongeval voordoet.

Budgettaire gevolgen van beleid

De financiële middelen die aan dit beleidsartikel ter beschikking staan voor het realiseren van de operationele doelstellingen zijn in de volgende tabel opgenomen.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Verplichtingen (x € 1000)	38 422	39 830	32 399	32 032	31 471	31 545	31 566
Uitgaven (x € 1000)							
Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba	24 627	25 427	18 766	18 451	17 873	17 918	17 918
Kustwacht Nederland	5 421	5 421	4 936	4 933	4 933	4 933	4 933
Explosievenopruijing	8 260	8 982	8 698	8 648	8 664	8 694	8 716
Hulp aan civiele overheden							
Totaal uitgaven	38 308	39 830	32 399	32 032	31 471	31 545	31 566
Ontvangsten (x € 1000)							
Totale ontvangsten	5 441	6 381	5 337	5 292	5 065	4 702	4 702

Voor de KWNA&A en KWNE is, gelet op de verving met de Koninklijke Marine, de raming van de integrale uitgaven slechts ten dele mogelijk. De uitgaven voor de inzet van KM-eenheden zijn geraamd op basis van de tarieven (op additionele grondslag). Van de overige middelen zijn de uitgaven geraamd die eenduidig (en meetbaar) naar gebruik zijn toe te delen.

Voor explosievenopruijing zijn, wegens de verving van deze diensten met het apparaat van de diverse krijgsmachtdelen en het feit dat de diensten ook militaire taken uitvoeren, wel alle uitgaven van bij de EOD'n geplaatst personeel opgenomen maar worden de overige middelen vooralsnog beperkt tot de direct toerekenbare uitgaven.

Voor hulp aan civiele overheden worden, wegens het onvoorspelbare karakter van de hulp, geen uitgaven geraamd maar zullen slechts in voorkomende gevallen de additionele uitgaven ten laste van dit artikel-onderdeel worden verantwoord.

Activiteiten

Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba

De KWNA&A is organisatorisch ondergebracht bij de Commandant Zeemacht in het Caribisch gebied (CZMCARIB). Deze is tevens commandant van de KWNA&A. Voor het uitvoeren van de kustwachttaken stelt CZMCARIB defensie-eenheden, die onder zijn bevel staan, ter beschikking aan de kustwacht. In het kader van de internationale samenwerking participeert de KWNA&A in diverse internationale operaties. Het gaat hierbij onder andere om de maritieme rechtshandhaving in het Caribisch gebied.

De KWNA&A voert de onderstaande activiteiten uit.

Dienstverlenende taken:

- permanent afluisteren en afwikkeling van nood-, spoed- en veiligheidsverkeer;
- hulpverlening en rampenbestrijding, waaronder het uitvoeren van «Search and Rescue» (SAR) acties al dan niet in samenwerking met de Koninklijke marine en andere particuliere c.q. buitenlandse organisaties.

Toezichthoudende en opsporingstaken:

- algemene politietaken, waaronder (internationale) drugsbestrijdingsoperaties;
- grensbewaking en douanetoezicht in samenwerking met de douanediensten en politiekorpsen (vreemdelingendiensten) van de Nederlandse Antillen en Aruba;
- toezicht op milieu en visserij waaronder controle van de scheepvaart op zee en in de binnenwateren en havens;
- toezicht op de scheepvaart, waaronder het verkeer en de uitrusting van schepen ter ondersteuning van de Scheepvaartinspectie en de Directie Scheepvaart Aruba bij de controle van de veiligheidsvoorschriften in de havens, op zee of in de binnenwateren.

Voor het uitvoeren van de activiteiten stelt de Koninklijke Marine vaardagen van het stationsschip en vliegreuen van helikopters en maritieme patrouillevliegtuigen ter beschikking. Voorts heeft de KWNA&A zelf de beschikking over drie cutters, zes «inshore» vaartuigen en vier patrouilleboten.

Voor de uitvoering van de taken zijn onderstaande vaardagen, vaaruren en vliegreuen nodig.

	Meeteenheden	Realisatie 2000	Vermoedelijke uitkomsten 2001	Raming 2002
Stationsschip	Vaardagen	92	92	92
Maritieme patrouillevliegtuigen (3)	Vliegreuen	1 853	1 900	1 900
Geëmbarkeerde helikopter	Vliegreuen	336	390	390
AS355-helikopter (2)	Vliegreuen	451	500	500
Inshore vaartuigen (6)	Vaaruren	3 181	2 800	4 200
Cutters (3)	Vaardagen	360	360	360
Patrouilleboten (4)	Vaaruren	2 189	2 100	2 800

Kustwacht Nederland

De KWNEDE is een samenwerkingsorganisatie van zes departementen (Verkeer en Waterstaat, Defensie, Justitie, Financiën, Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties). De operationele leiding is in handen van de Koninklijke Marine. Voor de uitvoering van deze taken worden varende en vliegende eenheden ter beschikking gesteld door de participerende diensten. De Kustwacht beschikt over een kustwachtcentrum in Den Helder. Dit centrum heeft een 24-uurs bezetting en fungeert als centraal meld-, informatie- en coördinatiecentrum en is tevens het Nationale Maritieme- en Aëronautische Redding Coördinatie Centrum (RCC).

De beleidsmatige aansturing voor de uitvoering van deze taken geschiedt door het ministerie van Verkeer en Waterstaat ten aanzien van verkeers-taken en door het ministerie van Justitie ten aanzien van handhavingstaken.

De KWNEDE voert de onderstaande activiteiten uit:

- het uitluisteren, afhandelen en coördineren van het (inter)nationale nood-, spoed- en veiligheidsradioverkeer;
- de coördinatie en uitvoering van hulpverlenings- en reddingsacties;
- het bij voorkomende noodzaak zorgdragen voor scheepvaartverkeersbegeleidende maatregelen;
- het verlenen van hulp;

- de controle op vangstbeperkende en technische maatregelen die van toepassing zijn op de zeevisserij;
- de controle op de naleving van de scheepvaartverkeersvoorschriften;
- het toezicht op de uitrusting van schepen;
- de handhaving van de milieuvoorschriften;
- de controle op de uit-, door- en invoer van goederen;
- het weren van ongewenste vreemdelingen.

Voor het uitvoeren van de activiteiten bij het KWNEED zijn voor de Koninklijke Marine de onderstaande vaardagen en vliegunen nodig.

	Meeteenheden	Realisatie 2000	Vermoedelijke uitkomsten 2001	Raming 2002
Schepen	Vaardagen	83	140	140
Maritieme patrouillevliegtuigen	Vliegunen	508	550	550
Helikopters	Vliegunen	206	230	230

Voor de uitoefening van haar taken beschikt de KWNEED voorts over een bergingsvaartuig, een patrouillevliegtuig, surveillancevaartuigen, betonningsvaartuigen en een oliebestrijdingsvaartuig. Deze eenheden worden voor de kustwachttaken beschikbaar gesteld door betrokken diensten van betreffende ministeries. De financiering hiervan wordt bij diensten van die ministeries geraamd en verantwoord.

Explosievenopruiming

De verantwoordelijkheid voor de openbare orde en veiligheid in Nederland ligt bij het ministerie van BZK; het in dat kader opsporen en ruimen van explosieven uit de Tweede Wereldoorlog (conventionele explosieven) is in beginsel een gemeentelijke aangelegenheid. Het opsporen en ruimen van geïmproviseerde explosieven alsmede het preventief onderzoek van locaties is in eerste instantie een aangelegenheid van de politie en het ministerie van Justitie.

Indien en voor zover de uit de nader geoperationaliseerde doelstelling volgende taken worden verricht in opdracht van militaire autoriteiten, dan vallen deze onder de militaire taakuitoefening. Voor zover civiele autoriteiten de opdrachtgever zijn, vallen zij onder de civiele taakuitoefening.

Het opsporen van conventionele explosieven kan door zowel civiele bedrijven als door de overheid worden gedaan. Het ruimen van explosieven is voorbehouden aan de Rijksoverheid. Defensie is met die taak belast. Het opsporen, de daaraan voorafgaande verkennende zoekacties en het ruimen van explosieven wordt binnen Defensie verricht door de Duik- en Demontegroep Koninklijke Marine (DDG), het Explosieven Opruimingscommando Koninklijke Landmacht (EOCKL) en de Explosieven Opruimingsdienst Koninklijke Luchtmacht (EOD-KLu). Elk van de diensten bestrijkt een specifieke regio van Nederland. Voorts is alles onder water en op zee de verantwoordelijkheid van de DDG en zorgt het EOCKL voor de algehele coördinatie van de ruiming in Nederland (op zee vindt coördinatie via het kustwachtcentrum Nederland plaats).

De EOD'n verrichten civiele werkzaamheden in opdracht van het ministerie van BZK, van het ministerie van Justitie of van gemeenten. Het betreft de eerste verkennende zoekactie alsmede het opsporen en/of ruimen van conventionele of geïmproviseerde explosieven. Voorts wordt preventief

onderzoek verricht van locaties. Voor noodgevallen zijn permanent ruimingsploegen op afroep beschikbaar. Een indicatie voor de omvang van deze activiteiten geven de cijfers over het jaar 2000: er zijn toen 2616 ruimingën uitgevoerd, er werden 96 verkennende zoekacties/opsporingen verricht en er is 138 maal justitiële bijstand geleverd.

Naast genoemde civiele taken wordt bij vrijwel alle uitzendingen van eenheden van de krijgsmacht naar gebieden van crises en oorlogsdreiging een beroep gedaan op personeel van de DDG, het EOCKL en de EODKLu. De opdrachten aan de EOD'n zijn zowel militair als civiel en variëren van het steunen van Navo-bataljons bij het ruimen van aange troffen explosieven tot het opzetten van «mijnscholen» voor de opleiding van (buitenlandse) lokale ruimploegen.

Ontvangsten

Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba

Op dit artikelonderdeel worden de bijdragen van de Nederlandse Antillen en Aruba aan de Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba geraamd en verantwoord. Het betreft hier voor het jaar 2002 een bedrag van € 4,3 miljoen.

Kustwacht Nederland

Ten behoeve van derden in Nederland worden op aanvraag navigatieberichten doorgegeven. Deze worden in rekening gebracht. Tevens worden op structurele basis navigatieberichten aan het Duitse ministerie van Defensie verstrekt. De ontvangsten hiervan in 2002 bedragen € 0,16 miljoen.

Explosievenopruiming

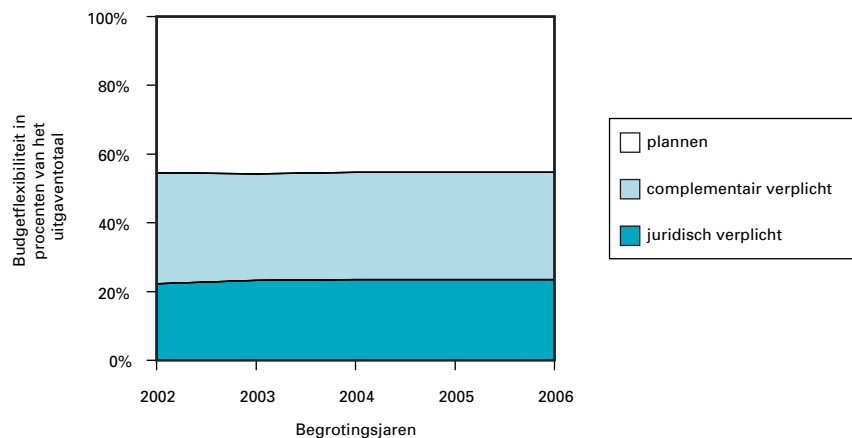
De mate waarin en de wijze waarop de verrekening van de uitgaven van civiele opdrachten plaatsvindt is afhankelijk van de soort dienst. Voor het opsporen van conventionele explosieven wordt de integrale kostprijs in rekening gebracht. Voor 2002 wordt hiervoor een ontvangst van € 0,9 miljoen geraamd. Voor het ruimen van die explosieven worden geen kosten in rekening gebracht.

Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit van dit beleidsartikel wordt in onderstaande tabel en grafiek weergegeven.

bedragen x € 1 000							
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgavenstand	38 308	39 830	32 399	32 032	31 471	31 545	31 566
Juridisch verplicht			19 237	19 160	19 130	19 146	19 173
– waarvan bezoldiging			19 237	19 160	19 130	19 146	19 173
Complementaire verplichtingen			3 722	3 723	3 726	3 729	3 725
Plannen			9 440	9 149	8 614	8 669	8 668
Totaal flexibel			13 162	12 872	12 341	12 399	12 393
Planflexibiliteit in %			29	29	27	27	27
Financiële flexibiliteit in %			41	40	39	39	39

Budgetflexibiliteit beleidsartikel 10 Civiele Taken

Veronderstellingen

Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba

Het justitieel-, milieu- en visserijbeleid van de landsregeringen binnen het Koninkrijk verandert niet.

Kustwacht Nederland

Het beleid ten aanzien van de verkeerstakingen en de handhavingstakingen, van respectievelijk de beleidsverantwoordelijke ministeries van Verkeer en Waterstaat en Justitie, verandert niet.

Groeiparaagraaf VBTB

Gelet op de vele actoren die betrokken zijn bij de beide kustwachten zal de groeiparaagraaf zich in eerste plaats richten op het nader afbakenen van de (systeem-)verantwoordelijkheid van de Koninklijke Marine. Vanuit dat

kader zal worden getracht de doelstellingen en activiteiten waar nodig te concretiseren. Eveneens zal worden gezien of de opstelling van de ingebrachte middelen van de Koninklijk Marine, gelet op de situatie, volstaat of dat deze nog verder moet worden uitgebreid. Daarnaast vindt voorafgaande aan elke inzet in het kader van civiele taken een evaluatie plaats als onderdeel van het planningsproces. Elke inzet wordt tevens achteraf geëvalueerd.

Algemene beleidsdoelstelling

De internationale samenwerking draagt bij aan de verwezenlijking van de doelstellingen van het Nederlandse veiligheids- en defensiebeleid.

Nederland voert een actief veiligheidsbeleid, dat zich niet beperkt tot de zorg voor de veiligheid van het eigen land en die van de bondgenoten, maar zich ook richt op breed opgezette conflictpreventie, crisisbeheersing en vredesopbouw in Europa zowel als daarbuiten. Nederland zet zich samen met andere landen onder andere binnen de VN, Navo, EU en OVSE hiervoor in.

Internationale militaire samenwerking vormt een integraal onderdeel van het defensiebeleid. Het belang ervan is verder toegenomen in het licht van de in EU- en Navo-verband voorgenomen versterking van de Europese crisisbeheersingscapaciteiten. Versterking van de internationale militaire samenwerking is nodig om de effectiviteit en de doelmatigheid van de Europese defensie-inspanningen te vergroten.

Nader geoperationaliseerde doelstellingen

Bijdragen aan de gemeenschappelijke Navo-begroting

De Navo is de hoeksteen van het Nederlandse veiligheidsbeleid. Het Navo-lidmaatschap is het primaire instrument om de integriteit van het eigen grondgebied te verzekeren. Het vergroot tevens de mogelijkheden tot handhaving van de internationale rechtsorde en veiligheid. Door bij te dragen aan de financiering van de internationale staven, de gezamenlijke middelen voor bevelvoering en communicatie en bondgenootschappelijke programma's draagt Nederland bij aan de instandhouding van de geïntegreerde militaire structuur van de Navo.

Versterking van de Europese militaire capaciteiten ten behoeve van het DCI en de Headline Goal (EVDB-voorziening)

Nederland vergroot het Europese crisisbeheersingsvermogen (in EU- en Navo-verband) door in het kader van het Defence Capabilities Initiative (DCI) en de Headline Goal bij te dragen aan de versterking van de Europese militaire capaciteiten. De investeringen zijn met name gericht op de versterking van de strategische Europese capaciteiten: bevelvoering, inlichtingenverzameling en strategisch transport. Ook tekortkomingen op het terrein van logistiek, medische voorzieningen en mobiliteit (snelle ontplooiing) worden aangepakt. Verder wordt de capaciteit voor internationale politiemissies vergroot.

Attachés

Militaire attachés dragen bij aan de informatievoorziening van het ministerie van Defensie en het informeren van bondgenoten en partners over het Nederlands veiligheids- en defensiebeleid.

Overige internationale samenwerking

Doel is samenwerking met Midden- en Oost-Europese (MOE) landen. Deze samenwerking beoogt bij te dragen aan het verbeteren van de interoperabiliteit van deze landen voor deelname aan Navo- dan wel EU-geleide crisisbeheersingsoperaties en aan de inbedding van de krijgsmachten van MOE-landen in een democratische samenleving. Tegelijkertijd kan het

leiden tot een verbetering van de operationele effectiviteit van de Nederlandse krijgsmacht en tot doelmatigheidsopbrengsten.

Budgettaire gevolgen van beleid

De financiële middelen die ter beschikking staan voor het realiseren van de doelstellingen van dit beleidsartikel zijn in onderstaande tabel opgenomen.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Verplichtingen (x € 1000)	85 057	215 299	88 425	270 484	86 065	94 253	93 028
Uitgaven (x € 1000)							
Bijdrage aan Navo							
Navo Veiligheidsprojecten in Nederland	10 320	15 499	15 258	15 277	15 273	15 272	15 271
Bijdrage aan het Navo Veiligheids							
Investeringsprogramma	29 649	29 203	29 204	29 203	29 203	29 205	29 203
Investerings AWACS	6 807	4 311	3 083	4 762	4 172	5 170	3 945
Exploitatie AWACS	7 690	7 382	7 389	6 960	7 245	7 203	7 203
Bijdragen aan de militaire begroting van de Navo	13 271	13 812	13 595	13 558	13 521	13 524	13 526
Overige bijdragen	1 846	2 129	2 111	2 108	2 104	2 105	2 105
Totaal bijdrage aan Navo	69 583	72 336	70 640	71 868	71 518	72 479	71 253
EVDB		122 611	408	33 534	56 632	90 892	
Attachés (HGIS)	20 097	20 158	20 387	20 386	20 386	20 386	20 386
Overige internationale samenwerking							
MOE-hulp en samenwerkingsprogramma's	2 370	2 292	1 389	1 389	1 389	1 389	1 389
Overige internationale samenwerking (HGIS)		2 042					
Totaal Overige internationale samenwerking	2 370	4 334	1 389	1 389	1 389	1 389	1 389
Totale uitgaven	92 050	219 439	92 824	127 177	149 925	185 146	93 028
Ontvangsten (x € 1000)							
Totale ontvangsten	16 986	14 430	14 430	14 430	14 430	14 430	14 430

In totaliteit is meerjarig een bedrag van € 318 miljoen beschikbaar voor de versterking van de Europese militaire capaciteiten ten behoeve van het DCI en de Headline Goal. De EVDB-voorziening van € 136 miljoen bestaat uit € 45 miljoen uit de Voorjaarsnota 2001 en de voorziening van € 91 miljoen uit 2000. Daarnaast is via herschikking binnen het defensiebudget € 182 miljoen vrijgemaakt door aanwending van het budget van € 129 miljoen voor de voorgenomen aanschaf van Light Utility Helicopters. Bovendien komt € 52 miljoen beschikbaar door uitstel van het SHORAD-project.

Een bedrag van € 14 miljoen is voorlopig ter beschikking gesteld van de Koninklijke Marine, zodat thans op dit artikelonderdeel meerjarig totaal een bedrag van € 304 miljoen is geraamd. De terugbetaling door de Koninklijke Marine van dit bedrag zal tijdens de begrotingsuitvoering 2002 worden verwerkt zodat het totale bedrag van € 318 miljoen weer beschikbaar is.

Het ter beschikking staande bedrag zal ten behoeve van de onderstaande projecten worden aangewend:

Bedragen x € 1 000	
Duits-Nederlands Luchttransport	45 400
Oprichting HRF (L)HQ 1(GE/NL)Corps	24 100
Sostar-X	4 100
Commandofaciliteiten LPD-2	34 900
Role 3 Veldhospitaal	4 500
100 functies Koninklijke Marechaussee	13 600
Tracking and tracing	8 600
Transporthelektors	181 500
European Air Transport Coordination Cell	900

- a) uiterlijk 2002 worden de genoemde projecten gestart
b) door gebruik te maken van financiële instrumenten, zoals de eindejaarsmarge, zullen de gelden over de jaren aan de projecten worden toebedeeld.

Activiteiten

Bijdragen aan de gemeenschappelijke Navo-begroting

Nederland draagt evenredig bij aan de gemeenschappelijk gefinancierde Navo-programma's. Hierbij gaat het om het Navo Veiligheids- en investeringsprogramma (NVIP), het Airborne Warning and Control System (AWACS)-programma en het zogenoemde militaire budget van de Navo. In het NVIP zijn specifieke investeringsprojecten in Nederland opgenomen. De komende jaren worden onder meer werkzaamheden uitgevoerd aan infrastructurale voorzieningen en aan commando- en communicatiemiddelen.

Het AWACS-programma heeft betrekking op de exploitatie en de investeringen van een vloot van zeventien radarvliegtuigen en bijbehorende ondersteuning. De exploitatie van de AWACS-radarvliegtuigen komt voor 3,75 procent ten laste van de Nederlandse Defensiebegroting. De huidige investeringsplannen omvatten onder meer de modernisering van radars en verbindingsmiddelen. In de jaren 2001 tot 2003 wordt het Aircraft Collision Avoidance System aangeschaft, waarvoor in deze jaren de exploitatiebegroting wordt belast.

Met betrekking tot toekomstige investeringsplannen levert Nederland op verschillende niveaus in bondgenootschappelijk verband een grote inspanning om een hoge prioriteit te geven aan de vervanging van de huidige motoren van de AWACS-vloot.

Naast de vaste bijdrage aan het NIVP en het militaire budget van de Navo draagt Nederland ook bij aan incidentele activiteiten van de militaire hoofdkwartieren en agentschappen en aan specifieke projecten.

Versterking van de Europese militaire capaciteiten ten behoeve van het DCI en de Headline Goal (EVDB-voorziening)

De volgende projecten/programma's hebben betrekking op de versterking van de Europese militaire capaciteiten:

- de bijdrage aan de aanpassing van bestaande Duitse Airbus A310-vliegtuigen tot multipurpose- en air-to-air refuelling vliegtuigen, alsmede aan de aanschaf van medische evacuatie- (medevac) en verladingsapparatuur;
- de versterking van het hoofdkwartier 1(GE/NL)Corps met communi-

- catie- en informatiesystemen in het kader van de transformatie naar een High Readiness Forces (Land) Headquarter. Deze omvorming tot HRF(L)HQ houdt direct verband met de herziening van de strijdkrachtenstructuur van de Navo. Na deze omvorming is het hoofdkwartier inzetbaar voor Navo- en EU-geleide crisisbeheersingsoperaties met een reactietijd van 20 à 30 dagen;
- de deelneming aan de eerste fase (haalbaarheidstudie en bouw van een demonstratiemodel) van de ontwikkeling van een Europese grondwaarnemingsradar SOSTAR-X (Stand-Off Surveillance, Target Acquisition Radar-Experimental). Nederland werkt hierin samen met Duitsland, Frankrijk, Italië en Spanje;
 - de installatie van commandofaciliteiten op het Landing Platform Dock 2;
 - de samenwerking van Nederlandse en Britse geneeskundige eenheden op «role 3» niveau (een veldhospitaal met operatiecapaciteit);
 - de versterking vanaf 2003 van de Koninklijke Marechaussee met honderd functionarissen ter vergroting van de Europese capaciteit voor internationale politiemissies;
 - de invoering van een defensiebreed «tracking and tracing»-systeem ter vergroting van het inzicht in de goederenstromen van en naar inzetgebieden;
 - het bezien van de mogelijkheid om met (middel) zware transporthelikopters bij te dragen aan de versterking van de Europese transporthelikoptercapaciteit;
 - de oprichting van de European Air Transport Coordination Cell om luchttransport- en tankercapaciteit in Europees verband effectiever en doelmatiger te kunnen inzetten;
 - uitstel van het SHORAD-project, om in samenwerking met bondgenoten -met name Duitsland- een doelmatiger organisatie van deze luchtverdedigingscomponent te bereiken.

Attachés

De attachés zijn belast met het verzamelen, analyseren en rapporteren van relevante gegevens voor de politieke en militaire leiding van het ministerie van Defensie. Ook informeren de attachés bondgenoten en partnerlanden over de militaire aspecten van het Nederlandse buitenlands- en veiligheidsbeleid. Ten slotte fungeren de attachés als liaison bij de militaire samenwerking met de desbetreffende landen.

Overige internationale samenwerking

De samenwerking met MOE-landen bestaat uit informatie-uitwisseling, materiële en financiële ondersteuning, opleiding en training van militair personeel, alsmede materiële en operationele samenwerking. De invulling van de samenwerking verschilt per land en hangt voor de meeste landen samen met de wens toe te treden tot de Navo.

Naast het verder verbeteren van de kwaliteit van de samenwerking richten de inspanningen zich in 2002 vooral op het verbeteren van de interoperabiliteit en op de opleiding en training van militairen en eenheden van partnerlanden. Dit geldt in het bijzonder voor de Roemeense en Bulgaarse detachementen die in het Nederlandse contingent van SFOR zijn opgenomen.

Budgetflexibiliteit

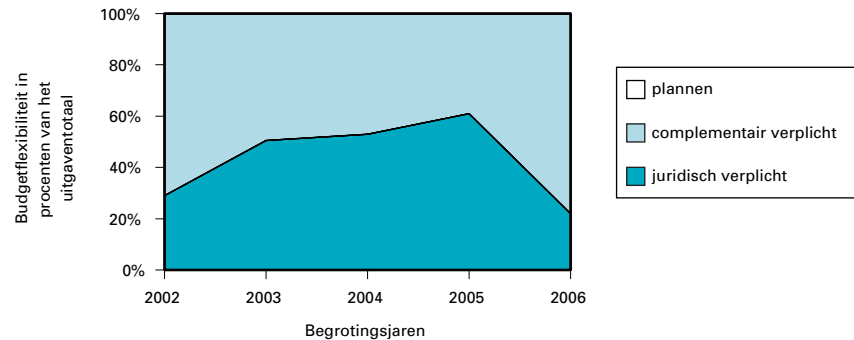
De budgetflexibiliteit van dit beleidsartikel is in onderstaande tabel en grafiek weergegeven.

bedragen x € 1 000							
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgavenstand	92 050	219 439	92 824	127 177	149 925	185 146	93 028
Juridisch verplicht			26 261	24 711	22 935	21 864	20 386
– waarvan bezoldiging			20 387	20 386	20 386	20 386	20 386
Speerpuntprojecten			408	33 534	56 632	90 892	
Complementaire verplichtingen Plannen			66 154	68 932	70 359	72 389	72 642
Totaal flexibel			66 155	68 932	70 358	72 390	72 642
Planflexibiliteit in %							
Financiële flexibiliteit in %			71	54	47	39	78

Specificatie speerpuntprojecten

Bedragen x € 1 000							
Projectomschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Transporthelikopter			408	33 534	56 632	90 892	

Budgetflexibiliteit beleidsartikel 11 Internationale Samenwerking

Veronderstellingen

De versterking van de Europese militaire capaciteiten staat bij de Navo en de EU hoog op de agenda. Tijdens de Navo-top in Washington in april 1999 lanceerde de Navo het DCI. De EU-lidstaten aanvaardden in december 1999 de Helsinki Headline Goal, de doelstelling om in 2003 50 000 tot 60 000 militairen tenminste een jaar te kunnen inzetten voor crisisbeheersingstaken. Zij kwamen in dat kader overeen de Europese militaire capaciteiten te versterken, met name op het gebied van strategisch lucht- en zeetransport, inlichtingenverzameling en bevelvoering. De

Europese Raad in Feira (juni 2000) heeft daarnaast de versterking van de Europese capaciteit van civiele politiemissies als doelstelling geformuleerd.

De voorgenomen versterking van de Europese militaire capaciteiten berust op de wens van de Europese landen om een groter aandeel te nemen in de handhaving van vrede en stabiliteit in Europa en de lasten tussen de transatlantische partners evenwichtiger te verdelen. Bij de versterking van de Europese militaire capaciteiten dient de huidige versplintering van de Europese defensie-inspanningen te worden aangepakt. De doelmatigheid van de defensie-uitgaven dient te worden vergroot door de internationale samenwerking te intensiveren.

Groeiparagraaf VBTB

Het belang van internationale militaire samenwerking (IMS) is de afgelopen jaren verder toegenomen. Naast het politieke en militair-operationele belang biedt IMS in het licht van het DCI en de Headline Goal nieuwe mogelijkheden om de effectiviteit en de doelmatigheid van de Europese defensie-inspanningen te vergroten. Tegen deze achtergrond wordt gewerkt aan een Beleidskader Internationale Militaire Samenwerking met effectiviteit en doelmatigheid als geoperationaliseerde, toetsbare doelstellingen. Dit Beleidskader zal de basis vormen voor de verdere uitwerking van de structurele operationele internationale samenwerkingsprojecten van de Nederlandse krijgsmacht in Europa. Gestart is met de uitvoering van een evaluatie van de doelstellingen voor internationale militaire samenwerking die in 2002 wordt afgerond.

Algemene beleidsdoelstelling

De algemene doelstelling van dit beleidsartikel is ervoor zorg te dragen dat de Nederlandse krijgsmacht op een technologisch niveau kan blijven opereren vergelijkbaar met de Europese en Navo-bondgenoten.

Dit artikel omvat de investeringen voor het opbouwen en in stand houden van een voor Defensie toegankelijke kennisinfrastructuur. Deze kennisinfrastructuur is noodzakelijk om nu en ook in de toekomst doeltreffend en doelmatig militair optreden mogelijk te maken. Defensie ondergaat vele veranderingen op politiek, technologisch en wetenschappelijk terrein. Er is kennis nodig om de consequenties van deze veranderingen goed te kunnen inschatten en hierop slagvaardig te reageren. Door het laten uitvoeren van activiteiten op het gebied van Wetenschappelijk Onderzoek en Ontwikkeling (WOO), wordt geïnvesteerd in de ontwikkeling van deze noodzakelijke kennis.

Nader geoperationaliseerde doelstellingen en activiteiten

De algemene beleidsdoelstelling voor het WOO valt uiteen in zeven nader geoperationaliseerde doelstellingen, die gericht zijn op het beschikbaar houden van noodzakelijke kennis voor:

1. Ondersteunen van de omgevingsbeeldopbouw

Het opbouwen van statische en dynamische informatie over het operatietoneel ten behoeve van de betrokken politieke en militaire instanties en het creëren van omgevingsbewustzijn bij eigen eenheden in het operatiegebied.

Activiteiten

Hiertoe is kennisinvestering noodzakelijk op het gebied van sensoren, omgevings- en doelkarakteristieken, signaalverwerking en -interpretatie.

2. Ondersteunen van de commandovoering

Het leiden en besturen van (delen van) de militaire organisatie om haar doelen te realiseren.

Activiteiten

Kennisinvesteringen die worden gepleegd op het gebied van besluitvorming en handelen alsmede informatietransport en distributie.

3. Ondersteunen van verplaatsingen

Het verplaatsen van personeel en wapensystemen tussen operatiegebieden of binnen het operatiegebied met behulp van rijdende, varende of vliegende platformen.

Activiteiten

Op de gebieden platformconstructies en -functioneren alsmede aandrijving en energievoorziening worden kennisinvesteringen gepleegd.

4. Ondersteunen van wapeninzet

Het fysiek bestrijden of afschrikken van objecten of doelen. De verschillende soorten doelen die bestreden kunnen worden zijn statische (strategische) objecten, personen, gepantserde systemen of voertuigen, schepen, onderzeeboten, mijnen en luchtdoelen.

Activiteiten

Hiertoe zijn kennisinvesteringen nodig op het gebied van: werking van conventionele wapens, werking van niet-conventionele wapens en wapeninzet, effectiviteit en uitwerking.

5. Bieden van afdoende bescherming

Het uitvoeren van fysieke en niet-fysieke maatregelen gericht op het behoud van het eigen militair vermogen in het operatietoneel.

Activiteiten

Kennisinvesteringen betreffende bescherming omvatten de volgende gebieden: bescherming tegen conventionele wapens, signatuur onderdrukking/voorkomen van detectie, bescherming tegen chemische en biologische risico's en bescherming tegen elektromagnetische velden en straling.

6. Ondersteuning van de instandhouding/vergroting van het militair vermogen

Het langdurig kunnen blijven uitvoeren van militaire taken in het operatietoneel.

Activiteiten

Kennisinvesteringen zijn gericht op het gebied van logistiek en systeem-engineering.

7. Ondersteunen van de opbouw en het functioneren van de Defensie-organisatie

Dit omvat allerlei activiteiten die ondersteunend zijn aan de feitelijke taakuitvoering van de krijgsmacht zoals beleidsontwikkeling, het behoeftestelling- en materieelverwervingsproces en opleidingen.

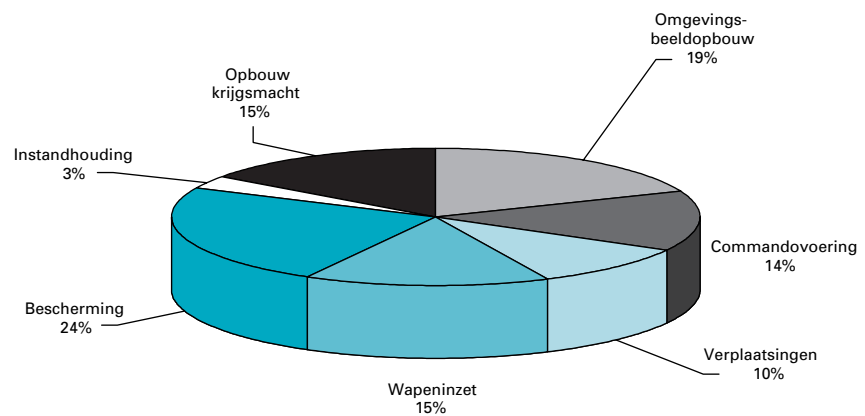
Activiteiten

Om deze functie ook op langere termijn adequaat te kunnen blijven uitvoeren is kennisinvestering vooral nodig voor systeemkeuze en inzet, opleiding en training en personele inzet en welzijn.

De activiteiten worden uitgevoerd door middel van:

- het bepalen van de kennisbehoefte van Defensie en het hiertoe noodzakelijke WOO;
- het realiseren en in stand houden van een voor Defensie toegankelijke kennisinfrastructuur en het bevorderen van het gebruik door Defensie van de aldaar aanwezige kennis;
- het bevorderen van de samenwerking binnen Defensie bij de behoeftestelling en uitvoering van WOO;
- het bevorderen van de internationale samenwerking van Defensie op het gebied van WOO;
- het bevorderen van overdracht van kennis tussen wetenschappelijke onderzoeksinstituten en de industrie;
- het bevorderen van de afstemming tussen civiel en militair WOO en het – waar mogelijk – stimuleren van samenwerking tussen beide.

In onderstaande figuur zijn de relatieve aandelen van de kennisinvestering per geoperationaliseerde beleidsdoelstelling weergegeven.

Budgettaire gevolgen van beleid

Dit beleidsartikel omvat alleen *investeringen* – via het laten uitvoeren van verkennend onderzoek, toegepast onderzoek of technologie-ontwikkeling – in de opbouw en instandhouding van de kennisinfrastructuur. De *exploitatie-uitgaven* van de kennisinfrastructuur door het kerndepartement, de krijgsmachtdelen en het Defensie Interservice Commando is in het desbetreffende (niet-)beleidsartikel opgenomen.

De nader geoperationaliseerde beleidsdoelstellingen worden nagestreefd door middel van het financieren van onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten (programma's of projecten). Veel van deze activiteiten richten zich op verschillende beleidsdoelstellingen. Voor de financiering van deze activiteiten wordt gebruikt gemaakt van onderstaande instrumenten.

Doelfinanciering Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO)

Overeenkomstig de TNO-wet en de regelingen tussen overheid en TNO, verstrekt Defensie jaarlijks via het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen doelfinanciering aan TNO. Met deze doelfinanciering wordt bij de drie instituten van TNO-Defensieonderzoek geïnvesteerd in een voor de taakuitvoering van Defensie noodzakelijke kennisbasis. Een klein deel van de doelfinanciering komt via TNO-Defensieonderzoek ter beschikking van andere TNO-instituten, het Maritiem Research Instituut Nederland (MARIN) of andere onderzoeksinstituten. Met ingang van 2001 wordt het totale doelfinancieringsbudget programmatisch aangestuurd. Dit houdt in dat alle doelfinancieringsactiviteiten zijn geclusterd tot tachtig programma's. Alle programma's hebben een afgebakende begroting en looptijd (gemiddeld 4 jaar) en een zo concreet mogelijk geformuleerd resultaat.

Onderzoek en technologie

Vanuit dit artikelonderdeel wordt geïnvesteerd in de ontwikkeling van (technologische) kennis die van belang is voor de taakuitvoering van Defensie. Deze activiteiten worden – vaak in internationaal verband – uitgevoerd door Nederlandse bedrijven, onderzoeksinstituten en universiteiten. Indien de ontwikkeling van nieuwe technologische kennis een belangrijk deel van een project uitmaakt, wordt incidenteel uit dit artikel ook bijgedragen aan een materieelontwikkelingsproject voor een krijgsmachtdeel.

Bijdrage aan het NLR

Defensie verstrekt via het ministerie van Verkeer en Waterstaat een bijdrage aan het Nationaal Lucht- en Ruimtevaart Laboratorium (NLR), die bedoeld is voor het verrichten van het basisonderzoek. Door deze bijdrage kan Defensie tegen het gereduceerde «deelnemerstarief» gebruik maken van de diensten van het NLR.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Verplichtingen (x € 1000)	57 985	60 759	57 795	46 213	43 309	52 660	52 663
Uitgaven (x € 1000)							
Doelfinanciering TNO	47 706	50 432	49 521	40 310	40 268	40 272	40 276
Onderzoek en technologie	13 434	12 419	11 973	11 938	11 935	11 934	11 933
Bijdrage aan het NLR	454	454	454	454	454	454	454
Totale uitgaven	61 594	63 305	61 949	52 702	52 657	52 660	52 663
Ontvangsten (x € 1000)	318	318	318	318	318	318	318

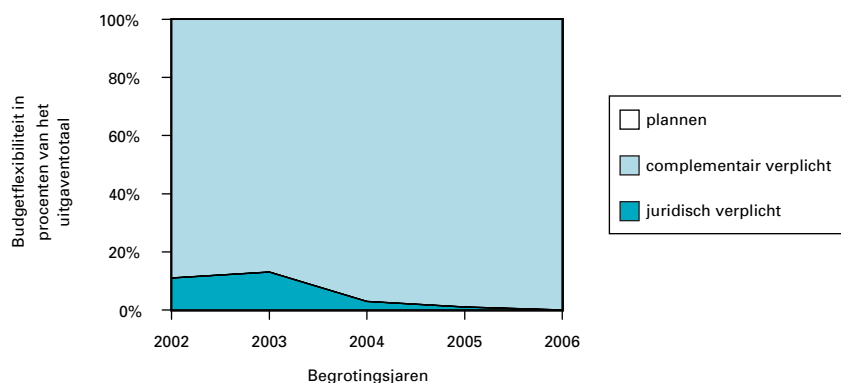
De taakstellende korting op WOO-uitgaven als gevolg van de Voorjaarsnota 2001 (– € 6,8 miljoen vanaf 2003) is vooralsnog ingeboekt onder Doelfinanciering TNO. Besluitvorming over de wijze waarop de korting wordt geïmplementeerd, wordt begin 2002 verwacht.

Budgetflexibiliteit

De budgetflexibiliteit van dit beleidsartikel wordt in onderstaande tabel en grafiek weergegeven.

bedragen x € 1 000							
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Uitgavenstand	61 594	63 305	61 949	52 702	52 657	52 660	52 663
Juridisch verplicht			6 925	6 631	1 410	455	
– waarvan bezoldiging							
Complementaire verplichtingen			55 024	46 071	51 247	52 205	52 663
Plannen							
Totaal flexibel			55 024	46 071	51 247	52 205	52 663
Planflexibiliteit in %							
Financiële flexibiliteit in %			89	87	97	99	100

Budgetflexibiliteit beleidsartikel 12 Wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling

Veronderstellingen

- De toenemende complexiteit van wapensystemen vergt steeds meer kennis en expertise om over de aanschaf, de modernisering en de instandhouding daarvan te beslissen en ze metterdaad te gebruiken.
- Het benodigde kennisniveau wordt direct bepaald door de ambities van Defensie als klant of gebruiker. Voor bijvoorbeeld het (bijdragen aan) de ontwikkeling van materieel is andere kennis noodzakelijk dan het kopen of gebruiken van een eindproduct.
- De voortschrijdende samenwerking van de Nederlandse krijgsmacht in het verband van de Navo en EU en de stijgende kosten van ontwikkeling en productie van defensiematerieel noodzakelijk tot samenwerking tussen de overheid en het bedrijfsleven, zowel in nationaal als in internationaal verband.
- Het beleid is gericht op het concentreren van kennisinvesteringen bij een beperkt aantal onderzoeksinstituten, waarvan TNO-Defensieonderzoek (met als instituten het Fysisch en Elektronisch Laboratorium, het Prins Maurits Laboratorium en Technische Menskunde) de belangrijkste is. Verder verrichten het NLR, het MARIN en andere onderzoeksinstituten van TNO ook onderzoek voor Defensie.

Groeiparaagraaf VBTB

De geoperationaliseerde beleidsdoelstellingen zullen zodanig worden geconcretiseerd dat de mate van doelbereiking zo veel mogelijk zichtbaar wordt. Dit wordt bereikt door een transparante beschrijving van de relevantie van de onderzoeksactiviteiten voor de militaire functies. Specifieke aandacht wordt daarbij gegeven aan de belangrijkste onderzoeksprogramma's die van start gaan of eindigen in het betreffende begrotingsjaar. In 2002 wordt de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het WEAG Research & Technology instrument geëvalueerd.

De prestatiegegevens van het beleidsartikel WOO zullen meer inzicht verschaffen in de effectiviteit van de wetenschappelijke onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten voor de Defensie-organisatie. Hiervoor is het noodzakelijk dat bij toekomstige evaluaties van afgeronde onderzoeksprogramma's op structurele wijze gegevens over de effectiviteit worden gegenereerd.

Door periodieke voortgangscontrole, inhoudelijke evaluatie van de onderzoeksresultaten en het meten van het gebruik van deze resultaten door de Defensie-organisatie wordt de betrouwbaarheid van de beleidsinformatie vergroot. Een goede implementatie van de Programma-Aansturing van Defensie-onderzoek bij TNO (PADT) is hiervoor een voorwaarde. In 2003 zal de eerste evaluatie van het PADT plaatsvinden.

2.4. DE NIET-BELEIDSARTIKELEN

Niet-beleidsartikel 70 Geheime uitgaven

Algemene doelstelling

Overeenkomstig artikel 19 van de Comptabiliteitswet 1976 en de regeling Rijksbegrotingsvoorschriften, is dit artikel bij het ministerie van Defensie aangewezen als het artikel waarop de geheime uitgaven worden verantwoord.

De budgettaire gevolgen van het beleid

De geheime uitgaven worden jaarlijks door de President van de Algemene Rekenkamer gecontroleerd. De financiële middelen die voor bovenstaande doelstelling ter beschikking staan, zijn opgenomen in de volgende tabel.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Verplichtingen (x € 1000)	499	499	499	499	499	499	499
Uitgaven (x € 1000)	499	499	499	499	499	499	499

Algemene doelstelling

In dit artikel worden primair de door het ministerie van Financiën toegekende bedragen voor zowel de loonbijstelling en de incidentele looncomponent als voor de prijsbijstelling, als nieuwe mutaties ondergebracht. Vervolgens worden deze bedragen over de (niet-) beleidsartikelen verdeeld. Op het artikelonderdeel Efficiencybesparingen/kwaliteitsverbetering worden de te realiseren besparingen als gevolg van maatregelen ter verbetering van de efficiency en de kwaliteit ingeboekt.

De budgettaire gevolgen van het beleid

De financiële middelen die voor bovenstaande doelstellingen tijdens de begrotingsjaren ter beschikking staan zijn in de volgende tabel opgenomen.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Verplichtingen (x € 1000)		131 245	181 763	155 472	154 514	181 405	157 685
Uitgaven							
Loonbijstelling		131 338	159 274	163 098	163 907	164 693	163 116
Prijsbijstelling		- 93	22 488	30 946	29 178	55 282	33 140
Efficiencybesparingen/ kwaliteitsverbeteringen				- 38 571	- 38 571	- 38 571	- 38 571
Onvoorzien							
Totale uitgaven (x € 1000)		131 245	181 763	155 472	154 514	181 405	157 685

Toelichting op de geraamde bedragen

Loonbijstelling

Dit betreft met name de tweede tranche van de door het Ministerie van Financiën uitgekeerde Loonbijstelling over 2001. Zodra, in het najaar 2001, het in juli afgesloten arbeidsvoorwaardenakkoord door de bonden is geaccepteerd, zullen deze bedragen worden verdeeld.

Prijsbijstelling

Naast enkele kleinere reserveringen betreft dit een centraal gereserveerde voorziening in het zogenaamde «schommelfonds». Met de in dit fonds opgenomen bedragen zal een beperkt deel van de verwachte hogere dollaruitgaven worden gefinancierd.

Efficiencybesparingen/kwaliteitsverbetering

Na verwerking van enkele kleinere bedragen naar aanleiding van het Interdepartementale beleidsonderzoek «Uitbesteding ondersteunende eenheden Defensie» en de verwerking ten gunste van dit artikel van € 6,8 miljoen als gevolg van structureel hogere ontvangsten, zijn de resterende bedragen voor 2001 en 2002 omgeslagen over de krijgsmacht delen.

De nog openstaande reeksen voor de jaren 2003 en verder zullen bij de Najaarsnota of bij de opstelling van de begroting 2003 verder worden ingevuld.

Niet-beleidsartikel 90 Algemeen

Doelstellingen

Voor dit niet-beleidsartikel gelden drie algemene doelstellingen, te weten:

- ondersteuning door het kerndepartement van de bewindslieden in hun contacten met het parlement, hun rol als lid van het Kabinet en bij het onderhouden van interdepartementale en internationale relaties;
- integrale sturing door het kerndepartement van de krijgsmachtdelen op hoofdlijnen;
- controle door het kerndepartement op de uitvoering van het beleid door de krijgsmachtdelen.

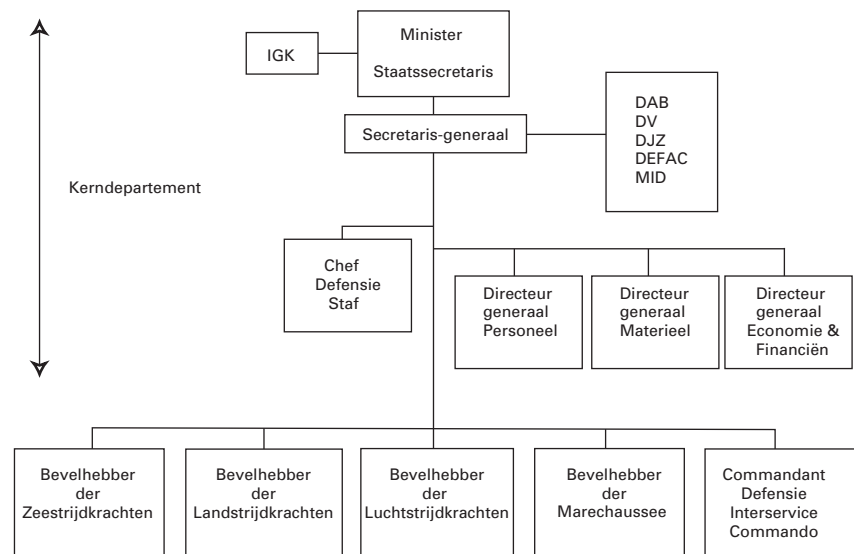
Activiteiten

Het kerndepartement ontwikkelt richtlijnen voor het beleid, zodat de krijgsmachtdelen in personeel en materieel opzicht voldoen aan criteria om de operationele doelstellingen te bereiken. De activiteiten van het kerndepartement omvatten:

- het voeren van het operationele beleid van Defensie; dit omvat leidinggevende en ondersteunende werkzaamheden ten behoeve van het kerndepartement en de krijgsmachtdelen;
- het er mede voor zorg dragen dat de krijgsmachtdelen kunnen voldoen aan de gestelde normen en randvoorwaarden;
- het voeren van een personeelsbeleid dat erop is gericht Defensie te allen tijde en in alle omstandigheden te doen beschikken over de gewenste aantallen voor hun taak berekend en gemotiveerd personeel;
- het voeren van materieelbeleid dat is gericht op de materieel-logistieke processen «voorzien in», «instandhouding» en «afvoeren»;
- het bevorderen en bewaken van de doelmatigheid van Defensie door het ontwikkelen en het uitvoeren van het financieel-economisch beleid en het toetsen van de rechtmatigheid van de bestedingen;
- het definiëren, initiëren en sturen van defensiebreed ICT-beleid door middel van centrale beleidsontwikkeling, planning en verantwoording.

Organisatie

De organisatie van het kerndepartement is weergegeven in onderstaand organogram. De Secretaris-Generaal is hierbij verantwoordelijk voor de kwaliteit en de samenhang van de advisering.

De budgettaire gevolgen van het beleid

De financiële middelen die ter beschikking staan voor het realiseren van de doelstellingen van het kerndepartement zijn in de volgende tabel opgenomen.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Verplichtingen (x € 1000)	146 762	176 635	143 816	144 570	147 809	154 402	155 047
Uitgaven (x € 1000)							
Apparaatsuitgaven	123 228	127 987	113 840	108 299	111 777	111 673	112 318
Programmauitgaven							
– Subsidies en bijdragen	13 337	23 508	16 922	14 063	14 063	14 063	14 063
– Departementsbrede uitgaven	15 635	20 417	15 343	20 551	28 401	28 666	28 666
Totale uitgaven	152 200	171 912	146 105	142 913	154 241	154 402	155 047
Ontvangsten (x € 1000)							
Totale ontvangsten	142 111	6 816	5 954	7 406	6 226	6 998	4 230

Programma-uitgaven

De programma-uitgaven bestaan enerzijds uit bijdragen aan andere departementen ter medefinanciering van door deze ministeries te bereiken (algemene) doelstellingen waarin een specifiek algemeen defensie-element is te onderkennen en uit subsidies aan instanties en instellingen die zich inzetten ten nutte van de gehele Defensie-organisatie.

De subsidies worden verstrekt ten behoeve van de buitengewone leerstoel militair recht aan de Universiteit van Amsterdam (€ 0,024 miljoen), de stichting Dienstverlening Veteranen (€ 5,190 miljoen), de Stichting Maatschappij en Krijgsmacht (€ 0,247 miljoen), de Stichting Koepelorganisatie militaire tehuizen (€ 0,935 miljoen), Comité international de médecine et de pharmacie militaires (€ 0,002 miljoen), Defensie vrouwen-netwerk (€ 0,005 miljoen), Nederlandse reservisten (€ 0,045 miljoen), Stichting Homoseksualiteit en Krijgsmacht (€ 0,025 miljoen), Stichting Nationaal Katholiek Thuisfront (€ 0,011 miljoen), Stichting Protestant Interkerkelijk Thuisfront (€ 0,023 miljoen) en het Veteranen-platform (€ 0,144 miljoen).

De belangrijkste bijdragen betreffen bijdragen aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen voor de Stichting bijzondere scholen voor onderwijs op algemene grondslag (€ 3,948 miljoen) en voor de Stichting Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen Clingendael (€ 0,798 miljoen).

Daarnaast worden programma-uitgaven gedaan die ten gunste van het gehele departement komen, zoals voorlichtingsuitgaven en schadevergoedingen. Deze uitgaven worden om doelmatigheidsredenen centraal geraamd.

Ontvangsten

De ontvangstenraming van de centrale organisatie beslaat voornamelijk verrekeningen van uitgaven met derden.

3. BEDRIJFSVOERING

Ten behoeve van de verdere verbetering van de bedrijfsvoering worden bij Defensie de volgende activiteiten genomen.

VBTB in 2002

De algemene doelstelling van VBTB is het ten behoeve van de Staten-Generaal en de defensieleiding verbeteren van het inzicht in de beleidsrealisatie en de relatie tussen doelstellingen, activiteiten en middelen. Het ministerie van Defensie wil hiermee tevens komen tot het versterken van de transparantie en de resultaatgerichte besturingswijze binnen de Defensie-organisatie. VBTB sluit hiermee aan bij de ontwikkelingen van het Beleid Bedrijfsvoering Defensie 2000 (BBD-2000).

Om alle aspecten van VBTB bij Defensie voor te bereiden en te implementeren is, naast de bestaande lijnstructuren, een tijdelijk projectbureau werkzaam. Dit bureau maakt gebruik van bestaande overlegstructuren met de diverse beleidsterreinen. Werkzaamheden voor VBTB worden uitgevoerd in overleg en in samenwerking met de beleidsterreinen. Een defensiebrede Adviesgroep voorziet alle VBTB-producten ten behoeve van de minister van een gemeenschappelijk advies. Het project VBTB bij Defensie omvat voor 2002 de volgende uit te voeren activiteiten:

- de begrotingsindeling 2002 van Defensie wordt geëvalueerd en waar nodig aangepast ten behoeve van het opstellen van de begroting 2003.
- richtlijnen worden verstrekt om te komen tot het jaarverslag over 2002 in VBTB-format.
- de in de begroting opgenomen geoperationaliseerde doelstellingen en prestatiegegevens voor de beleidsartikelen worden in 2002 verder uitgewerkt en aangescherpt volgens de aangegeven groeitrajecten.
- de interne planning- en controlcyclus wordt geëvalueerd en waar nodig aangepast aan de VBTB-eisen.
- de beschrijving van het bedrijfsvoeringsbeleid voor Defensie wordt aangepast aan de wijzigingen die uit VBTB voortvloeien.
- de betrouwbaarheid van de beleidsinformatie wordt verder gewaarborgd door het standaardiseren van begrippen, het aanpassen van procesbeschrijvingen, administratieve organisatie en regelgeving en door gebruik van de auditfunctie en interne controle.
- de defensie-pilot voor de Mededeling over de Bedrijfsvoering zal worden vervolgd, zodat in de verantwoording 2001, wederom een mededeling zal worden opgenomen. De totstandkoming en onderbouwing van de Mededeling over de Bedrijfsvoering sluit aan bij de bij de organisatiestructuur en planning- en controlcyclus van Defensie. Op basis van de deelmededelingen van de bevelhebbers van de krijgsmacht delen, de plaatsvervangend Secretaris-generaal en Commandant Dico, de rapportage van de Defensie-accountantsdienst en de resultaten van de audits, geeft de minister met de Mededeling over de Bedrijfsvoering inzicht in de mate waarin de bedrijfsvoering wordt beheerst.
- de Defensie-organisatie wordt door middel van verschillende vormen van communicatie verder doordrongen van de implicaties van het invoeren van VBTB en van de voordelen die ermee kunnen worden bereikt.

Financieel- en materieelbeheer

Onder regie van een Task Force wordt er alles aan gedaan de door de Algemene Rekenkamer geconstateerde «ernstige tekortkomingen» in het financieel- en materieelbeheer in het jaar 2001 om te buigen. De maatregelen en verbeteractiviteiten moeten leiden tot een eindresultaat waarover niet alleen de Defensie-accountantsdienst begin 2002, maar ook de Algemene Rekenkamer een positief oordeel velt.

De medio 2001 ingestelde Task Force heeft voorts de opdracht bestuurlijke en organisatorische maatregelen te nemen die nodig zijn om een ordelijk en controleerbaar financieel- en materieelbeheer te waarborgen. In het jaar 2002 moeten deze maatregelen in de organisatie geborgd zijn.

Voor het jaar 2002 zullen voor het financieel- en materieelbeheer normen en criteria gelden die in een specifiek voor Defensie in 2001 vast te stellen baseline financieel- en materieelbeheer worden opgenomen. Deze specifieke baseline betreft een verdiepingsuitwerking van de in hoofdlijnen vastgestelde rijksbrede baseline. De normen en criteria die de eigen controllers, de Defensie-accountantsdienst en de Algemene Rekenkamer voor financieel- en materieelbeheer hanteren moeten vooraf aan alle verantwoordelijken binnen Defensie duidelijk zijn.

Informatievoorziening

In 2002 wordt uitvoering gegeven aan het in 2001 opgestelde Beleidsplan Informatie Voorziening (IV-beleidsplan). Dit plan vormt de IV-beleidsagenda gedurende de periode 2001–2011. In dit plan wordt de relatie tussen de besturing en de bedrijfsvoering enerzijds en de daartoe noodzakelijke informatievoorziening (IV) anderzijds, benadrukt. Dit vertaalt zich in de overgang van de puur functioneel gerichte IV naar een combinatie van verticale IV (functionele integratie) en horizontale IV (bedrijfsgerichte integratie). De verticale IV ondersteunt de aansturing en coördinatie op hoofdlijnen binnen een functioneel gebied (personeel, financiën, materieel, logistiek en operatiën). De horizontale IV, die alle functiegebieden omvat, stelt de leidinggevenden op alle niveaus in staat hun integrale verantwoordelijkheid waar te maken. Vooral een betrouwbare horizontale IV, die in managementinformatie voorziet, is belangrijk voor de sturing en verantwoording.

Met het IV-plan wordt onder meer het commentaar uit diverse (externe) rapportages, dat de inrichting van de IV geen gelijke tred heeft gehouden met de eisen die worden gesteld aan de besturing en de bedrijfsvoering, ondervangen. Zowel de Inspecteur-Generaal van de Krijgsmacht in zijn jaarverslag over het jaar 2000 als de President van de Algemene Rekenkamer in zijn rechtmatigheidonderzoek 2000 hebben die kritiek geuit. Ook voor de verbetering van het financieel- en materieel beheer, de invoering van VBTB en op termijn de invoering van het baten-lastenstelsel is het essentieel dat de informatievoorziening zodanig is ingericht dat de besturing en bedrijfsvoering adequaat worden ondersteund. De overgang naar deze inrichting van de IV met de daarbij behorende systemen zal zorgvuldig aan de hand van een beheersbaar traject verlopen. Hierbij wordt een groot beroep gedaan op de flexibiliteit van de organisatie. Uitvoering van het IV-plan vergt de inzet van deskundig ICT-personeel en legt een groot beslag op financiële middelen. In de inleiding op de beleidsartikelen is ingegaan op de defensiebrede financiële consequenties van het IV-plan.

Competitieve Dienstverlening (CDV)

CDV heeft zich een vaste plaats verworven in planning en control bij Defensie. Een aanbestedingsbeleid is vastgesteld en interne procedures zijn zodanig aangepast dat de diverse projecten voor CDV zich als het ware vanzelf aandienen. Er zijn analyses uitgevoerd van diverse projecten, zoals hydrografische schepen, wissellaadsystemen en trekker-opleggers. Nu lopen onderzoeken naar telematicadiensten (geleverd door DTO) en naar mechanisch en elektronisch onderhoud bij de Koninklijke Landmacht. Naar verwachting zullen hieraan in 2002 worden toegevoegd: civiele ingenieursdiensten (geleverd door de Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen), hoger onderhoud aan vliegtuigen en helikopters (geleverd door het hoger onderhoudsbedrijf Koninklijke Luchtmacht) en werving en selectie (geleverd door de dienst Defensie Werving en Selectie). Voor 2001 en 2002 is een taakstellende korting voor CDV bij de beleidsterreinen toegepast. Voor de daaropvolgende jaren is invulling afhankelijk van de lopende CDV-trajecten. Onderstaand is de nog resterende in te vullen taakstelling zichtbaar gemaakt.

CDV taakstelling/efficiencybesparing	2001	2002	2003	2004	2005	2006
bedragen x € 1 miljoen			39	39	39	39

4. BATEN-LASTEN DIENSTEN

4.1 Defensie Telematica Organisatie

Algemene informatie

De Defensie Telematica Organisatie (DTO) is het facilitaire ICT-bedrijf van het Ministerie van Defensie. DTO is per 1 september 1997 opgericht en opereert vanaf 1 januari 1998 als baten-lasten dienst.

De primaire markt van DTO wordt gevormd door het Ministerie van Defensie. Vanaf 2001 is het DTO door de voorzitter van de Bestuursraad ook toegestaan producten en diensten te leveren aan afnemers binnen de Rijksoverheid en de Navo (de zogenaamde «tweedenmarkt»). DTO richt zich daarbij in eerste instantie op de sectoren openbare orde en veiligheid van de Rijksoverheid.

In het kader van de Competitieve Dienstverlening zal een onderzoek worden uitgevoerd naar de mogelijkheden om telematicadiensten welke thans door DTO worden geleverd, uit te plaatsen. De kamer zal hierover binnen afzienbare tijd over worden geïnformeerd.

Producten en diensten van de DTO

De producten en diensten die DTO aanbiedt betreffen:

- *Advies en Ontwikkeling*
Advies met betrekking tot specificatie, ontwikkeling, verwerving, invoering, beheer, exploitatie, mogelijkheden en toepassing van ICT-middelen, -systemen en -infrastructuren. Verder betreft dit de ontwikkeling, integratie en modificatie van ICT-infrastructuren, -systemen, -applicaties en gegevensbanken.
- *Beheer/exploitatie*
Het uitvoeren van het technisch, functioneel en applicatiebeheer van de eigen telematica- en IT-infrastructuur en systemen. Tevens wordt, op basis van te maken afspraken, het technisch beheer en de exploitatie van ICT-infrastructuren en -systemen van afnemers uitgevoerd.
- *Elektronisch transportnetwerk*
Dit omvat communicatiefaciliteiten voor spraak, data en video, evenals de toegang tot externe netwerken.
- *Generieke diensten*
De diensten en applicaties voor algemeen gebruik die op of via de telematica-infrastructuur geleverd kunnen worden, zoals kantoorautomatisering, «electronic mail», internetdiensten en informatiegidsen.
- *Overige producten en diensten*
De producten en diensten in de sfeer van opleiding, installatie en verhuur/verkoop van telematicamiddelen.

Organisatie

De hoofdvestiging van DTO bevindt zich in Den Haag. De overige vestigingen zijn in Rijswijk, Soesterberg, Den Helder en Maasland. Daarnaast bevindt zich in Woensdrecht een uitwijkcentrum.

Met het oog op een betere dienstverlening en een doorzichtiger kostenstructuur (en daarmee beheersbaarheid van de organisatie) is per 1 januari 2001 de oude divisiestructuur vervangen door een business- en serviceline organisatie. De klanten zijn gegroepeerd per kerncompetentie en toebedeeld aan één van de volgende businesslines: Onderhoud en Logistiek, Bedrijfsvoering en Ondersteunende processen, Personeelszorg Organisatie en Opleiding, Openbare orde en Veiligheid en Operatiën. Een businessline is verantwoordelijk voor een integraal verkoopresultaat (zowel omzet als kosten). De businesslines betrekken producten en diensten, tegen intern tarief, van de, niet voor de klant zichtbare, serviceslines (Beheerdiensten, Ontwikkelingsdiensten, Werkplekdiensten, Opleidingen, ICT / Infra / Productontwikkeling). Dit leidt tot een aanzienlijke verbetering van het zicht op de interne goederenstromen en de daaraan gerelateerde kosten. De door DTO geleverde producten en diensten zijn na het invoeren van de businessline – serviceline organisatie ongewijzigd gebleven.

Doelmatigheid

De producten en diensten die DTO levert worden verrekend op basis van tarieven. De tarieven worden jaarlijks op voordracht van de Directeur DTO vastgesteld door de Commandant van het Defensie Interservice Commando (Dico). Deze tarieven zijn gebaseerd op de integrale kosten van DTO en concurrerende marktprijzen.

DTO is een omzet- en resultaatverantwoordelijke organisatie zonder winstoogmerk en moet zijn opbrengsten halen uit de verkoop van producten en diensten, waarbij de totale kosten uit de opbrengsten moeten worden gedekt. Tussen DTO en de beleidsterreinen bestaat een zakelijke relatie. Door daadwerkelijke verrekening treedt regulering op van vraag en aanbod. Tevens bestaat voor de krijgsmacht delen (in bepaalde mate) de mogelijkheid diensten uit de vrije markt te betrekken. Deze (interne) marktwerking vormt een belangrijke prikkel voor de effectiviteit en efficiency bij DTO.

Doelstellingen 2002

DTO streeft naar een toename van de omzet met € 41,4 miljoen in de periode van 2002 tot en met 2006 bij de producten- en diensten van Beheer-/exploitatie door middel van het verder implementeren en beheren van de algemene standaard voor kantoorautomatisering bij Defensie (LAN2000). Daarnaast is onderkend dat de ICT-dienstverlening in het algemeen, en de ontwikkeling en het onderhoud van privacy-gevoelige en top level security systemen in het bijzonder, steeds kostbaarder worden. Daarbij gaat het veelal om «core business» systemen voor de defensieklanten van DTO. Om de kosten van ontwikkeling en beheer zoveel mogelijk te spreiden is er voor gekozen om de markt van DTO voor dit soort systemen, naast Defensie, te verbreden naar die sectoren van de Rijksoverheid die eveneens afhankelijk zijn van soortgelijke extra veilige (informatievoorzienings-)systemen.

De begroting van baten en lasten van de baten-lastendienst DTO

(bedragen x € miljoen)

	reali- satie	vermoedelijke uitkomsten					
	2000 ¹⁾	2001 ²⁾	2002	2003	2004	2005	2006
Baten							
Opbrengst moederdepartement	198,2	240,7	246,8	252,9	259,2	265,7	272,3
Opbrengst overige departementen	3,8	9,2	11,4	14,2	17,7	21,9	27,2
Opbrengst derden							
Rentebaten							
Buitengewone baten	7,1						
Exploitatiebijdrage							
Totaal baten	209,1	249,9	258,2	267,1	276,9	287,6	299,5
Lasten							
Apparaatskosten							
– personele kosten	117,9	144,6	150,3	156,3	163,1	170,5	178,7
– materiële kosten	68,2	77,5	80,0	82,9	85,9	89,2	92,9
Rentelasten	5,0	4,5	5,5	5,8	5,8	5,9	5,9
Afschrijvingskosten							
Materieel	12,6	16,6	17,2	17,1	16,9	16,8	16,7
Immaterieel	2,5	2,7	2,7	2,8	2,9	3,0	3,1
Dotaties voorzieningen	0,5	0,5					
Buitengewone lasten	5,9						
Totaal lasten	212,6	246,4	255,7	264,9	274,6	285,4	297,3
Saldo van baten en lasten	– 3,5	3,5	2,5	2,2	2,3	2,2	2,2

¹⁾ Realisatie

²⁾ Vermoedelijke uitkomsten

Toelichting per post

BATEN

Opbrengsten moederdepartement

Bij de opbrengsten van het moederdepartement en overige departementen is rekening gehouden met ongewijzigde tarieven.

Waar mogelijk worden tarieven marktconform naar beneden bijgesteld. Op dit moment wordt het echter, met het oog op de grootschaligheid van de ontwikkeling van de omzet, de spreiding van beheer- en ontwikkelkosten, en de financiële risico's, niet verstandig geacht de op zich wenselijke tariefsverlagingen in de meerjarige financiële reeks te verwerken.

Ten opzichte van het vermoedelijk beloop in 2001 zijn de komende jaren per productgroep de volgende belangrijke omzetontwikkelingen (en gerelateerde kostenontwikkelingen) te verwachten.

- *Beheer/exploitatie*
De opwaartse bijstelling van de omzet (en kosten) ten opzichte van de omzetreeks in de begroting 2001 wordt voor een deel veroorzaakt door de doorwerking van de overheveling van ICT-taken door de Koninklijke Landmacht aan DTO. Daarnaast is de aan de defensiebrede kantoor-automatisering (het project LAN2000) gerelateerde omzet sterker toegenomen dan werd verwacht. De hiermee gepaard gaande extra omzet en kosten ten opzichte van 2001 lopen op tot ongeveer € 11 miljoen in 2006.
- *Advies/Ontwikkeling*
Het aanbieden van diensten die nu door civiele marktpartijen aan Defensie worden geleverd leidt tot een doorwerking in de financiële reeks oplopend tot ongeveer € 9 miljoen in 2006.
- *Elektronisch transportnetwerk*
De verdere overheveling van ICT-taken van de Koninklijke Landmacht naar DTO leidt tot een doorwerking in de financiële reeks die oploopt tot ongeveer € 11 miljoen in 2006. Het gaat daarbij zowel om beheerstaken in het kader van LAN2000 als om de autonome groei van data- en spraakverkeer. Dit leidt naar verwachting tot een verdere toename van het gebruik van het elektronisch transport netwerk (ETN).

Procentuele omzetverdeling van de opbrengsten van het moederdepartement en overige klanten

Klanten	Omzetaandeel
Koninklijke Marine	15%
Koninklijke Landmacht	49%
Koninklijke Luchtmacht	14%
Koninklijke Marechaussee	3%
Centrale Organisatie	9%
Defensie Interservice Commando	6%
Overige klanten	4%
Totaal	100%

Opbrengsten overige departementen

Het leveren aan afnemers binnen de Rijksoverheid (exclusief Defensie) en de Navo van extra beveiligde informatiesystemen en verbindingen (*Beheer/exploitatie*) die wordt doorgevoerd met het oog op verbreding van het economisch draagvlak, leidt tot een doorwerking in de financiële reeks die oploopt tot ongeveer € 27,2 miljoen in 2006.

LASTEN

Personele kosten

Personeelssterkte van de baten-lastendienst DTO (gemiddeld per jaar, in vte'n)

Organisatie-eenheid	2000 ¹⁾	2001 ²⁾	2002	2003	2004	2005	2006
Militair personeel	144	237	246	256	273	292	313
Burgerpersoneel	1 208	1 618	1 682	1 752	1 870	2 001	2 146
Totaal DTO-personeel	1 352	1 855	1 928	2 008	2 143	2 293	2 459
Inhuur personeel	411	344	357	372	372	372	372
Totaal	1 763	2 199	2 285	2 380	2 515	2 665	2 831

¹⁾ Realisatie

²⁾ Vermoedelijke uitkomsten

Ten gevolge van de integratie van de ICT-afdelingen van de Koninklijke Landmacht (de KTO's) per 1 januari 2001 is de personele omvang van DTO substantieel toegenomen. Voor een deel blijft DTO afhankelijk van ingehuurd personeel. De kosten daarvan stijgen voor de ICT-branche exponentieel. Deze inhuur betreft zowel inhuur op vacatures als inhuur op projectbasis van kennis, waarover DTO niet standaard beschikt. DTO blijft er naar streven het aantal inhuurkrachten te verminderen. Door de schaarste op de arbeidsmarkt, met name in de automatiseringsbranche, in combinatie met de geboden arbeidsvoorwaarden, is dit echter tot dusver nauwelijks gelukt. Om het «commitment van DTO» dienaangaande tot uitdrukking te brengen, is in de personeelsreeks vanaf 2003 niettemin een stabilisatie van de inhuur opgenomen.

Materiële kosten

De vertrekpunten voor de ontwerpbegroting 2002 zijn de extrapolatie van de realisatie 2000 en het vermoedelijk beloop 2001. De begroting 2001 was gebaseerd op enkele veronderstellingen die, gelet op de koers die DTO nu vaart, niet meer valide zijn. Er is sprake van een significant hogere omzet in handelsgoederen en van contracten met derden en diensgevolg van de directe kosten. Daarnaast stijgen de directe kosten als gevolg van hogere huurkosten van datcommunicatielijnen. De verkoopkosten vallen vooral als gevolg van een overheveling van het budget advertentiekosten (personele kosten) hoger uit. De algemene kosten stijgen door een toeneming van de vervoerskosten na de integratie van de KTO's alsmede door toegenomen detachingswerkzaamheden. De kosten Hardware/Software vallen lager uit ten gevolge van een geringere stijging van behoordiensten dan geraamd was in de begroting 2001.

Materiële exploitatiekosten baten-lastendienst Defensie Telematica Organisatie

(bedragen x € 1 000)

	2000 ¹⁾	2001 ²⁾	2002	2003	2004	2005	2006
Directe kosten	31 541	27 921	28 746	29 639	30 615	31 690	32 885
Huisvestingskosten	4 951	6 693	7 106	7 553	8 041	8 578	9 175
Kantoorkosten	2 673	3 272	3 520	3 788	4 080	4 403	4 762
Verkoopkosten	800	2 808	2 890	2 980	3 077	3 185	3 304
Algemene kosten	38	3 415	3 580	3 759	3 954	4 169	4 408
Kosten hard- en software	28 137	33 404	34 229	35 122	36 098	37 173	38 368
Totaal	68 140	77 513	80 070	82 840	85 865	89 198	92 900

¹⁾ Realisatie

²⁾ Vermoedelijk beloop

Rentelasten

Door een cumulatieve toename van de jaarlijks voor investeringen te lenen bedragen, treedt gedurende de begrotingsperiode een toename van de verschuldigde rentelasten op.

Afschrijvingen activa

Op de vaste activa worden op jaarbasis de volgende afschrijvingstermijnen toegepast.

Immateriële vaste activa

- licenties 5 jaar

materiële vaste activa

- grond –
- gebouwen, glasvezel 30 jaar
- terreinen (bestrating) 10 jaar
- machines en installaties 8 jaar
- computer apparatuur 3–10 jaar
- overige bedrijfsmiddelen 4–5 jaar

Dotaties aan voorzieningen

Voor de jaren 2002 tot en met 2005 zijn jaarlijkse dotaties voor assurantie-kosten opgenomen. Er wordt vanuit gegaan dat de werkelijke uitgaven aan verzekeringen over een groot aantal jaren gelijk zullen zijn aan de opgenomen dotaties.

Saldo baten en lasten

Het saldo van baten en lasten is gebaseerd op een «marge» van ongeveer 1%. Dit is een minimale marge ter compensatie van financiële «tegenval-lers». Afsproken is dat, wanneer als gevolg van het aanhouden van deze marge het vermogen boven de 5% van de omzet over de afgelopen drie jaren uitkomt, het overschot wordt uitgekeerd aan het moederde-partement.

Kasstroomoverzicht

Bedragen x € 1 miljoen

	2000 ¹⁾	2001 ²⁾	2002	2003	2004	2005	2006
1. Rekeningen courant RHB 1 januari	44,1	12,8	17,1	24,4	25,2	26,9	28,4
2. Totaal operationele kasstroom	- 0,8	17,2	22,4	22,1	22,1	22,0	21,9
3a. totaal investeringen	- 12,6	- 25,4	- 19,5	- 19,5	- 19,5	- 19,5	- 19,5
3b. totaal boekwaarde des-investeringen							
3. Totaal investeringskasstroom	- 12,6	- 25,4	- 19,5	- 19,5	- 19,5	- 19,5	- 19,5
4a. -/- eenmalige uitkering aan moederdepartement	- 112,7		- 0,3	- 1,2	- 1,9	- 1,8	- 1,7
4b. +/- eenmalige storting door het moederdepartement				-	-	-	-
4c. -/- aflossingen op leningen	- 13,8	- 12,9	- 14,8	- 20,1	- 18,5	- 18,8	- 20,1
4d. +/- beroep op leenfaciliteit	108,6	25,4	19,5	19,5	19,5	19,6	19,5
4. Totaal financieringskasstroom	- 17,9	12,5	4,4	- 1,8	- 0,9	- 1,0	- 2,3
5. Rekening courant RHB 31 december (=1+2+3+4)	12,8	17,1	24,4	25,2	26,9	28,4	28,5

¹⁾ Realisatie

²⁾ Vermoedelijke uitkomsten

Toelichting bij het kasstroomoverzicht DTO

Operationele kasstroom

Hieronder zijn het resultaat en de balansmutaties verantwoord die het gevolg zijn van de reguliere bedrijfsvoering. Naast het saldo van baten en lasten wordt een belangrijk onderdeel hiervan gevormd door de afschrijvingen (zie hiervoor de betreffende toelichting onder «Lasten»).

Investeringskasstroom

Het investeringsbedrag voor 2001 is exceptioneel hoog vanwege de overdracht van de KTO's aan DTO per 1 januari. Als gevolg hiervan worden diverse vaste activa overgenomen. Voor 2002 en volgende jaren wordt uitgegaan van een gelijkblijvend investeringsniveau van € 20 miljoen. Dit betreft voornamelijk vervangingsinvesteringen.

Financieringskasstroom

- *Uitkering aan moederdepartement.* Voor de begrotingsperiode is opgenomen de uitkering naar aanleiding van de maximalisering van het eigen vermogen op 5% van de gemiddelde jaaromzet.
- *Aflossing op leningen.* De bedragen die hier zijn verantwoord betreffen de aflossingen van de aangegane vermogensconversie en leningen om investeringen te bekostigen.
- *Beroep op leenfaciliteit.* Hieronder zijn de door DTO bij het ministerie van Financiën geleende bedragen verantwoord. In 2001 en verdere jaren betreft het alleen de leningen voor investeringen.

Overzicht vermogensontwikkeling

Bedragen x € 1 000

	2000 ¹⁾	2001 ²⁾	2002	2003	2004	2005	2006
Eigen vermogen per 1/1	9 632	6 106	9 610	11 834	12 920	13 369	13 859
Saldo van baten en lasten	- 3 526	3 505	2 491	2 262	2 306	2 275	2 260
Directe mutaties in het eigen vermogen							
- uitkering aan moederdepartement			- 267	- 1 176	- 1 857	- 1 785	- 1 719
- expl.bijdrage door moederdep.							
- overige mutaties							
Eigen vermogen per 31/12	6 106	9 610	11 834	12 920	13 369	13 859	14 400

¹⁾ Realisatie.

²⁾ Vermoedelijk beloop.

Kengetallen

De volgende kengetallen geven informatie over de verwachte ontwikkelingen op de korte en de middellange termijn.

Kengetallen DTO	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Omzet per medewerker (x € 1 000)	114	113	113	112	110	108	106
Resultaatmarge	- 2,4%	1,4%	1,1%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%

Omzet per medewerker

De omzet per medewerker is exclusief eventuele tariefmutaties per medewerker, maar inclusief ingehuurd personeel. Voor de planperiode wordt een geringe daling van dit kengetal voorzien. Dit is gebaseerd op de veronderstelling dat zich een relatieve stijging van het aandeel van de arbeidsintensieve diensten (bijvoorbeeld werkplekbeheer) ten opzichte van het aandeel van de kapitaalsintensieve producten zal voordoen.

Resultaatmarge

De resultaatmarge is het saldo van baten en lasten ten opzichte van de opbrengsten. Dit beweegt zich, zoals eerder gesteld, rond de 1%.

4.2 Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen

Algemene informatie

De Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen (DGW&T) is de vastgoedbeheerder van Defensie die het onroerend goed effectief en op maatschappelijk verantwoorde wijze inricht en beheert. De Dienst geeft deskundige adviezen en treedt op als intermediair die de ruimtelijke belangen van de klanten binnen Defensie waarborgt. DGW&T staat de klanten bij in hun zorg voor de beschikbaarheid en bruikbaarheid van het vastgoed.

Het bij Defensie in beheer zijnde onroerend goed heeft een herbouwwaarde van ongeveer € 12 miljard. Het budget dat jaarlijks door Defensie aan nieuwbouw en onderhoud wordt besteed bedraagt ongeveer € 318 miljoen.

De markt van de DGW&T is vrijwel volledig de Defensiemarkt. De bedrijfsvoering van de DGW&T is gericht op het behoud van het aandeel op die markt, door diensten te leveren met een zo gunstig mogelijke prijs-/kwaliteitverhouding.

Taken van de DGW&T

Door de DGW&T worden onderstaande taken verricht:

- a. het waarborgen dat de krijgsmachtdelen ook onder niet-vredesomstandigheden kunnen beschikken over het onroerend goed dat nodig is voor de uitoefening van hun operationele en logistieke taken. Onder deze taakuitoefening valt ook de ondersteuning van operaties van delen van de krijgsmacht in bondgenootschappelijk- en VN-verband.
- b. binnen Defensie vervult DGW&T de rol van vastgoedbeheerder en ingenieursbureau. Als vastgoedbeheerder biedt de DGW&T diensten aan op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu en juridisch beheer, technisch beheer en gebruikssteun (inclusief storingsdienst). Als

ingenieursbureau is de DGW&T actief op de gebieden van nieuwbouw realisatie, groot onderhoud en daarmee samenhangend onderzoek en advies.

- c. de DGW&T is als uitvoerende dienst belast met beleidsvoorbereidende, belangenbehartigende en adviserende taken op het gebied van vastgoedbeheer, bouwbeleid en ruimtelijke ordening en milieu.

Organisatie

De Bestuursraad DGW&T staat onder voorzitterschap van de Commandant Dico en bestaat voorts uit vertegenwoordigers van de bevelhebbers van de krijgsmachtdelen. De Bestuursraad houdt toezicht op de realisatie van de beleidsplannen en keurt de begroting en de jaarstukken van de DGW&T goed.

In het kader van een schaalvergrotingsoperatie wordt tot 2002 het aantal regionale directies in Nederland teruggebracht van zes naar drie. De regionale directie Duitsland blijft bestaan. De DGW&T zal ook in gereorganiseerde vorm zijn opgebouwd uit twee management-niveaus (centrale directie en regionale directies). De regionale directies zijn relatief zelfstandige business units.

Doelmatigheid

De DGW&T is een resultaatverantwoordelijke organisatie en moet zijn opbrengsten halen uit de verkoop van diensten. De totale apparaatskosten moeten uit de opbrengsten worden gedekt.

Tussen de DGW&T en de krijgsmachtdelen bestaat een zakelijke relatie. Hierdoor treedt regulering op van vraag en aanbod. Tevens bestaat voor de krijgsmachtdelen op beperkte schaal de mogelijkheid diensten uit de vrije markt te betrekken. Deze marktwerking draagt bij aan vergroting van de efficiency.

De regionale directies van DGW&T zijn resultaatverantwoordelijk. Dit wordt onder andere zichtbaar uit een vergaande delegatie van taken en bevoegdheden aan de regionale directies, waarbij de bemoeienis van de centrale directie met de uitvoering is teruggedrongen. Het beleid en het te verwachten resultaat van de business-units worden vastgelegd in afzonderlijke businessplannen. Deze vormen de basis van de managementcontracten die jaarlijks worden afgesloten tussen de directeur DGW&T en de regionale directeuren. Door middel van rapportages die periodiek aan de directeur DGW&T worden aangeboden leggen de regionale directies verantwoording af. Binnen de DGW&T wordt voortdurend aandacht besteed aan verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening.

Doelstellingen

In 2002 streeft DGW&T een aantal doelstellingen na. Er moet een licht positief bedrijfsresultaat gerealiseerd worden, bij een ordelijk financieel beheer. De realisatie daarvan moet samengaan met het bereiken van een klanttevredenheid van minimaal een 7. Die score moet worden gehaald in het te houden klanttevredenheidonderzoek. Daarnaast stelt DGW&T zich ten doel dat voor het onderwerp medewerkerstevredenheid, te meten in een medewerkersopinie-onderzoek, minimaal een 6,6 wordt gehaald. Bij zowel het klant- als het medewerkersopinie-onderzoek wordt een respons van 75% ten doel gesteld.

De begroting van de baten en lasten van de baten-lastendienst DGW&T

Bedragen x € 1 miljoen	2000 ¹⁾	2001 ²⁾	2002	2003	2004	2005	2006
BATEN							
Opbrengst moederdepartement	78,4	85,8	83,3	81,3	78,7	79,6	78,9
Opbrengst overige departementen	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Opbrengst derden	0,9	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Rentebaten	0,1						
Bijzondere baten	1,5						
Mutatie onderhanden werk	- 0,1						
Totaal baten	80,9	87,0	84,5	82,5	79,9	80,8	80,1
LASTEN							
Apparaatskosten							
* personeelskosten	65,8	66,5	61,3	57,4	53,1	52,5	50,4
* materiële kosten	9,6	13,9	15,9	17,0	17,3	17,9	17,9
Rentelasten	1,2	2,7	3,2	3,9	5,2	6,1	6,1
Afschrijvingskosten							
* materieel	2,5	2,5	2,7	2,8	2,9	2,9	4,3
* immaterieel							
Dotaties voorzieningen	1,9	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Bijzondere lasten	1,7						
Buitengewone lasten							
Totaal lasten	82,7	86,1	83,6	81,6	79,0	79,9	79,2
Saldo van baten en lasten	- 1,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9

¹⁾ Realisatie

²⁾ Vermoedelijke uitkomsten

Toelichting per post

BATEN

Opbrengsten moederdepartement

De omzetcijfers blijven een dalende tendens vertonen. De verwachting is namelijk dat tot en met het jaar 2002 sprake is van een flinke werklust, onder meer door te verwachten wijzigingen in de infrastructuur bij de krijgsmacht-delen. In de periode daarna wordt echter weer een daling verwacht.

Een oorzaak voor de meerjarig gestegen omzet ten opzichte van de vorige begroting is de verhoging van de tarieven voor ingenieursdiensten (nieuwbouw) met drie procentpunten in 2001. Deze verhoging is noodzakelijk in verband met de stijging van de loonkosten en een aantal andere autonome kostenontwikkelingen, waaronder de exploitatie van het nieuwe Defensiebrede computernetwerk LAN2000. Het effect van deze tariefswijziging op de omzet is ongeveer € 7 miljoen. Daardoor zal de omzet uiteindelijk niet zo ver dalen als in de vorige begroting geraamd is.

Voorts neemt de omzet toe in verband met de door de Koninklijke Marechaussee te betalen gebruikersvergoeding (rente en aflossing) voor de nieuwe huisvesting op Schiphol. DGW&T verwerft hiervan het economische eigendom. Het nieuwbouwproject zal naar verwachting in 2005 zijn afgerond.

De verdeling van de opbrengsten van het moederdepartement naar de krijgsmachtdelen en andere is als volgt:

(in procenten)	Ingenieurs- diensten	Vastgoed- diensten	Overige dienst- verlening	Totaal
Koninklijke Marine	7%	6%	0%	13%
Koninklijke Landmacht	20%	24%	1%	45%
Koninklijke Luchtmacht	12%	15%	0%	27%
Koninklijke Marechaussee	2%	1%	2%	5%
Overige klanten	2%	4%	4%	10%
	43%	50%	7%	100%

Opbrengst overige departementen

De opbrengsten van overige departementen (de zogenaamde tweeden) worden verkregen door op beperkte schaal diensten te verlenen aan de Rijksgebouwendienst en de centrale opvang asielzoekers (COA).

Opbrengst derden

De verkoop van bestekken ten behoeve van aanbestedingen levert *omzet van derden* (aannemers) op. De stijging die bij de omzet in deze klantengroep te zien is, is het gevolg van een aanscherping van de definitie van klantengroepen zoals de DGW&T die hanteert. De omzet uit activiteiten van de DGW&T in Budel wordt aan de Duitse overheid in rekening gebracht. Deze werden in het verleden verantwoord onder de opbrengsten van het moederdepartement. Hetzelfde geldt voor werkzaamheden voor de Defensie Pijpleiding Organisatie (DPO).

LASTEN

Personele kosten

De ten opzichte van de vorige begroting gestegen personeelskosten zijn een gevolg van een aantal ontwikkelingen. De meerjarig minder sterk dalende afzet dan in de vorige begroting was gepland, leidt ook tot een minder sterk dalende capaciteitsbehoefte. Daarnaast zijn de kosten van het ambtelijk personeel met ongeveer 4% gestegen ten opzichte van de vorige begroting, als gevolg van het nieuwe arbeidsvoorwaardenakkoord.

Personeelssterkte van de baten-lastendienst DGW&T

Personeelsomvang	Bezetting per 2000¹⁾	2001²⁾	2002	2003	2004	2005	2006
Militair personeel	47	51	48	46	46	46	46
Burgerpersoneel	985	993	945	940	940	940	940
Overige categorieën: * inhuur, tijdelijke ambtenaren, uitzendkrachten	255	272	261	227	132	120	98
* herplaatsers		3	5	3			
TOTAAL	1287	1 319	1 259	1 216	1 118	1 106	1 084
Gemiddelde prijs per vte (x € 1000)							
Ambtenaren	41,7	43,6	43,6	43,6	43,6	43,6	43,6
Inhuurkrachten	70,3	70,3	70,3	70,3	70,3	70,3	70,3

¹⁾ Realisatie

²⁾ Vermoedelijke uitkomsten

Materiële kosten

De stijging wordt vooral veroorzaakt door de exploitatiekosten van het Defensie-brede computernetwerk LAN2000.

Rentelasten

De stijging die voor 2002 is voorzien, is vooral het gevolg van nieuwbouw voor de DGW&T in Tilburg en Zwolle en in mindere mate van de leningen voor investeringen in immateriële activa. Voorts is hierin opgenomen de te betalen rente in verband met de nieuwe huisvesting van de Koninklijke Marechaussee op Schiphol (zie ook de hierboven gegeven toelichting bij de baten).

Afschrijvingen

Het totaal van de afschrijvingslasten is ten opzichte van de vorige begroting niet substantieel gewijzigd. Het verschil wordt gevormd door de verwachte stijging in de afschrijvingslasten naar aanleiding van investeringen in huisvesting en computerapparatuur.

(bedragen x € miljoen)	2001	2002
Afschrijvingen materiële vaste activa		
– gebouwen	0,4	0,5
– inventaris/installaties	0,2	0,2
– hardware	1,4	1,5
– overige	0,5	0,5
Totaal	2,5	2,7

De DGW&T past in haar administratie de lineaire afschrijvingsmethode toe.

De afschrijvingstermijnen zijn:

<i>Immateriële vaste activa</i>	n.v.t.
<i>Materiële vaste activa</i>	
Gebouwen	50 jaar
(Houten) opslagloodsen	25 jaar
Verhardingen	25 jaar
Inventaris	10 jaar
Computerapparatuur	5 jaar
Transportmiddelen	4 á 6 jaar
Overige activa	5 jaar

Dotaties voorzieningen

De dotaties hebben betrekking op de volgende voorzieningen: groot onderhoud (€ 0,16 miljoen), garantieverplichtingen (€ 0,11 miljoen), contractrisico's (€ 0,11 miljoen), opstalrisico's (€ 0,05 miljoen).

Resultaatbestemming

In deze begroting wordt uitgegaan van toevoeging van het resultaat aan de exploitatiereserve.

Bedragen x € 1 miljoen	2000 ¹⁾	2001 ²⁾	2002	2003	2004	2005	2006
1. Rekening courant RHB 1 januari	2,4	3,1	1,2	1,8	2,0	1,7	1,9
2. Totaal operationele kasstroom	1,4	5,6	3,4	3,3	3,3	3,5	4,9
3a. -/- totaal investeringen	- 2,9	- 33,8	- 10,0	- 20,0	- 23,6	- 15,9	- 2,7
3b. +/- totaal boekwaarde des- investeringen	2,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1
3. Totaal investeringskasstroom	-0,7	- 33,7	- 9,8	- 19,8	- 23,5	- 15,7	- 2,6
4a. -/- eenmalige uitkering aan moederdepartement	- 24,9						
4b. +/- eenmalige storting door moederdepartement							
4c. -/- aflossingen op leningen	- 4,6	- 7,6	- 2,9	- 3,3	- 3,9	- 3,5	- 4,9
4d. +/- beroep op leenfaciliteit	29,5	33,8	9,9	20,0	23,6	15,9	2,4
4. Totaal financieringskasstroom		26,2	7,0	16,7	19,7	12,4	- 2,5
5. Rekening courant RHB 31 december (=1+2+3+4)	3,1	1,2	1,8	2,0	1,7	1,9	1,7

¹⁾ Realisatie

²⁾ Vermoedelijke uitkomsten

Toelichting bij het kasstroomoverzicht DGW&T

In het overzicht van kapitaaluitgaven staat de meerjarige verwachting omtrent de omvang en besteding van de beschikbare investeringsruimte en de liquiditeitsverwachting in het algemeen centraal.

Operationele kasstroom

De operationele kasstroom is het jaarlijkse totaal van het bedrijfsresultaat, de afschrijvingen, de mutaties in de voorzieningen en die in het netto werkkapitaal. De relatief grote operationele kasstroom in 2001 (vermoedelijk beloop) is het gevolg van een verwachte incidentele mutatie in het netto werkkapitaal als gevolg van een gewijzigde contractvorm die voor ingenieursdiensten met de Koninklijke Landmacht is overeengekomen (relatief eerder betalen).

Investeringskasstroom

In de investeringskasstroom voor de jaren 2001 en 2002 zijn de voorziene investeringen in de huisvesting van de directies Noord en Zuid opgenomen. Voorts wordt in die jaren, en ook nog daarna, naar verwachting geïnvesteerd in LAN2000, in de vervanging van de Integrale Bedrijfsadministratie (IBA) en in het Integraal Vastgoed Informatie Systeem (IVIS). Tenslotte is de geplande nieuwbouw van het district Schiphol van de Koninklijke Marechaussee verwerkt.

Financieringskasstroom

In de financieringskasstroom is het beroep op de leenfaciliteit uit hoofde van de geplande investeringen inclusief het district Schiphol van de Koninklijke Marechaussee opgenomen. Voorts is de aflossing op de reeds afgesloten en nog af te sluiten leningen, waaronder in 2001 de aflossing van € 4,5 miljoen aan het moederdepartement begroot.

Overzicht vermogensontwikkeling

Met ingang van deze begroting wordt het volgende overzicht dat inzage geeft in de meerjarig verwachte vermogensontwikkeling, in de begroting opgenomen.

Overzicht vermogensontwikkeling DGW&T (x € 1 miljoen)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Eigen vermogen per 1/1	0,6	- 1,2	- 0,3	0,6	1,5	2,5	3,4
* saldo van baten en lasten	- 1,8	0,9	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9
* directe mutaties in het eigen vermogen:							
- uitkeringen aan moederdepartement							
- exploitatiebijdrage moederdepartement							
- overige mutaties							
Eigen vermogen per 31/12	- 1,2	- 0,3	0,6	1,5	2,5	3,4	4,3

Gelet op de maximering van het eigen vermogen van de DGW&T op 5% van de omzet, zal de DGW&T in 2006, zoals uit bovenstaande tabel blijkt, € 0,3 miljoen afdragen aan het moederdepartement.

Kengetallen

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Productiviteit per directe medewerker (x € 1 000)	79	83	85	85	88	89	89
Verhouding indirect totaal	27%	25%	25%	25%	24%	24%	24%
Flexibiliteit	23%	23%	23%	20%	13%	12%	12%

Productiviteit per directe medewerker

Dit bedrag geeft de gefactureerde omzet per directe medewerker met inbegrip van het uitbestedingsequivalent weer. Het uitbestedingsequivalent is de in mensjaren uitgedrukte hoeveelheid werk die de DGW&T heeft uitbesteed c.q. zal gaan uitbesteden.

De productiviteit per directe medewerker zal de komende jaren stijgen. De relatief grote sprong in productiviteit ten opzichte van de vorige begroting is mede in belangrijke mate het gevolg van tariefffecten in de omzetontwikkeling, hetgeen aangeeft dat een positieve ontwikkeling in dit kengetal niet zonder meer aangeeft dat de productiviteit in reële termen is gestegen.

Verhouding indirect/totaal

Dit kengetal geeft de verhouding aan tussen het aantal indirecte mensjaren en het totaal aantal mensjaren.

Mede als gevolg van de reorganisatie is voorzien dat dit kengetal in de loop van de planperiode zal dalen.

Flexibiliteit

Flexibiliteit is de verhouding tussen enerzijds het aantal inhuurkrachten, tijdelijke contractanten en uitbestedings-equivalenten en anderzijds de totale bestede directe capaciteit. Uit de bovenstaande tabel blijkt dat de flexibiliteit in de directe sector zal dalen. Overigens geeft dit kengetal niet uitsluitend beleidsdoelstellingen van de DGW&T weer. Door knelpunt-situaties op de arbeidsmarkt wordt dit kengetal evenzeer beïnvloed.

In 2002 zal de bruikbaarheid van de kengetallen worden beoordeeld mede naar aanleiding van de uitkomsten van de evaluatie. Dan zal bezien worden of er betere alternatieven zijn.

5. BIJLAGEN

Inhoud		blz.
Bijlage 1:	Verdiepingsbijlage	169
Bijlage 2:	Overzicht moties en toezeggingen	190
Bijlage 3:	Internationale veiligheidssituatie	192
Bijlage 4:	Overzicht wetgeving en circulaires	198
Bijlage 5:	Aanstellingsbehoefte	199
Bijlage 6:	Meerjarenramingen	200
Bijlage 7:	Ramingskengetallen	219
Bijlage 8:	Materieel Projecten Overzicht	240
Bijlage 9:	Conversielijst	248
Bijlage 10:	Trefwoordenregister	251
Bijlage 11:	Afkortingen	252

Inleiding: In verband met de VBTB-conversie is de meerjarige doorwerking van de mutaties uit de eerste suppletore begroting later dan gebruikelijk verwerkt. Deze zijn in de verdiepingsbijlage opgenomen als totaal mutatie onder de vermelding «Doorwerking 1e suppletore begroting 2001».

Om de standen conform de oude begrotingsindeling te converteren naar de VBTB-indeling zijn onder het hoofdje «VBTB-ontvlechting» de noodzakelijke mutaties zichtbaar gemaakt.

Voor wat betreft de aanpassing van kasritme en verplichtingenramingen van de investeringen wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting waar nader op de investeringsprojecten wordt ingegaan. De «Overige mutaties» bestaan uit de resterende mutaties welke kleiner zijn dan € 2,5 miljoen.

De bovengenoemde mutaties zijn in de Verdiepingsbijlage niet nader toegelicht.

Opbouw verplichtingen Beleidsartikel 01 Koninklijke Marine (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		1 273 938	1 215 157	1 197 414	1 188 874	1 246 635	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		101 665					
Stand 1e suppletore begroting 2001		1 375 603	1 215 157	1 197 414	1 188 874	1 246 635	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001			36 600	38 992	38 854	32 355	
VBTB-ontvlechting							
– Ontvlechting wachtgelden		– 17 312	– 15 505	– 15 086	– 14 150	– 13 257	
– Ontvlechting Kustwacht Nederland		– 5 421	– 4 936	– 4 933	– 4 933	– 4 933	
– Ontvlechting Explosievenopruiming		– 1 110	– 1 151	– 1 140	– 1 168	– 1 201	
Nieuwe mutaties							
Technische mutaties							
Loonbijstelling		14 745	21 563	20 298	18 642	19 050	
Prijsbijstelling		10 809	10 997	7 951	8 346	8 537	
Koersaanpassing			4 194	4 171	4 271	4 137	
Brandstof		4 963	3 551	3 490	3 553		
Beleidsmatige mutaties							
Asbest Zuiderkruis		1 951					
Data- en telecommunicatie		2 539	676	1 642	2 040	2 031	
Inhuur personeel		2 124	263	367	1 547	3 205	
Instandhouding materieel		– 701	2 738	2 091	339	– 611	
Aanpassing bestelmomenten investeringen		– 59 601	273 454	– 55 185	– 8 450	– 209 651	
Activiteitenreductie		– 1 134	– 18 104	– 17 791	– 15 493	– 14 574	
Onderhoud		4 660	7 160	6 605	7 702	5 885	
Onderwijskosten		3 576	3 668	3 605	3 602	3 488	
Overige mutaties		8 510	1 670	– 2 783	– 4 718	2 400	
Stand ontwerpbegroting 2002	1 946 993	1 344 201	1 541 995	1 189 708	1 228 858	1 083 496	1 084 666

Opbouw uitgaven Beleidsartikel 01 Koninklijke Marine (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		1 289 508	1 286 956	1 318 158	1 313 646	1 275 268	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		45 887					
Stand 1e suppletore begroting 2001		1 335 395	1 286 956	1 318 158	1 313 646	1 275 268	
Doorwerking van 1e suppletore begroting 2001			29 557	32 102	32 246	32 355	
VBTB-ontvlechting							
– Ontvlechting wachtgelden		– 17 312	– 15 505	– 15 086	– 14 150	– 13 257	
– Ontvlechting Kustwacht Nederland		– 5 421	– 4 936	– 4 933	– 4 933	– 4 933	
– Ontvlechting Explosievenopruijing		– 1 110	– 1 151	– 1 140	– 1 168	– 1 201	
Nieuwe mutaties							
Technische mutaties							
Loonbijstelling		14 745	21 563	20 298	18 642	19 050	
Prijsbijstelling		10 809	10 997	7 951	8 346	8 537	
Koersaanpassing			4 194	4 171	4 271	4 137	
Brandstof		4 963	3 551	3 490	3 553		
Beleidsmatige mutaties							
Asbest Zuiderkruis		1 951					
Data- en telecommunicatie		2 539	676	1 642	2 040	2 031	
Inhuur personeel		2 124	263	367	1 547	3 205	
Instandhouding materieel		– 701	2 738	2 091	339	– 611	
Aanpassing kasritme investeringen		48 554	4 779	9 236	– 14 470	– 8 996	
Activiteitenreductie		– 1 134	– 18 104	– 17 791	– 15 493	– 14 574	
Onderhoud		4 660	7 160	6 605	7 702	5 885	
Onderwijskosten		3 576	3 668	3 605	3 602	3 488	
Overige mutaties		8 178	1 670	– 2 784	– 4 720	2 400	
Stand ontwerpbegroting 2002		1 374 396	1 411 816	1 338 076	1 367 982	1 341 000	1 312 784
							1 288 385

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:

- Artikel 03.20 Personeel en materieel.
- Artikel 03.21 Subsidies.
- Artikel 03.22 Investerings groot materieel en infrastructuur.

Toelichting op de verplichtingen- en de uitgavenmutaties

Technische mutaties

Loonbijstelling

Betreft de verwerking van de uitgekeerde loonbijstelling.

Prijsbijstelling

Betreft de verwerking van de uitgekeerde prijsbijstelling.

Koersaanpassing

Betreft een aanpassing van de ramingen als gevolg van de gestegen koers van de Antilliaanse gulden en de Arubaanse florin.

Brandstof

De ramingen voor brandstofuitgaven zijn verhoogd in verband met de sterk gestegen brandstofprijzen.

Beleidsmatige mutaties

Asbest Zuiderkruis

Ten behoeve van het verwijderen van asbest op de Zuiderkruis is ten laste van de milieugelden budget toegevoegd.

Data- en telecommunicatie

Het militaire verbindingennetwerk (NAFIN) is onder beheer gebracht van de Defensie Telematica Organisatie waardoor nu huur moet worden betaald.

Inhuur personeel

Mede vanwege reorganisatie van het Marinebedrijf en ten behoeve van de onderhoudsdiensten van Marine Vliegkamp De Kooy en Valkenburg worden tijdelijke vacatures opgevuld door middel van inhuur van personeel.

Instandhouding

De instandhoudingskosten nemen onder meer toe als gevolg van veroudering van de Lynx. Daarnaast is extra geld benodigd voor de instandhouding van de Orion.

Activiteitenreductie

Noodgedwongen is gekozen om het activiteitsniveau neerwaarts bij te stellen. Tevens is besloten om op één na alle S-fregatten zo spoedig mogelijk uit dienst te stellen en ter verkoop aan te beiden.

Onderhoud

Om de technische staat van de Defensiewoningen te verbeteren, mede uit het oogpunt van personeelszorg, wordt een extra financiële injectie gegeven. Daarnaast hebben aanpassingen in de planning van het Marinebedrijf geleid tot ramingsbijstellingen, met name betreft dit uitgaven voor uitbesteding in het kader van de instandhouding van de sensor-, wapen- en commandosystemen. Tevens zijn gelden opgenomen voor de uitvoering van het onderhoud aan de Zuiderkruis.

Onderwijskosten

Uit oogpunt van adequate personeelszorg wordt aan gezinsleden van uitgezonden militairen de mogelijkheid geboden passend (middelbaar) onderwijs te genieten.

Opbouw ontvangsten Beleidsartikel 01 Koninklijke Marine (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		47 115	46 668	46 425	46 425	46 424	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		1 320					
Stand 1e suppletore begroting 2001		48 435	46 668	46 425	46 425	46 424	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001			1 320	1 320	1 320	1 320	
Ontvlechting VBTB							
– Ontvlechting civiele taken		– 164	– 164	– 164	– 164	– 164	
Nieuwe mutaties							
Bijstelling verrekenbare ontvangsten		2 137	2 534	2 307	2 307	2 307	
Stand ontwerpbegroting 2002	45 979	50 408	50 358	49 888	49 888	49 887	49 887

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:

- Artikel 03.20 Verrekenbare ontvangsten
- Artikel 03.21 Niet-verrekenbare ontvangsten

Toelichting op de mutaties

Bijstelling ontvangstenraming

Mede op basis van de realisatiegegevens is de raming structureel bijgesteld.

Opbouw verplichtingen Beleidsartikel 02 Koninklijke Landmacht (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001	2 606 400	2 846 728	1 870 231	2 019 466	2 499 224		
Mutatie 1e suppletore begroting 2001	446 182						
Stand 1e suppletore begroting 2001	3 052 582	2 846 728	1 870 231	2 019 466	2 499 224		
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001		65 133	65 567	65 146	64 668		
VBTB-ontvlechting							
– Ontvlechting civiele taken	– 4 924	– 4 924	– 4 924	– 4 924	– 4 924		
– Ontvlechting wachtgelden	– 37 971	– 40 956	– 43 814	– 43 778	– 41 243		
Nieuwe mutaties							
Technische mutaties							
Prijsbijstelling	20 191	25 024	20 025	19 821	19 737		
Loonbijstelling	– 1 852	50 181	52 427	53 286	53 209		
Beleidsmatige mutaties							
Aanpassing begrotingssterkte	– 53 733	– 53 268	– 63 277	– 61 400	– 52 141		
Aanpassing activiteiten	53 350	15 956	21 879	18 543	8 100		
Aanpassing capaciteit	7 329	8 833	10 607	11 726	12 992		
Aanpassing verplichtingenniveau investeringen	7 530	4 685	– 47 864	– 143 679	– 360 126		
Stand ontwerpbegroting 2002	2 107 151	3 042 502	2 917 392	1 880 857	1 934 207	2 199 496	2 336 554

Opbouw uitgaven Beleidsartikel 02 Koninklijke Landmacht (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001	2 017 843	2 088 506	2 068 939	2 047 486	1 996 038		
Mutatie 1e suppletore begroting 2001	88 812						
Stand 1e suppletore begroting 2001	2 106 655	2 088 506	2 068 939	2 047 486	1 996 038		
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001		55 010	55 443	55 023	54 544		
VBTB-ontvlechting							
– Ontvlechting civiele taken	– 4 924	– 4 924	– 4 924	– 4 924	– 4 924		
– Ontvlechting wachtgelden	– 37 971	– 40 956	– 43 814	– 43 778	– 41 243		
Nieuwe mutaties							
Technische mutaties							
Prijsbijstelling	20 191	25 024	20 025	19 821	19 737		
Loonbijstelling	– 1 852	50 181	52 427	53 286	53 209		
Beleidsmatige mutaties							
Aanpassing begrotingssterkte	– 53 733	– 53 268	– 63 277	– 61 400	– 52 141		
Aanpassing activiteiten	53 350	15 956	21 879	18 543	8 100		
Aanpassing capaciteit	7 329	8 833	10 607	11 726	12 992		
Aanpassingen kasritme investeringen	15 431	– 1 944	13 764	11 094	8 144		
Stand ontwerpbegroting 2002	2 070 494	2 104 476	2 142 418	2 131 069	2 106 877	2 054 456	2 087 016

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:

- Artikel 04.20 Personeel en materieel
- Artikel 04.21 Subsidies
- Artikel 04.22 Investeringen groot materieel en infrastructuur

Toelichting mutaties

Technische mutaties

Prijsbijstelling

Dit betreft de verwerking van de prijsbijstelling.

Loonbijstelling

Dit betreft de verwerking van de loonbijstelling.

Beleidsmatige mutaties

Aanpassing begrotingssterkte

De begrotingssterkte, met name die van de BBT'ers, is in lijn gebracht met de bijgestelde wervingsverwachtingen.

Aanpassing activiteiten

De mutatie is een resultante van twee ontwikkelingen; enerzijds zijn de activiteiten neerwaarts bijgesteld waardoor minder gelden benodigd zijn, anderzijds is als gevolg van het uitbesteding van de telematica diensten aan DTO structureel een bedrag van ongeveer € 34 miljoen extra benodigd.

Aanpassing capaciteit

Dit betreft een aanpassing van de persoonsgebonden uitgaven (personele en materiële) exploitatie. Als voorbeeld gelden reis- en verplaatsingskosten en persoonsgebonden toelagen en uitkeringen. Het benodigde extra budget is de resultante van de aangepaste begrotingssterkte, een herziene ramingsystematiek en de prijsontwikkeling van de onderhavige persoonsgebonden uitgaven.

Opbouw ontvangsten Beleidsartikel 02 Koninklijke Landmacht (€ 1000)							
	2000	2001	2001	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		55 928	57 834	58 174	58 197	58 197	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		25 808					
Stand 1e suppletore begroting 2001		81 736	57 834	58 174	58 197	58 197	
VBTB-ontvlechting							
– Ontvlechting Civiele taken		– 908	– 908	– 908	– 908	– 908	
Bijstelling ontvangstenraming			1 227	1 227	1 227	1 227	
Stand ontwerpbegroting 2002	69 025	80 828	58 153	58 493	58 516	58 516	58 516

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:

- Artikel 04.20 Verrekenbare ontvangsten.
- Artikel 04.21 Niet-verrekenbare ontvangsten.

Toelichting mutaties

Bijstelling ontvangstenraming

Mede op basis van de realisatiegegevens is de raming structureel bijgesteld.

Opbouw verplichtingen Beleidsartikel 03 Koninklijke Luchtmacht (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		1 532 992	1 497 807	1 078 136	1 193 139	1 222 312	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		166 797					
Stand 1e suppletore begroting 2001		1 699 789	1 497 807	1 078 136	1 193 139	1 222 312	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001			23 959	24 245	24 517	24 339	
Nieuwe mutaties							
VBTB-ontvlechting							
– Ontvlechting LUMOB		9 144	21 857	20 136	20 651	24 461	
– Ontvlechting wachtgeld		- 11 761	- 9 978	- 8 820	- 7 976	- 7 546	
– Ontvlechting civiele taken		- 2 947	- 2 622	- 2 583	- 2 572	- 2 568	
– Ontvlechting EVDB		- 272	- 227	- 181 058			
Technische mutaties							
Loonbijstelling		10 142	9 706	9 617	9 626	9 625	
Prijlsbijstelling		16 179	16 726	17 985	18 124	17 710	
Beleidsmatige mutaties							
Bijstelling militair personeel		- 25 938	- 13 433	- 15 045	- 12 209	- 9 439	
Bijstelling onderhoud materieel en infrastructuur		52 238	11 100	18 659	- 13 411	24 721	
Inhuur tijdelijk personeel		12 765	8 638	8 478	5 713	923	
Onderwijs en opleidingen		3 431	2 977	2 977	2 977	2 977	
Verplaatsingskosten		4 653	4 658	4 654	4 653	4 653	
Vliegopleidingen		- 12 836	- 6 917	- 4 623	4 147	3 496	
Vliegtuigbrandstof		2 911	3 073	3 181	3 273	2 637	
Aanpassing verplichtingenniveau exploitatie		24 311	- 19 875	24 275	- 19 330	20 823	
Aanpassing verplichtingenniveau investeringen		- 219 236	- 8 954	485 565	- 238 183	96 543	
Overige mutaties		- 7 716	717	- 14 214	- 14 085	- 11 990	
Stand ontwerpbegroting 2002	1 075 732	1 554 857	1 539 212	1 471 565	979 054	1 423 677	3 311 736

Opbouw uitgaven Beleidsartikel 03 Koninklijke Luchtmacht (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		1 139 779	1 146 978	1 250 153	1 271 757	1 328 963	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		38 014					
Stand 1e suppletore begroting 2001		1 177 793	1 146 978	1 250 153	1 271 757	1 328 963	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001			23 959	24 245	24 517	24 339	
Nieuwe mutaties							
VBTB-ontvlechting							
– Ontvlechting LUMOB		149 895	149 855	21 610	22 448	18 902	
– Ontvlechting wachtgeld		- 11 761	- 9 978	- 8 820	- 7 976	- 7 546	
– Ontvlechting civiele taken		- 2 947	- 2 622	- 2 583	- 2 572	- 2 568	
– Ontvlechting EVDB		- 91	- 408	- 33 534	- 56 632	- 90 892	
Technische mutaties							
Loonbijstelling		10 142	9 706	9 617	9 626	9 625	
Prijlsbijstelling		16 179	16 726	17 985	18 124	17 710	
Beleidsmatige mutaties							
Bijstelling militair personeel		- 25 938	- 13 433	- 15 045	- 12 209	- 9 439	
Bijstelling onderhoud materieel en infrastructuur		2 322	5 655	7 315	- 13 411	- 17 935	
Inhuur tijdelijk personeel		12 765	8 638	8 478	5 713	923	
Onderwijs en opleidingen		3 431	2 977	2 977	2 977	2 977	
Verplaatsingskosten		4 653	4 658	4 654	4 653	4 653	
Vliegopleidingen		- 12 836	- 6 917	- 4 623	4 147	3 496	
Vliegtuigbrandstof		2 911	3 073	3 181	3 273	2 637	
Aanpassen kasritme exploitatie		16 915	5 245	- 180	- 2 100	21 953	
Aanpassing kasritme investeringen		9 456	- 28 123	- 18 955	- 3 636	- 19 782	
Overige mutaties		- 5 291					
Stand ontwerpbegroting 2002	1 301 945	1 347 598	1 315 989	1 266 475	1 268 699	1 288 016	1 371 182

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:

- Artikel 05.20 Personeel en materieel.
- Artikel 05.22 Investeringen groot materieel en infrastructuur.

Toelichting op de mutaties

Technische mutaties

Loonbijstelling

Betreft de verwerking van de loonbijstelling.

Prijsbijstelling

Betreft de verwerking van de prijsbijstelling.

Beleidsmatige mutaties

Bijstelling militair personeel

Dit betreft een bijstelling als gevolg van de aangepaste begrotingssterkte.

Bijstelling onderhoud materieel en infrastructuur

Dit betreft het onderhoud aan F-16 vliegtuigen, helikopters, transportvliegtuigen en infrastructuur. Voor wat betreft het onderhoud aan F-16 vliegtuigen zijn de contracten (voor reservedelen, modificaties en uitbesteding) zowel in volume als in de tijd bijgesteld. Het onderhoud van de helikopters vertoont een stijging doordat de onderhoudcontracten zowel in volume als in de tijd zijn bijgesteld. Daarnaast zijn de reparaties welke in de VS worden uitgevoerd aanzienlijk duurder geworden.

Inhuur tijdelijk personeel

Deze bijstelling is niet alleen het gevolg van het vullen van tijdelijke vacatures maar ook van een bijstelling van de inhuur van personeel voor de uitvoering van modificatieprojecten en ten behoeve van inbesteding van activiteiten (met name technisch personeel).

Onderwijs en opleidingen

Voor de komende jaren wordt uitgegaan van een hogere intake (vullingsgraad) van het aantal initiële leerlingen. Tevens is de trend dat initiële BBT-leerlingen meer opleidingen volgen met een civiele certificering. Voor de ontwikkelkosten van het ondersteunend onderwijs terzake zijn extra gelden benodigd. Tevens worden, als gevolg van capaciteitsgebrek, de rijopleidingen uitbested.

Verplaatsingskosten

De bijstelling is het gevolg van de gewijzigde regelgeving.

Vliegopleidingen

De verlaging van de uitgaven voor vliegopleidingen is het gevolg van het feit dat in de afgesloten contracten met de Amerikaanse overheid een aanmerkelijk lagere prijs per cursist is opgenomen.

Vliegtuigbrandstof

De raming voor vliegtuigbrandstoffen is gebaseerd op de geplande vliegreizen. De benodigde budgetten sluiten door deze bijstelling aan op het voorgenomen vliegprogramma.

Opbouw ontvangsten Beleidsartikel 03 Koninklijke Luchtmacht (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		35 032	35 032	35 032	35 032	35 032	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		3 065					
Stand 1e suppletore begroting 2001		38 097	35 032	35 032	35 032	35 032	
Doorwerking 1° suppletore begroting 2001			3 065	3 065	3 065	3 065	
Stand ontwerpbegroting 2002	72 466	38 097	38 097	38 097	38 097	38 097	38 097

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:

- Artikel 05.20 Verrekenbare ontvangsten.
- Artikel 05.21 Niet-verrekenbare ontvangsten.

Opbouw verplichtingen Beleidsartikel 04 Koninklijke Marechaussee (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		276 083	269 020	267 075	262 180	263 798	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		18 784					
Stand 1e suppletore begroting 2001		294 867	269 020	267 075	262 180	263 798	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001			9 298	9 497	11 368	7 501	
VBTB-ontvlechting							
- Ontvlechting wachtgelden		- 835	- 821	- 814	- 776	- 776	
Nieuwe mutaties							
Technische mutaties							
Prijsbijstelling		4 371	3 835	3 727	3 462	3 564	
Loonbijstelling		3 760	3 672	3 654	3 655	3 655	
Beleidsmatige mutaties							
AMA-beleid		1 134	2 314	2 314	2 314	2 314	
Bestrijding synthetische drugs		45	908	998	998	998	
Milieu-actieplan			894				
Herziening verplichtingenmomenten		- 11 063	- 5 384	635	4 593	1 721	
Uitbreiding stafcapaciteit			2 723	2 723	2 723	2 723	
Nieuwe mutaties		- 51	- 51	- 51	- 51	- 1 231	
Stand ontwerpbegroting 2002	254 436	292 228	286 408	289 758	290 466	284 267	273 454

Opbouw uitgaven Beleidsartikel 04 Koninklijke Marechaussee (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		274 823	268 680	265 554	260 193	260 404	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		19 427					
Stand 1e suppletore begroting 2001		294 250	268 680	265 554	260 193	260 404	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001			11 567	13 127	15 447	15 493	
VBTB-ontvlechting							
– Ontvlechting wachtgelden		– 835	– 821	– 814	– 776	– 776	
Nieuwe mutaties							
Technische mutaties							
Prijsbijstelling		4 371	3 835	3 727	3 462	3 564	
Loonbijstelling		3 760	3 672	3 654	3 655	3 655	
Beleidsmatige mutaties							
AMA-beleid		1 134	2 314	2 314	2 314	2 314	
Bestrijding synthetische drugs		45	908	998	998	998	
Milieu-actieplan			894				
Herziening kasgeldraming investeringen		– 11 708	– 45	2 768	5 309	726	
Uitbreiding Stafcapaciteit			2 723	2 723	2 723	2 723	
Overige mutaties		– 49	– 53	– 50	– 51	– 1 232	
Stand ontwerpbegroting 2002	249 759	290 968	293 674	294 001	293 274	287 869	281 629

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:

- Artikel 06.20 Personeel en materieel.
- Artikel 06.22 Investerings groot materieel en infrastructuur.

Toelichting mutaties

Technische mutaties

Prijsbijstelling

Betreft de verwerking van de prijsbijstelling.

Loonbijstelling

Betreft de verwerking van de loonbijstelling.

Beleidsmatige mutaties

AMA-beleid

Ter vermindering van de sterk gestegen toestroom van minderjarige asielzoekers heeft de Koninklijke Marechaussee haar beleid op dit gebied geïntensiveerd. Daartoe gaat de Koninklijke Marechaussee onder andere het aantal gate-controles en pre-boardingschecks uitbreiden. Bij Voorjaarsnota 2001 zijn hiertoe gelden aan het Defensiebudget ter beschikking gesteld, die tijdelijk op het artikel Prijsbijstelling waren gesteld. Deze komen nu ter beschikking van het budget van de Koninklijke Marechaussee.

Bestrijding synthetische drugs

De activiteiten ter bestrijding van synthetische drugs worden eveneens geïntensiveerd. Dit betekent een versterking van het Schiphol-team, een verbetering van de (technische) researchcapaciteit en een uitbreiding van de analysecapaciteit. Bij Voorjaarsnota 2001 zijn hiertoe gelden aan het Defensiebudget ter beschikking gesteld, die tijdelijk op het artikel

Prijsbijstelling waren gesteld. Deze komen nu ter beschikking van het budget van de Koninklijke Marechaussee.

Milieuactieplan

Uit de milieugelden is budget ter beschikking gesteld voor het uitvoeren van een aantal projecten, met name gericht op het verkrijgen, opwekken en gebruik van alternatieve energie.

Uitbreiding stafcapaciteit

Ten behoeve van de versterking van de staf worden in eerste instantie 50 functies toegevoegd.

Opbouw ontvangsten Beleidsartikel 04 Koninklijke Marechaussee (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		4 588	4 588	4 588	4 588	4 588	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		220					
Stand 1e suppletore begroting 2001		4 808	4 588	4 588	4 588	4 588	
Doorwerking 1e suppl begroting 2001			220	220	220	220	
Stand ontwerpbegroting 2002	5 242	4 808	4 808	4 808	4 808	4 808	4 808

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:

- Artikel 06.20 Verrekenbare ontvangsten.
- Artikel 06.21 Niet-verrekenbare ontvangsten.

Opbouw verplichtingen Beleidsartikel 05 Defensie Interservice Commando (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		223 103	224 418	222 159	219 030	209 344	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		26 404					
Stand 1e suppletore begroting 2001		249 507	224 418	222 159	219 030	209 344	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001			19 096	16 256	16 172	16 137	
VBTB-ontvlechting							
- Ontvlechting wachtgelden		- 4 295	- 3 855	- 3 682	- 3 412	- 3 240	
Nieuwe mutaties							
Technische mutaties							
Loon- en prijspeilaanpassing		5 860	8 264	5 987	5 625	5 625	
Beleidsmatige mutaties							
Ramingsbijstelling begrotingssterkte		- 2 237	1 114	913	849	1 186	
LAN2000		9 983	9 529	9 302	9 076	8 849	
Aanpassing verplichtingenniveau		3 686	3 535	4 565	- 196	9 746	
Overige mutaties		- 4 054	5 599	226	483	460	
Stand ontwerpbegroting 2002	236 851	266 558	256 502	255 274	246 661	247 187	241 755

Opbouw uitgaven Beleidsartikel 05 Defensie Interservice Commando (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		224 903	224 297	225 182	219 030	218 727	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		26 405					
Stand 1e suppletore begroting 2001		251 308	224 297	225 182	219 030	218 727	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001			19 096	16 256	16 172	16 137	
VBTB-ontvlechting							
– Ontvlechting wachtgelden		– 4 295	– 3 855	– 3 682	– 3 412	– 3 240	
Nieuwe mutaties							
Technische mutaties							
Loon- en prijspeilaanpassing		5 860	8 264	5 987	5 625	5 625	
Beleidsmatige mutaties							
Ramingsbijstelling begrotingssterkte		– 2 237	1 114	913	849	1 186	
LAN2000		9 983	9 529	9 302	9 076	8 849	
Overige mutaties		4 054	– 2 877	227	– 28	– 6	
Stand ontwerpbegroting 2002	235 831	264 673	255 568	254 185	247 312	247 278	249 999

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:

- Artikel 09.02 Personeel en materieel.
- Artikel 09.03 Investerings groot materieel en infrastructuur.

Toelichting mutaties

Technische mutaties

Loon- en prijspeilaanpassing

Betreft de verwerking van de loon- en prijsbijstelling.

Beleidsmatige mutaties

Ramingsbijstelling begrotingssterkte

Bijstelling van het budget als gevolg van aanpassing van de begrotingssterkte.

LAN2000

Als gevolg van de implementatie van het LAN2000, inmiddels nagenoeg bij alle Dico-eenheden voltooid, is een aanzienlijk bedrag aan exploitatiekosten benodigd. Deze waren niet voorzien in het Dico-budget.

Opbouw ontvangsten beleidsartikel 05 Defensie Interservice Commando (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		21 159	21 192	21 528	21 487	21 532	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		217					
Stand 1e suppletore begroting 2001		21 376	21 192	21 528	21 487	21 532	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001			217	217	217	217	
Bijstelling ontvangstenraming		1 838	152	– 314	– 492	– 359	
Stand ontwerpbegroting 2002	24 426	23 214	21 561	21 431	21 212	21 390	21 352

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:

- Artikel 09.02 Verrekenbare ontvangsten.
- Artikel 09.03 Niet-verrekenbare ontvangsten.

*Toelichting mutaties**Bijstelling ontvangstenraming*

Betreft een bijstelling van de ramingen, mede gebaseerd op realisatiegegevens en de vermindering van opbrengsten voor de verhuur van spoorwagens en lagere ontvangsten als gevolg van tegenvallende productie bij het Centraal Militair Hospitaal.

Opbouw verplichtingen Beleidsartikel 06 Militaire Inlichtingendienst (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		54 386	50 915	46 465	48 247	47 945	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		- 864					
Stand 1e suppletore begroting 2001		53 522	50 915	46 465	48 247	47 945	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001			- 880	- 892	- 904	- 904	
Nieuwe mutaties							
Loonbijstelling		3 089	2 441	2 372	2 263	2 220	
Stand ontwerpbegroting 2002	45 758	56 611	52 476	47 945	49 605	49 261	49 252

Opbouw uitgaven Beleidsartikel 06 Militaire Inlichtingendienst (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		54 371	50 461	48 371	48 136	47 945	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		- 864					
Stand 1e suppletore begroting 2001		53 507	50 461	48 371	48 136	47 945	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001			- 880	- 892	- 904	- 904	
Nieuwe mutaties							
Loonbijstelling		3 089	2 441	2 372	2 263	2 220	
Stand ontwerpbegroting 2002	44 200	56 596	52 022	49 851	49 495	49 261	49 261

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:
 – Artikel 01.20 Personeel en materieel (artikelonderdelen 05 tot en met 08).

Toelichting mutaties

Technische mutaties

Loonbijstelling

Betreft de verwerking van de loonbijstelling.

Opbouw uitgaven en verplichtingen Beleidsartikel 07 Pensioenen, uitkeringen en wachtgeld (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		797 650	806 629	822 434	860 581	868 829	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		16 271					
Stand 1e suppletore begroting 2001		813 921	806 629	822 434	860 581	868 829	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001							
VBTB-ontvlechting							
– Ontvlechting wachtgeld KM		17 312	15 505	15 086	14 150	13 257	
– Ontvlechting wachtgeld KL		45 938	40 956	43 814	43 778	41 243	
– Ontvlechting wachtgeld KLu		11 761	9 978	8 820	7 976	7 544	
– Ontvlechting wachtgeld Kmar		835	821	814	776	776	
– Ontvlechting wachtgeld Dico		4 295	3 855	3 682	3 412	3 240	
– Ontvlechting wachtgeld Algemeen		3 822	3 585	3 481	3 198	3 200	
Nieuwe mutaties							
Technische mutaties							
Loonbijstelling		30 540	30 541	30 474	30 576	30 399	
Aanpassing niet-relevante uitgaven				– 7 805	– 11 299	45	
Overige mutaties		19	– 2 184	– 22 098	– 24 874	– 11 803	
Stand ontwerpbegroting 2002	888 697	928 443	909 686	906 507	939 573	956 685	950 820

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:
– Artikel 02.02 Militaire pensioenen en uitkeringen.

Toelichting mutaties

Loonbijstelling

Betreft de verwerking van de loonbijstelling.

Aanpassing niet relevante uitgaven

De Dienst Militaire Pensioenen is medio 2001 overgegaan naar het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds. Hierdoor is nu een definitief inzicht verkregen in de uitgaven die benodigd zijn om de kapitaaldekking van de militaire pensioenen te financieren. De hierdoor noodzakelijke meerjarige aanpassingen van deze niet-relevante uitgaven is hiermee verwerkt.

Opbouw ontvangsten Beleidsartikel 07 Pensioenen, uitkeringen en wachtgeld (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		1 860	1 860	1 860	1 860	1 860	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		– 301					
Stand 1e suppletore begroting 2001		1 559	1 860	1 860	1 860	1 860	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001			– 301	– 301	– 301	– 301	
Stand ontwerpbegroting 2002	6 299	1 559	1 559	1 559	1 559	1 559	1 559

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:
– Artikel 02.01 Verrekenbare ontvangsten.
– Artikel 02.02 Niet-verrekenbare ontvangsten.

Opbouw uitgaven en verplichtingen Beleidsartikel 08 Ziektekostenvoorziening Defensiepersoneel (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001 Mutatie 1e suppletore begroting 2001							
Stand 1e suppletore begroting 2001 VBTB-ontvlechting – Ontvlechting ZVD-gelden		24 811	24 172	24 152	24 132	24 134	
Stand ontwerpbegroting 2002	27 971	24 811	24 172	24 152	24 132	24 134	24 137

Opbouw verplichtingen Beleidsartikel 09 Vredesoperaties (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001 Mutatie 1e suppletore begroting 2001		154 299 47 494	154 296	154 296	154 296	154 296	
Stand 1e suppletore begroting 2001 Doorwerking 1e suppletore begroting 2001 Nieuwe mutaties Contributies vredesoperaties		201 793	154 296 – 2 724 18 605	154 296 18 605	154 296 18 605	154 296 18 605	
Stand ontwerpbegroting 2002	183 511	201 793	170 177	172 901	172 901	172 901	172 901

Opbouw uitgaven Beleidsartikel 09 Vredesoperaties (€ 1000)								
	t/m 1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001 Mutatie 1e suppletore begroting 2001			154 299 47 494	154 296	154 296	154 296	154 296	
Stand 1e suppletore begroting 2001 Doorwerking 1e suppletore begroting 2001 Nieuwe mutaties VN-contributies			201 793	154 296 – 2 724 18 605	154 296 18 605	154 296 18 605	154 296 18 605	
Stand ontwerpbegroting 2002		191 937	201 793	170 177	172 901	172 901	172 901	172 901

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:
– Artikel 08.02 Vredesoperaties.

Toelichting mutaties

VN-contributies

Met ingang van 2002 wordt het bedrag bestemd voor VN-contributies structureel verhoogd met € 18,6 miljoen als gevolg van een herziening in de verdeling van de bijdragen door de deelnemende landen.

Opbouw ontvangsten Beleidsartikel 09 Vredesoperaties (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001 Mutatie 1e suppletore begroting 2001		6 807	1 407	1 407	1 407	1 407	
Stand 1e suppletore begroting 2001 Nieuwe mutaties		6 807	1 407	1 407	1 407	1 407	
Stand ontwerpbegroting 2002	6 921	6 807	1 407	1 407	1 407	1 407	1 407

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:
– Artikel 08.02 Ontvangsten naar aanleiding van vredesoperaties.

Opbouw verplichtingen Beleidsartikel 10 Civiele taken (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001 Mutatie 1e suppletore begroting 2001							
Stand 1e suppletore begroting 2001 VBTB-ontvlechting							
– Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba		25 428	18 766	18 452	17 874	17 919	
– Kustwachtcentrum Nederland		5 421	4 936	4 933	4 933	4 933	
– Duik- en demontagegroep KM		1 110	1 151	1 140	1 168	1 201	
– Explosievenopruiming KL		4 924	4 924	4 924	4 924	4 924	
– Explosievenopruiming Klu		2 947	2 622	2 583	2 572	2 568	
Stand ontwerpbegroting 2002	38 422	39 830	32 399	32 032	31 471	31 545	31 566

Opbouw uitgaven Beleidsartikel 10 Civiele taken (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001 Mutatie 1e suppletore begroting 2001							
Stand 1e suppletore begroting 2001 VBTB-ontvlechting							
– Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba		25 428	18 766	18 452	17 874	17 919	
– Kustwachtcentrum Nederland		5 421	4 936	4 933	4 933	4 933	
– Duik- en demontagegroep KM		1 110	1 151	1 140	1 168	1 201	
– Explosievenopruiming KL		4 924	4 924	4 924	4 924	4 924	
– Explosievenopruiming Klu		2 947	2 622	2 583	2 572	2 568	
Stand ontwerpbegroting 2002	38 308	39 830	32 399	32 032	31 471	31 545	31 566

Opbouw ontvangsten Beleidsartikel 10 Civiele taken (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001							
Mutatie 1e suppletore begroting 2001							
Stand 1e suppletore begroting 2001							
VBTB-Ontvlechting							
– Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba		5 309	4 266	4 220	3 993	3 630	
– Explosievenopruijing KL		908	908	908	908	908	
– Kustwachtcentrum Nederland		164	163	164	164	164	
Stand ontwerpbegroting 2002	5 441	6 381	5 337	5 292	5 065	4 702	4 702

Opbouw verplichtingen Beleidsartikel 11 Internationale Samenwerking (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		108 570	103 696	102 082	97 015	103 424	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		139 910					
Stand 1e suppletore begroting 2001		248 480	103 696	102 082	97 015	103 424	
VBTB-ontvlechting							
– Ontvlechting Kustwacht NA&A		– 25 426	– 18 766	– 18 452	– 17 874	– 17 919	
– Ontvlechting IS		2 511	201	2 745	3 893	5 715	
– Ontvlechting EVDB		272	227	181 058			
Nieuwe mutaties							
Technische mutaties							
Loonbijstelling		2 224	3 003	1 747	2 795	2 757	
Beleidsmatige mutaties							
Herfasering EVDB naar KM		– 13 613					
Overige mutaties		851	64	1 304	236	276	
Stand ontwerpbegroting 2002	85 057	215 299	88 425	270 484	86 065	94 253	93 028

Opbouw uitgaven Beleidsartikel 11 Internationale Samenwerking (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		112 790	107 913	106 299	104 244	103 424	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		139 910					
Stand 1e suppletore begroting 2001		252 700	107 913	106 299	104 244	103 424	
VBTB-ontvlechting							
– Ontvlechting Kustwacht NA&A		– 25 426	– 18 766	– 18 452	– 17 874	– 17 919	
– Ontvlechting IS		2 511	201	2 745	3 893	5 715	
– Ontvlechting EVDB		91	408	33 534	56 632	90 892	
Nieuwe mutaties							
Technische mutaties							
Loonbijstelling		2 224	3 003	1 747	2 795	2 757	
Beleidsmatige mutaties							
Herfasering EVDB naar KM		– 13 613					
Overige mutaties		952	65	1 304	235	276	
Stand ontwerpbegroting 2002	92 050	219 439	92 824	127 177	149 925	185 146	93 028

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:

- Artikel 01.23 Internationale verplichtingen
- Artikel 08.04 Overige Internationale samenwerking.
- Artikel 08.06 EVDB-fonds.

Toelichting mutaties

Technische mutaties

Loonbijstelling

Dit betreft de verwerking van de loonbijstelling.

Beleidsmatige mutaties

Herfasering EVDB naar KM

Dit betreft een lening aan de Koninklijke Marine welke tijdens de begrotingsuitvoering 2002 zal worden terugbetaald.

Opbouw ontvangsten Beleidsartikel 11 Internationale Samenwerking (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001							
Mutatie 1e suppletore begroting 2001							
Stand 1e suppletore begroting 2001							
VBTB-ontvlechting							
– Ontvangsten internationale samenwerking		14 430	14 430	14 430	14 430	14 430	
Stand ontwerpbegroting 2002	16 986	14 430	14 430	14 430	14 430	14 430	14 430

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:

- Artikel 08.04 Overige Internationale samenwerking.

Opbouw verplichtingen Beleidsartikel 12 Wetenschappelijk Onderzoek en Ontwikkeling (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		10 181	8 480	5 405	2 546	11 894	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		- 363					
Stand 1e suppletore begroting 2001		9 818	8 480	5 405	2 546	11 894	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001			- 726				
VBTB-ontvlechting							
- Ontvlechting Doelsubsidie TNO-DO		50 432	49 521	40 310	40 268	40 272	
- Ontvlechting Bijdrage V&W (NLRVW)		454	454	454	454	454	
- Ontvlechting Kennis en Kunde naar Algemeen		- 545	- 545	- 545	- 545	- 545	
Nieuwe mutaties							
Prijsbijstelling		600	611	589	586	585	
Stand ontwerpbegroting 2002	57 985	60 759	57 795	46 213	43 309	52 660	52 663

Opbouw uitgaven Beleidsartikel 12 Wetenschappelijk Onderzoek en Ontwikkeling (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		12 727	12 634	11 894	11 894	11 894	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		- 363					
Stand 1e suppletore begroting 2001		12 364	12 634	11 894	11 894	11 894	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001			- 726				
VBTB-ontvlechting							
- Ontvlechting Doelsubsidie TNO-DO		50 432	49 521	40 310	40 268	40 272	
- Ontvlechting Bijdrage V&W (NLRVW)		454	454	454	454	454	
- Ontvlechting Kennis en Kunde naar Algemeen		- 545	- 545	- 545	- 545	- 545	
Nieuwe mutaties							
Prijsbijstelling		600	611	589	586	585	
Stand ontwerpbegroting 2002	61 594	63 305	61 949	52 702	52 657	52 660	52 663

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:
- Artikel 01.26 Technologie-ontwikkeling.

Toelichting mutaties

Prijsbijstelling

Dit betreft de verwerking van de prijsbijstelling.

Opbouw ontvangsten Beleidsartikel 12 Wetenschappelijk Onderzoek en Ontwikkeling (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001							
Mutatie 1e suppletore begroting 2001							
Stand 1e suppletore begroting 2001							
VBTB-ontvlechting							
- Ontvlechting Technologie-ontwikkeling		318	318	318	318	318	
Stand ontwerpbegroting 2002	318	318	318	318	318	318	318

Opbouw uitgaven en verplichtingen Niet-beleidsartikel 70 Geheime uitgaven (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001 Mutatie 1e suppletore begroting 2001		499	499	499	499	499	
Stand 1e suppletore begroting 2001 Nieuwe mutaties		499	499	499	499	499	
Stand ontwerpbegroting 2002	499	499	499	499	499	499	499

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:
– Artikel 01.22 Geheime uitgaven.

Opbouw uitgaven en verplichtingen Niet-beleidsartikel 80 Nominaal en onvoorzien (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001 Mutatie 1e suppletore begroting 2001		185 862 171 346	180 471	159 491	147 971	160 363	
Stand 1e suppletore begroting 2001 Doorwerking 1e suppletore begroting 2001 Nieuwe mutaties		357 208	180 471 201 870	159 491 184 958	147 971 157 266	160 363 189 444	
Uitdeling loonbijstelling		– 84 581	– 83 886	– 83 291	– 83 331	– 83 154	
Uitdeling prijsbijstelling		– 116 197	– 117 299	– 115 916	– 115 057	– 113 578	
Intertemporele compensatie KSG		– 20 420	6 807	6 807	6 807		
Vulling \$-schoommelfonds			24 096	30 766	26 955	29 223	
AMA-beleid asielzoekers		– 1 134	– 2 314	– 2 314	– 2 314	– 2 314	
Bestrijding synthetische drugs		– 45	– 908	– 998	– 998	– 998	
Uitbreiding stafcapaciteit KMar			– 2 723	– 2 723	– 2 723	– 2 723	
Herfasering verkoopopbrengsten			– 27 227		27 227		
Overige mutaties		– 3 586	2 876	– 21 308	– 7 289	5 142	
Stand ontwerpbegroting 2002	131 245	181 763	155 472	154 514	181 405	157 685	

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:
– Artikel 01.27 Loonbijstelling.
– Artikel 01.28 Prijsbijstelling.
– Artikel 08.05 Efficiencybesparing/kwaliteitsverbetering.

Toelichting op de mutaties

Uitdeling loonbijstelling

De door Financiën beschikbaar gestelde gelden voor loonbijstelling worden in eerste instantie op dit artikel gestald. Nu de verdeling over de (niet-)beleidsartikelen bekend is, wordt deze post uitgedeeld.

Uitdeling prijsbijstelling

De door Financiën beschikbaar gestelde gelden voor loonbijstelling worden in eerste instantie op dit artikel gestald. Nu de verdeling over de (niet-)beleidsartikelen bekend is, wordt deze post uitgedeeld.

Intertemporele compensatie KSG

Door Financiën is geld beschikbaar gesteld voor een mogelijke lening aan de Koninklijke Schelde Groep in verband met de verhuizing van de werf. De lening wordt in drie jaren terugbetaald aan Financiën.

Vulling \$-schommelfonds

Om een eerste koersstijging van de US-dollar, welke uitgaat boven de dollarkoers welke is voorgeschreven in de Rijksbegrotingsvoorschriften, is vanuit een aantal beleidsartikelen een voorziening getroffen op dit artikel.

AMA-beleid asielzoekers

Bij Voorjaarsnota is geld beschikbaar gesteld voor intensivering van dit beleid. Deze gelden waren in eerste instantie op dit artikel geboekt. Thans vindt overboeking naar het beleidsartikel Koninklijke Marechaussee plaats.

Bestrijding synthetische drugs

Bij Voorjaarsnota is geld beschikbaar gesteld voor intensivering van dit beleid. Deze gelden waren in eerste instantie op dit artikel geboekt. Thans vindt overboeking naar het beleidsartikel Koninklijke Marechaussee plaats.

Herfasering verkoopopbrengsten

Op basis van bijgestelde verwachtingen inzake de opbrengst van Domeinverkoop is het uitgavenbudget van Defensie aangepast.

Uitbreiding stafcapaciteit KMar

Ten behoeve van de versterking van de staf van de Koninklijke marechaussee met 50 vte'n wordt een bedrag van € 2,7 miljoen ter beschikking gesteld.

Opbouw verplichtingen Niet-beleidsartikel 90 Algemeen (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		208 475	192 622	185 749	184 298	192 228	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		43 630					
Stand 1e suppletore begroting 2001		252 105	192 622	185 749	184 298	192 228	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001			15 570	25 404	29 204	28 246	
VBTB-ontvlechting							
- Ontvlechting Wachtgelden		- 3 822	- 3 585	- 3 481	- 3 198	- 3 200	
- Ontvlechting Doelfinanciering TNO		- 50 432	- 49 521	- 40 310	- 40 268	- 40 272	
- Ontvlechting NLR - V&W		- 454	- 454	- 454	- 454	- 454	
- Ontvlechting Gebruik kennis en kunde		545	545	545	545	545	
- Ontvlechting IS programma's		- 2 190	- 1 389	- 1 389	- 1 389	- 1 389	
- Ontvlechting Ziektekostenvoorziening		- 24 811	- 24 172	- 24 152	- 24 132	- 24 134	
Nieuwe mutaties							
Uitdeling Milieugelden			- 5 355	- 5 144	- 265		
Prijsbijstelling		5 611	5 232	4 946	5 248	5 354	
Overige mutaties		83	14 323	2 856	- 1 780	- 2 522	
Stand ontwerpbegroting 2002	146 762	176 635	143 816	144 570	147 809	154 402	155 047

Opbouw uitgaven Niet-beleidsartikel 90 Algemeen (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		203 853	194 910	184 091	190 730	193 226	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		43 630					
Stand 1e suppletore begroting 2001		247 483	194 910	184 091	190 730	193 226	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001			24 646	25 404	27 571	27 249	
VBTB-ontvlechting							
– Ontvlechting Wachtgelden		– 3 822	– 3 585	– 3 481	– 3 198	– 3 200	
– Ontvlechting Doelfinanciering TNO		– 50 432	– 49 521	– 40 310	– 40 268	– 40 272	
– Ontvlechting NLR – V&W		– 454	– 454	– 454	– 454	– 454	
– Ontvlechting Gebruik kennis en kunde		545	545	545	545	545	
– Ontvlechting IS programma's		– 2 292	– 1 389	– 1 389	– 1 389	– 1 389	
– Ontvlechting Ziektekostenvoorziening		– 24 811	– 24 172	– 24 152	– 24 132	– 24 134	
Nieuwe mutaties							
Uitdeling Milieugelden			– 5 355	– 5 144	– 265		
Loon- en prijsbijstelling		5 611	5 232	4 946	5 248	5 354	
Overige mutaties		84	5 248	2 857	– 147	– 2 523	
Stand ontwerpbegroting 2002	152 200	171 912	146 105	142 913	154 241	154 402	155 047

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:

- Artikel 01.20 Personeel en materieel (artikelonderdelen 1 tot en met 4).
- Artikel 01.21 Subsidies en bijdragen.
- Artikel 01.25 Milieumaatregelen.
- Artikel 01.29 Overige departementale uitgaven.

Toelichting mutaties

Uitdeling milieugelden

Aan de krijgsmacht delen zijn gelden ter beschikking gesteld, op basis van een goedgekeurd actieplan ter bevordering van het gebruik en opwekken van alternatieve energie.

Loon- en Prijsbijstelling

Dit betreft de verwerking van de loon- en prijsbijstelling.

Opbouw ontvangsten Niet-beleidsartikel 90 Algemeen (€ 1000)							
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Stand ontwerpbegroting 2001		19 914	19 052	20 504	19 324	20 096	
Mutatie 1e suppletore begroting 2001		1 650					
Stand 1e suppletore begroting 2001		21 564	19 052	20 504	19 324	20 096	
Doorwerking 1e suppletore begroting 2001			1 650	1 650	1 650	1 650	
VBTB-ontvlechting							
– Ontvlechting NAVO-bijdragen		– 14 430	– 14 430	– 14 430	– 14 430	14 430	
– Ontvlechting Technologie-ontwikkeling		– 318	– 318	– 318	– 318	– 318	
Overige mutaties		0	0	0	0	0	
Stand ontwerpbegroting 2002	142 111	6 816	5 954	7 406	6 226	6 998	4 230

De bedragen met betrekking tot de ontwerpbegroting 2001 en de 1e suppletore begroting 2001 zijn opgebouwd uit:

- Artikel 01.20 Verrekenbare ontvangsten.
- Artikel 01.21 Niet-verrekenbare ontvangsten.

Overzicht van de door de Staten-Generaal aanvaarde moties en de door de bewindslieden in het vergaderjaar 2000–2001 gedane toezeggingen

A. Door de Staten-Generaal aanvaarde moties		
Omschrijving van de motie	Vindplaats	Stand van zaken (per 1/8/01)
Het verzoek uitvoering van aanbevelingen van de TCBU te bevorderen en de Kamer over de resultaten daarvan te berichten (Motie Koenders c.s.)	Debat over rapport TCBU 26 454, nr. 14 12 oktober 2000	Zie brief van de ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie, d.d. 19 juli 2001: Toetsingskader 2001
Het verzoek serieus aandacht te besteden aan aanbevelingen van de TCBU en het te gelegener tijd informeren over de uitvoering van deze aanbevelingen (Motie Wilders c.s.)	Debat over rapport TCBU 26 454, nr. 15 12 oktober 2000	Zie brief van de ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie, d.d. 19 juli 2001: Toetsingskader 2001
Het verzoek de projecten commandofaciliteiten amfibisch transportschip en uitbreiding personeel Koninklijke Marechaussee voor internationale politietaken een hogere prioriteit te geven en gelden daarvoor reeds in het begrotingsjaar 2002 te reserveren, het verzoek met ingang van 2002 te komen tot een structurele voorziening voor de financiering van projecten ter versterking van de Europese veiligheid (Motie Van den Doel c.s.)	Debat over de begroting 2001 27 400 X, nr. 14 1 november 2000	Zie brief nr. D2001001952 d.d. 25 juni 2001
Het verzoek om op korte termijn een wetsvoorstel voor te bereiden om te komen tot één onafhankelijke onderzoeksraad voor rampen en zware ongevallen waaronder transportongevallen en overige ongevallen zoals Defensie-ongevallen (Motie Wagenaar c.s.)	27 400 VII, nr. 33 28 november 2000	Zie brief 27 400, nr. 43 d.d. 19 februari 2001
Het verzoek in de nieuw te ontwerpen wet voor een Nationale Ongevallenraad uitdrukkelijk rekening te houden met de positie van Defensie en het waarborgen van de staatsveiligheid (Motie Van den Doel c.s.)	27 400 VII, nr. 34 28 november 2000	Zie brief 27 400, nr. 43 d.d. 19 februari 2001
B. Door de bewindslieden gedane toezeggingen		
Omschrijving van de toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
Het informeren over de behoeftstelling Light Utility Helicopter	Brief van 24 oktober 2000 D2000003444	Zie brief nr. D2001001952 d.d. 25 juni 2001
Het naar verwachting in de loop van 2001 informeren over de behoeftstellingen voor de Apache	Brief van 24 oktober 2000 D2000003444	Zie beleidsagenda 2002
Het toezenden van een stappenplan inzake ongewenst gedrag	Algemeen overleg 11 april 2001, brief D2001001598, 28 mei 2001	Het totale beleidskader zal naar verwachting in september naar de Kamer worden gestuurd
Selectie topmanagement	Begrotingsdebat 1 november 2000	Zie beleidsagenda 2002
Het actualiseren van de veiligheidssituatie en het geven van een korte inleiding per beleidsterrein in de beleidsagenda	Begrotingsdebat 1 november 2000	Zie beleidsagenda 2002
Het geven van een reactie op de motie Zijlstra over vergroting van paraatheid en inzetbaarheid van het 1 (GE/NL) Corps	Begrotingsdebat 1 november 2000	Zie beleidsagenda 2002 en brief nr. D2001001952 d.d. 25 juni 2001
Het informeren van de Kamer over het Bureau Ethiek	Begrotingsdebat 1 november 2000	Zie brief nr. P20010003856 d.d. 9 juli 2001

B. Door de bewindslieden gedane toezeggingen

Omschrijving van de toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
Het informeren van de Kamer over het onderhoud van onderzeeboten in Den Helder	Begrotingsdebat 1 november 2000	Zie brief nr. D2000003934 d.d. 12 december 2000
Flexibele uitzendtermijnen	Begrotingsdebat 1 november 2000	Zie beleidsagenda 2002
Het opnemen van bijlagen bij de begroting: doelmatigheidskentallen, overzicht wetgevingprojecten, overzicht moties en toezeggingen, ramings- kengetallen, meerjarenramingen, materieelprojectenoverzicht en lijst van afkortingen	Brief van 12 maart 2001 F2001001365	Zie begroting 2002
Het informeren van de Kamer over de ontwikkelingen met betrekking tot oefeningen op het eiland Vieques	Brief van 13 maart 2001 D2001000866	Kamer wordt geïnformeerd zodra Defensie formeel op de hoogte wordt gesteld van Amerikaans onderzoek terzake
Het informeren (afhankelijk van besluit VS over EMD) over de resultaten van de kandidatenevaluatie en over de verdere voortgang van het proces met betrekking tot vervanging F-16.	Brief van 29 maart 2001 M200100196	Afhankelijk van besluit VS over EMD
Het informeren van de Kamer over de toedracht van de beschieting vuurleidingstoren Vlieland	Brief van 30 maart 2001 D2001001094	Kamer wordt geïnformeerd zodra resultaten van het onderzoek beschikbaar zijn.
Post-HOM-2000	Algemeen overleg, 19 april 2001	Zie beleidsagenda 2002
SOSTAR	Brief van 24 april 2001 M2001001678	Zie brief nr. D2001001952 d.d. 25 juni 2001
Informeren Kamer over financiële verantwoording UNMEE	Brief van 17 mei 2001 D2001001644	Zie brief nr. F2001004621 d.d. 29 juni 2001
Het informeren van de Kamer over het IV-beleidsplan	Brief van 28 mei 2001 D2001001598	De Kamer is hierover recentelijk geïnformeerd
Het informeren van de Kamer over de resultaten van het Zweedse voorzitter- schap ten aanzien van EVDB	Brief van 29 mei 2001 D2001001717	Zie brief van de minister van Buitenlandse Zaken, nr. DIE/255/2001, dd. 19 juni 2001
Bezien in hoeverre de bestaande afstemming tussen Kabinet, AIV en Clingendael kan worden uitgebreid, in die zin, dat ook de Kamer haar behoefte aan onderzoek kenbaar kan maken, het bezien of bij deze instituten voldoende onderzoekscapaciteit op Defensiegebied is en het informeren van de Kamer over de conclusies	Algemeen overleg, 13 juni 2001	Kamer wordt vóór eind 2001 geïnformeerd
Informatievoorziening aan de Kamer ten aanzien van uitgaven voor vredeso- peraties.	Brief van 29 juni 2001 F2001004621	Financiële paragraaf standaard in periodieke voortgangsrapportages over vredesoperaties
POMS-sites	Brief van 19 juli 2001 P2001003576	Kamer zal worden geïnfor- meerd over ontwikkelingen wanneer duidelijkheid bestaat over standpunt VS

Het Nederlandse veiligheidsbeleid speelt in op de veranderde internationale situatie. Hoewel West-Europa op afzienbare termijn geen rekening hoeft te houden met een grootscheepse aanval, doen zich op kortere termijn diverse risico's voor. Deze variëren van de proliferatie van massavernietigingswapens en hun overbrengingsmiddelen tot de destabiliserende effecten van grensoverschrijdende vluchtelingenstromen. Het is moeilijk te voorspellen wanneer deze risico's zich werkelijk zullen manifesteren. De kans hierop is toegenomen, terwijl de gevolgen ervan afzonderlijk minder catastrofaal zullen zijn, dan die van het vroeger gevreesde Oost-West conflict.

Voorts vervaagt het onderscheid tussen internationale en intranationale oorlogen. Lokale oorlogen en de grensoverschrijdende gevolgen daarvan kunnen de stabiliteit in een gehele regio verstoren. De ontwikkelingen op de Balkan en in Midden- en West-Afrika illustreren dat daardoor de internationale dimensie van gewapende conflicten steeds belangrijker wordt. Die ontwikkelingen onderstrepen tevens het belang van een regionale aanpak. Ook het scherpe onderscheid uit de Koude Oorlog tussen oorlog en vrede verdwijnt. Nogal eens gebeurt het dat gewelddadigheden worden afgewisseld door vredesakkoorden waarvan het de vraag is of en hoe lang zij zullen standhouden. Ook kan in sommige delen van een land de relatieve rust terugkeren, terwijl de vijandelikheden in andere delen ervan voortgaan.

De proliferatie van massavernietigingswapens

De gevaren die voortvloeien uit de voortgaande verspreiding van nucleaire, biologische en chemische (NBC) wapens nemen toe. Risicolanden als Noord-Korea, Iran, Irak, Syrië en Libië houden er – vaak met steun uit het buitenland – programma's voor dergelijke wapens op na. Ook ontwikkelen zij, met wisselend succes, ballistische raketten met een toenemend bereik. Vast staat dat er een groeiende dreiging uitgaat van korte- en middellangeafstandsraketten met een bereik tot respectievelijk 500 en 5 500 km; zuidelijke delen van het Navo-grondgebied liggen inmiddels binnen het bereik van dergelijke raketten. Op de lange termijn zijn enkele landen wellicht in staat raketten met een zeer groot bereik (meer dan 5 500 km); te ontwikkelen. Met name Iran beschikt met aanzienlijke buitenlandse steun mogelijk binnen tien jaar over massavernietigingswapens, inclusief een al dan niet rudimentair kernwapen, en over raketten die grote delen van het Navo-grondgebied kunnen bereiken.

Het belang van inspanningen die de verspreiding van massavernietigingswapens en rakettechnologie tegengaan neemt dan ook toe. Hetzelfde geldt voor de verdediging met militaire middelen tegen dergelijke wapens. De Amerikaanse regering beziet thans welke wijzigingen in het defensiebeleid zullen worden aangebracht. Vast staat dat de regering Bush de komende jaren een systeem wil ontwikkelen dat het Amerikaanse grondgebied beschermt tegen inkomende raketten van de risicolanden. Veiligheid berust volgens de Verenigde Staten niet langer op het wederzijds verzekerde vermogen tot afschrikking, zoals tijdens de Koude Oorlog, maar op een nog te ontwikkelen combinatie van offensieve en defensieve systemen.

De Verenigde Staten hebben zich bereid verklaard hun Navo-bondgenoten over de invoering van een raketverdediging te consulteren. Een

bondgenootschappelijke analyse van de beweegredenen en de capaciteiten van risicolanden moet, zo mogelijk, leiden tot een gemeenschappelijk antwoord op de toegenomen risico's. De middelen daarvoor zijn niet alleen militair, maar vooral politiek, diplomatiek en economisch van aard. Naar Nederlandse opvatting is er geen urgent veiligheidsprobleem dat zeer omvangrijke investeringen van de Europese bondgenoten rechtvaardigt in een verdedigingssysteem tegen inkomende langeafstandsraketten van risicolanden. Investerings in een dergelijke strategische raketverdediging zouden bovendien ten koste gaan van andere plannen, zoals de versterking van de Europese crisisbeheersingscapaciteiten in het kader van het DCI en de «Headline Goal». Voorts is Nederland van mening dat de omvattende verdediging tegen raketten die de Verenigde Staten beoogt, geen afbreuk mag doen aan de strategische stabiliteit tussen de belangrijkste kernwapenstaten en aan het internationale stelsel van wapenbeheersing en non-proliferatie.

Voor Europa is wel de verdere opbouw van een tactische verdedigingscapaciteit een belangrijk aandachtspunt. Het doel hiervan is uitgezonden militaire eenheden en potentiële doelen zoals bevolkingscentra en kortere infrastructuur tijdens een regionaal conflict te beschermen tegen korte en middellangeafstandsraketten in het desbetreffende operatiegebied. De aanschaf en de verdere ontwikkeling van dergelijke «Theatre Missile Defence» (TMD) systemen zouden de Europese bondgenoten ook de nodige mogelijkheden bieden voor samenwerking met de Verenigde Staten. Nederland speelt in Europa op TMD-gebied een voortrekkersrol dankzij de verbetering van het Patriot luchtverdedigingssysteem (Pac-3). Ook verricht Defensie samen met Duitsland een studie naar de plaatsing van TMD-systemen aan boord van de nieuwste LCF-fregatten.

Rusland

Sinds zijn aantreden poogt president Poetin de centrale staatsmacht in de Russische Federatie te versterken. Het gevaar van desintegratie van Rusland, met grote gevolgen voor de omliggende staten, is afgenomen. President Poetin heeft aangekondigd de strijdkrachten, die in deplorabele staat verkeren, te reorganiseren en te verkleinen. Financiële middelen ontbreken echter grotendeels, waardoor de herstructurering nauwelijks van de grond komt. In militair opzicht vormt Rusland al enige tijd geen bedreiging meer voor de NAVO. Een mogelijke beslissing in 2002 over uitbreiding van de NAVO ligt gevoelig in Rusland, maar het heeft hierover geen vetorecht. Rusland verzet zich tegen de Amerikaanse plannen voor een «missile defence» (MD).

Balkan

Na de Kosovo-crisis heeft zich op de Westelijke Balkan een aantal positieve politieke ontwikkelingen voorgedaan. In Joegoslavië heeft Kostunica zonder bloedvergieten de plaats ingenomen van Milosevic, waarna deze in juni 2001 door het nieuwe bewind in Belgrado is overgedragen aan het ICTY in Den Haag. Servië is niet langer het grootste struikelblok voor een vreedzame regeling van de tegenstellingen op de Balkan, maar is onderdeel van een mogelijke oplossing geworden. Voorts is Kroatië op weg te worden opgenomen in de Westerse instellingen.

Tegenover deze positieve ontwikkelingen staan de spanningen in Macedonië en Kosovo en tussen Servië en Montenegro. Ook het gebrek aan politieke en economische vooruitgang in Bosnië-Herzegovina blijft

zorgwekkend. Voorlopig blijft daar de omvangrijke militaire aanwezigheid van de internationale gemeenschap onontbeerlijk. Nederland is in SFOR («Stabilisation Force») met ongeveer 1500 mannen en vrouwen vertegenwoordigd en Defensie levert van oktober 2001 tot en met september 2002 de commandant van de Multinationale Divisie «South-West». De grote rol van Nederland in SFOR onderstreept de Nederlandse ambities op het gebied van crisisbeheersingsoperaties.

Crisisbeheersing

Zowel in de Navo als in de EU, in het kader van het Europese Veiligheids- en Defensiebeleid (EVDB), bestaat overeenstemming over het groeiende belang van crisisbeheersingsoperaties. Unmee («UN-Mission in Ethiopia and Eritrea») en Unficyp («UN-Force in Cyprus»), waaraan Nederland heeft deelgenomen, zijn voorbeelden van «klassieke» vredesmissies waar VN-troepen posities innemen tussen staten die oorlog hebben gevoerd. Dit type missies komt tegenwoordig echter veel minder vaak voor dan de «complexe» operaties. Zo vraagt de wederopbouw van een staat na een intern conflict, zoals Bosnië-Herzegovina, om een combinatie van instrumenten. De militaire bijdrage is hiervan slechts één – zij het veelal onmisbare – component. De regering voert dan ook een samenhangend veiligheidsbeleid ten aanzien van bijvoorbeeld de Balkan en Afrika, twee regio's waaraan zij prioriteit heeft toegekend.

Een belangrijk onderdeel van dit samenhangende beleid is de humanitaire mijnenruiming. Hiervoor stelt de minister voor Ontwikkelingssamenwerking jaarlijks aanzienlijke fondsen beschikbaar. Defensie heeft de afgelopen jaren bijdragen aan de humanitaire mijnenruiming geleverd met personele ondersteuning, al dan niet in het kader van de pool van mijnenruiminstructeurs, en door technologisch onderzoek te financieren. Tijdens het algemeen overleg van 19 april jl. heeft de Tweede Kamer ingestemd met de beëindiging van het project Hom-2000 en de aanwending van het resterende deel van het projectbudget voor alternatieve technologische ontwikkelingen en beproevingen. Defensie zal, zo nodig, ook in de toekomst dergelijke kleinschalige projecten initiëren en financieel ondersteunen. Deze werkverdeling tussen de minister voor Ontwikkelingssamenwerking en de minister van Defensie bevordert de doelmatige besteding van overheidsmiddelen op dit belangrijke terrein.

Navo

De verschuiving van de aandacht voor de massale verdediging naar crisisbeheersing staat centraal in de politieke richtlijnen van de Navo voor de defensieplanning in de periode 2003–2008, de «Ministerial Guidance» uit december 2000. De Navo stelt daarin voor het eerst vast dat in deze planperiode geen rekening hoeft te worden gehouden met een grootschalige aanval op het Navo-grondgebied. De defensieplanning moet zich daarom toespitsen op «de meest waarschijnlijke scenario's» – dat wil zeggen crisisbeheersing – terwijl het uitgangspunt is dat voor artikel-5 en niet-artikel-5 operaties in belangrijke mate dezelfde middelen nodig zijn. De Navo en daarbinnen ook Nederland, ontwikkelen in dit kader een «Pool of Forces» waarin de beschikbare eenheden op basis van drie gereedheidsstermijnen zijn gerangschikt. In de artikelsgewijze toelichting is per krijgsmachtdeel opgenomen wat de gereedheidsdoelstellingen zijn.

Ook in 2002 zal de Navo haar crisisbeheersingscapaciteiten versterken. Daarbij gaat het vooral om de uitvoering van het «Defence Capabilities

Initiative» (DCI) dat in 1999 tijdens de Navo-top in Washington is vastgesteld. Van groot belang hierbij zijn de maatregelen ter verbetering van het voortzettingsvermogen, de inzetbaarheid, de mobiliteit, de effectiviteit, het overlevingsvermogen en de interoperabiliteit van de bondgenootschappelijke strijdkrachten. Nederland heeft deze maatregelen bij de defensiehervormingen als leidraad genomen. De secretaris-generaal van de Navo verklaarde in 2001 dat de uitvoering van deze maatregelen in het bondgenootschap te wensen overlaat. Ruim twee jaar na de top van Washington in 1999 is een derde van de DCI-maatregelen uitgevoerd. Minder dan de helft van de aan het DCI gerelateerde «force goals» worden volgens de huidige plannen geheel uitgevoerd; de rest wordt slechts gedeeltelijk, over langere tijd of in het geheel niet geïmplementeerd. De uitvoering van de DCI-maatregelen zal daarom ook in 2002 veel aandacht vergen. De Nederlandse bijdrage aan de DCI gerelateerde «force goals» ligt overigens hoger dan het Navo-gemiddelde.

Navo-uitbreiding

Ook op andere manieren dan door middel van crisisbeheersing tracht de Navo de stabiliteit en de versterking van democratische beginselen buiten het verdragsgebied te bevorderen. Zo evalueert de Navo op de top van Praag in november 2002 opnieuw het «open-deurbeleid», dat sinds de jaren negentig heeft bijgedragen aan de stabiliteit in Midden- en Oost-Europa. Met de toetreding van Polen, Tsjechië en Hongarije in 1999 is geen einde gekomen aan de uitbreiding van het bondgenootschap. De Navo zal in 2002 naar verwachting besluiten nieuwe landen uit te nodigen. Negen landen die hebben aangegeven lid te willen worden (Albanië, Bulgarije, Estland, Letland, Litouwen, Macedonië, Roemenië, Slovenië en Slowakije) nemen sinds 1999 deel aan het «Membership Action Plan» (MAP), dat een aanvulling vormt op het Partnerschap voor de Vrede (PvV). Deelneming aan dit programma betekent niet dat zij automatisch worden uitgenodigd voor toetreding tot de Navo. Wel helpt het de krijgsmachten van de kandidaat-toetreders te hervormen en de interoperabiliteit met de Navo-strijdkrachten te verbeteren.

Het Europese Veiligheids- en Defensiebeleid

De Europese partners streven in 2002 onverminderd naar versterking van het gezamenlijke crisisbeheersingsvermogen – zowel civiel als militair – binnen het kader van de Navo en dat van de EU. De ervaringen van het afgelopen decennium, vooral op de Balkan, en het streven naar een evenwichtiger transatlantische relatie zijn hiervoor belangrijke drijfveren.

Nederland geeft mee gestalte aan de ontwikkeling van het EVDB. De versterking van de Europese militaire capaciteiten is een speerpunt van het defensiebeleid. Het EVDB heeft zich tussen de Brits-Franse verklaring van St. Malo van oktober 1998 en de Europese Raad van Nice van december 2000 snel ontwikkeld. De lidstaten zijn overeengekomen dat de Headline Goal – het vermogen om 50 000 tot 60 000 militairen gedurende ten minste een jaar te kunnen inzetten bij crisisbeheersingsoperaties – in 2003 moet zijn verwezenlijkt. Met het oog hierop hebben zij tijdens de «Capabilities Commitment Conference» afgesproken de Europese militaire tekorten aan te pakken. Ook de versterking van de capaciteit ten behoeve van civiele crisisbeheersing staat op de Europese agenda. De EU heeft zich onder meer ten doel gesteld in 2003 5000 politiemensen te kunnen inzetten bij internationale politiemissies (de «Police Headline

Goal»). In de beleidsagenda wordt in de eerste speerpunt nader ingegaan op wat Nederland in 2002 metterdaad doet ter versterking van de Europese militaire capaciteiten.

Tijdens de «Capabilities Improvement Conference» in november a.s. staat de versterking van de Europese militaire capaciteiten opnieuw op de agenda. De uitwerking van het «review mechanisme» waarmee toezicht kan worden gehouden op de verwezenlijking van de «Headline Goal» hangt hiermee nauw samen. Met dit instrument kunnen regeringen op tekortschietende resultaten worden aangesproken, mochten zij hun toezeggingen om bepaalde tekorten op te heffen niet nakomen.

De uitvoering van de «Headline Goal» moet nauw met het Navo-planningproces zijn verbonden om de samenhang met het «Defence Capabilities Initiative» zoveel mogelijk te bevorderen. De grondslagen van de verhouding tussen de EU en de Navo – transparantie, nauwe samenwerking en coherentie en het voorkómen van onnodige duplicatie – zijn in Nice vastgelegd. Voorts zijn afspraken gemaakt om EU-partnerlanden en Navo-landen die niet tot de EU behoren te betrekken bij het EVDB en bij de uitvoering van EU-geleide vredesoperaties. In de tweede helft van 2001 wordt onder Belgisch voorzitterschap gewerkt aan de voltooiing van dit institutionele raamwerk, zodat de EU in december 2001 operationeel kan worden verklaard. De EU beschikt inmiddels over permanente veiligheidsorganen, in het bijzonder het Politiek en Veiligheidscomité en het Militair Comité.

Internationale defensiesamenwerking

De gewenste versterking van Europese crisisbeheersingscapaciteiten noopt tot verdergaande integratie en coördinatie van de Europese defensie-inspanningen. Deze zijn versnipperd omdat ze nog te veel op nationale leest zijn geschoeid, wat een obstakel is op de weg naar een doeltreffende Europese crisisbeheersingscapaciteit. Door de jarenlange verminderingen van de Europese defensiebudgetten en door de oplopende kosten van moderne militaire middelen kunnen steeds minder Europese landen zich een «volledige» krijgsmacht permitteren. Om een volwaardige bijdrage te kunnen blijven leveren aan crisisbeheersingsoperaties in het hoogste geweldsspectrum, moeten landen dan ook meer en beter samenwerken en zich toeleggen op een beperkter aantal kwalitatief hoogwaardige capaciteiten. Meer nog dan voor de grotere, geldt dit voor de kleinere landen. Multinationaal optreden bij crisisbeheersing is inmiddels de norm. Dit heeft inmiddels geleid tot toenevende convergentie tussen de Europese krijgsmachten, zoals de vorming van het Nederlands-Duitse «High Readiness Forces (HRF) Headquarter» en de «European Multinational Military Force» (EMMF) waarbij veel aandacht is voor het Europees Amfibisch Initiatief. In 2002 wordt deze ontwikkeling verder gestimuleerd.

Bij de vergroting van de Europese doelmatigheid komen stilaan de modulegedachte, bilaterale samenwerking bij de verwerving van capaciteiten, «pooling» van militaire middelen, taakspecialisatie en, op termijn, geïntegreerde defensieplanning centraal te staan. De modulegedachte houdt in dat een land zich richt op goed inpasbare militaire bijdragen aan multinationale verbanden, die ad hoc kunnen worden samengesteld. Poolvorming stelt landen in staat specifieke, dure militaire middelen gezamenlijk aan te schaffen en in te zetten. Dit kan bijvoorbeeld door gebruiksrechten overeen te komen. Het Nederlands-Duitse initiatief

ter versterking van de Europese luchttransportcapaciteiten is hiervan een goed voorbeeld. Modulevorming en poolvorming veronderstellen dat defensieplannen niet uitsluitend op nationale gronden worden opgesteld.

Hetzelfde zou moeten gelden voor de materieelverwerving. Bij de keuze van aanvullende capaciteiten, al dan niet in EVDB-kader, moet steeds worden gestreefd naar bilaterale of multinationale verankering van projecten. Zo kunnen van meet af aan, namelijk in de planningfase, de effectiviteit en de doelmatigheid worden bevorderd.

A. Tot stand gekomen wetgeving (periode 1 augustus 2000 tot 1 augustus 2001)			
Citeertitel	Kamerstuk nummer	Staatsblad jaar, nr.	Inwerkingtreding
1. Wet van 13 december 2000 tot vaststelling van een kader voor de vereenvoudiging en de vernieuwing van het militaire pensioenstelsel (Kaderwet militaire pensioenen)	II 26 686	Stb. 2001, 37	31 januari 2001
2. Wet van 13 december 2000 tot wijziging van de Algemene militaire pensioenwet (doorvertaling akkoord nabestaanden-pensioen overheids personeel en enige andere wijzigingen)	II 26 687	Stb. 2001, 38	31 januari 2001

B. Bij het parlement aanhangige wetsvoorstellen				
Wetsvoorstel	Kamerstuk	Op 1 augustus 2001 gevorderd t/m	Verwachting omtrent eerstvolgende fase	Inwerkingtreding
1. Instelling van een ongevallenraad Defensie (Rijkswet ongevallenraad Defensie)	II 26 110 (R 1619)	Verslag houdende een lijst met vragen en antwoorden, 14 november 2000	Behandeling gestaakt in afwachting van wetgeving nationale ongevallenraad	–
2. Wijziging van de Wet gewetensbezwaren militaire dienst in verband met invoering Kaderwet dienstplicht	II 25 990	Verslag uitgebracht juni 1998	Uitbrengen nota naar aanleiding van verslag door de Tweede Kamer	Vooralsnog niet aan te geven
3. Wijziging van de Rijkswet geweldgebruik krijgsmacht in de uitoefening van de bewakings- en beveiligings taak (in verband met binationale wacht)	27 624 (R 1677)	Nota naar aanleiding van verslag ingediend bij de Tweede Kamer juli 2001	Plenaire behandeling Tweede Kamer	Vooralsnog niet aan te geven

Bij de instroom wordt onderscheid gemaakt tussen aanstellingsbehoefte en aanstellingsopdracht. De aanstellingsbehoefte is een op een bepaald moment aanwezige behoefte aan nieuwe militairen. Mede op basis van de aanstellingsbehoefte wordt een aanstellingsopdracht verstrekt om een bepaald aanstellingsresultaat te realiseren. Het verschil tussen behoefte en opdracht wordt onder andere bepaald door het opkomstverloop, het niet-regulier (waaronder opleidings-) verloop en de situatie op de arbeidsmarkt. Dit betekent dat de aanstellingsopdracht de facto lager kan liggen dan de aanstellingsbehoefte. In onderstaande tabel is aangegeven welke aanstellingsbehoefte bestaat voor het jaar 2002 en welke aanstellingsopdracht is gegeven.

Jaar 2002	Aanstellingsbehoefte (intern+extern)			Aanstellingsopdracht (intern+extern)		
	bot	bbt	totaal	bot	bbt	totaal
KM	143	1 982	2 125	143	1 982	2 125
KL	985	7 235	8 220	215	4 550	4 765
KLu	260	1 603	1 863	315	1 331	1 646
KMar	150	850	1 000	150	855	1 005
Totaal	1 538	11 670	13 208	823	8 718	9 541

bedragen x € 1 000								
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. Code
Apparaatsuitgaven								
Commandant der Zeemacht in Nederland, exclusief Civiele Taken								
Ambtelijk burgerpersoneel	31 389	33 816	33 220	32 839	32 377	32 374	32 370	11
Militair personeel	214 013	226 147	213 603	212 331	214 406	218 075	221 584	11
Overige personele uitgaven	23 471	21 318	19 890	18 884	18 766	19 058	19 449	11
Materiële uitgaven	51 488	48 272	51 861	50 313	48 515	48 277	47 574	12
Totaal CZMNED, exclusief Civiele Taken	320 361	329 553	318 574	314 367	314 064	317 784	320 977	
Commandant der Zeemacht CARIB								
Ambtelijk burgerpersoneel	3 271	3 621	3 586	3 585	3 586	3 586	3 585	11
Militair personeel	40 198	45 684	41 467	40 830	39 926	38 283	38 387	11
Overige personele uitgaven	6 731	9 531	8 935	8 483	8 902	7 963	7 978	11
Materiële uitgaven	11 046	11 119	11 750	12 126	12 307	12 076	12 066	12
Totaal CZMCARIB	61 246	69 955	65 738	65 024	64 721	61 908	62 016	
Commandant van het Korps Mariniers								
Ambtelijk burgerpersoneel	1 256	1 418	1 368	1 365	1 366	1 365	1 365	11
Militair personeel	76 613	86 414	83 381	82 892	83 905	85 391	86 105	11
Overige personele uitgaven	9 032	8 278	8 310	8 470	8 546	8 540	8 556	11
Materiële uitgaven	12 805	12 849	13 460	14 838	15 068	15 072	15 061	12
Totaal CKMarns	99 706	108 959	106 519	107 565	108 885	110 368	111 087	
Ondersteunende Eenheden								
Ambtelijk burgerpersoneel	90 514	97 586	91 441	90 728	90 748	90 741	90 729	11
Militair personeel	62 606	63 838	60 949	60 359	59 269	58 181	57 720	11
Overige personele uitgaven	22 919	20 934	20 295	16 145	17 299	19 715	15 402	11
Materiële uitgaven	81 260	101 231	91 048	91 010	90 113	86 323	90 496	12
Totaal Ondersteunende Eenheden	257 299	283 589	263 733	258 242	257 429	254 960	254 347	
Admiraliteit								
Ambtelijk burgerpersoneel	28 831	31 516	30 600	30 539	30 546	30 544	30 540	11
Militair personeel	54 133	54 934	52 664	51 689	50 541	49 496	49 026	11
Overige personele uitgaven	23 131	21 501	19 208	18 798	18 418	17 912	17 989	11
Materiële uitgaven	118 647	107 654	92 436	87 850	88 829	92 715	96 276	12
Totaal Admiraliteit	224 742	215 604	194 909	188 876	188 335	190 667	193 830	
Totaal apparaatsuitgaven	963 354	1 007 660	949 473	934 074	933 434	935 687	942 257	
Subsidies en bijdragen								
Subsidies	151	151	149	149	149	149	149	43F
Bijdragen	68	68						03
Totaal Subsidies en bijdragen	219	219	149	149	149	149	149	

bedragen x € 1 000

Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. Code
Investeringen groot materieel en infrastructuur								
Schepen	248 126	223 733	200 187	237 722	207 060	147 978	83 837	13
Vliegtuigen	20 418	42 884	32 157	39 488	55 156	84 113	111 148	13
Elektronisch materieel	19 664	26 680	33 582	30 017	19 876	18 514	13 704	13
Munitie	21 527	20 632	24 725	44 363	40 468	44 171	51 842	13
Overig materieel	53 236	47 879	47 276	39 952	43 065	45 008	48 872	52
Infrastructuur	47 852	42 128	50 526	42 217	41 793	37 165	36 575	51
Totaal investeringen	410 823	403 937	388 454	433 759	407 417	376 948	345 979	
Totaal uitgaven Koninklijke Marine	1 374 396	1 411 816	1 338 076	1 367 982	1 341 000	1 312 784	1 288 385	
Totaal ontvangsten Koninklijke Marine	45 979	50 408	50 358	49 888	49 888	49 887	49 887	16

Meerjarenramingen Beleidsartikel 02 Koninklijke Landmacht

Bedragen x € 1 000								
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. code
Apparaatsuitgaven								
1 (GE/NL) Corps								
Ambtelijk burgerpersoneel	6 298	52 492	52 118	45 800	44 445	44 446	44 391	11
Militair personeel	381 506	418 670	414 771	413 806	418 235	430 205	448 324	11
Overige personele uitgaven	29 136	31 218	33 207	32 426	32 707	33 394	34 480	11
Materiële uitgaven	26 597	37 883	39 007	38 512	38 070	37 229	35 989	12
Totaal 1 (GE/NL) Corps	443 537	540 263	539 103	530 544	533 457	545 275	563 184	
Nationaal Commando, exclusief Civiele Taken								
Ambtelijk burgerpersoneel	208 772	170 746	172 957	172 651	172 024	172 032	171 815	11
Ambtelijk burgerpersoneel	94 253	60 705	69 566	62 242	61 669	61 556	61 946	11
Overige personele uitgaven	92 331	84 662	77 154	66 189	74 578	65 693	65 296	11
Materiële uitgaven	268 512	278 818	267 386	262 443	251 628	252 366	238 307	12
Totaal Nationaal Commando, exclusief Civiele Taken	663 868	594 931	587 063	563 525	559 899	551 647	537 364	
Commando Opleidingen KL								
Ambtelijk burgerpersoneel	29 508	31 747	31 250	32 217	32 585	32 586	32 545	11
Militair personeel	128 387	146 412	145 916	151 446	150 921	151 873	152 651	11
Overige personele uitgaven	19 705	22 792	21 671	22 405	22 508	22 418	21 963	11
Materiële uitgaven	12 640	11 731	11 812	12 224	12 335	12 281	12 084	12
Totaal Commando Opleidingen KL	190 240	212 682	210 649	218 292	218 349	219 158	219 243	
Overige Eenheden BLS								
Ambtelijk burgerpersoneel	57 478	62 938	61 848	61 720	61 724	61 912	61 923	11
Militair personeel	79 043	89 154	91 069	90 973	93 981	95 182	95 653	11
Overige personele uitgaven	39 920	43 977	36 453	33 867	34 145	33 822	33 058	11
Materiële uitgaven	91 500	87 085	51 934	58 765	59 331	58 015	56 431	12
Totaal Overige Eenheden BLS	267 941	283 154	241 304	245 325	249 181	248 931	247 065	
Landmachtstaf								
Ambtelijk burgerpersoneel	13 017	15 016	13 587	13 687	13 774	11 907	11 892	11
Militair personeel	15 209	16 165	17 228	16 676	16 508	16 576	16 750	11
Overige personele uitgaven	5 601	6 970	6 788	6 708	6 699	6 537	6 521	11
Materiële uitgaven	58 599	59 739	67 926	67 943	66 264	64 971	62 411	12
Totaal Landmachtstaf	92 426	97 890	105 529	105 013	103 245	99 991	97 574	
Totaal apparaatsuitgaven	1 658 012	1 728 920	1 683 648	1 662 699	1 664 131	1 665 002	1 664 430	
Subsidies en bijdragen	866	877	877	877	877	877	877	43F

Bedragen x € 1 000								
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. code
Investerings groot materieel en infrastructuur								
Automatisering	63 770	39 998	39 733	40 253	29 668	33 759	31 218	52
Logistiek	55 564	11 310	40 132	64 922	77 079	77 717	85 923	52
Commandovoering, verbindingen en gevechtsinrichtingen	44 177	56 591	59 902	40 234	25 956	12 837	27 780	13
Elektronisch materieel	2 959	8 182	9 793	8 740	9 384	10 868	9 076	13
Nucleair, biologisch en chemisch materieel (NBC)	463	3 004	10 995	6 829	2 450	2 269	1 361	52
Luchtverdediging	31 805	21 550	4 765	10 346	408	0	454	13
Manoeuvre	81 960	89 410	176 882	189 034	202 650	125 355	108 188	13
Vuursteun	9 804	8 399	10 097	6 580	16 472	36 348	90 711	13
Gevechtssteun	7 129	12 229	8 064	4 356	1 452	3 176	7 714	13
Infrastructuur	113 986	124 005	97 531	96 199	76 348	86 248	59 284	51
Totaal investeringen	411 616	374 679	457 893	467 493	441 869	388 577	421 709	
Totaal uitgaven Koninklijke Landmacht	2 070 494	2 104 476	2 142 418	2 131 069	2 106 877	2 054 456	2 087 016	
Totaal ontvangsten Koninklijke landmacht	69 025	80 828	58 153	58 493	58 516	58 516	58 516	16

Meerjarenramingen Beleidsartikel 03 Koninklijke Luchtmacht

Bedragen x € 1 000								
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. Code
Apparaatsuitgaven								
Tactische Luchtmacht								
Ambtelijk burgerpersoneel	17 483	19 083	18 391	18 288	18 288	18 241	18 220	11
Militair personeel	258 753	271 806	265 875	258 781	256 949	257 325	261 802	11
Overige personele uitgaven	60 754	60 713	58 812	70 633	76 766	68 515	59 420	11
Materiële uitgaven	73 340	65 629	66 941	67 322	67 687	66 762	66 743	12
Totaal Tactische Luchtmacht	410 330	417 231	410 019	415 024	419 690	410 843	406 185	
Decentrale ondersteunende eenheden (verminderd met civiele taken)								
Ambtelijk burgerpersoneel	21 251	0	0	0	0	0	0	11
Militair personeel	95 252	0	0	0	0	0	0	11
Overige personele uitgaven	19 033	0	0	0	0	0	0	11
Materiële uitgaven	30 722	0	0	0	0	0	0	12
Totaal decentrale ondersteunende eenheden	166 258	0	0	0	0	0	0	
Logistiek Centrum Koninklijke Luchtmacht (LCKLu) (verminderd met civiele taken)								
Ambtelijk burgerpersoneel	0	18 030	17 171	17 083	17 084	17 044	17 040	11
Militair personeel	0	15 550	15 690	15 667	15 699	15 373	16 072	11
Overige personele uitgaven	0	7 785	6 164	7 963	7 087	5 645	3 536	11
Materiële uitgaven	0	70 602	76 593	78 823	76 747	82 370	80 034	12
Totaal LCKLu	0	111 967	115 618	119 536	116 617	120 432	116 682	
Koninklijke Militaire School Luchtmacht (KMSL)								
Ambtelijk burgerpersoneel	0	4 547	4 355	4 330	4 330	4 322	4 316	11
Militair personeel	0	42 237	43 684	43 820	43 849	44 615	46 302	11
Overige personele uitgaven	0	15 106	13 553	12 800	12 484	12 005	11 347	11
Materiële uitgaven	0	11 589	11 627	11 622	11 608	11 619	11 542	12
Totaal Koninklijke Militaire School Luchtmacht	0	73 479	73 219	72 572	72 271	72 561	73 507	
Staf Bevelhebber der Luchtstrijdkrachten (Staf BDL)								
Ambtelijk burgerpersoneel	17 940	20 438	19 550	19 484	19 484	19 444	19 385	11
Militair personeel	34 245	88 512	86 039	88 795	89 086	89 296	91 189	11
Overige personele uitgaven	42 755	37 045	34 805	27 681	26 851	26 840	26 086	11
Materiële uitgaven	258 083	210 903	202 307	201 879	207 317	225 844	221 812	12
Totaal Staf BDL	353 023	356 898	342 701	337 839	342 738	361 424	358 471	
Totaal apparaatsuitgaven	929 611	959 575	941 557	944 971	951 316	965 260	954 845	

Bedragen x € 1 000

Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. Code
Investerings groot materieel en infrastructuur								
Vliegtuigmaterieel (inclusief F-16)	51 667	52 758	37 719	22 142	13 813	38 223	155 486	13
Vervoermiddelen	5 866	14 008	20 760	20 604	21 784	14 659	14 932	52
Elektrisch en elektronisch materieel	57 979	68 288	67 695	98 034	85 617	101 641	90 996	13
Bewapeningsmaterieel	19 788	17 945	11 198	40 941	63 847	77 664	75 736	13
Springstoffen en munitie	2 940	2 751	3 217	38 390	36 439	7 079	0	13
Overig materieel	6 462	14 767	13 015	7 658	6 741	6 650	5 879	52
Luchtmobiele brigade	156 599	149 895	149 855	21 610	22 448	18 902	10 886	13
Infrastructuur	71 033	67 609	70 971	72 126	66 694	57 936	62 422	51
Totaal investeringen	372 333	388 022	374 432	321 504	317 383	322 755	416 337	
Totaal uitgaven Koninklijke Luchtmacht	1 301 945	1 347 598	1 315 989	1 266 475	1 268 699	1 288 016	1 371 182	
Totaal ontvangsten Koninklijke Luchtmacht	72 382	38 097	38 097	38 097	38 097	38 097	38 097	16

Meerjarenramingen Beleidsartikel 04 Koninklijke Marechaussee

Bedragen x € 1 000								
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. Code
Apparaatsuitgaven								
Ambtelijk burgerpersoneel	9 454	12 020	12 809	12 799	12 803	12 812	12 817	11
Militair personeel	157 117	171 528	177 771	177 860	178 635	177 388	176 229	11
Overige personele uitgaven	23 671	25 311	25 455	26 044	26 727	26 989	27 339	11
Materiële uitgaven	40 377	47 887	44 781	44 871	45 236	44 592	44 635	12
Totaal apparaatsuitgaven	230 619	256 747	260 816	261 574	263 400	261 781	261 020	
Investerings groot materieel en infrastructuur								
Vervoermiddelen en vaartuigen	3 746	6 810	4 776	4 983	4 773	4 879	6 563	13
Elektrisch en elektronisch materieel	1 093	5 799	4 442	2 818	3 962	1 910	1 913	13
Automatiseringsmiddelen	3 675	6 353	5 758	4 501	2 964	2 965	1 780	52
Bewapeningsmaterieel	43	71	239	239	239	239	239	13
Telefooninstallaties	551	1 773	2 388	2 388	2 386	2 387	2 391	52
Overig groot materieel	4 648	2 715	955	955	955	955	956	52
Infrastructuur	5 383	10 700	14 301	16 543	14 596	12 753	6 767	51
Totaal investeringen	19 140	34 221	32 858	32 428	29 874	26 088	20 609	
Totaal uitgaven Koninklijke Marechaussee	249 759	290 968	293 674	294 001	293 274	287 869	281 629	
Totaal ontvangsten Koninklijke Marechaussee	5 242	4 808	4 808	4 808	4 808	4 808	4 808	16

Meerjarenramingen Beleidsartikel 05 Defensie Interservice Commando

bedragen x € 1 000								
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. code
Apparaatsuitgaven								
Staf Defensie Interservice Commando (Staf Dico)								
Ambtelijk burgerpersoneel	2 293	3 964	3 524	3 353	3 338	3 251	3 251	11
Militair personeel	893	1 642	1 943	1 955	1 733	1 522	1 522	11
Overige personele uitgaven	2 041	1 604	969	617	852	1 135	1 173	11
Materiële uitgaven	10 291	12 355	12 057	13 838	12 341	11 979	13 077	12
Totaal Staf Dico	15 518	19 565	18 493	19 763	18 264	17 888	19 022	
Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie (DVVO)								
Ambtelijk burgerpersoneel	7 197	8 017	7 833	7 799	7 766	7 767	7 767	11
Militair personeel	13 066	13 674	14 197	14 209	14 142	14 182	14 182	11
Overige personele uitgaven	2 959	2 906	2 869	2 869	2 869	2 869	2 869	11
Materiële uitgaven	32 131	34 852	34 318	33 669	33 661	33 761	34 124	12
Totaal DVVO	55 354	59 450	59 217	58 546	58 438	58 578	58 942	
Defensie Werving en Selectie (DWS)								
Ambtelijk burgerpersoneel	6 232	6 962	6 526	6 528	6 530	6 531	6 531	11
Militair personeel	8 631	9 682	9 614	9 610	9 608	9 604	9 604	11
Overige personele uitgaven	1 377	1 203	1 203	1 203	1 384	1 384	1 384	11
Materiële uitgaven	37 080	43 749	34 430	34 428	34 428	34 428	34 655	12
Totaal DWS	53 320	61 596	51 773	51 769	51 950	51 947	52 174	
Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf (MGFB)								
Ambtelijk burgerpersoneel	13 176	14 964	14 310	14 049	13 901	13 684	13 684	11
Militair personeel	16 580	18 250	18 243	18 606	18 920	19 688	19 688	11
Overige personele uitgaven	4 778	4 496	4 493	4 497	4 052	4 077	4 077	11
Materiële uitgaven	21 115	15 128	15 834	15 592	15 260	14 877	15 603	12
Totaal MGFB	55 649	52 838	52 880	52 744	52 133	52 326	53 052	
Instituut Defensie Leergangen (IDL)								
Ambtelijk burgerpersoneel	1 625	2 057	1 983	1 925	1 893	1 894	1 894	11
Militair personeel	2 359	2 839	2 754	2 692	2 691	2 690	2 690	11
Overige personele uitgaven	1 138	1 094	924	911	908	908	908	11
Materiële uitgaven	3 401	4 103	4 045	4 023	4 024	4 024	4 206	12
Totaal IDL	8 523	10 093	9 706	9 551	9 516	9 516	9 697	

bedragen x € 1 000								
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. code
Overige Interservice Diensten (OID)								
Ambtelijk burgerpersoneel	12 855	16 118	12 875	12 475	12 433	12 348	12 348	11
Militair personeel	11 034	13 083	13 135	13 377	13 478	13 578	13 578	11
Overige personele uitgaven	2 523	2 445	2 195	2 166	2 161	2 160	2 160	11
Materiële uitgaven	7 291	10 569	13 271	13 186	13 323	13 321	13 410	12
Totaal OID	33 703	42 215	41 476	41 204	41 395	41 407	41 496	
Totaal apparaatsuitgaven	222 067	245 757	233 545	233 577	231 696	231 662	234 383	
Investerings groot materieel en infrastructuur								
Groot Materieel	7 756	9 592	9 476	9 445	3 364	3 364	3 364	52
Infrastructuur	6 008	9 323	12 547	11 163	12 252	12 252	12 252	51
Totaal investeringen	13 764	18 916	22 023	20 608	15 616	15 616	15 616	
Totaal uitgaven Defensie Interservice Commando	235 831	264 673	255 568	254 185	247 312	247 278	249 999	
Totaal ontvangsten Defensie Interservice Commando	24 426	23 214	21 561	21 431	21 212	21 390	21 352	16

Meerjarenramingen Beleidsartikel 06 Militaire Inlichtingendienst

bedragen x € 1 000								
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. Code
Apparaatsuitgaven								
Ambtelijk burgerpersoneel	14 397	18 077	17 805	17 750	17 698	17 277	16 720	11
Militair personeel	13 364	15 918	16 218	16 208	16 153	15 701	15 367	11
Overige personele uitgaven	2 501	2 666	2 641	2 633	2 630	2 630	2 630	11
Materiële uitgaven	13 938	19 935	10 275	10 267	10 256	11 086	11 977	12
Totaal Apparaatsuitgaven	44 200	56 596	46 939	46 858	46 737	46 694	46 694	
Investerings								
			5 083	2 993	2 758	2 567	2 567	
Totaal Militaire Inlichtingendienst	44 200	56 596	52 022	49 851	49 495	49 261	49 261	

Meerjarenramingen Beleidsartikel 07 Pensioenen, uitkeringen en wachtgeld

bedragen x € 1 000								
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. Code
Militaire nabestaanden pensioenen	28 540	28 588	27 281	26 911	26 586	26 308	26 076	11
Militaire deeltijdpensioenen	299 008	307 209	300 302	299 913	301 560	304 320	306 691	11
Militaire invaliditeitspensioenen	88 643	91 527	87 546	86 265	84 551	82 375	80 183	11
Uitkeringswet gewezen militairen	351 252	360 301	364 624	361 599	369 435	376 715	369 899	11
Sociale zorg	5 429	5 401	5 429	5 429	5 429	5 429	5 429	11
Overige uitkeringen	7 043	5 899	5 899	5 899	5 899	5 899	5 899	11
Reserve-overdracht	6 823	12 343	7 624	7 624	7 624	7 624	7 624	11
Veteranenbeleid	2 960	538	539	539	539	539	539	11
Kapitaaldekking nominale bijdrage	26 365	32 672	35 742	37 313	38 977	40 686	42 786	11
Kapitaaldekking lening ABP (hoofdsom)	0	0	0	0	25 457	36 030	34 306	11
Kapitaaldekking lening ABP (rente)	0	0	0	0	227	1 497	2 950	11
Uitvoeringskosten USZO/ABP	16 457	22 561	16 286	17 382	17 665	17 268	18 232	
Wachtgeld en inactiviteitswedden	56 178	61 402	58 414	58 315	55 625	51 995	50 209	11
Totaal uitgaven militaire pensioenen, uitkeringen en wachtgeld	888 697	928 443	909 686	906 507	939 573	956 685	950 820	
Totaal ontvangsten pensioenen, uitkeringen en wachtgeld	6 299	1 559	1 559	1 559	1 559	1 559	1 559	47B

**Meerjarenramingen Beleidsartikel 08 Ziektelkostenvoorziening
Defensiepersoneel**

bedragen x € 1 000								
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. Code
Ziektelkostenvoorziening defensiepersoneel	27 971	24 811	24 172	24 152	24 132	24 134	24 137	43A

Meerjarenramingen Beleidsartikel 09 Vredesoperaties

Bedragen x € 1000								
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. Code
VN-contributies	33 420	48 554	48 554	48 554	48 554	48 554	48 554	01
SFOR	69 834	93 251	83 042	68 067				01
KFOR	51 820	2 788	908					01
UNFICYP	3 032	1 620						01
UNMEE	12 430	46 755						01
Voorziening vredesoperaties	21 401	8 825	37 673	56 280	124 347	124 347	124 347	01
Totale uitgaven vredesoperaties	191 937	201 793	170 177	172 901	172 901	172 901	172 901	
Totale ontvangsten vredesoperaties	6 921	6 807	1 407	1 407	1 407	1 407	1 407	

Meerjarenramingen Beleidsartikel 10 Civiele taken

Bedragen x € 1 000								
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. code
Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba	24 627	25 427	18 766	18 451	17 873	17 918	17 918	12
Kustwachtcentrum Nederland								
Ambtelijk burgerpersoneel	1 795	1 795	1 735	1 732	1 732	1 732	1 732	11
Militair personeel	525	525	270	270	270	270	270	11
Overige uitgaven	3 101	3 101	2 931	2 931	2 931	2 931	2 931	11
Totaal Kustwachtcentrum Nederland	5 421	5 421	4 936	4 933	4 933	4 933	4 933	
Explosieven opruiming								
Ambtelijk burgerpersoneel	1 190	1 195	1 182	1 180	1 180	1 179	1 178	11
Militair personeel	5 480	6 042	6 075	6 026	6 039	6 067	6 094	11
Overige uitgaven	1 590	1 745	1 441	1 442	1 445	1 448	1 444	11
Totaal Explosievenopruiming	8 260	8 982	8 698	8 648	8 664	8 694	8 716	
Hulp aan civiele overheden								
Totaal uitgaven Civiele taken	38 308	39 830	32 399	32 032	31 471	31 545	31 566	
Totaal ontvangsten Civiele taken	5 441	6 381	5 337	5 292	5 065	4 702	4 702	16

Meerjarenramingen Beleidsartikel 11 Internationale Samenwerking

bedragen x € 1000								
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. Code
Bijdrage aan Navo	69 583	72 336	70 640	71 868	71 518	72 479	71 253	43G
EVDB		122 611	408	33 534	56 632	90 892		43G
Attachés	20 097	20 158	20 387	20 386	20 386	20 386	20 386	11
Overige internationale samenwerking	2 370	4 334	1 389	1 389	1 389	1 389	1 389	31
Totale uitgaven Internationale Samenwerking	92 050	219 439	92 824	127 177	149 925	185 146	93 028	
Totale ontvangsten Internationale Samenwerking	16 986	14 430	14 430	14 430	14 430	14 430	14 430	16

Meerjarenramingen Beleidsartikel 12 Wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling

Bedragen x € 1 000								
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. Code
Onderzoek en technologie	13 434	12 419	11 973	11 938	11 935	11 934	11 933	52
Doelfinanciering TNO	47 706	50 432	49 521	40 310	40 268	40 272	40 276	52
NLR	454	454	454	454	454	454	454	52
Totaal Wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling	61 594	63 305	61 949	52 702	52 657	52 660	52 663	
Totaal ontvangsten	318	318	318	318	318	318	318	16

Meerjarenramingen Niet-beleidsartikel 70 Geheime uitgaven

bedragen x € 1 000								
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. Code
Geheime uitgaven	499	499	499	499	499	499	499	01

**Meerjarenramingen Niet-beleidsartikel 80 Nominaal en onvoor-
zien**

Bedragen x € 1 000								
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. Code
Loonbijstelling		131 338	159 275	163 098	163 907	164 694	163 116	01
Prijsbijstelling		- 93	22 488	30 946	29 178	55 282	33 140	01
Efficiencytaakstelling				- 38 572	- 38 571	- 38 571	- 38 571	01
Onvoorzien								
Totaal Nominaal en onvoorzien		131 245	184 485	158 195	157 236	184 127	160 408	

Meerjarenramingen Beleidsartikel 90 Algemeen

Bedragen x € 1 000								
Omschrijving	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Econ. Code
Kerndepartement								
Ambtelijk burgerpersoneel	30 571	33 496	32 797	31 303	31 216	31 228	31 236	11
Militair personeel	11 868	13 192	13 013	12 996	12 955	12 962	12 978	11
Overige personele uitgaven	9 095	11 080	9 335	9 905	9 327	9 469	9 220	11
Materiële uitgaven	71 695	70 219	58 696	54 095	58 280	58 014	58 884	12
Totaal Kerndepartement	123 228	127 987	113 840	108 299	111 777	111 673	112 318	
Subsidies en bijdragen								
Subsidies	6 372	6 651	6 651	6 651	6 651	6 651	6 651	43A
Bijdragen	6 965	16 857	10 271	7 412	7 412	7 412	7 412	3
Totaal Subsidies en bijdragen	13 337	23 508	16 922	14 063	14 063	14 063	14 063	
Garanties								
Eurometaal								63D
Nederlandse Bond van Verzekeraars								63F
Totaal Garanties								
Milieumaatregelen								
	2 369	6 140	960	6 632	14 482	14 748	14 748	12
Overige departementale uitgaven								
Voorlichting	3 278	2 571	2 571	2 571	2 571	2 571	2 571	12
Schadevergoedingen	3 525	5 849	5 849	5 849	5 849	5 849	5 849	63Z
Overige uitgaven	5 060	3 974	3 930	3 930	3 930	3 930	3 930	12
Infrastructuur	424	1 338	1 488	1 024	1 024	1 024	1 024	51
Gebruik kennis en kunde	980	545	545	545	545	545	545	52
Totaal Overige departementale uitgaven	13 266	14 277	14 383	13 919	13 919	13 918	13 918	
Totaal ontvangsten	142 111	6 816	5 954	7 406	6 226	6 998	4 230	16

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal personeelsaantal waarvan	aantal vte'n	4 303	4 299	4 238	4 197	4 172	4 172	4 167
- actief personeel	aantal vte'n	4 206	4 199	4 138	4 097	4 072	4 072	4 067
- gemiddeld salaris	x € 1,-	36 115	39 260	37 990	38 088	38 215	38 212	38 254
- totale uitgaven	x € 1000,-	151 898	164 851	157 202	156 047	155 613	155 600	155 579
- niet-actief personeel	aantal vte'n	97	100	100	100	100	100	100
- gemiddeld salaris	x € 1,-	34 680	31 050	30 130	30 100	30 100	30 100	30 100
- totale uitgaven	x € 1000,-	3 364	3 105	3 013	3 010	3 010	3 010	3 010
Totaal ambtelijk burgerpersoneel	x € 1000,-	155 262	167 956	160 215	159 057	158 623	158 610	158 589

Militair personeel	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	12 158	11 938	11 867	11 956	12 102	12 284	12 499
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	7 866	7 626	7 346	7 039	6 618	6 200	5 881
- gemiddeld salaris	x € 1,-	41 264	45 277	43 728	43 587	43 705	43 590	43 621
- totale uitgaven	x € 1000,-	324 582	345 282	321 227	306 809	289 238	270 260	256 536
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	4 143	4 184	4 364	4 760	5 327	5 927	6 461
- gemiddeld salaris	x € 1,-	29 039	30 627	29 170	28 944	29 200	29 684	29 877
- totale uitgaven	x € 1000,-	120 307	128 143	127 297	137 775	155 550	175 939	193 036
- ANT-/ARUMIL	aantal vte'n	149	159	157	157	157	157	157
- gemiddeld salaris	x € 1,-	17 940	22 597	22 567	22 414	20 771	20 561	20 707
- totale uitgaven	x € 1000,-	2 673	3 593	3 543	3 519	3 261	3 228	3 251
Totaal militair personeel	x € 1000,-	447 562	477 018	452 067	448 103	448 049	449 427	452 823

Overige personele uitgaven	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
– inhuur tijdelijk personeel	aantal mensjaren	508	457	397	250	274	325	220
– gemiddelde uitgaven per mensjaar	x € 1,-	34 000	33 994	33 999	33 996	33 989	33 998	33 997
– totale uitgaven	x € 1000,-	17 272	15 532	13 484	8 499	9 313	11 056	7 476
– kleding en uitrusting	aantal vte'n (bp en mp)	16 215	16 009	15 848	15 896	16 017	16 199	16 409
– gemiddeld per vte	x € 1,-	88	88	87	86	86	85	84
– totale uitgaven	x € 1000,-	1 420	1 409	1 384	1 370	1 375	1 376	1 375
– voeding	aantal vte'n (bp en mp)	16 215	16 009	15 848	15 896	16 017	16 199	16 409
– gemiddeld per vte	x € 1,-	668	699	668	668	674	678	670
– totale uitgaven	x € 1000,-	10 833	11 188	10 585	10 615	10 802	10 987	10 990
– overige persoonsgebonden personele uitgaven voor de Admiraliteit	aantal vte'n (bp en mp)	1 731	1 722	1 714	1 701	1 688	1 677	1 681
– gemiddeld per vte	x € 1,-	2 340	1 670	1 681	1 677	1 691	1 701	1 700
– totale uitgaven	x € 1000,-	4 051	2 876	2 881	2 852	2 854	2 853	2 858
– overige persoonsgebonden personele uitgaven overige KM-ressorts	aantal vte'n (bp en mp)	14 484	14 287	14 134	14 195	14 329	14 522	14 728
– gemiddeld per vte	x € 1,-	2 318	2 342	2 319	2 243	2 253	2 153	2 125
– totale uitgaven	x € 1000,-	33 573	33 462	32 780	31 839	32 290	31 265	31 299
– overige persoonsgebonden personele uitgaven voor de gehele KM	aantal vte'n (bp en mp)	16 215	16 009	15 848	15 896	16 017	16 199	16 409
– gemiddeld per vte	x € 1,-	1 042	973	887	868	864	855	848
– totale uitgaven	x € 1000,-	16 894	15 570	14 063	13 803	13 836	13 849	13 913
– vliegopleidingen	aantal vliegers in opleiding	17	15	15	17	15	17	15
– gemiddeld per vte	x € 1,-	73 000	97 467	97 467	106 000	97 467	106 000	97 467
– totale uitgaven	x € 1000,-	1 241	1 462	1 462	1 802	1 462	1 802	1 462
Totaal overige personele uitgaven	x € 1000,-	85 284	81 499	76 639	70 780	71 932	73 188	69 373

Materiële uitgaven	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
– uitbesteding O-, I- en A-deskundigheid	aantal mensjaren	2,7	2,5	2,5	2,1	2,0	2,1	2,2
– gemiddeld per mensjaar	x € 1,-	121 111	121 600	121 200	120 476	123 000	119 524	122 727
– totale uitgaven	x € 1000,-	327	304	303	253	246	251	270
– overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	16 217	16 009	15 848	15 896	16 017	16 199	16 409
– gemiddeld per vte	x € 1,-	5 609	5 859	5 175	5 142	5 193	5 106	4 957
– totale uitgaven	x € 1000,-	90 955	93 792	82 021	81 735	83 174	82 704	81 345
Brandstoffen, oliën en smeermiddelen								
– gasolie schepen	x 1 000 m ³	73,6	65,5	70,0	69,8	69,8	69,1	69,1
– kerosine patrouillevliegtuigen	x 1 000 m ³	9,3	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7
– helikopterbrandstof	x 1 000 m ³	1,7	1,7	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
– totale uitgaven	x € 1000,-	17 282	21 802	16 388	16 326	16 846	17 539	18 627
Totaal toegelicht bedrag	x € 1000,-	108 564	115 898	98 712	98 314	100 266	100 494	100 242
Andere volumegegevens:								
– overige materiële uitgaven	x € 1000,-	166 779	165 386	161 840	157 820	154 564	153 968	161 230
Totaal materiële uitgaven	x € 1000,-	275 343	281 284	260 552	256 134	254 830	254 462	261 472
Totaal uitgaven	x € 1000,-	963 451	1 007 757	949 473	934 074	933 434	935 687	942 257

Kengetallen en volumegegevens Beleidsartikel 02 Koninklijke Landmacht

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal personeelsaantal waarvan	aantal vte'n	9 230	8 846	8 615	8 433	8 392	8 354	8 355
– actief personeel	aantal vte'n	8 948	8 632	8 401	8 219	8 178	8 140	8 141
– gemiddeld salaris	x € 1,-	34 235	37 832	38 740	38 905	38 914	38 891	38 848
– totale uitgaven	x € 1000,-	306 331	326 548	325 432	319 742	318 222	316 553	316 243
– niet-actief personeel	aantal vte'n	282	214	214	214	214	214	214
– gemiddeld salaris	x € 1,-	31 000	29 864	29 570	29 593	29 579	29 584	29 547
– totale uitgaven	x € 1000,-	8 742	6 391	6 328	6 333	6 330	6 331	6 323
Totaal ambtelijk burgerpersoneel	x € 1000,-	315 073	332 939	331 760	326 075	324 552	322 884	322 566

Militair personeel	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	21 949	21 429	21 942	22 107	22 565	23 215	24 030
– beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	10 714	10 337	10 306	9 908	9 728	9 688	9 738
– gemiddeld salaris	x € 1,-	39 993	42 994	43 754	43 764	43 640	43 534	43 450
– totale uitgaven	x € 1000,-	428 489	444 429	450 911	433 592	424 508	421 736	423 092
– beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	11 235	11 092	11 636	12 199	12 837	13 527	14 292
– gemiddeld salaris	x € 1,-	23 250	25 230	24 130	24 162	24 118	24 134	24 141
– totale uitgaven	x € 1000,-	261 213	279 854	280 772	294 753	309 603	326 455	345 030
Totaal toegelicht bedrag	x € 1000,-	689 702	724 283	731 683	728 345	734 111	748 191	768 122
Andere volumegegevens:								
– Uitgaven inzake de Nationale reserve	x € 1000,-	8 697	6 823	6 868	6 797	7 202	7 202	7 202
Totaal militair personeel	x € 1000,-	698 399	731 106	738 551	735 142	741 313	755 393	775 324

Overige personele uitgaven	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
– inhuur tijdelijk personeel	aantal mensjaren	1 137	507	449	329	327	309	290
– gemiddelde uitgaven per mensjaar	x € 1,-	38 408	61 354	50 622	47 623	47 543	47 571	47 780
– totale uitgaven	x € 1000,-	43 658	31 125	22 705	15 660	15 530	14 676	13 842
– overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	31 179	30 275	30 556	30 539	30 956	31 568	32 384
– gemiddeld per vte	x € 1,-	1 940	2 201	2 224	2 238	2 230	2 208	2 191
– totale uitgaven	x € 1000,-	60 500	66 637	67 962	68 338	69 040	69 702	70 954
– overige persoonsgebonden personele uitgaven KL-breed	aantal vte'n (bp en mp)	31 179	30 275	30 556	30 539	30 956	31 568	32 384
– gemiddeld per vte	x € 1,-	578	386	408	416	411	402	370
– totale uitgaven	x € 1000,-	18 037	11 699	12 454	12 692	12 727	12 696	11 985
– kleding en uitrusting t.b.v. militair personeel	aantal vte'n (mp)	21 949	21 429	21 942	22 107	22 565	23 215	24 030
– gemiddeld per vte	x € 1,-	604	974	899	682	1 043	650	628
– totale uitgaven	x € 1000,-	13 253	20 870	19 725	15 075	23 531	15 087	15 100
– voeding	aantal vte'n (bp en mp)	31 179	30 275	30 556	30 539	30 956	31 568	32 384
– gemiddeld per vte	x € 1,-	912	919	966	970	957	939	916
– totale uitgaven	x € 1000,-	28 422	27 813	29 524	29 614	29 621	29 641	29 667
– onderwijs en opleiding t.b.v. BBT-personeel	aantal vte'n	11 235	11 092	11 636	12 199	12 837	13 527	14 292
– gemiddeld per vte	x € 1,-	753	880	806	795	757	705	637
– totale uitgaven	x € 1000,-	8 463	9 764	9 381	9 695	9 717	9 532	9 110
Totaal toegelicht bedrag	x € 1000,-	172 333	167 908	161 751	151 074	160 166	151 334	150 658
Andere volumegegevens: Overige personele uitgaven	x € 1000,-	14 359	21 712	13 519	10 521	10 473	10 530	10 660
Totaal overige personele uitgaven	x € 1000,-	186 692	189 620	175 270	161 595	170 639	161 864	161 318

Materiële uitgaven	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
– uitbesteding O-, I- en A-deskundigheid	aantal mensjaren	50	42	68	22	22	22	21
– gemiddeld per mensjaar	x € 1,-	127 114	120 950	52 533	131 473	131 847	131 789	131 869
– totale uitgaven	x € 1000,-	6 343	5 092	3 546	2 945	2 927	2 873	2 822
– overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	31 179	30 275	30 556	30 539	30 956	31 568	32 384
– gemiddeld per vte	x € 1,-	1 132	1 355	1 279	1 305	1 297	1 276	1 245
– totale uitgaven	x € 1000,-	35 306	41 036	39 077	39 843	40 165	40 272	40 314
– huisvesting KL-breed	aantal vte'n (bp en mp)	31 179	30 275	30 556	30 539	30 956	31 568	32 384
– gemiddeld per vte	x € 1,-	1 691	1 754	1 770	1 740	1 679	1 617	1 537
– totale uitgaven	x € 1000,-	52 736	53 088	54 084	53 140	51 988	51 033	49 772
– inventarisgoederen en klein materieel (KL-breed)	aantal vte'n (bp en mp)	31 179	30 275	30 556	30 539	30 956	31 568	32 384
– gemiddeld per vte	x € 1,-	1 278	750	659	677	577	566	494
– totale uitgaven	x € 1000,-	39 842	22 707	20 132	20 661	17 848	17 859	15 993
– data- en telecommunicatie	aantal vte'n (bp en mp)	31 179	30 275	30 556	30 539	30 956	31 568	32 384
– gemiddeld per vte	x € 1,-	1 038	1 168	878	941	942	908	841
– totale uitgaven	x € 1000,-	32 367	35 358	26 830	28 735	29 148	28 656	27 238
– onderhoud van gebouwen en terreinen	aantal vte'n (bp en mp)	31 179	30 275	30 556	30 539	30 956	31 568	32 384
– gemiddeld per vte	x € 1,-	770	704	824	811	783	738	705
– totale uitgaven	x € 1000,-	24 017	21 315	25 179	24 752	24 250	23 302	22 832
– groot onderhoud gebouwen en terreinen	aantal vte'n (bp en mp)	31 179	30 275	30 556	30 539	30 956	31 568	32 384
– gemiddeld per vte	x € 1,-	966	905	937	958	948	911	888
– totale uitgaven	x € 1000,-	30 121	27 412	28 640	29 257	29 346	28 752	28 768
Totaal toegelicht bedrag	x € 1000,-	220 732	206 008	197 488	199 333	195 672	192 747	187 739
Andere volumegegevens:								
– brandstoffen, olie, smeermiddelen en bedrijfsstoffen	x € 1000,-	20 348	20 238	23 409	20 191	15 969	15 979	15 993
– overige materiële uitgaven	x € 1000,-	216 769	249 008	217 170	220 362	215 988	216 136	201 490
Sub-totaal	x € 1000,-	237 117	269 246	240 579	240 553	231 957	232 115	217 483
Totaal materiële uitgaven	x € 1000,-	457 849	475 254	438 067	439 886	427 629	424 862	405 222
Totaal uitgaven	x € 1000,-	1 658 013	1 728 919	1 683 648	1 662 698	1 664 133	1 665 003	1 664 430

Kengetallen en volumegegevens Beleidsartikel 03 Koninklijke Luchtmacht

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal personeelsaantal waarvan	aantal vte'n	1 711	1 727	1 692	1 692	1 693	1 693	1 692
- actief personeel	aantal vte'n	1 675	1 691	1 656	1 656	1 657	1 657	1 656
- gemiddeld salaris	x € 1,-	33 263	36 105	35 280	35 109	35 089	35 007	34 973
- totale uitgaven	x € 1000,-	55 715	61 054	58 423	58 141	58 142	58 007	57 916
- niet-actief personeel	aantal vte'n	36	36	36	36	36	36	36
- gemiddeld salaris	x € 1,-	26 639	29 000	29 000	29 000	29 000	29 000	29 028
- totale uitgaven	x € 1000,-	959	1 044	1 044	1 044	1 044	1 044	1 045
Totaal ambtelijk burgerpersoneel	x € 1000,-	56 674	62 098	59 467	59 185	59 186	59 051	58 961

Militair personeel	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	10 772	10 848	10 686	10 685	10 765	10 939	11 296
- beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	7 423	7 250	6 994	6 752	6 536	6 372	6 286
- gemiddeld salaris	x € 1,-	39 474	43 316	43 242	43 178	43 170	43 058	43 070
- totale uitgaven	x € 1000,-	293 014	314 038	302 438	291 536	282 161	274 367	270 736
- beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	3 349	3 598	3 692	3 933	4 229	4 567	5 010
- gemiddeld salaris	x € 1,-	28 437	28 924	29 483	29 374	29 184	28 956	28 868
- totale uitgaven	x € 1000,-	95 237	104 067	108 850	115 527	123 421	132 241	144 629
Totaal militair personeel	x € 1000,-	388 251	418 105	411 288	407 063	405 582	406 608	415 365

Overige personele uitgaven	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
– inhuur tijdelijk personeel	aantal mensjaren	365	723	591	586	498	352	138
– gemiddelde uitgaven per mensjaar	x € 1,–	36 233	32 909	32 902	32 889	32 873	32 903	32 884
– totale uitgaven	x € 1000,–	13 225	23 793	19 445	19 273	16 371	11 582	4 538
– overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	12 447	12 575	12 378	12 377	12 458	12 632	12 988
– gemiddeld per vte	x € 1,–	585	884	873	877	818	811	783
– totale uitgaven	x € 1000,–	7 285	11 120	10 803	10 853	10 195	10 240	10 167
– kleding en uitrusting t.b.v. militair personeel	aantal vte'n (mp)	10 772	10 848	10 686	10 685	10 765	10 939	11 296
– gemiddeld per vte	x € 1,–	937	684	677	586	581	572	554
– totale uitgaven	x € 1000,–	10 090	7 415	7 232	6 259	6 259	6 259	6 259
– kleding en uitrusting t.b.v. vliegers	aantal vte'n (mp)	559	563	570	573	573	573	573
– gemiddeld per vte	x € 1,–	3 744	2 306	2 309	2 375	2 375	2 375	2 375
– totale uitgaven	x € 1000,–	2 093	1 298	1 316	1 361	1 361	1 361	1 361
– voeding t.b.v. militair personeel	aantal vte'n (mp)	10 772	10 848	10 686	10 685	10 765	10 939	11 296
– gemiddeld per vte	x € 1,–	798	767	776	780	770	762	734
– totale uitgaven	x € 1000,–	8 592	8 321	8 293	8 338	8 293	8 339	8 293
– vliegopleidingen (initieel)	aantal vliegers in opleiding	96	96	94	94	94	94	94
– gemiddeld per vlieger in opleiding	x € 1,–	186 406	110 073	147 085	218 170	290 766	228 223	164 585
– totale uitgaven	x € 1000,–	17 895	10 567	13 826	20 508	27 332	21 453	15 471
Totaal toegelicht bedrag	x € 1000,–	59 180	62 514	60 915	66 592	69 811	59 234	46 089
Andere volumegegevens:								
Overige personele uitgaven	x € 1000,–	63 362	58 136	52 419	52 485	53 377	53 771	54 298
Totaal overige personele uitgaven	x € 1000,–	122 542	120 650	113 334	119 077	123 188	113 005	100 387

Materiële uitgaven	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
– uitbesteding O-, I- en A-deskundigheid	aantal mensjaren	93	111	77	71	73	74	67
– gemiddeld per mensjaar	x € 1,-	108 876	123 474	123 507	123 361	123 489	123 432	123 418
– totale uitgaven	x € 1000,-	10 071	13 755	9 473	8 808	8 990	9 171	8 306
– overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	12 447	10 848	10 686	10 685	10 765	10 939	11 296
– gemiddeld per vte	x € 1,-	6 792	7 203	7 812	7 764	7 688	7 531	7 243
– totale uitgaven	x € 1000,-	84 546	78 136	83 482	82 958	82 764	82 377	81 819
– vliegtuigbrandstoffen	aantal m ³	128 522	79 181	100 856	100 691	100 691	100 527	101 677
– gemiddeld per vte	x € 1,-	261	397	322	322	322	323	323
– totale uitgaven	x € 1000,-	33 534	31 411	32 455	32 455	32 455	32 500	32 818
Totaal toegelicht bedrag	x € 1000,-	128 151	123 302	125 410	124 221	124 209	124 048	122 943
Andere volumegegevens:								
– overige materiële uitgaven	x € 1000,-	233 993	235 420	232 058	235 425	239 151	262 548	257 189
Totaal materiële uitgaven	x € 1000,-	362 144	358 722	357 468	359 646	363 360	386 596	380 132
Totale uitgaven	x € 1000,-	929 611	959 575	941 557	944 971	951 316	965 260	954 845

Kengetallen en volumegegevens Beleidsartikel 04 Koninklijke Marechaussee

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal personeelsaantal Waarvan	aantal vte'n	278	316	347	347	347	347	347
– actief personeel	aantal vte'n	273	312	343	343	343	343	343
– gemiddeld salaris	x € 1,-	34 161	38 160	37 009	36 983	36 991	37 020	37 035
– totale uitgaven	x € 1000,-	9 326	11 906	12 694	12 685	12 688	12 698	12 703
– niet-actief personeel	aantal vte'n	5	4	4	4	4	4	4
– gemiddeld salaris	x € 1,-	25 600	28 500	28 750	28 750	28 750	28 750	28 750
– totale uitgaven	x € 1000,-	128	114	115	115	115	115	115
Totaal ambtelijk burgerpersoneel	x € 1000,-	9 454	12 020	12 809	12 800	12 803	12 813	12 818

Militair personeel	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	4 928	5 147	5 341	5 415	5 468	5 476	5 483
– beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	3 030	3 080	3 001	2 868	2 821	2 705	2 588
– gemiddeld salaris	x € 1,-	36 763	38 772	39 398	39 416	39 436	39 478	39 551
– totale uitgaven	x € 1000,-	111 391	119 419	118 234	113 046	112 249	106 789	102 357
– beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	1 898	2 067	2 340	2 547	2 647	2 771	2 895
– gemiddeld salaris	x € 1,-	24 092	25 210	25 443	25 447	25 457	25 478	25 517
– totale uitgaven	x € 1000,-	45 726	52 109	59 537	64 814	67 386	70 599	73 872
Totaal militair personeel	x € 1000,-	157 117	171 528	177 771	177 860	178 635	177 388	176 229

Overige personele uitgaven	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
– inhuur tijdelijk personeel	aantal mensjaren	88	75	77	78	78	78	78
– gemiddelde uitgaven per mensjaar	x € 1,-	27 543	32 747	32 870	32 744	32 756	32 833	32 885
– totale uitgaven	x € 1000,-	2 421	2 456	2 531	2 554	2 555	2 561	2 565
– overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	5 201	5 459	5 684	5 758	5 811	5 819	5 826
– gemiddeld per vte	x € 1,-	4 086	4 187	4 033	4 080	4 160	4 198	4 252
– totale uitgaven	x € 1000,-	21 250	22 855	22 925	23 490	24 172	24 428	24 774
Totaal overige personele uitgaven	aantal vte'n	23 671	25 311	25 456	26 044	26 727	26 989	27 339

Materiële uitgaven	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
– uitbesteding O-, I- en A-deskundigheid	aantal mensjaren	44	47	37	33	29	26	26
– gemiddeld per mensjaar	x € 1,-	123 756	168 957	111 890	110 334	108 767	106 367	88 633
– totale uitgaven	x € 1000,-	5 470	7 941	4 084	3 630	3 176	2 723	2 269
– overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	5 206	5 463	5 688	5 762	5 815	5 823	5 830
– gemiddeld per vte	x € 1,-	4 395	5 259	4 724	4 672	4 668	4 595	4 594
– totale uitgaven	x € 1000,-	22 878	28 732	26 869	26 922	27 142	26 755	26 781
– brandstoffen, oliën en smeermiddelen	aantal m ³	2 129	2 145	2 145	2 145	2 145	2 145	2 145
– gemiddeld per vte	x € 1,-	995	994	994	994	994	994	994
– totale uitgaven	x € 1000,-	2 118	2 133	2 133	2 133	2 133	2 133	2 133
Totaal toegelicht bedrag	x € 1000,-	30 466	38 806	33 086	32 685	32 451	31 611	31 183
Andere volumegegevens:								
– overige materiële uitgaven	x € 1000,-	9 911	9 082	11 694	12 184	12 784	12 980	13 451
Totaal materiële uitgaven	x € 1000,-	40 377	47 888	44 780	44 869	45 235	44 591	44 634

Kengetallen en volumegegevens Beleidsartikel 05 Defensie Interservice Commando

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal personeelsaantal waarvan	aantal vte'n	1 294	1 302	1 220	1 196	1 189	1 179	1 179
– actief personeel	aantal vte'n	1 255	1 285	1 203	1 179	1 172	1 162	1 162
– gemiddeld salaris	x € 1,–	33 432	40 114	38 659	38 664	38 665	38 666	38 666
– totale uitgaven	x € 1000,–	41 957	51 526	46 488	45 566	45 296	44 911	44 911
– niet-actief personeel	aantal vte'n	39	17	17	17	17	17	17
– gemiddeld salaris	x € 1,–	36 487	31 897	32 414	32 414	32 414	32 414	32 414
– totale uitgaven	x € 1000,–	1 423	555	564	564	564	564	564
Totaal ambtelijk burgerpersoneel	x € 1000,–	43 380	52 081	47 052	46 130	45 860	45 475	45 475

Militair personeel	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	1 287	1 364	1 418	1 434	1 439	1 456	1 456
– beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	946	978	969	973	971	981	981
– gemiddeld salaris	x € 1,–	44 928	49 304	49 987	50 347	50 647	50 796	50 796
– totale uitgaven	x € 1000,–	42 502	48 219	48 412	48 962	49 153	49 805	49 805
– beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	341	386	449	461	468	475	475
– gemiddeld salaris	x € 1,–	29 504	28 370	25 555	24 918	24 400	24 124	24 124
– totale uitgaven	x € 1000,–	10 061	10 951	11 474	11 487	11 419	11 459	11 459
Totaal militair personeel	x € 1000,–	52 563	59 170	59 886	60 449	60 572	61 264	61 264

Overige personele uitgaven	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
– inhuur tijdelijk personeel	aantal mensjaren	85	57	53	49	39	39	39
– gemiddelde uitgaven per mensjaar	x € 1,–	51 635	58 947	59 132	61 041	55 641	55 641	55 641
– totale uitgaven	x € 1000,–	4 389	3 360	3 134	2 991	2 170	2 170	2 170
– overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	2 581	2 666	2 637	2 629	2 627	2 634	2 634
– gemiddeld per vte	x € 1,–	3 717	3 567	3 518	3 438	3 741	3 848	3 862
– totale uitgaven	x € 1000,–	9 593	9 509	9 279	9 040	9 829	10 137	10 174
Totaal toegelicht bedrag	x € 1000,–	13 982	12 869	12 413	12 031	11 999	12 307	12 344
Andere volumegegevens:								
– overige personele uitgaven	x € 1000,–	834	880	241	231	227	227	227
Totaal overige personele uitgaven	x € 1000,–	14 816	13 749	12 654	12 262	12 226	12 534	12 571

Materiële uitgaven	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
– uitbesteding O-, I- en A-deskundigheid	aantal mensjaren	7	10	3	3	3	3	3
– gemiddeld per mensjaar	x € 1,-	124 167	97 600	121 000	121 000	121 000	121 000	121 000
– totale uitgaven	x € 1000,-	894	976	363	363	363	363	363
– onderhoud voertuigen	aantal kentekens	630	618	612	604	589	583	553
– gemiddeld per kenteken	x € 1,-	3 602	3 955	3 935	3 987	4 088	4 130	4 354
– totale uitgaven	x € 1000,-	2 269	2 444	2 408	2 408	2 408	2 408	2 408
– onderhoud spoorwagons	aantal wagons	403	403	403	403	403	403	403
– gemiddeld per wagon	x € 1,-	1 407	1 690	1 690	1 690	1 690	1 690	1 690
– totale uitgaven	x € 1000,-	567	681	681	681	681	681	681
– brandstoffen, oliën en smeermiddelen (diesel)	aantal x 1000 km	2 973	3 143	3 143	3 143	3 143	3 143	3 143
– gemiddeld per vte	x € 1,-	704	785	785	785	785	785	785
– totale uitgaven	x € 1000,-	2 092	2 466	2 466	2 466	2 466	2 466	2 466
– overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	2 581	2 606	2 643	2 635	2 633	2 640	2 640
– gemiddeld per vte	x € 1,-	3 139	4 825	4 704	4 626	4 699	4 622	4 811
– totale uitgaven	x € 1000,-	8 103	12 574	12 432	12 189	12 372	12 202	12 700
Totaal toegelicht bedrag	x € 1000,-	13 925	19 141	18 350	18 107	18 290	18 120	18 618
Andere volumegegevens:								
– inhuur vervoerscapaciteit	x € 1000,-	25 604	26 879	26 879	26 516	26 516	26 516	26 516
– budget werving	x € 1000,-	32 737	39 178	30 351	30 351	30 351	30 351	30 351
– budget selectie	x € 1000,-	1 057	1 142	1 142	1 142	1 142	1 142	1 142
– overige onderwijsgerelateerde uitgaven	x € 1000,-	1 529	1 923	1 923	1 923	1 923	1 923	1 923
– uitgaven geneeskundige zorg	x € 1000,-	9 949	6 501	6 804	6 517	6 230	5 847	5 847
– onderhoud gebouwen	x € 1000,-	2 114	2 042	2 042	2 042	2 042	2 042	2 042
– automatisering	x € 1000,-	13 002	14 664	14 643	14 627	14 373	14 459	14 277
– reiskosten sporters	x € 1000,-	197	227	227	227	227	227	227
– uitgaven Euroconversie	x € 1000,-	94	68	45	0	0	0	0
– overige materiële uitgaven	x € 1000,-	11 100	8 992	11 547	13 284	11 944	11 762	14 130
Sub-totaal	x € 1000,-	97 383	101 616	95 603	96 629	94 748	94 269	96 455
Totaal materiële uitgaven	x € 1000,-	111 308	120 757	113 953	114 736	113 038	112 389	115 073
Totaal uitgaven	x € 1000,-	222 067	245 757	233 545	233 577	231 696	231 662	234 383

Kengetallen en volumegegevens Beleidsartikel 06 Militaire Inlichtingendienst

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal personeelsaantal waarvan	aantal vte'n	382	394	394	394	394	384	371
– actief personeel	aantal vte'n	374	386	386	386	386	376	363
– gemiddeld salaris	x € 1,–	37 858	46 218	45 507	45 364	45 230	45 250	45 301
– totale uitgaven	x € 1000,–	14 159	17 817	17 543	17 488	17 436	17 014	16 458
– niet-actief personeel	aantal vte'n	8	8	8	8	8	8	8
– gemiddeld salaris	x € 1,–	29 625	32 500	32 750	32 750	32 750	32 750	32 750
– totale uitgaven	x € 1000,–	237	260	262	262	262	262	262
Totaal ambtelijk burgerpersoneel	x € 1000,–	14 396	18 077	17 805	17 750	17 698	17 276	16 720

Militair personeel	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	304	351	351	351	351	341	333
– beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	304	351	351	351	351	341	333
– gemiddeld salaris	x € 1,–	43 961	45 350	46 205	46 177	46 020	46 044	46 147
– totale uitgaven	x € 1000,–	13 364	15 918	16 218	16 208	16 153	15 701	15 367
Totaal militair personeel	x € 1000,–	13 364	15 918	16 218	16 208	16 153	15 701	15 367

Overige personele uitgaven	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
– inhuur tijdelijk personeel	aantal mensjaren	17	2	1	1	1	1	1
– gemiddelde uitgaven per mensjaar	x € 1,–	18 462	32 353	32 857	32 857	30 833	30 833	30 833
– totale uitgaven	x € 1000,–	312	55	46	46	37	37	37
– overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	686	745	745	745	745	725	704
– gemiddeld per vte	x € 1,–	2 866	3 194	3 190	3 181	3 195	3 283	3 379
– totale uitgaven	x € 1000,–	1 966	2 378	2 375	2 368	2 379	2 380	2 380
Andere volumegegevens:								
– Employee benefits	x € 1000,–	74						
– Overige uitgaven	x € 1000,–	149	233	220	219	214	213	213
Totaal overige personele uitgaven	x € 1000,–	2 501	2 666	2 641	2 633	2 630	2 630	2 630

Materiële uitgaven	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
– uitbesteding O-, I- en A-deskundigheid	aantal mensjaren	13	2	2	2	2	2	2
– gemiddeld per mensjaar	x € 1,-	224 644	224 645	224 853	224 751	224 444	224 444	224 444
– totale uitgaven	x € 1000,-	2 929	403	417	410	404	404	404
– overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	686	745	745	745	745	725	704
– gemiddeld per vte	x € 1,-	3 265	3 529	5 793	5 073	5 954	6 114	6 294
– totale uitgaven	x € 1000,-	2 240	2 627	4 313	3 777	4 433	4 433	4 433
Totaal toegelicht bedrag	x € 1000,-	5 169	3 030	4 730	4 187	4 837	4 837	4 837
Andere volumegegevens:								
– kleine bedrijfsmatige investeringen	x € 1000,-	8 770	16 905	5 545	6 140	5 418	6 248	7 139
Totaal materiële uitgaven	x € 1000,-	13 939	19 935	10 275	10 327	10 255	11 085	11 976

Kengetallen en volumegegevens Beleidsartikel 07 Pensioenen, Uitkeringen en Wachtgelden

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	4 129	4 096	4 068	4 050	4 035	4 025	4 015
- bedrag per uitkeringsjaar	x € 1,-	6 912	6 979	6 706	6 645	6 589	6 536	6 495
- toegelicht begrotingsbedrag	x € 1000,-	28 540	28 588	27 281	26 911	26 586	26 308	26 076

Militaire diensttijdpensioenen	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
- aantallen in uitkeringsjaren	aantal	24 722	24 994	25 243	25 589	26 515	27 386	27 966
- bedrag per uitkeringsjaar	x € 1,-	12 095	12 291	11 896	11 694	11 373	11 112	10 967
- toegelicht begrotingsbedrag	x € 1000,-	299 008	307 209	300 302	299 233	301 560	304 320	306 691
Kapitaaldekking nominale bijdrage	x € 1000,-	26 365	32 672	35 742	37 313	38 977	40 686	42 786
Totaal militaire diensttijdpensioenen	x € 1000,-	325 373	339 881	336 044	336 546	340 537	345 006	349 477

Militaire Invaliditeitspensioenen	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Invaliditeitspensioenen ex-dienstplichtigen < 65 jaar								
– aantallen in uitkeringsjaren	aantal	6 896	6 723	6 525	6 311	6 073	5 806	5 515
– bedrag per uitkeringsjaar	x € 1,-	4 892	5 222	5 028	5 041	5 056	5 075	5 098
– toegelicht begrotingsbedrag	x € 1000,-	33 734	35 109	32 806	31 813	30 706	29 466	28 116
Invaliditeitspensioenen beroeps < 65 jaar								
– aantallen in uitkeringsjaren	aantal	918	909	911	919	927	932	940
– bedrag per uitkeringsjaar	x € 1,-	5 395	5 837	5 495	5 481	5 461	5 450	5 435
– toegelicht begrotingsbedrag	x € 1000,-	4 953	5 306	5 006	5 037	5 062	5 079	5 109
Invaliditeitspensioenen ex-dienstplichtigen >= 65 jaar								
– aantallen in uitkeringsjaren	aantal	5 176	5 195	5 198	5 164	5 107	5 033	4 922
– bedrag per uitkeringsjaar	x € 1,-	4 952	5 018	4 906	4 903	4 902	4 901	4 900
– toegelicht begrotingsbedrag	x € 1000,-	25 634	26 071	25 501	25 321	25 034	24 667	24 120
Invaliditeitspensioenen beroeps >= 65 jaar								
– aantallen in uitkeringsjaren	aantal	2 116	2 056	2 002	1 945	1 895	1 844	1 782
– bedrag per uitkeringsjaar	x € 1,-	6 744	6 935	6 727	6 713	6 695	6 675	6 672
– toegelicht begrotingsbedrag	x € 1000,-	14 270	14 258	13 467	13 057	12 687	12 309	11 889
Arbeidsongeschiktheidspensioenen < 15%								
– aantallen in uitkeringsjaren	aantal	2 496	2 500	2 517	2 527	2 527	2 526	2 532
– bedrag per uitkeringsjaar	x € 1,-	864	910	883	866	847	825	803
– toegelicht begrotingsbedrag	x € 1000,-	2 157	2 275	2 223	2 188	2 141	2 085	2 034
Bovenwettelijke Arbeidsongeschiktheid								
– aantallen in uitkeringsjaren	aantal	1 471	2 042	2 030	1 933	1 834	1 752	1 735
– bedrag per uitkeringsjaar	x € 1,-	3 438	2 652	2 497	2 580	2 662	2 713	2 673
– toegelicht begrotingsbedrag	x € 1000,-	5 058	5 415	5 068	4 987	4 882	4 754	4 637
Suppletiereregeling								
– aantallen in uitkeringsjaren	aantal	385	513	585	650	679	675	720
– bedrag per uitkeringsjaar	x € 1,-	7 369	6 031	5 942	5 943	5 947	5 947	5 943
– toegelicht begrotingsbedrag	x € 1000,-	2 837	3 094	3 476	3 863	4 038	4 014	4 279
Totaal militaire invaliditeitspensioenen		88 643	91 527	87 546	86 265	84 551	82 375	80 183

Uitkeringswet gewezen militairen	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
– aantallen in uitkeringsjaren	aantal	10 398	10 440	10 430	10 495	10 741	10 847	10 601
– bedrag per uitkeringsjaar	x € 1,-	33 781	34 512	34 959	34 454	34 395	34 730	34 893
– toegelicht begrotingsbedrag	x € 1000,-	351 252	360 301	364 624	361 599	369 435	376 715	369 899
Overige artikelonderdelen								
Sociale Zorg	x € 1000,-	5 429	5 401	5 429	5 429	5 429	5 429	5 429
Overige uitkeringen	x € 1000,-	7 043	5 899	5 899	5 899	5 899	5 899	5 899
Reserve-overdracht	x € 1000,-	6 823	12 343	7 624	7 624	7 624	7 624	7 624
Veteranenbeleid	x € 1000,-	2 960	538	539	539	539	539	539
Sub-totaal		22 255	24 181	19 491	19 491	19 491	19 491	19 491

Wachtgelden en inactiviteitswedden	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Wachtgelden SBK/UBMO burgerpersoneel								
– aantallen in uitkeringsjaren	aantal	1 374	1 523	1 582	1 590	1 502	1 377	1 237
– bedrag per uitkeringsjaar	x € 1,–	20 945	19 030	18 759	18 675	18 429	18 123	18 137
– toegelicht begrotingsbedrag	x € 1000,–	28 778	28 982	29 677	29 693	27 681	24 955	22 436
WAO eigen risico/suppletiereregeling	x € 1000,–	0	1 219	862	1 291	1 815	2 042	2 950
WAO burgerpersoneel								
– aantallen in uitkeringsjaren	aantal	0	112	115	134	137	137	137
– bedrag per uitkeringsjaar	x € 1,–	0	15 161	15 365	15 216	15 197	15 197	15 197
– toegelicht begrotingsbedrag	x € 1000,–	0	1 698	1 767	2 039	2 082	2 082	2 082
Overige uitkeringen burgerpersoneel								
– aantallen in uitkeringsjaren	aantal	518	506	471	451	432	439	435
– bedrag per uitkeringsjaar	x € 1,–	16 876	18 543	18 395	18 417	18 310	17 724	17 598
– toegelicht begrotingsbedrag	x € 1000,–	8 742	9 383	8 664	8 306	7 910	7 781	7 655
Wachtgelden SBK/UBMO militair personeel								
– aantallen in uitkeringsjaren	aantal	944	841	779	735	655	553	470
– bedrag per uitkeringsjaar	x € 1,–	11 873	10 741	9 603	9 254	9 064	8 595	8 432
– toegelicht begrotingsbedrag	x € 1000,–	11 208	9 033	7 481	6 802	5 937	4 753	3 963
Werkloosheidsbesluit BBT-militairen								
– aantallen in uitkeringsjaren	aantal	587	699	670	616	578	557	546
– bedrag per uitkeringsjaar	x € 1,–	8 545	9 893	9 869	9 899	10 029	9 962	9 949
– toegelicht begrotingsbedrag	x € 1000,–	5 016	6 915	6 612	6 098	5 797	5 549	5 432
WAO en BW AO	x € 1000,–	0	2 792	2003	2 859	3 129	3 402	4 173
Overige wachtgelden militair personeel								
– aantallen in uitkeringsjaren	aantal	131	115	111	99	90	92	91
– bedrag per uitkeringsjaar	x € 1,–	18 580	12000	12 135	12 404	14 144	15 576	16 681
– toegelicht begrotingsbedrag	x € 1000,–	2 434	1 380	1 347	1 228	1 273	1 433	1 518
Totaal toegelicht bedrag	x € 1000,–	56 178	61 402	58 413	58 316	55 624	51 997	50 209
Uitvoeringskosten	x € 1000,–	16 456	22 563	16 287	17 379	17 665	17 265	18 230
Totaal wachtgelden en inactiviteitswedden	x € 1000,–	72 634	83 965	74 700	75 695	73 289	69 262	68 439

Kengetallen en volumegegevens Beleidsartikel 10 Civiele taken

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
– actief personeel	aantal vte'n	71	70	70	70	70	70	70
– gemiddeld salaris	x € 1,-	42 042	42 714	41 657	41 586	41 586	41 571	41 571
– totale uitgaven	x € 1000,-	2 985	2 990	2 916	2 911	2 911	2 910	2 910
Totaal ambtelijk burgerpersoneel	x € 1000,-	2 985	2 990	2 916	2 911	2 911	2 910	2 910

Militair personeel	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	136	144	144	144	145	146	147
– beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	123	130	130	128	126	124	123
– gemiddeld salaris	x € 1,-	101 423	104 538	100 708	100 219	100 143	100 226	100 211
– totale uitgaven	x € 1000,-	5 661	6 167	5 941	5 821	5 726	5 640	5 593
– beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	13	14	14	16	19	22	24
– gemiddeld salaris	x € 1,-	26 462	28 571	28 857	29 750	30 737	31 682	32 125
– totale uitgaven	x € 1000,-	344	400	404	476	584	697	771
Totaal toegelicht bedrag	x € 1000,-	6 005	6 567	6 345	6 297	6 310	6 337	6 364
Totaal militair personeel	x € 1000,-	11 666	12 734	12 286	12 118	12 036	11 977	11 957

Kengetallen en volumegegevens Niet-Beleidsartikel 90 Algemeen

Ambtelijk burgerpersoneel	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal personeelsaantal waarvan	aantal vte'n	622	615	607	580	573	574	607
– actief personeel	aantal vte'n	599	588	580	553	546	547	580
– gemiddeld salaris	x € 1,-	48 027	53 354	52 926	52 834	53 352	53 276	50 259
– totale uitgaven	x € 1000,-	28 768	31 372	30 697	29 217	29 130	29 142	29 150
– niet-actief personeel	aantal vte'n	23	27	27	27	27	27	27
– gemiddeld salaris	x € 1,-	31 087	32 481	31 630	31 074	31 074	31 074	31 074
– totale uitgaven	x € 1000,-	715	877	854	839	839	839	839
– TRIP	aantal vte'n	36	35	35	35	35	35	35
– gemiddeld salaris	x € 1,-	30 222	35 600	35 600	35 600	35 600	35 600	35 600
– totale uitgaven	x € 1000,-	1 088	1 246	1 246	1 246	1 246	1 246	1 246
Totaal ambtelijk burgerpersoneel	x € 1000,-	30 571	33 495	32 797	31 302	31 215	31 227	31 235

Militair personeel	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Totaal personeelsaantal waarvan:	aantal vte'n	229	225	222	222	222	222	222
– beroeps onbepaalde tijd	aantal vte'n	217	213	210	210	210	210	210
– gemiddeld salaris	x € 1,-	51 350	60 333	60 100	60 019	59 819	59 857	59 933
– totale uitgaven	x € 1000,-	11 143	12 851	12 621	12 604	12 562	12 570	12 586
– beroeps bepaalde tijd	aantal vte'n	12	12	12	12	12	12	12
– gemiddeld salaris	x € 1,-	60 417	28 500	32 667	32 667	32 667	32 667	32 667
– totale uitgaven	x € 1000,-	725	342	392	392	392	392	392
Totaal militair personeel	x € 1000,-	11 868	13 193	13 013	12 996	12 954	12 962	12 978

Overige personele uitgaven	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
– inhuur tijdelijk personeel	aantal mensjaren	20	14	14	14	14	14	14
– gemiddelde uitgaven per mensjaar	x € 1,-	45 150	24 714	23 071	23 071	23 071	23 071	23 071
– totale uitgaven	x € 1000,-	903	346	323	323	323	323	323
– overige persoonsgebonden personele uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	1 573	1 620	1 609	1 582	1 575	1 556	1 568
– gemiddeld per vte	x € 1,-	2 833	2 683	2 537	2 578	2 646	2 780	2 598
– totale uitgaven	x € 1000,-	4 457	4 345	4 080	4 077	4 166	4 325	4 075
Andere volumegegevens:								
Georganiseerd overleg	x € 1000,-	1 919	1 455	1 455	1 455	1 591	1 591	1 591
Raden en commissies	x € 1000,-	475	869	869	869	869	869	869
Employee benefits	x € 1000,-	211	271	112	898	113	112	112
TRIP	x € 1000,-	0	2 723	1 588	1 588	1 588	1 588	1 588
Overige personele uitgaven	x € 1000,-	1 129	1 070	907	694	677	661	662
Totaal overige personele uitgaven	x € 1000,-	9 094	11 079	9 334	9 904	9 327	9 469	9 220

Materiële uitgaven	Eenheid	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
– uitbesteding O-, I- en A-deskundigheid	aantal mensjaren	145	108	109	96	104	91	94
– gemiddeld per mensjaar	x € 1,-	150 062	224 618	224 622	224 623	224 623	224 620	224 618
– totale uitgaven	x € 1000,-	21 753	24 276	24 526	21 665	23 383	20 376	21 208
– overige persoonsgebonden materiële uitgaven	aantal vte'n (bp en mp)	887	875	864	837	830	831	864
– gemiddeld per vte	x € 1,-	27 808	22 650	15 486	15 558	14 311	14 268	13 723
– totale uitgaven	x € 1000,-	24 666	19 819	13 380	13 022	11 878	11 857	11 857
Totaal toegelicht bedrag	x € 1000,-	46 419	44 095	37 906	34 687	35 261	32 233	33 065
Andere volumegegevens:								
– kleine bedrijfsmatige investeringen	x € 1000,-	3 695	5 919	1 924	1 793	4 889	6 679	6 243
– informatiesystemen	x € 1000,-	19 169	17 976	16 748	15 509	16 007	17 104	17 578
– voertuigen	x € 1000,-	632	532	525	514	530	405	405
– TRIP	x € 1000,-	0	590	590	590	590	590	590
– overige materiële uitgaven	x € 1000,-	1 780	1 108	1 003	1 004	1 004	1 004	1 004
Sub-totaal	x € 1000,-	25 276	26 125	20 790	19 410	23 020	25 782	25 820
Totaal materiële uitgaven	x € 1000,-	71 695	70 220	58 696	54 097	58 281	58 015	58 885

BIJLAGE 8
MATERIEEL PROJECTEN OVERZICHT

Nr.	Project	Financiële omvang (x miljoen €)	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Bijzonderheden
MULTI-SERVICE DMP-projecten, niet-gemandateerd, (A, B, C, D)-fase									
1	MILSATCOM korte termijndeel	100-250	d		d				
2	MILSATCOM lange termijndeel Standaard IV								
MULTI-SERVICE DMP-projecten, niet-gemandateerd, Realisatiefase									
1	NAFIN schakellaag	100-250							
2	Bewapende helikopter AH-64 Apache	Meer dan 250							Zie artikelsgewijze toelichting.
KM-DMP-projecten, niet-gemandateerd, (A, B, C, D)-fase									
1	Project aanpassing mijnenbestrijdingscapaciteit (PAM) deelproject aanpassingen aan de Alkmaar-klasse mijnenbestrijdingsvaartuigen	Meer dan 250	d						Onder meer sonar, C2 en Mine Identification and Disposal System
2	Project aanpassing mijnenbestrijdingscapaciteit (PAM) deelproject Drones	100-250	b/c						Zie artikelsgewijze toelichting
3	Tweede landing platform dock (tweede ATS)	100-250					b		Vervolgplanning na studie
4	Vervanging Zuiderkruis	25-100	a						Vervolgplanning na behoeftestelling
5	Verbindingsapparaat Korps Mariniers (NIMCIS)	25-100	d						
6	Hydrografische opnemingsvaartuigen	25-100	a						
7	Infrastructuur derde Mariniersbataljon te Den Helder	25-100	a						
	Sirius	5-25	d						Deelproject van Luchtverdedigings- en Commandofregatten (LCF)
KM-DMP-projecten, niet-gemandateerd, Realisatiefase									
1	Helikopterproject NH-90	Meer dan 250							Zie artikelsgewijze toelichting
2	Luchtverdedigings- en Commandofregatten (LCF)	Meer dan 250							Zie artikelsgewijze toelichting
3	Capability Upkeep Program (CUP) Orion	100-250							Zie artikelsgewijze toelichting
KL-DMP-projecten, niet-gemandateerd, (A, B, C, D)-fase									
1	Vervanging vrachtauto 100 kN	Meer dan 250	a						Dit project betreft de vervanging van de huidige vrachtauto's 40 kN en de restvervanging van de huidige vrachtauto's 100 kN bij de parate eenheden. Er bestaat een sterke samenhang met de projecten Wissellaadsysteem en Trekkeropleggercombinatie 400/650 kN. Zie artikelsgewijze toelichting.
2	Wissellaadsystemen	Meer dan 250	d						

Nr.	Project	Financiële omvang (x miljoen €)	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Bijzonderheden
3	Wissellaadsystemen: deelproject flatracks, containers en andere toebehoren Trekker-oplegger combinatie 400 kN Trekker-oplegger combinatie 650 kN Titaan/Vervanging straalzender	25–100 100–250	a	b/c d d					Zie artikelsgewijze toelichting. Zie artikelsgewijze toelichting. Het betreft een programma van diverse gerelateerde veelal kleinere projecten die voorzien in de vervanging van het huidige ZODIAC-systeem door een systeem dat beter geschikt is om te voorzien in de operationele behoeftes aan communicatie- en informatie-systemen voor de Koninklijke Landmacht en de Koninklijke Luchtmacht, zowel voor vredesoperaties als voor de algemene verdedigingstaak. Het programma heeft een relatie met de projecten «Milisatcom» en «BMS». Door dit programma zal het project «Midlife update Zodiac (MLUZ) vervallen. Het betreft de pilot Battlefield Management System. Zie verder de artikelsgewijze toelichting.
5	Battlefield Management Systeem (BMS) ontwikkeling prototype Battlefield Management Systeem (BMS) serie	25–100		b/c/d a					De fasering van de serie BMS is afhankelijk van de resultaten van de pilot. Zie verder de artikelsgewijze toelichting. Dit project betreft een programma van maatregelen ter verbetering van de technische en operationele prestaties van het KL-Elektronisch OorlogsVoerings (EOV)-systeem. Het programma bestaat uit verscheidene deelprojecten. Realisatie van dit project verloopt via internationale samenwerking.
6	Capability Upgrade Program (CUP) KL EOV Systeem	25–100	a						Dit project betreft de verwerving van luchtverdedigingsmiddelen voor de korte dracht voor de Koninklijke Landmacht en mogelijk de Koninklijke Luchtmacht. Het is een samenvoeging van de vroegere projecten «Shorad» en «Ticcs». De verwerving van de Shorad-middelen zal worden uitgesteld: zie EVDB-brief d.d. 25 juni 2001. Zie verder de artikelsgewijze toelichting.
7	Nesrads (Netherlands short range air defence systems)	Meer dan 250							Zie artikelsgewijze toelichting.
8	Vervanging verkenningervoertuigen (Licht verkennings- en bewakingsvoertuig)	100–250	d						
9	Vervanging pantservoertuigen deelproject grote pantservielvoertuigen	Meer dan 250					d		

Nr.	Project	Financiële omvang (x miljoen €)	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Bijzonderheden
	Vervanging pantservoertuigen deelproject kleinere pantservielvoertuigen		d						Het voertuig zal dienen als transportmiddel voor onder meer MRAT-ploegen, verkenningsploegen, mortiergroepen en artilleriewaarnemers. Voor deze taken is een voertuig met vergelijkbare kenmerken als het LVB-voertuig zeer geschikt. Dit project wordt dan ook samengevoegd met het LVB-project. Zie verder de artikelsgewijze toelichting. Zie artikelsgewijze toelichting.
10	Vervanging pantservoertuigen deelproject pantserinfanterie gevechtsvoertuigen Antitankwapen korte dracht (SRAT: Short Range Anti Tank)	25–100		b d					Zie artikelsgewijze toelichting.
11	Soldier Modernisation Programme	100–250							Zie artikelsgewijze toelichting.
12	Vervanging mortieren pantserinfanterie	25–100	a						Dit betreft de vervanging van de huidige getrokken mortieren bij de pantserinfanterie-bataljons. Thans wordt gestudeerd over de haalbaarheid van een mortiersysteem ingebouwd in een pantservoertuig. Zie artikelsgewijze toelichting.
13	Tactische Indoorsimulatie en Simulator wapensysteem Leopard 2A5	25–100		d					Zie artikelsgewijze toelichting.
14	Vervanging vuurmonden M-114/39 en gedeeltelijke vervanging M -109A2/90	Meer dan 250		d					Dit project betreft een programma dat bestaat uit drie deelprojecten: anti-tank mijnen ten behoeve van beschermende mijnevelden, alternatieve middelen ten behoeve van anti-personeelmijnen en anti-tank mijnen ten behoeve van de Air Manoeuvre Brigade. Het programma heeft een sterke relatie met het project « Verschiebaar anti-tank mijnsysteem».
15	Vervanging mijnsysteem	25–100		d	b				Het project betreft de verwerving van anti-tank mijnen ten behoeve van storende mijnevelden die verschietbaar zijn met de 155 mm vuurmond. Het project is sterk gerelateerd aan het project «Vervanging Mijnsystemen».
16	Verschietbaar anti-tank mijnsysteem	25–100							Dit project voorziet in de behoefte aan middelen waarmee een doorgang kan worden geforceerd in vijandelijke mijnevelden. Voor het optreden binnen het geweldsniveau van het Peace-Enforcing scenario is deze capaciteit essentieel.
17	Mijndoorbraaksysteem	25–100			c				Dit project betreft de realisatie van een nieuwe infrastructuur voor de Mechanische Centrale Werkplaats.
18	Vervanging brugleggende tank Leopard 1	100–250							
19	Mechanische Centrale Werkplaats te Leusden	100–250		b/c			d		

Nr.	Project	Financiële omvang (x miljoen €)	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Bijzonderheden
KL-DMP-projecten, niet-gemandateerd, Realisatiefase									
1	Vervanging enkelzijband (EZB) radio's	25-100							Momenteel wordt op basis van de te leveren diensten aan de KL de omvang vastgesteld. Het project betreft de vervanging van de verouderde «Collins» HF/EZB-radio's door nieuwe EZB-radio's in diverse uitvoeringen. Het project wordt naar verwachting in 2003 afgerond. Zie artikelsgewijze toelichting. Oorspronkelijk Duits/Nederlands project betreft de verwerving van een EOY-radarverkenningssysteem. Het project is sinds 1992 in realisatie, echter door prioriteitstelling in Duitsland is het nog niet gerealiseerd. Door neerwaartse bijstelling van de financiële randvoorwaarde zal een «afgeslankt» systeem worden aangeschaft met een beperktere functionaliteit. Het optreden bij vredesoperaties kan hiermee voldoende worden ondersteund. Zie artikelsgewijze toelichting.
2	Remotely Piloted Vehicle (RPV)	25-100							Zie artikelsgewijze toelichting.
3	Elektronische oorlogsvoering (EOV) fase 2	Minder dan 5							Oorspronkelijk Duits/Nederlands project betreft de verwerving van een EOY-radarverkenningssysteem. Het project is sinds 1992 in realisatie, echter door prioriteitstelling in Duitsland is het nog niet gerealiseerd. Door neerwaartse bijstelling van de financiële randvoorwaarde zal een «afgeslankt» systeem worden aangeschaft met een beperktere functionaliteit. Het optreden bij vredesoperaties kan hiermee voldoende worden ondersteund. Zie artikelsgewijze toelichting.
4	Gevechtswaardeinstandhouding Pantser Rups Tegen Luchtdoelen (PRTL)	100-250							Zie artikelsgewijze toelichting.
5	Gevechtswaardeverbetering Leopard 2, fase 1	100-250							Zie artikelsgewijze toelichting.
6	Antitankwapen middellange dracht (MRAT: Medium Range Anti Tank)	100-250							Het project betreft de verwerving van duelsimulators en (mobiele) instrumentatie voor oefenterreinen van de Koninklijke Landmacht. Het gebruik van deze middelen maakt het mogelijk zeer realistisch te velde te oefenen, mede doordat het oefenverloop kan worden geregistreerd en geëvalueerd. Het project wordt naar verwachting in 2003 afgerond.
7	Duelsimulators en geïnstrumenteerd oefenterrein (DS-IOT)	25-100							Het project betreft de verwerving van duelsimulators en (mobiele) instrumentatie voor oefenterreinen van de Koninklijke Landmacht. Het gebruik van deze middelen maakt het mogelijk zeer realistisch te velde te oefenen, mede doordat het oefenverloop kan worden geregistreerd en geëvalueerd. Het project wordt naar verwachting in 2003 afgerond.
KL-u-DMP-projecten, niet-gemandateerd, (A, B, C, D)-fase									
1	Vervanging F-16	Meer dan 250	b/c						Vervolgplanning na behoeftestelling
2	Verbetering lucht-grond wapens	100-250	a						Vervolgplanning na behoeftestelling
3	Patriot-raketten en lanceerinrichtingen	100-250		bcd					Vervolgplanning na behoeftestelling. Het project wordt heroverwogen. Zie brief van 25 juni 2001.
4	Vervanging HAWK PIP III	100-250	a						Vervolgplanning na behoeftestelling
5	Light Utility Helicopter (LUH)	100-250	a						Vervolgplanning na studie
6	Vervanging luchtverkenningmiddelen ten behoeve van F-16	25-100		b/c					Vervolgplanning na studie

Nr.	Project	Financiële omvang (x miljoen €)	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Bijzonderheden
7	Modernisering ALQ-131	25-100		a					Vervolgplanning na behoeftestelling
8	Generieke capaciteitsverbeteringen Apache	100-250	a						Betreeft onder meer de Longbow radar en Hellfire-raketen.
9	Zelfbescherming Apache	100-250	a						Betreeft de terminals
10	Link 16	25-100			b/c/d				Vervolgplanning na behoeftestelling
11	Unmanned aerial vehicles	25-100		a					
12	Infrastructuur Logistiek Centrum Klu	25-100		a					
KLu-DMP-projecten, niet-gemandateerd,									
Realisatiefase									
1	F-16 Mid-Life Update (MLU)	Meer dan 250							Zie artikelsgewijze toelichting.
2	F-16 Digital Electronic Engine Control (DEEC)	25-100							Zie artikelsgewijze toelichting.
3	Patriot PDB-5/SD-5	25-100							Zie artikelsgewijze toelichting.
4	Link-16	100-250							Zie artikelsgewijze toelichting.
5	Nachtzicht- en laserdoelbaaringsapparaat voor F-16	100-250							Zie artikelsgewijze toelichting.
KMAR-DMP-projecten, niet-gemandateerd									
Geen projecten									
Gemandateerde projecten									
1	NBC-kleding	25-100							
2	«Stand-Off Surveillance and Target Acquisition Radar» (SOSTAR).	5-25							
3	Tracking en tracing	5-25							
4	Infrastructuur ten behoeve van legering te Den Haag	5-25							
5	Infrastructuur voor het district Kmar Schiphol	25-100							
6	Infrastructuur voor het opleidingscentrum Koninklijke marechaussee	25-100							
7	Vervanging ziekenauto MB L 508 D	5-25							
8	Vervanging aggregaten	25-100							
9	Gevechtssveldcontrole radar	5-25							
10	Waarnemingsopbouw	25-100							
11	Grondgebonden doelopsporingsmiddelen	5-25							
Niet meer opgenomen DMP projecten									
1	V-kaart								Het project is vervallen
2	Pantserbestrijding lange dracht								Het project is vanwege prioriteitstelling planaltermatief geworden.
3	Verbetering MLRS								Het project is vanwege prioriteitstelling planaltermatief geworden.
4	Levensduurverlenging Leopard 2								De behoeftestellingsfase van dit project vangt aan na 2002. Derhalve is het project niet opgenomen in het MPO 2002.
5	Verbeterde korte afstands raket (VKAR)								Het project is vanwege prioriteitstelling vertraagd.

Nr.	Project	Financiële omvang (x miljoen €)	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Bijzonderheden
6	Helmet mounted display/cueing system								<p>Het project is vanwege prioriteitstelling vertraagd.</p> <p>Betreft de behoefte van de Koninklijke Luchtmacht aan voertuigen die reeds deel uitmaken van voertuigenprojecten van de Koninklijke Landmacht.</p> <p>Het project bevindt zich thans in de realisatiefase</p>
7	Voertuigen THG Klu fase 2								
8	Voertuigen externe logistiek (THGKLu)								
9	Nederingsapparatuur								

Afstotingen: Hier worden de aantallen genoemd die vrijkomen door overtolligheid

	Uit dienst gesteld	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Bijzonderheden
Afstotingen KIM								
1	Geleidewapenfregatten van de Trompklasse	1	1					Betref Tromp en De Ruyter. Hr. Ms. Tromp wordt verschroot.
2	Standaardfregatten van de Kortenaerklasse	1	1			1		Betref Jan van Brakel, Philips van Almonde en Bloys van Treslong
3	Mijnenbestrijdingsvaartuig van de Alkmaar-klasse	3						Betref Alkmaar, Delfzijl en Dordrecht
4	Hydrografisch opnemingsvaartuig van de Tydemanklasse			1				Betref Tydeman
5	Hydrografisch opnemingsvaartuig van de Buyskesklasse	1	1					Betref Blommendal en Buyskes
6	Lockheed P3C-Orion patrouillevliegtuigen		3					
Afstotingen KL								
1	Leopard 2 gevechtstank		79					
2	Leopard 1 genietank		8					
3	Pantserrupsvoertuig YPR-765 (GWT, BDR, PRB en PRAT)	25			90			
4	M-113 Pantserrups Commando- en Verkenningsvoertuig	106						Waarvan 58 zonder 25 mm kanon
5	Pantserrupsvoertuig tegen luchtdoelen (PRTL)	16						CA-1 uitvoering
6	M-109AZ/90 gemechaniseerde 155 mm houwtiser				48			
7	M-114/39 getrokken 155 mm houwtiser	78						Worden naar verwachting verschroot
8	FH70 getrokken 155 mm houwtiser	13						
9	Luchtdoelkanon 40L70						60	
10	Flycatcher	611					30	
11	Landrover							
12	Vrachtauto YA-4440	241	90	73	73	72		
Afstotingen Klu								
1	F-16 A/B jachtvliegtuig (OCU)	20						
2	Fokker F-27 Maritiem	2						
3	Helikopters Alouette III	5			4			
4	Helikopters Bölkow	12		5	5	5		
5	Lucht-lucht infra-rood geleide wapen AIM-9N3	500						
6	Luchtdoelkanon 40L70	69						
7	Flycatcher 735 NE	22						
8	HAWK PIP II	9						
9	HAWK PIP III							3 Ook in 2007 worden 3 stuks afgestoten
Afstotingen onroerende zaken								
1	Plaspoldercomplex							
2	Voormalige magazijncomplex, Weesp	X						Overgedragen aan Domeinen

	Uit dienst gesteld	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Bijzonderheden
3	Marine Elektronisch en Optisch Bedrijf, Oegstgeest	X						
4	Magazijncomplex, Bergen			X				
5	Complex Hembrug, Zaandam	X						
6	Kolonel Sixkazerne, Amsterdam		X					
7	Mobcomplex, Bussum	X						
8	Palmkazerne, Bussum, Museum							Overgedragen aan Domeinen In 2007, afhankelijk van oplevering Soesterberg In 2007
9	Kranenburg Noord, Harderwijk							
10	Kleine Alexanderkazerne, Den Haag	X						Ten behoeve van een nieuw wegtracé
11	Grote Alexanderkazerne, Den Haag, gedeeltelijk					X		Ten behoeve van het internationaal Strafhof
12	Complex Wilhelminaweg, Woerden		X					
13	Magazijncomplex Kanaalweg, Utrecht					X		
14	Prins Mauritskazerne, Ede-West							X Afhankelijk van studie De Peel Verhuurd aan de COA
15	Saksen Weimarkazerne, Arnhem							
16	Frederik Hendrikkazerne, Vught	X						X Overgedragen aan de KMar In 2007
17	Seeligkazerne, Breda							
18	Mobcomplex Deurne/Vlierden, Deurne	X						Overgedragen aan Domeinen
19	DPO-laadstation, IJsselstein	X						Overgedragen aan Domeinen

Uitgaven			Bedragen x € 1 000
Artikelnummer		Beleidsartikel	
Oud	Nieuw	Omschrijving	Bedrag
03.20		Personeel en materieel	971 066
03.20		Nederlandse Kustwacht	- 4 936
03.20		Explosieven opruiming	- 1 151
03.20.21		Wachtgelden en inactiviteitswedden	- 15 505
03.21		Subsidies	149
03.22		Investerings groot materieel en infrastructuur	388 454
	01	Koninklijke Marine	1 338 076
04.20		Personeel en materieel	1 729 529
04.20		Explosieven opruiming	- 4 924
04.20.21		Wachtgelden en inactiviteitswedden	- 40 956
04.21		Subsidies	877
04.22		Investerings groot materieel en infrastructuur	457 893
	02	Koninklijke Landmacht	2 142 418
05.20		Personeel en materieel	954 157
05.20		Explosieven opruiming	- 2 622
05.20.13		Wachtgelden en inactiviteitswedden	- 9 978
05.22		Investerings groot materieel en infrastructuur	224 577
08.01		Luchtmobiele brigade	149 855
	03	Koninklijke Luchtmacht	1 315 989
06.20		Personeel en materieel	261 637
06.20.05		Wachtgelden en inactiviteitswedden	- 821
06.22		Investerings groot materieel en infrastructuur	32 858
	04	Koninklijke Marechaussee	293 674
09.02		Personeel en materieel	237 400
09.02.25		Wachtgelden en inactiviteitswedden	- 3 855
09.03		Investerings groot materieel en infrastructuur	22 023
	05	Defensie Interservice Commando	255 568
01.20 05/08		Personeel en materieel (MID)	52 022
	06	Militaire Inlichtingen Dienst	52 022
02.02		Militaire pensioenen en uitkeringen	834 986
01.20.29		Wachtgelden en inactiviteitswedden	3 585
03.20.21		Wachtgelden en inactiviteitswedden	15 505
04.20.21		Wachtgelden en inactiviteitswedden	40 956
05.20.13		Wachtgelden en inactiviteitswedden	9 978
06.20.05		Wachtgelden en inactiviteitswedden	821
09.02.25		Wachtgelden en inactiviteitswedden	3 855
	07	Pensioenen, uitkeringen en wachtgelden	909 686
01.29.06		ZVD-regeling	24 172
	08	Ziektetekostenvoorziening Defensiepersoneel	24 172
08.02		Vredesoperaties	170 177
	09	Vredesoperaties	170 177
03.20		Nederlandse Kustwacht	4 936
03.20		Explosieven opruiming	1 151
04.20		Explosieven opruiming	4 924
05.20		Explosieven opruiming	2 622
08.04.02		Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba	18 766
	10	Civiele taken	32 399
01.23		Internationale verplichtingen	70 640
01.29.03		Samenwerkingsprogramma's	1 389

Uitgaven				Bedragen x € 1 000
Artikelnummer		Beleidsartikel		
Oud	Nieuw	Omschrijving		Bedrag
08.04.01		Attachés		20 387
08.06		EVDB-fonds		408
	11	Internationale samenwerking		92 824
01.21		Doelfinanciering TNO		49 521
01.21		NLR/V&W		454
01.26		Technologie-ontwikkeling		12 518
01.26		Gebruik kennis en kunde Kerndepartement		- 545
	12	Wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling		61 949
Totaal Beleidsartikelen				6 688 954

Uitgaven				Bedragen x € 1 000
Artikelnummer		Niet-beleidsartikel		
Oud	Nieuw	Omschrijving		Bedrag
01.22		Geheime uitgaven		499
	70	Geheime uitgaven		499
01.27		Loonbijstelling		159 275
01.28		Prijsbijstelling		22 489
08.05		Efficiencybesparing/kwaliteitsverbetering		0
	80	Nominaal en onvoorzien		181 763
01.20		Personeel en materieel		169 447
01.20		Personeel en materieel (MID)		- 52 022
01.20.29		Wachtgelden en inactiviteitswedden		- 3 585
01.21		Subsidies en bijdragen		66 897
01.21		Doelfinanciering TNO		- 49 521
01.21		NLR/V&W		- 454
01.24		Garanties		0
01.25		Milieumaatregelen		960
01.26		Gebruik kennis en kunde Kerndepartement		545
01.29		Overige departementale uitgaven		39 399
01.29.03		Samenwerkingsprogramma's		- 1 389
01.29.06		ZVD-regeling		- 24 172
	90	Algemeen		146 105
Totaal niet-beleidsartikelen				328 367
Totaal Defensie				7 017 321

ontvangsten			Bedragen x € 1 000
Artikelnummer		Beleidsartikel	
Oud	Nieuw	Omschrijving	Bedrag
03.20		Verrekenbare ontvangsten	48 249
03.20		Nederlandse Kustwacht	- 164
03.21		Niet-verrekenbare ontvangsten	2 273
	01	Koninklijke Marine	50 358
04.20		Verrekenbare ontvangsten	54 480
04.20		Explosieven opruiming	- 908
04.21		Niet-verrekenbare ontvangsten	4 580
	02	Koninklijke Landmacht	58 153
05.20		Verrekenbare ontvangsten	31 538
05.21		Niet-verrekenbare ontvangsten	6 559
	03	Koninklijke Luchtmacht	38 097
06.20		Verrekenbare ontvangsten	4 536
06.21		Niet-verrekenbare ontvangsten	272
	04	Koninklijke Marechaussee	4 808
09.02		Verrekenbare ontvangsten	21 345
09.03		Niet-verrekenbare ontvangsten	216
	05	Defensie Interservice Commando	21 561
02.01		Militaire pensioenen en uitkeringen	1 118
02.02		Wachtgelden en inactiviteitswedden	442
	07	Pensioenen, wachtgelden en uitkeringen	1 559
08.02		Ontvangsten naar aanleiding van vredesoperaties	1 407
	09	Vredesoperaties	1 407
03.20		Nederlandse Kustwacht	164
04.20		Explosieven opruiming	908
08.03		Overige ontvangsten internationale samenwerking	4 266
	10	Civiele taken	5 337
01.20		Ontvangsten uit internationale verplichtingen	14 430
	11	Internationale samenwerking	14 430
01.20		Verrekenbare ontvangsten	318
	12	Wetenschappelijk onderzoek en ontwikkeling	318
Totaal Beleidsartikelen			196 027

Ontvangsten			Bedragen x € 1 000
Artikelnummer		Niet-beleidsartikel	
Oud	Nieuw	Omschrijving	Bedrag
01.20		Verrekenbare ontvangsten	18 734
01.20		Ontvangsten uit internationale verplichtingen	- 14 430
01.20		Wetenschappelijk onderzoek	- 318
01.21		Niet-verrekenbare ontvangsten	1 968
	90	Algemeen	5 954
Totaal niet-beleidsartikelen			5 954
Totaal Defensie			201 981

Bureau Ethiek 25, 190
Crisisbeheersing 90, 120
DCI 47, 133, 135, 137, 138
Defence Capabilities Initiative 133
Defensienota 2000 32, 36, 37, 40, 49, 73, 81, 92
Effectiviteit 81, 113, 133, 138, 140, 143, 153
Europese militaire capaciteiten 47, 133, 134, 135, 137, 138
EVDB 133, 134, 135, 191
Expeditionair vermogen 36
Headline Goal 11, 12, 47, 55, 133, 134, 135, 137, 138, 193, 195, 196
Interoperabiliteit 16, 33, 64, 84, 133, 136, 195
Investeringsquote 26
Inzetbaarheid 27, 28, 39, 41, 42, 55, 73, 78, 86, 109, 190, 195
Massavernietigingswapens 192
Membership Action Plan 195
Ministerial Guidance 194
Missile Defence 28, 36, 48
Mobiliteit 16, 22, 24, 25, 54, 72, 133, 195
Modulegedachte 196
Ontslagleeftijd 22
Opleidingsverloop 19
Overlevingsvermogen 195
Personeelsbeleid 9, 10, 11, 17, 18, 20, 23, 25, 26, 92, 147
Police Headline Goal 196
Raketverdediging 192
Reservisten 20
Samenwerking van krijgsmachtdelen 14, 15
Taakspecialisatie 196
Theatre Missile Defence 193
Thuisfront 24, 109
TMD 28, 36, 193
Veiligheidsbeleid 9, 120, 133, 136, 192, 194
Veiligheidssituatie 24, 168, 190
Veranderingsproces 9, 11, 12, 14, 21, 26
Vluchtelingenstromen 192
Voorschakeltrajecten 19, 56
Voortzettingsvermogen 10, 55, 73, 195

A&O	=	Arbeidsmarkt- en Opleidingsfonds voor de overheid
AAR	=	Air to Air Refuelling
ABNL	=	Admiraal Benelux
ABP	=	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
AC	=	Aanmeld Centra
ACCS	=	Air Command and Control System
ADL	=	Advanced Distributed Learning
AGARD	=	Advisory Group for Aerospace Research and Development
AGS	=	Alliance Ground Surveillance
AMA	=	Alleenstaande Minderjarige Asielzoeker
AMAR	=	Algemeen Militair Ambtenaren Reglement
AMG	=	Arbo Managementgroep
AOCS	=	Air Operations Control Station
ARA	=	Algemene Rijksarchivaris
ARBO	=	Arbeidsomstandigheden
ATBM	=	Anti-Tactical Ballistic Missile
ATS	=	Amfibisch Transportschip
AVI	=	Afdeling Verbindingsinlichtingen
AWACS	=	Airborne Warning and Control System
BARD	=	Burger Ambtenaren Reglement Defensie
BBD	=	Beleid Bedrijfsvoering Defensie
BBEK	=	Bijzondere Bijstands Eenheid Krijgsmacht
BBKMAR	=	Beleid Bedrijfsvoering Koninklijke Marechaussee
BBT	=	Beroepspersoneel Bepaalde Tijd
BDL	=	Bevelhebber der Luchtstrijdkrachten
BDM	=	Bevelhebber der Marechaussee
BDOS	=	Boven de Organieke Sterkte
BDR	=	Battle Damage Repair
BDZ	=	Bevelhebber der Zeestrijdkrachten
BHMAC	=	Bosnia-Herzegovina Mine Action Centre
BIMS	=	Bureau Internationale Militaire Sport
BKAC	=	Bosnia Kosovo Air Component
BLS	=	Bevelhebber der Landstrijdkrachten
BMS	=	Battlefield Management System
BOT	=	Beroepspersoneel Onbepaalde Tijd
BSB	=	Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten
BVD	=	Binnenlandse Veiligheids Dienst
BV-LOM	=	Buitengewoon Verlof Leeftijdontslag Militairen
BZK	=	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
C2	=	Command and Control
CALS	=	Continuous Acquisition and Life-cycle Support
CAWACS	=	Centrum voor Automatisering van Wapen- en Commando Systemen
CCC	=	Capabilities Commitment Conference
CDC	=	Centrale Defensie Catalogus
CDS	=	Chef Defensiestaf
CDV	=	Competitieve Dienst Verlening
CEPS	=	Central European Pipeline System
CIMIC	=	Civil-Military Cooperation
CJTF	=	Combined Joint Task Force
CKMARNs	=	Commandant van het Korps Mariniers
CMAC	=	Cambodian Mine Action Centre

CNAD	=	Conference of National Armament Directors
CO	=	Centrale Organisatie
COA	=	Centrale Opvang Asielzoekers
CODEMA	=	Commissie Ontwikkeling Defensiematerieel
COKL	=	Commando Opleidingen Koninklijke Landmacht
CONTCO	=	Contingentscommando
CRC	=	Crowd and Riot Control
CSAR	=	Combat Search and Rescue
CSE (CFE)	=	Conventionele Strijdkrachten in Europa
CTBT	=	Comprehensive Test Ban Treaty
CUP	=	Capability Upkeep Programme
CZMCARIB	=	Commandant der Zeemacht in het Caribisch Gebied
CZMNED	=	Commandant der Zeemacht Nederland
DAB	=	Directie Algemeen Beleid
DADTF	=	Deployable Air Defence Task Force
DARIC	=	Dienst Archieven Registratie- en Informatie- centrum
DATF	=	Deployable Air Task Force
DC	=	Directie Control
DCBC	=	Defensie Crisisbeheersingscentrum
DCI	=	Defense Capabilities Initiative
DDG	=	Duik- en Demonteer Groep Koninklijke Marine
DEEC	=	Digital Electronic Engine Control
DEFAC	=	Defensie Accountantsdienst
DEMCIS	=	Defensie Materieel Codificatie Informatie Systeem
DGP	=	Senior Defence Group on Proliferation
DGV	=	Diensten voor Geestelijke Verzorging
DGW&T	=	Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen
DICO	=	Defensie Interservice Commando
DJZ	=	Directie Juridische Zaken
DM	=	Directie Materieel
DMB	=	Defensie Milieu Beleidsplan
DMC	=	Defensie Materieel Codificatiecentrum
DMP	=	Defensiematerieelkeuze Proces
DP	=	Directie Personeel
DPO	=	Defensie Pijpleiding Organisatie
DTO	=	Defensie Telematica Organisatie
DV	=	Directie Voorlichting
DVVO	=	Defensie Verkeers- en Vervoersorganisatie
DWS	=	Defensie Werving en Selectie
EAD	=	Extended Air Defence
EADTF	=	Extended Air Defence Task Force
EAG	=	European Air Group
EAPR (EAPC)	=	Euro-Atlantische Partnerschapsraad
EATCC	=	European Air Transport Coordination Cell
ECMM	=	European Community Monitor Mission
EHF	=	Extreme High Frequency
EMD	=	Engineering and Manufacturing Development
EOCKL	=	Explosieven Opruimingscommando Koninklijke Landmacht
EOD	=	Explosieven Opruimingsdienst
EOV	=	Elektronische Oorlogsvoering
ETN	=	Elektronisch Transport Netwerk
EU	=	Europese Unie

EUCLID	=	European Cooperation on the Long Term in Defence
EUMM	=	European Union Monitoring Mission
EVDB	=	Europees Veiligheids- en Defensiebeleid
EZB	=	Enkelzijband
FEDMAC	=	Federation Mine Action Center
FEL	=	Fysisch en Elektronisch Laboratorium
FEZ	=	Financieel Economische Zaken
FLIR	=	Forward Looking Infra Red
FLR	=	Forces of Lower Readiness
FMS	=	Foreign Military Sales
GGWDP	=	Groep Geleide Wapens De Peel
GGWKLu	=	Groep Geleide Wapens Koninklijke Luchtmacht
GLVD	=	Grondgebonden Luchtverdediging
GOC	=	Grensoverschrijdende criminaliteit
GOEM	=	Groep Operationele Eenheden Mariniers
GPS	=	Global Positioning System
GTK	=	Gepantzerd Transport Kraftfahrzeug
GWI	=	Gevechtswaarde Instandhouding
GWT	=	Gewonden Transport
HGIS	=	Homogene Groep Internationale Samenwerking
HGL	=	Headline Goal
HOM	=	Humanitair Ontmijnen
HOV	=	Hydrografische Opnemingsvaartuigen
HRF	=	High Readiness Forces
IBA	=	Integrale Bedrijfsadministratie
IBO	=	Interdepartementaal Beleidsonderzoek
ICT	=	Informatie- en Communicatietechnologie
ICTY	=	International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia
IDL	=	Instituut Defensieleergangen
IDPP	=	Integraal Defensie Planning Proces
IDS	=	Indringer Detectie Systeem
IGK	=	Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht
ILC	=	Incidentele Looncomponent
ILS	=	Instrument Landing Systems
IMS	=	Internationale Militaire Samenwerking
ISOOC	=	International Staff Officers Orientation Course
IT	=	Informatietechnologie
IVIS	=	Integraal Vastgoed Informatie Systeem
JADC	=	Joint Air Defence Centre
JIATF-East	=	Joint Inter Agency Task Force East
JOP	=	Jaarlijks Oefen Programma
JSF	=	Joint Strike Fighter
KCT	=	Korps Commando Troepen
KFOR	=	Kosovo Force
KIM	=	Koninklijk Instituut voor de Marine
KL	=	Koninklijke Landmacht
KLPD	=	Korps Landelijke Politiediensten
KLS	=	Korps Luchtmacht Staf
KLU	=	Koninklijke Luchtmacht
KLUIM	=	Koninklijke Luchtmacht Implementatie Middenlaag
KM	=	Koninklijke Marine
KMA	=	Koninklijke Militaire Academie
KMAR	=	Koninklijke Marechaussee

KMSL	= Koninklijke Militaire School Luchtmacht
KNLW	= Koninklijk Nederlands Leger- en Wapenmuseum «Generaal Hoefer»
KSG	= Koninklijke Schelde Groep
KTO's	= ICT-afdeling van de Koninklijke Landmacht
KTOMM	= Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum
KWNA&A	= Kustwacht Nederlandse Antillen en Aruba
KWNED	= Kustwacht Nederland
LAN	= Local Area Network
LCF	= Luchtverdedigings- en Commandofregat
LCKLu	= Logistiek Centrum Koninklijke Luchtmacht
LISV	= Landelijk Instituut voor Sociale Verzekeringen
LO/S	= Lichamelijke Oefening- en Sportorganisatie
LPD	= Landing Platform Dock
LTBF	= Long Term Build-up Forces
LTD	= Leergang Topmanagement Defensie
LUH	= Light Utility Helicopter
LUMOB	= Luchtmobiele Brigade
LVB	= Licht Verkenning- en Bewakingsvoertuig
LVS	= Luchtverkenningssysteem
MAP	= Membership Action Plan
MAPE	= Multinational Advisory Police Element
MARIN	= Maritiem Research Instituut Nederland
MARNSBAT	= Mariniersbataljon
MASS	= Military Approach and Surveillance System
MAWS	= Missile Approach Warning System
MB	= Marinebedrijf
MCMFORMED	= Mine Counter Measure Force Meditteranean
MCMFORNORTH	= Mine Counter Measure Force North
MD	= Missile Defence
MDD	= Maatschappelijke Dienst Defensie
MDF	= Main Defence Force
ME	= Mobiele Eenheid
MEDEVAC	= Medische Evacuatie
MFSC	= Multi Functionele Smart Card
MGFB	= Militair Geneeskundig Facilitair Bedrijf
MGLC	= Militair Geneeskundig Logistiek Centrum
MHKC	= Marine Hoofdkwartier / Kustwacht Centrum
MID	= Militaire Inlichtingendienst
MIF	= Multinational Interception Force
MILATCC	= Military Air Traffic Control Centre
MILSATCOM	= Militaire Satelliet Communicatie
MINURSO	= Mission Nations Unies pour l'organisation d'un Référendum au Sahara Occidental
MJO	= Meerjaarlijks Onderhoud
MKZ	= Mond- en Klauwzeer
MLRS	= Multiple Launched Rocket System
MLU	= Midlife Update
MLUZ	= Midlife Update Zodiac
MND	= Multinationale Divisie
MOA	= Memorandum of Agreement
MOB	= Main Operating Base
MOE	= Midden- en Oost-Europese landen
MOGOS	= Mobiel Geneeskundig Operatiekamer Systeem
MOU	= Memorandum of Understanding

MPO	=	Materieel Projecten Overzicht
MRAT	=	Medium and Short Range Anti-Tank
MRC	=	Militair Revalidatie Centrum
MRLS	=	Multi Rocket Launcher System
MSKBV	=	Marinierskazerne Buitenveld
MTBS	=	Maximaal Toegestane Begrotingssterkte
MTV	=	Mobiel Toezicht Vreemdelingen
NADC	=	Nato Air Defence Committee
NADGE	=	Nato Air Defence Ground Environment
NAFIN	=	Netherlands Armed Forces Integrated Network
NAMSA	=	NATO Maintenance and Supply Agency
NASAG	=	Netherlands Armed Forces Support Agency Germany
NATCO	=	Nationaal Commando
NATO	=	North Atlantic Treaty Organisation
NATRES	=	Nationale Reserve
NAVO	=	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
NBC	=	Nucleair Biologisch Chemisch
NCO	=	Nederlands Christelijk Ondernemersverbond
NCW	=	Nederlands Christelijk Werkgeversverbond
NDOC	=	Nato Defense Orientation Course
NESRADS	=	Netherlands Short Range Air Defence System
NGO	=	Non-Gouvernementele Organisatie
NIID	=	Stichting Nederlandse Industriële Inschakeling Defensie-opdrachten
NLR	=	Nationaal Lucht- en Ruimtevaart Laboratorium
NLRGC	=	Nationaal Lucht- en Ruimtevaart Geneeskundig Centrum
NMCS	=	Non Mission Capable due to Supply
NMD	=	National Missile Defense
NOC	=	Nato Orientation Course
NPV	=	Non-Proliferatie Verdrag
NSN	=	Nato Stock Number
NUC	=	Nato-Ukraine Commission
NVIP	=	Navo-veiligheids- en investeringsprogramma's
OC	=	Opleidingscentrum
OCCAR	=	Organisme Conjoint de Coopération en Matière d'Armement
OCMGD	=	Opleidingscentrum Militair Geneeskundige Diensten
OCU	=	Operational Capability Upgrade
OGG	=	Observer Group Golan
OGL	=	Observer Group Lebanon
OGRV	=	Object Grondverdediging
OGS	=	Operationele Gereedheidsstatus
OI&A	=	Organisatie Informatie & Automatisering
OID	=	Overige Interservice Diensten
OKM	=	Opleidingen Koninklijke Marine
OLVD	=	Object Luchtverdediging
OM	=	Openbaar Ministerie
OOV	=	Openbare Orde en Veiligheid
OPCW	=	Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons
OTC	=	Opleidings- en Trainingscommando
OVSE	=	Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa

P&M	=	Personeel & Materieel
PAC	=	Patriot Advanced Capability
PADT	=	Programma-Aansturing van Defensie-onderzoek bij TNO
PAM	=	Project Aanpassing Mijnenbestrijdingscapaciteit
PGR (PJC)	=	Permanente Gezamenlijke Raad
PIVOT	=	Project Invoering Verkorting Overbrengings-termijn
PRAT	=	Pantserrups Antitank
PRB	=	Pantserrups Berging
PRTL	=	Pantserrups tegen Luchtdoelen
PSA	=	Dienst Personeels- en Salarisadministratie
PvV (Pfp)	=	Partnerschap voor de Vrede (Partnership for Peace)
RC /RMC	=	Regio Commando (nieuw); Regionaal Militair Commando (oud)
RCC	=	Redding Coördinatie Centrum
RDO-TNO	=	Raad voor Defensie-onderzoek van TNO
RF	=	Reaction Force
ROP	=	Raad van het Overheidspersoneel
RPV	=	Remotely Piloted Vehicles
RRF	=	Rapid Reaction Force
RVE	=	Resultaat Verantwoordelijke Eenheid
SACEUR	=	Supreme Allied Commander Europe
SAR	=	Search and Rescue
SBK	=	Sociaal Beleidskader
SCITEC	=	Science and Technology Study
SEWACO	=	Sensor-, wapen- en commandosysteem
SFOR	=	Stabilization Force
SHAPE	=	Supreme Headquarter Allied Powers Europe
SHIRBRIG	=	United Nations Stand-by Forces High Readiness Brigade
SHORAD	=	Short Range Air Defence
SMD	=	Sociaal Medische Dienst
SMP	=	Soldier Modernization Programme
SMT	=	Structuurschema Militaire Terreinen
SNIP	=	Systeem Nieuwe Integrale Personeelsbegroting
SNR	=	Senior National Representative
SOD	=	Sectoroverleg Defensie
SOSTAR	=	Stand-Off Surveillance Target Acquisition Radar-Equipment
SRAT	=	Short Range Antitank
SSM	=	Single Service Management
STANAVFORMED	=	Standing Naval Forces Mediterranean
STAVAVFORLANT	=	Standing Naval Forces Atlantic
STIP	=	Standaard Technische Infrastructuur Plein
STRKFLTANT	=	Striking Fleet Atlantic
SZVK	=	Stichting Ziektenkostenverzekering Krijgsmacht
TACTAS	=	Tactical Towed Array System
TACTIS	=	Tactische Indoor Simulatie
TBMD	=	Theater Ballistic Missile Defence System
TCBU	=	Tijdelijke Commissie Besluitvorming Uitzendingen
THALES	=	Technology Arrangement for Laboratories in European defence Science

THG/KLU	=	Tactische Helikoptergroep Koninklijke Luchtmacht
TICCS	=	Target Information Command and Control System
TL	=	Tactische Luchtmacht
TMD	=	Theater Missile Defence
TNO-DO	=	(Nederlandse Organisatie voor) Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek-Defensie Onderzoek
TRIAD	=	Triple Air Defense
TRIP	=	Trainee Interservice Pool
TTO	=	Tussentijds Onderhoud
UAV	=	Unmanned Aerial Vehicle
UBMO	=	Uitstroombevorderende Maatregel Ouderen
UKW	=	Uitkeringswet Gewezen Militairen
UNDOF	=	United Nations Disengagement Observer Force
UNFICYP	=	United Nations Peacekeeping Force in Cyprus
UNIBIH	=	United Nations Mission Bosnia and Herzegovina
UNIFIL	=	United Nations Interim Force in Lebanon
UNIPTF	=	United Nations International Police Task Force
UNMEE	=	United Nations Mission in Ethiopia and Eritrea
UNSAS	=	United Nations Stand-by Arrangements System
UNTSO	=	United Nations Truce Supervision Organisation
USZO	=	Uitvoeringsinstelling Sociale Zekerheid voor Overheid en Onderwijs
VBTB	=	Van Beleidsbegroting tot Beleidsverantwoording
VEB	=	Verbeterd Economisch Beheer
VJN	=	Voorjaarsnota
VKAR	=	Verbetering Korte Afstands Raket
VN	=	Verenigde Naties
VTE (FTE)	=	Volletijdsequivalenten
VUIST	=	Vuursteun Informatiesysteem
VUIT	=	Veteranen Uitvoeringsorganisatie
VWS	=	Volksgesondheid, Welzijn en Sport
WAMIL	=	Wet Arbeidsongeschiktheid Militairen
WAO	=	Wet Arbeidsongeschiktheid
WEAG	=	Western European Armaments Group
WEAO	=	Western European Armaments Organisation
WEU	=	West-Europese Unie
WIV	=	Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten
WOO	=	Wetenschappelijk Onderzoek en Ontwikkeling
ZVD	=	Ziektenkostenvoorziening Defensiepersoneel